

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

1-2

leden – únor

2009

29. ročník

- Fejeton: **P.F. 2009** / Jindřich Lion
- Úvaha: **Yes, we can** / Jindřich Lion
- Příloha: **Historická výročí roku 2009**

Pondělní promítání filmů české kinematografie
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

06. 04. v 19:30

Visegrad Caravan – krátké filmy ze studentského festivalu Fresh Film Fest (Karlovy Vary, 102 min.)

Naus – ČR, 14 min., anim., režie: Lukáš Glaser – Filmová a televizní fakulta AMU (FAMU), Praha

7 divov Bratislavy – ČR, 13 min., dokum., režie: Alexandra Gojdičová – Filmová a televizní fakulta AMU (FAMU), Praha

Originál Läger – Maďarsko, 22 min., hraný, režie: Balázs Simonyi, ELTE – Faculty of Science and Humanities, Film Faculty, Budapest

Radioakcja – Polsko, 27 min., dokum., režie: Tomasz Jurkiewicz, University of Silesia, K. Kieslowski Faculty of Radio and TV (WRITV), Katowice

Krátká jízda – Rumunsko, 9 min., hraný, režie: Paul Negoescu – Universitatea de Arta Teatrala si Cinematografica „I. L. Caragiale“, Bucuresti

Haaf a já – Švýcarsko, 4 min., anim., režie: Oliver Aemisegger – Hochschule für Gestaltung und Kunst Luzern (HGK), Luzern

Scénka – Velká Británie, 7 min., anim., režie: Joseph Pierce – National Film and Television School (NFTS), Beaconsfield

Chvalozpěv – USA, 6 min., anim., režie: Michael Langan – Rhode Island School of Design (RISD), Providence

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2009:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. **6. 4., 11. 5., 8. 6., 14. 9., 12. 10., 9. 11. a 14. 12.**

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku a České centrum ve Vídni
za podpory Ministerstva kultury ČR si Vás dovoluji pozvat na:

Lepší stránka toho, co nás děsí (Večer se Stanislavem Komárkem)

Moderuje Alena Zemančíková, redaktorka Českého rozhlasu v Praze, stanice Vltava. Program je v češtině.

23. 02. 2009 v 19:00

Kde: **České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien**

Čtení a rozhovor s českým přírodovědcem a spisovatelem, který patří mezi interdisciplinární a vlivné komentátory společenského dění. Původním vzděláním entomolog se stal po roce 1989 spoluzakladatelem Katedry filozofie a dějin přírodních věd na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, na Filozofické a humanitní fakultě téže univerzity přednáší naopak o biologických a kulturních aspektech lidské přirozenosti a lidských vztazích k živé přírodě a medicínským problémům. S vtipem a elegancí propojuje poznatky humanitních oborů s přírodními vědami a literaturu s vědou.

www.stanislav-komarek.cz

Koně králů – lipicáni a kladrubáci (Beseda s doc. dr. Jaromírem Oulehlou)

11. 03. 2009 v 19:00

Kde: **České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien**

Jedním z důsledků okupace Československa v srpnu 1968 byla i obrovská vlna odchodů do exilu, jejíž velká část směřovala právě do Rakouska. Mnozí z těch, kteří zamířili za hranice vlasti, se dokázali ve světě prosadit a v novém prostředí se stali významnými osobnostmi. A právě k těm právě patří veterinař se specializací na chov koní, vědecký pracovník a dvorní rada docent Jaromír Oulehla, bývalý ředitel Spanische Hofreitschule ve Vídni. Beseda v němčině bude doplněna filmy k historii Španělské jízdařny.

Jaromír Konečný: Autorské čtení (v češtině)

24. 03. 2009 v 19:00

Kde: **České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien**

Při příležitosti světového zasedání UNODC (Úřad pro drogy a kriminalitu při OSN) pořádá Kulturní klub ve spolupráci s Jiřím X. Doležalem a Nachtasylem výstavu fotografií

Jiří X. DOLEŽAL: Krása drog

Vernisáž: **13. 03. 2008 v 18:00**, výstava potrvá do **29. 04. 2009**

Místo konání: **Tagasyl, Stumpergasse 53, 1060 Wien**

Soubor *Krása drog*, ze kterého pocházejí vystavené fotografie, vznikl v České republice od roku 1995 do současnosti. Autor v něm mapuje světy obou typů drog – tvrdých i měkkých. Zatímco idylické barevné fotografie konopí vyznívají leckdy až jako reklama na marihuanu, fotografie ze světa uživatelů tvrdých drog ukazují ve vši syrovosti bídu světa narkomanů a lze je chápat jako přínos k protidrogové prevenci. Fotografie vznikají díky spolupráci autora s nadací Drop In, která pečuje o uživatele tvrdých drog a s jejíž výjezdní ambulancí Jiří X. Doležal jezdil jako fotograf mapující svět narkomanů.

PhDr. Jiří X. Doležal (narozen 28. 2. 1965 v Jindřichově Hradci) vystudoval psychologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a ihned po roce 1989 začal pracovat jako reportér. Od roku 1991 pracuje pro největší český společenský týdeník *Reflex*. Zaměřuje se od počátku svého žurnalistického působení na drogovou problematiku se zvláštním důrazem na racionální přístup k marihuaně. V roce 1990 inicioval první českou podpisovou akci za legalizaci marihuany a o marihuaně a potřebě legalizace napsal stovky článků a sedm knih. Absolvoval stovky besed s mládeží na téma drogy a uspořádal několik desítek výstav *Krása drog*, kde jsou vedle sebe představeny světy tvrdých a měkkých drog. V roce 1998 v *Reflexu* publikoval článek o samoléčbě Parkinsonovy nemoci, v roce 2000 poprvé ve společenském tisku v češtině publikoval návod na pěstování marihuany pod umělým světlem. V roce 2004 založil fotosoutěž Reflex Cannabis Cup, ve které již pátým rokem poměřují kvalitu svých výpěstků konopí čeští a moravští pěstitelé. Jeho dvacetileté úsilí o dekriminální marihuanu se odrazilo v nově přijatém českém trestním zákoně, který výrazně snižuje tresty za držení marihuany a dekriminuje pěstování malého množství rostlin konopí pro vlastní potřebu.

Vážení čtenáři a členové Klubu,

omlouváme se Vám všem za námi nezaviněné doručení vánočního čísla Klubu až po Vánocích. Časopis byl začátkem prosince 2008 předán poštovnímu oddělení pro novinové zásilky, se kterým máme smlouvu na doručení do pěti dnů. Protože v poslední době dochází k častým nepravidlostem, tj. pozdnímu doručení či dokonce i k nedoručení, hledáme jinou možnost, která by však odpovídala i našim finančním možnostem. V této situaci Vás žádáme o trochu trpělivosti, než najdeme jinou variantu zaslání. I proto si Vám dovoluujeme doporučit, stěžujte si u své pošty či přímo na ředitelství. Podobné kroky podnikáme i my, i když, jak je vidět, nepřinášejí valného úspěchu.

Klubové pravidelné promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci českého velvyslanectví a Českého centra, pokračují každé druhé pondělí v měsíci, výjimečně v dubnu promítáme již v pondělí 6., začátek představení je vždy v 19:30 hodin.

Ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni Vás srdečně zveme 23. února 2009 na večerní čtení a povídání s biologem, filozofem a spisovatelem Stanislavem Komárkem, 11. března 2009 na besedu s univerzitním docentem dr. Jaromírem Oulehlou, bývalým ředitelem Spanische Hofreitschule, a 24. března 2009 na autorské čtení se spisovatelem Jaromírem Konečným, začátek vždy v 19:00 v prostorách Českého centra.

V tomto vydání Vám představujeme umělce Petra Grice, a to jako prvního (podle abecedního pořadí) ze skupiny výtvarníků, kteří představili svá díla na výstavě »40 Jahre Rückblick 1968-2008 – Integration in der Emigration«, kterou zorganizoval od 14. 11. 2008 v Galerii Time Kulturní klub.

Podrobnější informace k připravované prezentaci knihy „medailonků“ naleznete v příštích číslech Kulturního klubu. Ti, kteří poslali svůj příspěvek, budou vyznamenáni písemně.

Složenky na zaplacení předplatného na rok 2009 (nezapomeňte prosím na složence označit, zda se jedná o příspěvek člena Klubu, tj. 14 € členský příspěvek + 15 € předplatné časopis = dohromady 29 €, či nečlena Klubu, tj. pouze ABO 30 €), budou znovu z technických důvodů všem přiloženy ještě jednou v dubnovém čísle.

ing. Helena Baslerová

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: únor – duben 2009	4
Církevní kalendář: únor – duben 2009	6
Rozhovor	7
Kultura	8
Události	15
Fejeton	25
Zajímavosti	26
Ekonomika	35
Správy zo Slovenska	43
Sokol & sport	47
Úvahy & postřehy	52
Z české a slovenské Vídně a okolí	56
Oznámení	64
Informace & inzerce	71
Příloha: Některá historická a jiná data v kostce	I-XII

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Schlösselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlösselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek,

Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlösselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladařka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: Vojslav Ondříšek, ing. Kurt Mattola

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,

Dr. Karel Helmich, P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda,

manželé Kalinovi, Jindřich Lion, Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková,

Petr Pastrňák, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová,

Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová, Mgr. Tomáš Vaněk, Marie Woodhams,

Ing. Jiří Zajíček, Peter Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce – Rakousko: Nela Štěrbová, Libuše Foltinová

VÝSTAVY:

do 19. 02. Saša MAKAROVÁ: *Bewacht mich nicht* + Erik BINDER: *Panta Rhei 3*

Galerie Erns Hilger & Hilger Contemporary, Dorotheergasse 5, 1010 Wien, www.hilger.at

25. 02. – 13. 03. Eva VONES – Ondřej KOHOUT: „anTRIEB“ (Bilder)

24. 02. v 19:00 vernisáž, zahájení: Pavel KOHOUT, hudební vložka: Dáša VOKATÁ. Pod záštitou ministra zahraničních věcí ČR Karla Schwarzenberga.

Galerie Time, Wollzeile 1-3, 1010 Wien, út 14:00-22:00, st-pá 14:00-19:00, so 11:00-13:00, www.eva-vones.at, www.ondrej-kohout.at

do 06. 03. Otakar SLAVÍK: *Návraty*

Pořádá Společnost Topičova salonu (www.topicuvsalon.cz). Topičův salon, Praha 1, Národní 9, 1. patro, po-pá 10:00-17:00

do 08. 03. Svatý Václav, ochránce české země

Denně mimo pondělí 10:00-18:00 hod. Klášter sv. Anežky České, Praha, www.apha.cz, www.ngprague.cz

13. 03. – 29. 04. Jiří X. DOLEŽAL: *Krásna drog*

13. 03. v 18:00 vernisáž Tagasyl, Stumpergasse 53, 1060 Wien

do 27. 03. Jiří KOVANDA – Július KOLLER

Česko-slovenská výstava k 10. výročí sametové revoluce; kurátor Dušan Brozman České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 01. 06. Alfons MUCHA

Unteres Belvedere, Rennweg 6, 1030 Wien

JEDNOTLIVÉ AKCE:

18. 02. v 19:00 Opera Slovenského národného divadla (Katarína ŠTÚROVÁ – soprán, Oto KLEIN – tenor, Robert PECHNEC – klavírní doprovod): *Árie z oper Don Giovanni, Così fan tutte, L'elisir d'amore, I Capuleti e i Montecchi, Faust, Carmen a La Traviata*

Pořádají SI, Bank Austria, Rakousko-slovenská společnost. Altes Rathaus – Barocksaal, Wipplingerstr. 8, 1010 Wien

20. 02. 9:30-11:30 Fašiangová párty pre deti

Slovenský detský klub pozýva na fašiangovú párty pre najmenších drobčov do 6 rokov a ich rodičov. SOVA, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

do 21. 02. Franz KAFKA: *Das Schloß*

Každý čtvrtěk, pátek a sobotu ve 20:00. Pygmalion Theater, www.pygmaliontheater.at

23. 02. v 19:00 Lepší stránka toho, co nás děsí (literární večer se Stanislavem KOMÁRKEM, v češtině)

Moderuje Alena Zemančíková, redaktorka Českého rozhlasu (Vltava). České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien, www.stanislav-komarek.cz

24. 02. v 18:00 Fašiangová zábava

Veselý fašiangový večer pre deti i dospelých v sprievode hudby Laca Košínára. Ako aj po iné roky sa tešíme na vaše pestré masky! Vítané sú dobroty z vlastnej kuchyne! Rakúsko-slovenský kultúrny spolok, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

25. 02. v 19:00 Koncert: Patrik ŽIGMUND (housle), Laci Patkolo (klavír) a Adolf CSÍK (kytara)

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

28. 02. v 21:00 Reprezentační a maturitní ples

Parkhotel Schönbrunn, Hietzinger Hauptstraße 10-14, 1130 Wien, tel. 71 33 188 20

01. 03. v 16:00 Mária PODHRADSKÁ a Richard ČANÁKY (detské hudobné predstavenie)

Detské hudobné vystúpenie so známymi slovenskými muzikantmi. SOVA, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

04. 03. v 19:00 Ein Tag in Bratislava

Eine Präsentation über die Stadt Bratislava und die interessantesten Sehenswürdigkeiten, die man bei einem Besuch nicht verpassen sollte. Informationen über die Verkehrsmittel, zauberhafte Atmosphäre der historischen Altstadt, zahlreiche Kulturereignisse und die nahe Umgebung. In Zusammenarbeit mit dem Bratislava Kultur- und Informationszentrum und der Slowakischen Zentrale für Tourismus in Wien. Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

05. 03. v 19:00 Ludová hudba bratrov Olšaiakovcov (hudobný večer)

Majú za sebou množstvo umeleckých vystúpení doma i v zahraničí, ich repertoár je bohatý na ľudové, operetné a muzikálové melódie. Členovia hrajú v materských telesách ako Pražský komorný orchester, SĽUK a iné. RSKS, Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

08. 03. 17:00-21:00 Čaj o páté (Vlastenecká omladina)

Velká klubovna Komenského školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

09. 03. v 19:30 filmové predstavení: *Sentiment* (ČR)

V rámci cyklu Tvorba Františka Vláčila. Pořádají Čc a ZÚ. Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

11. 03. v 19:00 Jaromír OULEHLA: *Koně králů – lipicáni a kladrubáci*

Beseda s univerzitním docentem dr. Jaromírem Oulehlou, bývalým ředitelem Spanische Hofreitschule ve Vídni. Program je v němčině. České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

11. 03. v 19:00 Interior SK 05/07

Eine Ausstellung der besten Arbeiten (2005-2007) aus den Bereichen des Interieurs und des Designs, die einerseits von den bekanntesten slowakischen Architekten und andererseits von Architekturstudenten stammen. Die größeren Exponate dieser Ausstellung können Sie bei der Wohnen & Interieur-Messe 2009 (14.-22. 03. 2009) in der Messe Wien / Prater besichtigen. In Zusammenarbeit mit Design Slovakia. Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

13. 03. 22:00 krátké filmy ze studentského festivalu Fresh Film Fest Karlovy Vary (102 min.)

FILMY ČERSTVOSTI:

***Scurta plimbare cu masina* (Krátká jízda)**, Rumunsko, hraný

***Haaf and Me* (Haaf a já)**, Švýcarsko, anim.

***7 divov Bratislavy* (7 divů Bratislavy)**, Česká republika, dok.

***Stand Up* (Scénka)**, Velká Británie, anim.

***Doxology* (Chvalo zpěv)**, USA, anim.

FILMY NEKLIDU:

***Sardunya* (Muškát)**, Turecko, hraný

***Der er ingen ende pa Vejle* (Jen řada slepých uliček)**, Dánsko, hraný

***Stand Up* (Scénka)**, Velká Británie, anim.

***Viril* (Viril)**, Francie, hraný

Nachtsyl, Stumpergasse 53, 1060 Wien

15. 03. v 19:30 Eric-Emmanuel SCHMITT: *Malé manželské zločiny* (divadelné predstavenie – Štúdio S)

Účinkujú: Milan Lasica, Marta Sládečková.

Freie Bühne Wieden, Wiedner Hauptstraße 60/B, 1040 Wien

16. 03. v 19:30 filmové predstavení: *Adelheid* (ČR)

V rámci cyklu Tvorba Františka Vlčíla. Pořádají ČC a ZÚ.

České velvyslanectví, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

18. 03. v 19:00 Grenzschriften

Buchpräsentation und Lesung die an das grenzüberschreitende Literaturprojekt GRENZSCHREIBEN erinnern soll. Das Projekt fand im Jahr 2008 in Skalica, Drösing und Valtice statt und präsentierte Gegenwartsliteratur von Autorinnen und Autoren aus der Slowakei, Tschechien und Österreich. Es lesen Jozef Špaček, Milan Richter und Haimo L. Handl. Musikalische Umrahmung: Edith Lettner (Saxophon) und Stephan Brodsky (Marrimbaphone).

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

19. 03. v 20:00 Michal HVORECKÝ: *Slowakisches Institut*

Uraufführung der selbstironischen Satire über die bilaterale Beziehungen zwischen Österreich und der Slowakei des jungen slowakischen Erfolgsautors Michal Hvorecký. Mit Monika Huber, Anita Kolbert, Robert Ritter und Vlado Zboron.

Weitere Termine: 21., 24., 26., 27., 28. März und 1., 2., 3. April 2009

Theater Forum Schwechat, Ehrenbrunnengasse 24, 2320 Schwechat

www.forumschwechat.com

24. 03. v 19:00 Jaromír KONEČNÝ: *Autorské čtení* (v češtině)

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

25. 03. v 19:00 Das Rondo Danube Orchester

Ein Konzert bei dem das Rondo Danube Orchester den besten Klang und höchste künstlerische Qualität präsentiert. Die Musiker aus den renommiertesten Bratislava Orchestern (Oper des Slowakischen Nationaltheaters Bratislava, Bratislava Philharmoniker, Radio Symphonieorchester Bratislava) sowie ausgewählte Solisten garantieren exklusive Klangerlebnisse und beste Show-Interpretationen.

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

30. 03. v 19:00 Willy RUSSELL: *Shirley Valentine*

One woman show – Simona Stašová v 10 rolích. Pořádá Kontaktforum.

Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

06. 04. v 19:30 *Visegrad Caravan* – krátké filmy ze studentského festivalu Fresh Film Fest – Karlovy Vary (102 min.)

Pořádají KK, ČC a ZÚ.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

Záběr z filmu *Naus*

18. 04. v 10:00 vystoupení cimbálové muziky z Dolních Bojanovic před kostelem Maria am Gestade ve Vídni

11:00 mše svatá v kostele Maria am Gestade při klášteře redemptoristů, kde jsou uloženy ostatky sv. Klementa – celebruje P. Marian R. KOSÍK, O.Praem., opat kláštera premonstrátů v Nové Říši. Při mši zpívá chrámový Svatováclavský sbor z Dolních Bojanovic s doprovodem orchestru.

Pořádají Institut pro křesťanskou kulturu ve Znojmě-Hradišti a Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele v Tasovicích.

Maria am Gestade, Wien

18. 04. v 17:00 Divadelní představení (Vlastenecká omladina)

Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

20. 04. v 19:30 *Labyrintem k revoluci* (ČR)

Pořádají ČC a ZÚ.

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

10. 05. 17:00-21:00 Čaj o páté (Vlastenecká omladina)

Velká klubovna školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at

e-mail: ccwien@czech.cz

Herrengasse 17, 1010 Wien

tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at

e-mail: rsk@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.sivieden.mfa.sk

e-mail: siwien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

tel.: 535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova

e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT

www.theaterbrett.at

e-mail: theaterbrett@eunet.at

út – so, 20:00

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55

Další důležité adresy a kontakty naleznete v oddílu *Inzerce*.

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena.

KLUBOVÉ OZNÁMENÍ

Nutně hledáme schopného nadšence, nejlépe bývalého novináře, novinářku, na posílení redakce *Kulturního klubu*. Jsme nevýdělečná organizace, proto můžeme za tuto práci nabídnout jenom symbolickou odměnu.

Výbor Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku
Helena.Basler@kulturklub.at

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:

mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:00**

KALENDÁŘ AKCÍ

- So 21. 02.** DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v **18:30**, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. – Návčiv a zkouška tance „Česká beseda“.
- Čt 26. 02.** KATEDRÁLA SV. ŠTĚPÁNA: Obřad zařazení mezi čekatele křtu dospělých v **19:00**, Wien 1. – Hlavním celebrantem je arcibiskup kardinál Christoph Schönborn.
- So 28. 02.** PARKHOTEL SCHÖNBRUNN: Reprezentační a maturitní ples, Hietzinger Hauptstrasse 10-14, Wien 13. – Otevření sálu ve **20:00**, zahájení plesu ve **21:00**.
- Ne 08. 03.** SALESIANUM: Dětská mše svatá (druhá neděle postní – svátek sv. Klementa M. Hofbauera) v **11:00**, Hagenmüllergasse 31, Wien 3.
- So 21. 03.** DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v **18:30**, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. – Udělení svátosti křtu.

Velikonoce 2009

- So 04. 04.** DON BOSCO-HAUS: Mše svatá v **18:30** (Květná neděle), St. Veit-Gasse 25, Wien 13. – Svěcení ratolestí a průvod – vyprávění o Kristově umučení: pašije.
- St 08. 04. -** ČESKÁ POUŤ DO TURÍNA: Obřady Svatého týdne a neděle Zmrtvýchvstání – prohlídka Milána a Turína –
- Po 13. 04.** návštěva památných míst sv. Jana Bosca. – Vlastní program.

Z CÍRKEVNÍ KRONIKY

Vánoční bohoslužba v kostele Nejsvětějšího Vykupitele na Rennwegu

Vánoční bohoslužba v kostele na Rennwegu v neděli dne 25. prosince v 10 hodin ukončila tradičně zpíváními koledami menšinový rok 2008. Hlavním celebrantem byl P. Viliam Vala, rektor českého kostela, koncebroval P. Jan Horák, duchovní správce české farnosti ve Vídni. Zpěv dirigovala paní učitelka Pavla Carmignato. Na varhany hrál pan MUDr. Alfred Klein-Watrycz. Potěšující je na tom, že se křesťanské tradice předávají z generace na generaci, v tomto případě již na třetí, čtvrtou a další.

Sváteční neděle Křtu Páně a svátek Tří králů v Salesianu

Dne 11. ledna 2009 jsme slavili neděli Křtu Páně a zároveň svátek Tří králů v 11 hodin v SALESIANU v Hagenmüllergasse 31. Jako Tři králové se označují mudrci, kteří podle novozákonní tradice navštívili krátce po narození Ježíše v Betlémě a přinesli mu zlato, kadidlo a myrhu. Touto nedělí doba vánoční vyvrcholila a skončila. Podle církevního kalendáře začalo krátké mezidobí, které vystřídá doba postní Popeleční středou 25. února. Doba postní je přípravou na dobu velikonoční – největší křesťanské svátky.

Jubilejní rok 2009:
150. výročí založení kongregace
Salesiánů Dona Bosca (1859-2009)

Jubiläumsjahr 2009:
150. Jubileum der Ordensgründung
der Salesianer Don Boscos (1859-2009)

Upozornění:

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zasláné články po stránce gramatické i stylistické.

Minirozhovor s umělcem Peterem Gricem ze skupiny výtvarníků, kteří představili svá díla na výstavě *40 Jahre Rückblick 1968-2008 - Integration in der Emigration* 14. 11. 2008 v Galerii TIME organizované Kulturním klubem

Foto: prof. Gero Fischer

1) Proč jste se rozhodl pro odchod – emigraci? Jaké pohnutky Vás k tomu vedly? Kolik Vám bylo let?

Bylo mi necelých dvanáct let, když se moji rodiče rozhodli k emigraci. Protože pohraniční příslušníci někdy na dětech vyzvídali, nezasvětili mě do svého plánu. Poté, během dovolené v Jugoslávii, mi vysvětlili, že teď pojedeme do Rakouska, takže jsem byl tím samozřejmě velice překvapen.

2) Jaké byly Vaše umělecké šance v ČSSR?

Nedovedu je dobře odhadnout, jak jsem se již zmínil, byl jsem dítě, když jsem zemi opustil.

3) Proč jste zvolil Rakousko jako zemi pro emigraci? Chtěl jste jít jinam?

Bylo to rozhodnutí mých rodičů, za které jim velice děkuji.

4) S jakými představami jste do emigrace odcházel?

Na jednu stranu jsem byl velice zastršený, bylo mi jasné, že to bude dlouho trvat, než se vrátíme. Na druhou stranu to bylo také dobrodružství.

5) Jak jste hledal první cesty k zapojení do umělecké práce v nové zemi?

Během mého studia na Wiener Kunstakademie jsem se zúčastňoval kolek-

tivních výstav a zde své první obrazy prodal. Moje dětství v ČSSR bylo již tenkrát dlouho za mnou.

6) V čem se lišily Vaše práce od prací rakouských výtvarníků?

Opravdu nemohu na tuto otázku odpovědět, protože jsem svou uměleckou dráhu začal až v Rakousku.

7) Jak jste byl přijímán rakouskou společností jako cizinec (Ausländer)?

V tomto směru mám jenom pozitivní zkušenosti. Jako dítě jsem se rychle naučil jazyku, takže můj původ nehrál roli.

8) Co jste se emigrací – životem v jiné zemi – naučil?

Myslím si, že ta zkušenost žít delší dobu v cizí zemi rozšiřuje podstatně horizont – už jenom pro naučení nového jazyka.

9) Měl jste, máte kontakty s rakouskými umělci? Navázal jste i přátelství?

Samozřejmě. Mnoho mých kontaktů je ještě z doby mého studia, přičemž Kunstakademie byla internacionálně promíšená.

10) Měl jste kontakty s československými umělci v zahraničí v době emigrace?

Ne.

11) Kde se cítíte být doma?

V Dolním Rakousku v okolí Raxu. Tam jsem s rodiči prožil první rok v Rakousku.

PETER GRIC

1968 in Brno, ehem. Tschechoslowakei geboren

1980 Emigration nach Österreich

1984-1988 Fachschule für visuelle Gestaltung an der HTL in Linz

1988 Aufnahme in die Meisterklasse von Prof. Arik Brauer an der Wiener Akademie der bildenden Künste

1993 Abschlussdiplom (Mag. Art.)

1995-96 Zivildienst

1996 *Malerei & Computergrafik*, Gastvortrag an der Akademie der bildenden Künste, Wien

Peter Gric lebt mit seiner Frau und seinen zwei Töchtern als freischaffender Maler in Wien. Seine Werke sind in zahlreichen privaten und öffentlichen Sammlungen vertreten, darunter die Österreichische Galerie im Oberen Belvedere in Wien, die Städtische Galerie Traun / OÖ,

das Künstlerhaus in München, Art Visionary Collection in Melbourne / Australien, Sammlung Rardy van Soest in Houdon / Holland, Trierenberg Art in Traun / OÖ

Ausstellungsbeteiligungen:

1989 Jahresschlussausstellung der Akademie der bildenden Künste, Wien • Ausstellung *Die Meisterschulen der Kunstakademie* im Haus der Industrie, Wien • Kalenderpräsentation *Zauberflöte* im Foyer des Wiener Musikvereins • **1990** Galerie Lehar, Wien • Ausstellung *Meisterschule A. Brauer* im Oberen Belvedere, Wien • **1991** Kunsthaus M. Koch in Balingen / Deutschland • Meisterschulsausstellung in der Immuno-Galerie, Wien • Kalenderpräsentation der Firma Wang, Wien • Galerie Lehar, Wien • **1992** Ausstellung im Rahmen der Pulkauer Kulturtag, Niederösterreich • **1993** Meisterschulsausstellung in der Städtischen Galerie in Traun / Oberösterreich • *Rendezvous in Fürth*, Salon für Internationalen Realismus e. V.

in Fürth / Deutschland • *Spiegelsprung*, Akademie der bildenden Künste, Wien • Diplomausstellung '93, Akademie der bildenden Künste, Wien • SA-WE Galerie, Wels • *Kunst-Kulinarium-Kultur '93*, Galerie 1990, Eisenstadt • Meisterschulausstellung in St. Peter an der Sperr, Wr. Neustadt • **1994** Galerie Schwarz, Ingolstadt • Galerie 1990, Eisenstadt • *Kick off*, Akademie der bildenden Künste, Wien • Galerie Ildikó Risse, Wessling / Deutschland • **1995** *Architektonische Illusionen*, Frank's, Wien (Einzelausstellung) • Kreissparkasse Wolfratshausen, Deutschland • Projekt *Rieter Meets Art* (Industrielles Design), Winterthur und Mailand • **1996** *Die neue Landschaft*, Alte Schieberkammer der Wiener Wasserwerke • **1997** Galerie Lehar, Wien • Galerie 1990, Eisenstadt • *Meisterschulen der Kunstakademie*, Parlament, Wien • Kunstforum im Klinikum Grosshadern / München • **1998** Stadthalle Germering, Deutschland • **1999** Heimat und Bürgerhaus, Bad Tölz • **2000** *Phantastik am Ende der Zeit*, Stadtmuseum Erlangen • *Gegen-Stand*, Austriacenter Wien • Kunst-Pavillon Alter Botanischer Garten, München • *Gegen-Stand*, Naturhistorisches Museum Wien • **2001** *Gegen-Stand*, Vienna ART Center, Wien • *Gegen-Stand*, Pasinger Fabrik, München • *Das Alchimistische Werk*, Kunstverein Baden / NÖ • *Pandämonium*, Burg Liechtenstein, Niederösterreich • **2002** *Labyrinth - Welt als Rätsel*, Schloss Hon-

hardt / Deutschland • Galerie Wohlleb, Wien • **2003** *Das Alchimistische Werk II*, das NÖ Dokumentationszentrum für Moderne Kunst, St. Pölten • *Ars Phantastica*, Trierenberg Art, Traun / OÖ • *Art Visionary Collection*, Orange Regional Gallery, Orange / Australien • *Art Visionary Collection*, Global Arts Link, Ipswich / Australien • *Artefakte*, Galerie AKUM, Wien (Einzelausstellung) • **2004** *Vom Surrealismus zu Moderne*, Barockschloss Riegersburg / NÖ • **2005** *Erotikon*, Galerie 1990, Eisenstadt • **2006** *Die neue Donauschule*, Künstlerhaus Andreastadel, Regensburg • *Erotikon II*, Galerie Abendstern, Wien • *Artificial Spaces*, Hypo-Alpe-Adria-Bank, Belgrad (Einzelausstellung) • *Artificial Spaces*, Karmeliterkirche, Wr. Neustadt (Einzelausstellung) • **2007** NÖ Landesausstellung *Feuer und Erde*, Waidhofen a. d. Ybbs • *Alternative Welten*, Galerie Zentrum, Wien • *Metamorphosis*, Galerie 10, Wien • **2008** *Gric: Bilder 1994 - 2008*, Galerie Bast-Art, Wien (Einzelausstellung)

Spittelauer Lände 13/21
1090 Wien
Tel.: +43 1 9256162

WWW.GRIC.AT

VÝTVARNÉ UMĚNÍ, ARCHITEKTURA

Stará pražská zákoutí oživila v Portheimce

Jedinečnou atmosféru města dávno minulého se podařilo na svých plátnech zachytit výtvarnici Emě Blažkové. V pražské smíchovské galerii Portheimka se před nedávnem konala výstava jejích pláten. Ema Blažková se narodila v roce 1924 v Praze. Během války studovala gymnázium v Roudnici nad Labem, kde se stala jednou z obětí tažení proti českým studentům v období heydrichiády. Necelý měsíc po atentátu na říšského protektora bylo zatčeno 84 studentů roudnického gymnázia, mezi kterými byla i Ema Blažková. Jako záminka posloužila gestapu údajná příprava atentátu na učitele německé obecné školy v Roudnici a konfidenta gestapa Alfréda Bauera.

Zatčení studenti byli převezeni k výsledkům do Malé pevnosti v Terezíně, kde byli posléze i uvězněni. Z Terezína byla Ema Blažková propuštěna až 2. listopadu 1942. Z terezínského období byla na výstavě zastoupena řada kreseb, kde Ema Blažková zachytila každodenní život vězňů.

Po válce ukončila Ema Blažková středoškolská studia, studovala kreslení na ČVUT v Praze u prof. Martina Salcmána, Cyrila Boudy a prof. Karla Lidického, na Akademii výtvarných umění v Praze u profesorů Karla Mináře a Vladimíra Sychry a na UMPRUM u prof. Antonína Pelce.

Od padesátých let se v tvorbě výtvarnice objevovaly především krajinomalba a portréty, zároveň se však nevyhýbala ani žánrovým výjevům nebo zátiším. Především se ale vracela ke svým oblíbeným motivům staré Prahy.

Ema Blažková samostatně vystavovala od roku 1948, a to nejen v tehdejší Československu, ale například v Athénách, Mnichově, Leningradu a její poslední výstava

se konala v roce 2002 v Litoměřicích. Její výtvarná profese zahrnovala také ilustrační tvorbu pro děti.

Věznění v Terezíně poznamenalo Emu Blažkovou navždy, jak umělecky, tak i lidsky. Mimo jiné se toto projevilo už během jejích studií na uměleckých školách, a to především ve formě nepotlačitelného odporu vůči jakékoliv totalitě – v té době k té nastupující, komunistické. Režim se umělkyni mstil jako každému, kdo se jakkoliv odlišoval a znepřijemňoval jí podstatně osobní život i tvorbu.

Šedesátá léta, kdy se politická atmosféra poněkud uvolnila, patřila k vrcholům malířčiny tvorby. Na začátku sedmdesátých let, v době tvrdé normalizace, byla Ema Blažková na základě vykonstruovaného obvinění zatčena a uvězněna v ženské věznici v pražské Ruzyni. Z ruzyňské vazby byla převezena do psychiatrické léčebny v Bohnicích, kde u ní propukla vážná duševní choroba. Ema Blažková zemřela 31. srpna 2003.

Výstava *Praha pozapomenutá* připomněla nejtypičtější část díla Emy Blažkové, její pragensie, obrazy různých zákoutí Prahy, jak ji kdysi vnímala a milovala. Často se jedná o výjevy z míst dobře známých, ale v podobě, která jsou již minulostí a pomalu upadají v zapomnění. (mk)

Tonutí v kráse

Kresby Karla Malicha z poslední doby do konce ledna vystavovala pod názvem *Tonutí v kráse* Galerie Zdeněk Sklenář ve svých prostorách na Smetanově nábřeží v Praze. Kresby pastelem a tužkou z několika posledních let doplnila i drátěná plastika. Čtyřiaosmdesátiletý autor při vernisáži spolu se dvěma dalšími výtvarníky Stanislavem Kolíballem a Alešem Veselým pokřtil monografii *Reso-*

nance, kterou galerista Zdeněk Sklenář vydal o několik generací mladšímu Federicu Dízovi. Karel Malich začínal v padesátých letech krajinomalbou. V šedesátých letech přešel od empirické tvorby k abstrakci. Přistoupil k radikální, nekonvenční formě abstrakce.

Byla udělena Cena Michala Ranného

Cenu Michala Ranného za rok 2008 získal malíř a pedagog Akademie výtvarných umění v Praze Vladimír Skrepl. Vladimír Skrepl je výtvarný samouk, který vystudoval dějiny umění a etnografii. V jeho dílech se objevují malby, kresby, objekty i instalace. I přes řadu výstav však zůstává tento umělec známý hlavně v užších uměleckých kruzích. Cena Michala Ranného je určena umělcům, kteří obohacují českou vizuální kulturu a mají významný vliv na novou generaci výtvarníků. (mk)

Lidická galerie zapůjčila dva obrazy na výstavu v USA

Lidická galerie zapůjčila své dva významné exponáty na výstavu ve Spojených státech. Obraz Gerharda Richtera *Onkel Rudi* a koláž Wolfa Vostella *Hommage a Lidice* se stanou součástí expozice, která se koná v Los Angeles od 25. ledna do 19. dubna. Výstava se z USA přesune ještě do Norimberku a Berlína. Oba exponáty se mají vrátit do Lidic v únoru 2010.

Český pavilon na Expo 2010 představí urbanizovanou krajinu

Český pavilon pro výstavu Expo 2010 v čínské Šanghaji připraví firma Film Dekor, která vyhrála i konkurz na minulou výstavu v japonském Aiči a do letošní soutěže poslala tři návrhy. Vyhrála s projektem *Urbanizovaná krajina*, který přivede návštěvníka do fiktivního města. Do soutěže na přípravu českého pavilonu se přihlásilo devět týmů. Jejich úkolem bylo vytvořit již hotový pavilon, který si Česká republika v Šanghaji pronajala. Fasádu navrhlo známé architektonické studio SIAL, které firma Film Dekor oslovila. Na stěně bílého kvádrů pavilonu je vytvořen půdorys Staroměstského náměstí, struktura je sestavena z malých jednotek, které tvoří jednotlivé městské bloky. Teprve při bližším pohledu divák zjistí, že jednotlivé body jsou hokejové puky. Je to symbol českého hokeje a českého úspěchu i obchodního.

Národní galerie vystavuje fotografické poklady 19. a 20. století

Národní galerie v Praze (NG) otevřela v paláci Kinských výstavu snímků z jedné z nejrannějších a nejvýznamnějších fotografických sbírek v Evropě. Ředitel Sbírkou moderního a současného umění NG Tomáš Vlček při této příležitosti novinářům řekl, že absenci fotografické sbírky v Národní galerii považuje za fatální. Zatímco Moravská galerie či Uměleckoprůmyslové museum v Praze včas začaly fotografické sbírky budovat, NG tak nečinila. Dnes se podle Vlčka snaží sbírat fotografie, které jsou evidentním projevem výtvarného umění, jsou třeba záznamem performancí či jiných uměleckých aktů. To však nestačí a do budoucna

se tato státní instituce bez sbírky fotografie neobejde, uvedl Vlček. Přehlídka *Fotografis collection reloaded* je reprízou projektu, který na podzim uspořádalo Bank Austria Kunstforum ve své galerii ve Vídni. Sbírkou Fotografis této banky byla založena v roce 1976. Letos Kunstforum vystavilo 250 vrcholných děl mezinárodní fotografie (vybraných z více než 400 exemplářů sbírky).

Zdeněk Sýkora bude mít výstavu ke svým 89. narozeninám

Výstavu Zdeňka Sýkory, českého průkopníka geometrické malby spojené s využíváním počítače, připravuje Galerie Zdeněk Sklenář. Přehlídka se uskuteční u příležitosti autorových 89. narozenin od 4. února do 14. března. Jeden z nejvýznamnějších obrazů ze své sbírky poválečného umění na ni zapůjčila Galerie hlavního města Prahy. Jedná se o rozměrný olej na plátně *Černo-bílá struktura* z let 1966 až 1967. Sýkora se narodil 3. února 1920 v Lounech, kde dodnes žije a tvoří. Začal sice jako krajinář, ale přes období kubistické a surrealistické přešel ke geometrické abstrakci. Kromě volné tvorby svou metodu Sýkora uplatnil i v monumentálních realizacích v architektuře. Největší prací, kterou navrhl se svojí manželkou, byly rozměrné malby pro novou budovu podniku Řízení letového provozu v Jenči u Prahy, jež byla otevřena v roce 2006. Svým dílem je zastoupen v mnoha veřejných i soukromých sbírkách v tuzemsku i zahraničí. Je jedním z mála českých autorů, jejichž dílo je součástí stálé expozice pařížského Centre Pompidou. Jedná se o jeho stěžejní dílo *Linie č. 24 – Poslední soud* o rozměrech třikrát tři metry.

Kreslíř a filmař českého původu Ivan Steiger se dožívá sedmdesátky

Sedmdesátí let se 26. ledna dožívá německý kreslíř a filmař českého původu Ivan Steiger. Do roku 1968, kdy odešel do Mnichova, byl jako kreslíř kmenovým autorem *Literárním novin* a spolupracoval s řadou dalších novin a časopisů, například s *Kulturní tvorbou* a *Reportérem*. Jeho kresba pařízku, z něhož raší křehká květina, se stala po jeho emigraci v celém světě symbolem pro okupované Československo, a také jeho osobní značkou. V Německu, jehož občanství získal v roce 1978, působil jako autor, filmový režisér, producent a karikaturista. Jeho karikatury vycházejí už téměř půl století v desítkách renomovaných světových deníků. On sám však za svůj nejdůležitější počín považuje ilustrace k *Bibli*. Také je majitelem jedné z nejkrásnějších sbírek starých hraček. Své hračky vystavuje ve dvou muzeích – od roku 1983 v Mnichově a od roku 1994 ve Starém purkrabství na Pražském hradě.

Výstava *Transfer* v Brně zachycuje českou malbu posledních dvaceti let

Reprezentativní výbor z české malby posledních dvaceti let najdou zájemci v brněnském Domě pánů z Kunštátu. Kolekce nazvaná *Transfer* sleduje čtyři proudy převážně figurální, zobrazivé malby, které vycházejí z prostředí pražské akademie. Výstava měla úspěšnou premiéru v Mnichově a z Brna zamíří do New Yorku, řekla ČTK kurátorka Kateřina Tučková. Autoři výstavy se snažili při výběru

obrazů zachytit vztah mezi učitelem a žákem, který přetrvává a rozvíjí se i po odchodu studenta z akademie. Součástí expozice *Transfer* jsou díla 28 tvůrců. Čtyři z nich jsou vedoucí ateliérů malby na Akademii výtvarných umění. Zdeněk Beran, Michael Rittstein, Vladimír Skrepl a Jiří Sopko jsou pedagogové a výtvarníci různého věku a odlišných malířských východisek. Při mnichovské premiéře sklídila výstava příznivé kritiky. Brněnská expozice v Domě pánů z Kunštátu, která je oproti mnichovské výstavě asi o třetinu menší, potrvá do 1. března. Poté budou plátna cestovat za oceán do České národní budovy v New Yorku.

České a slovenské umění

V prostorách, kde se návštěvníci dosud setkávali se stálou expozicí českého moderního a současného umění, se uskutečnil jedinečný výtvarný projekt, který přináší srovnání vývoje slovenského a českého umění od počátku šedesátých let až do současnosti. Hlavním cílem je zřejmě ukázat, nakolik se obě kultury dotýkají, v čem se sblížují nebo naopak vzdalují.

Dům U Zlatého prstenu v Praze. Výstava je otevřena do 22. února 2009.

Juraj Meliš: *Idea*

Objekt Pavola Bindera

Expozice *Podobenství* přináší průřez Rónovou poslední tvorbou

Mnohostranný a proměnlivý svět obrazů, plastik a kreseb inspirovaných mytologií, sny a chmurnou vizí současné civilizace nabízí výstava současné tvorby Jaroslava Róny. V pražské Galerii Roberta Guttmanna expozice s názvem *Podobenství* potrvá do 10. května. Róna byl jedním z prvních, kdo v polovině osmdesátých let představoval novou generaci, která byla ovlivněna neoexpresionismem či takzvanou špatnou malbou.

Osud projektu blobu pro Prahu závisí na Future Systems

Osud projektu nové budovy Národní knihovny (NK) zřejmě závisí na tom, jak s návrhem naloží architektonická kancelář Future Systems. Studio, které vedl zesnulý architekt Jan Kaplický, se v březnu stane vlastníkem projektu. Pokud si jej nechá, může blob postavit kdekoli jinde – to ale Kaplický nechtěl. Kdyby studio návrh i po uplynutí

dvouleté lhůty ponechalo Národní knihovně, mohla by pokračovat jednání o stavbě v Praze. Podle informací ČTK to tak Kaplický zamýšlel. Z příslušných míst, která mají o stavbě rozhodnout, žádná nová stanoviska zatím nezazněla. Knihovna především nedostala od města pozemek. Podle ředitele knihovny Pavla Hazuky je předčasné uvažovat o tom, zda by nakonec stavba mohla v Praze vzniknout. „Návrh je ale prací celého kolektivu lidí, kdyby se k němu chtěl někdo vracet a chtěl ho realizovat, návrh rozhodně mrtvý není,“ řekl ČTK. Praha uvádí, že stavba nevezikne, protože NK nemá pozemek. Primátor Pavel Bém uvedl, že pozemky, o kterých se pro knihovnu uvažovalo, zůstanou městu, které na nich chce vybudovat park, a vylučuje komerční využití tohoto místa.

Zlatou pecku získala reklama Mnichovská dohoda a dalších 19 prací

Reklamní televizní spot nazvaný Mnichovská dohoda propagující výstavu v Národním muzeu a dalších 19 televizních, tiskových či rozhlasových reklam byly oceněny v letošním ročníku soutěže Zlatá pecka 2008. Výsledky tradiční soutěže, která se konala již poctnácté, pořadatelé z Asociace českých reklamních agentur (AČRA) a týdeníku *Strategie* vyhlásili v pražském Hotelu Praha.

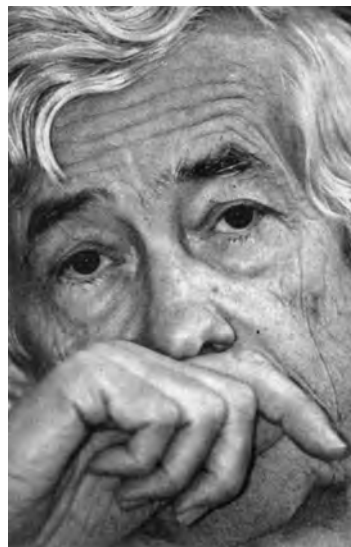
IN MEMORIAM

Ve středu 14. ledna 2008 večer ve věku 71 let náhle v Praze zemřel architekt **Jan Kaplický**, autor kontroverzního návrhu Národní knihovny pro českou metropoli. Kaplický podle informací ČTK zkolaboval na ulici nedaleko Vítězného náměstí v Praze. Kolemjdoucí přivolal kolem půl deváté večer záchrannou službu, lékařům se Kaplického ale nepodařilo oživit. Kaplický skonal v den, kdy mu jeho žena Eliška porodila dceru. Podle sdělení své rodiny zemřel na následky selhání srdce. Architekt žil od roku 1968 v emigraci v Británii. Návrh budovy Národní knihovny měl být jeho první velkou stavbou v Česku. Přestože stavba zvítězila v mezinárodní soutěži, na pražské Letné, vzhledem k nevíli politiků, téměř určitě nevyroste. Kaplického však spory kolem stavby zvané Chobotnice dostaly do širšího povědomí tuzemské veřejnosti.

Stovky lidí se v Pražské křižovatce zúčastnily pietní vzpomínky na Jana Kaplického. Památku světoznámého architekta přišli uctít jeho přátelé, spolupracovníci i zástupci veřejnosti, které u vchodu přivítala hudba dixielandového bandu Washboard Orchestra. Podle pořadatelů

v době zahájení obřadu bylo v zaplněném bývalém kostele sv. Anny minimálně 500 návštěvníků, zástupy dalších prošly kolem pódia s obrazem Kaplického do 19:00, mnozí přinesli květiny. Na veřejném rozloučení jako první promluvil architekt a zpěvák Pavel Bobek, písemné vyjádření zaslal také někdejší prezident Václav Havel. Přítomným ho přečetla jeho manželka Dagmar. Havel dopis koncipoval jako přání k dvanáctým narozeninám Kaplického dcery Johanky, která se narodila v den architektovy smrti. Pro Havla byl údajně den, kdy Kaplický zemřel, dnem, kdy sám kvůli své těžké nemoci stál před nebeskou branou. Havel také vyjádřil naději, že budova Národní knihovny podle Kaplického návrhu bude v následujících 12 letech postavena.

Nečekaná událost zaskočila nejen architektovy blízké, ale také mnoho jeho příznivců a přátel. Sílí například hlasy o tom, že by knihovna v Praze podle jeho návrhu měla být i po jeho smrti postavena.

LITERATURA

Kunderovy *Směšné lásky* jsou na CD

Povídkový soubor Milana Kundery *Směšné lásky* vyšel jako audiokniha. Jedná se o vůbec první českou audioverzi Kunderovy tvorby. Na CD je osm povídek – Já truchlivý bůh, Zlaté jablko věčné touhy, Nikdo se nebude smát, Falešný autostop, Symposion, Doktor Havel po dvaceti letech, Ať ustoupí staří mrtví mladým mrtvým a Eduard a Bůh. Povídky čtou František Derfler, Igor Bareš, Jan Kolařík, Ladislav Lakomý, Marcela Vandrová a Antonín Přidal. Záznam trvá přes osm hodin. (mk)

Sto let Národního technického muzea přibližuje publikace Jana Hozáka

Pod názvem *Příběh Národního technického muzea* (NTM) vydala tato pražská instituce u příležitosti stého výročí založení výpravnou fotografickou publikaci. Autor Jan Hozák v ní na osudech lidí, příbězích sbírek, jednotlivých exponátů i budov ukazuje, co určovalo vývoj muzea v době, která byla epochou techniky a technického pokroku. Publikace je členěna podle období důležitých pro muzeum, které splývají s významnými etapami historie novodobého českého státu. Každou z deseti kapitol uvádí text o vývo-

ji muzea a povaze doby, doplněný souborem unikátních fotografií, plakátů a dokumentů, dokládajících stoletý vývoj muzea i celé společnosti a techniky v kontextu historie města Prahy.

NTM je už dva roky pro veřejnost uzavřeno, na podzim skončila druhá etapa rekonstrukce hlavní budovy. Generální ředitel Horymír Kubíček předpokládá, že by se mělo otevřít v září 2010, kdy uplyne 100 let od zpřístupnění prvních technických sbírek v Praze. Postupné otevírání expozic je plánováno na léta 2009 až 2010. Cílem je obnova stavby v duchu původních představ architekta Milana Babušky z třicátých let 20. století.

CD Svěráka a Geislerové

Právě před nedávnem dokončila herečka Aňa Geislerová nahrávku pohádek Ivana Martina Jirouse, které vyšly knižně pod názvem *Magor dětem* a nyní na CD s titulem *Povídá šmudle tululum*.

Zdeněk Svěrák nahrává své vlastní *Povídky*, které před časem vyšly knižně. Kromě autora se na četbě těchto příběhů podílejí i dvě herečky – Dana Kolářová a Libuše Šafářková. (mk)

DIVADLO

V anketě *Divadelních novin* zvítězilo *Obludárium* bratří Formanů

Inscenací roku 2008 se v anketě čtrnáctideníku *Divadelní noviny* stalo Evropou kočující *Obludárium* bratří Formanů. Českou premiéru mělo na podzim v Plzni a hostovalo i v Praze. Podle redaktora Vladimíra Hulce byl 16. ročník ankety, v níž odpovídalo 116 kritiků, teatrologů, překladatelů, dramatiků a dalších osobností, přelomový. Popr-

vé totiž zvítězila produkce nezávislého a mezinárodního (česko-francouzského) divadelního souboru. Na druhém místě je opera Aleše Březiny a Jiřího Nekvasila *Zítřka se bude...*, inspirovaná justiční vraždou Milady Horákové. Operu uvedlo Národní divadlo na scéně Kolowrat. Za ní skončila nejsledovanější divadelní událost minulého roku – premiéra Havlova *Odcházení* v režii Davida Radoka, po dlouhých peripetiích inscenovaná jako nezávislá produkce v Divadle Archa.

KINEMATOGRAFIE

Výstava přiblížila Ingmara Bergmana

Součástí dvouměsíčního festivalu snímků švédského režiséra Ingmara Bergmana, který se konal na sklonku loňského roku v Praze, byla ojedinělá výstava k výročí jeho nedožitých devadesátin. Pod názvem *Muž, který kladl těžké otázky* byla pro veřejnost přístupná v pražské Laterně magie. (mk)

Česká televize připomene od ledna přední osobnosti takzvané československé filmové vlny

Celkem 26 portrétů předních osobností takzvané československé filmové vlny obsáhne cyklus *Zlatá šedesátá*, který začala od začátku ledna vysílat Česká televize. Každý z dílů doplní celovečerní film ilustrující tvorbu zpodobané osobnosti. Filmová tvorba tehdy společného státu překročila během pouhých několika let dosavadní ideologické i estetické limity, stala se jedním z hlasů demokratizačního hnutí a takřka ze dne na den začala sklízet úspěchy i v zahraničí. Československý filmový zázrak, jak tento úkaz nazvala zahraniční kritika, násilně uzavřely události ze srpna 1968.

První díl patřil Miloši Formanovi a jeho *Černému Petru* z roku 1963. Další portréty představí Otakara Vávru (*Kladivo na čarodějnice*), Juraje Herze (*Sběrné surovosti a Sladké hry minulého léta*) a Miroslava Ondříčka. Toho připomene snímek Jana Němce z roku 1966 *Mučedníci lásky*, na kterém se podílel jako kameraman.

Režisér Kubrick chtěl v Brně točit film o holocaustu

Slavný americký režisér Stanley Kubrick připravoval film o holocaustu z varšavského ghetta, ale nakonec od natáčení ustoupil – i proto, že Steven Spielberg natočil *Schindlerův seznam* s podobnou tematikou. Napsal to britský list *The Guardian*, podle něhož Kubrick také během příprav navštívil Brno, kde chtěl natáčet exteriéry z válečné Varšavy. Stanley Kubrick, který zemřel v roce 1999, chtěl natočit snímek o holocaustu již od poloviny sedmdesátých let. Nakonec si jako předlohu vybral román amerického autora polského původu Louise Begleyho *Válečné lži* (*War-time Lies*) z roku 1991 líčící příběh židovského chlapce, kterého jeho tetička schovává jako katolíka.

Film *Kdopak by se vlka bál* bude uveden na festivalu v Berlíně

Film režisérky Marie Procházkové *Kdopak by se vlka bál* bude uveden na mezinárodním filmovém festivalu Berlinale. V Berlíně, kde se festival uskuteční od 5. do 15. února, bude mít snímek svou mezinárodní premiéru. Uvedla to Česká televize, která je koproducentem filmu. Příběh o lásce, který je určen dospělým i dětem, bude uveden v soutěži Berlinale Generation Kplus spolu s dalšími dvacíti filmy z celého světa. Sekce Generation existuje od

roku 1978 a uvádí ty nejlepší filmy sledující svět pohledem dětí a mladých lidí.

Do kin míří film o českých turistech v Severní Koreji

Do kin míří dokumentární film režisérky Lindy Jablonské *Vítejte v KLDŘ*. Její kamera provází skupinku českých turistů vydávající se roku 2008 na poznávací zájezd do Korejské lidově demokratické republiky, izolované místním komunistickým režimem. Premiéra filmu bude 26. února. Kamera sleduje druhou výpravu turistů z České republiky do Severní Koreje od roku 1989. Ti za šest dní dovolené v KLDŘ utratili asi 60 000 korun, ale musejí se na každém kroku podřizovat pokynům severokorejské státní turistické kanceláře. Musejí odevzdat mobilní telefony, vyslechnout si přednášku o americkém imperialismu nebo se klanět sochám někdejšího vůdce Kim Ir-sena, jenž byl ústavou z roku 1998 prohlášen věčným prezidentem.

Věra Chytilová dostane medaili od pražské AMU

Zlatou medaili od Akademie múzických umění (AMU), na jejíž filmové fakultě studovala i učila, dostane u příležitosti svých 80. narozenin režisérka Věra Chytilová. V sídle školy na Smetanově nábřeží se také bude konat celodenní přehlídka vybraných filmů ze všech dosavadních tvůrčích období Chytilové.

Zlatá medaile AMU je nejvyšším oceněním, které rektor školy uděluje významným českým i mezinárodním odborníkům a umělcům, kteří na AMU působili jako pedagogové. Věra Chytilová původně studovala architekturu, ale ještě před dokončením školy se upsala filmu, kde začínala jako klapka, skriptka, asistentka režie. Pak odešla studovat na FAMU, kde byl jejím pedagogem režisér Otakar Vávra.

Soutěž Filmové nadace vyhrál příběh o popravách Romů

Alex Koenigsmark zvítězil s filmovou povídkou *Černá krev* ve druhém kole loňského ročníku soutěže Filmové nadace RWE a Barrandov Studio. Za prvenství si odnesl příspěvek ve výši 100 000 korun. Vítězná povídka *Černá krev* vychází z reálných událostí konce 18. století. Tehdy bylo na základě procesu s domnělymi kanibaly popraveno několik desítek lidí romské národnosti. V Koenigsmarkově zpracování však podle tiskových materiálů nadace nejde pouze o prosté převyprávění historického příběhu – autor jej použil jako metaforu pro současné dění, zvláště tematiku lidské honby za senzacími a bulvárního tisku.

Český zvukař Petr Forejt byl nominován na Oscara

Český zvukař Petr Forejt získal nominaci na prestižní americké filmové ocenění Oscar za zvuk k filmu *Wanted*, který

se natáčel v Česku. Práce na hollywoodském snímku, ve kterém hraje hlavní roli Angelina Jolie, prý nebyla snadná. „Natáčení pro nás zvukaře bylo komplikované už jen tím, že jde o akční film. Nám se podařilo natočit dost velké procento kontaktního zvuku, který hlavně u dialogů nakonec ve filmu slyšíte, což považuji za dost velký úspěch,“ popsal Forejt. Čtyřicetiletý Forejt má na kontě práci na mnoha hollywoodských i dalších zahraničních filmech. Mimo jiné je podepsán pod zvukem filmu *Rudý Baron*, mixoval zvuk snímků *Kletba bratří Grimmů*, *Van Helsing*, *Rytíři ze Šanghaje* či *Pinocchiova dobrodružství*.

Třeštíková nevyloučila, že natočí pokračování dokumentu *René*

Režisérka Helena Třeštíková možná v budoucnu natočí pokračování snímku *René*, za který loni získala cenu za nejlepší evropský dokumentární film. Filmařka to uvedla v Bruselu při příležitosti slavnostního promítání filmu na

stálém zastoupení ČR při Evropské unii. Uvedení časosběrného portrétního kriminálního Reného Plášíla zahájilo za velkého zájmu diváků bruselské ozvěny Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů Jihlava. Akce je součástí kulturní prezentace českého předsednictví Evropské unie. Snímek mapuje životní osudy recidivisty Reného Plášíla po dvě desetiletí. Jediný okamžik, kdy byla Třeštíková na Reného vážně rozlobená, se prý stal v devadesátých letech, kdy jí vykradl byt.

Cenu Vladislava Vančury získal režisér Ladislav Helge

Režisér Ladislav Helge převzal v berounském kině Mír cenu Vladislava Vančury. Za celoživotní tvůrčí a mravní přínos české kinematografii mu ji udělil Český filmový a televizní svaz FITES. Osmdesátiletý Helge jako režisér debutoval v roce 1957 filmem *Škola otců*, mezi jeho další snímky patří třeba *Stud* nebo *Velká samota*. Patnáct let také pracoval jako režisér v Laterně Magice.

HUDBA

Českými slavicí se stejně jako loni stali Gott, Bílá a Kabát

V hudební anketě Český slavík 2008 zvítězili jako rok předtím zpěvák Karel Gott, zpěvačka Lucie Bílá a skupina Kabát. Objevem roku zvolili fanoušci Marka Ztraceného. Bílá získala slavíka po jedenácté, Gott jich má doma 34, včetně platinového za celoživotní dílo. Na dalších místech v kategorii zpěvaček skončily Lucie Vondráčková a patnáctiletá Ewa Farna. Za Gottem se v kategorii zpěváků umístili Petr Kolář a Daniel Landa. Za vítězným Kabátem v kategorii skupiny skončila kapela Chinaski, jejíž bubeník a zakládající člen Pavel Grohman zemřel letos v červenci při havárii na motorce. Kapela po převzetí ceny poděkovala zejména Davidu Kollerovi, který Grohmana za bicími nahradil na koncertním turné. Třetí místo mezi skupinami obsadila kapela Dívokaj Bill. Novinkou 43. ročníku ankety byla kategorie pro slovenské interprety nazvaná Slavíci bez hranic. Historicky prvním vítězem se stala formace No Name, která v anketě předstihla kapely Elán a Horkýže slíže. Do letošního ročníku ankety přišlo celkem přes 165 000 hlasů.

Slovenské národní divadlo přiveze do Brna Jakubiskova *Svätopluka*

Brněnští milovníci opery mohou v únoru zhlédnout inscenaci opery *Svätopluk*, kterou ve Slovenském národním divadle (SND) v Bratislavě připravil známý režisér Juraj Jakubisko. Výpravným představením Slováci loni uctili 100. výročí narození skladatele Eugena Suchoňe. Brněnské Janáčkovovo divadlo má historickou fresku o Velké Moravě na programu 15. února. Tato opera má pro slovenskou hudbu podobný význam jako Smetanova *Libuše* v Česku – uvádí se obvykle při slavnostních příležitostech.

Masarykova univerzita si nechala složit nové slavnostní fanfáry

Brněnská Masarykova univerzita si nechala u příležitosti 90. výročí založení zkomponovat nové slavnostní fanfáry. Skladatel Miloš Štědroň se inspiroval moravskou hudbou a použil motivy Leoše Janáčka a Josefa Suka. Škola bude fanfáry užívat při slavnostních příležitostech, poprvé zazněly 28. ledna na výročním shromáždění akademické obce. Původní fanfáry Zdeňka Blažka sice vznikly přímo pro Masarykovu univerzitu, ale postupem času je začaly používat i další brněnské vysoké školy. Masarykova univerzita proto chtěla získat novou skladbu, kterou by měla jen pro svou potřebu. Nové fanfáry jsou rozepsány pro trubku, lesní roh, trombón a tubu. Mají několik částí, jež odpovídají struktuře akademických oslav a ceremoniálů – například fanfáru děkana, fanfáru rektora, tuš a hudbu ke slibů a odchodu.

V Rudolfinu zazněla světová premiéra *Třech fragmentů od Martinů*

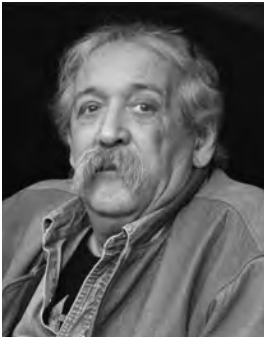
Světová premiéra *Třech fragmentů* z opery *Julieta (Snář)* od Bohuslava Martinů zazněla v Dvořákově síni Rudolfiny. V doprovodu České filharmonie (ČF) je přednesla mezzosopranistka Magdalena Kožená s australským tenoristou Stevem Davislimem. Orchester řídil legendární dirigent sir Charles Mackerras, který se významně zasloužil o prezentaci české hudby v zahraničí. Jeho vystoupení s českými filharmoniky bude zřejmě poslední. ČF se navíc dohodla se Supraphonem, že se i přes trvající spory o autorská práva pořídí živý záznam z obou koncertů. Snímek bude na desce doplněn o nahrávku *Suity* ze stejné opery a jeho vydání je naplánováno na květen 2009. Koncerty zahájí projekt *Martinů Revisited*, který do roku 2010 bude připomínat dílo významného skladatele 20. století Bohuslava Martinů.

Haasovo kvarteto získalo cenu MIDEM Classical Award

Kvarteto Pavla Haase vyhrálo v kategorii komorní hudby prestižní cenu na mezinárodním veletrhu gramofonového průmyslu (MIDEM) Classical Award 2009 v Cannes. ČTK to oznámil Zdeněk Brouček z vydavatelství Supraphon,

kteří desku vydalo. Udělila ji šestnáctičlenná odborná porota MIDEM. Kvarteto ocenila za album s Janáčkovým *Smyčcovým kvartetem č. 1* a Haasovým *Kvartetem č. 1* a 3. Za stejné CD bylo mimo jiné už na podzim kvarteto nominováno na cenu britského prestižního časopisu *Gramophone*.

IN MEMORIAM

5. ledna zemřel v Praze baskytarista **Jiří Šindelář**, který měl jako člen skupiny Katapult přezdívku Dědek. Původní název skupiny, z níž Katapult vznikl, byl Mahagon a tvořili ji Oldřich Říha, J. Šindelář a V. Krampol. Po zákazu činnosti začala skupina působit v Praze, kde se jí podařilo získat povolení k vystupování. V roce 1975 se Mahagon po neúspěšném jednání se

stejnomenou pražskou skupinou oficiálně přejmenoval na Katapult. Kapela Katapult v současnosti právě končila plánované turné na rozloučenou po třiatřiceti letech činnosti. Kvůli zhoršujícímu se zdravotnímu stavu J. Šindeláře byla zrušena dvě poslední vystoupení v Kadani a ve Zlíně. Předloni odešel další z členů skupiny, bubeník Anatoli „Tolja“ Kohout, a proto také absolvovala skupina většinu posledních koncertů akusticky. (mk)

V prosinci loňského roku zemřel v Praze ve věku 85 let hudební skladatel **Miroslav Hlaváč**. Miroslav Hlaváč jako

jeden z prvních českých skladatelů tvořil elektroakustickou hudbu a věnoval se také scénické, orchestrální, komorní a vokální hudbě. Hlaváč za svoji tvorbu získal mnoho ocenění, a to jak na domácí půdě, tak i v zahraničí. Složil například klavírní cyklus *Poetické etudy* a *Musica carnevalesca* nebo kompozici *Fontana cantans*, která získala v roce 1972 čestné uznání Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu na soutěži v Římě. (mk)

Luboš Hrůza, zakládající člen pražského Činoherního klubu a šéf výpravy Národního divadla v Oslo, zemřel náhle v Praze ve věku 75 let. Vzpomínkový večer na tohoto významného českého scénografa se uskutečnil v Činoherním klubu v Praze. (mk)

Přední český japanolog, pražský korespondent tokijského listu a autor pozoruhodných kaligrafií, vystavených na zámku Zbraslav, **Petr Geisler**, zemřel 3. ledna 2009 v Praze ve věku 59 let. Byl synem herečky Růženy Lyskové, manželem výtvarnice Věry Geislerové a jeho dcerami jsou známé herečky Aňa a Ester Geislerovy a výtvarnice Lela. Měl rovněž syna Felixe. Zemřel v Praze na vleklou cirhózu jater.

VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Karel Klíč

Konec loňského roku – 31. 12. 2008 – je přesně tím datem, kdy přesně před 130 lety **Karel Klíč** vynalezl postup umožňující reprodukci obrazů.

Na Silvestra roku 1878 se u Klíčů jako každý rok shromáždila veselá společnost umělců. Většina z nich si ani nevšimla, že Karel Kříž, rodák z Hostinného,

před půlnocí zmizel. Někteří z nich určitě věděli, že nevydržel a opět něco kutí ve svojí dílně – jeho snem bylo přenést obraz na desku a tisknout jej ve stovkách exemplářů. A byl to právě tento den, kdy se dílo podařilo! Za prvního úsvitu roku 1879 běží Karel Klíč rozvernou Vídní k měditiskaři Pisanimu. Domů se vrací Klíč na Nový rok v poledne jako čerstvý vynálezce heliogravury.

Životní osudy Karla Klíče rozhodně nebyly idylické. Matka zemřela krátce po porodu a jeho otec – chemik –

dostal vzápětí výpověď z místních papíren i z bytu. A tak byl malý Karlík na čas svěřen zcela cizím lidem. Ve čtrnácti letech, kdy je už opět se svým otcem v Praze, utíká z domova, protože mu otec zakázal jít na výtvarnou akademii. Mladý Klíč se živil nejrůznějšími způsoby, tesal náhrobky, maluje pokoje, kreslí po hospodách rychloportréty a také pracuje jako dělník na Kladně. Hlavním zdrojem jeho obživy však zůstává kopírování slavných obrazů. A tak také začíná uvažovat nad tím, jak vyrábět obrázky ve velkém, jako když se tiskne kniha.

Po řadě zklamání jak v osobním, tak uměleckém životě (v anatomickém ústavu maluje za 25 korun portréty) opustil Karel Klíč české země natrvalo. Jeho vynález heliogravury mu byl ukraden ještě před tím, než si ho stačil dát patentovat. Jako odpověď na tuto událost vynalezl automatizovanou heliogravuru (hlubotisk), která dodnes patří k hlavním tiskovým technikám pro sériové zhotovování věrných obrazových reprodukcí.

V té době už Karel Klíč působil v Anglii, kde jako výraz obdivu dostal zlatý klíč od nejvýznamnější britské grafické firmy. Po úspěšném působení za kanálem se Karel Klíč

vrací na začátku první světové války do Vídně. I když mu nakonec, po porážce, v rámci reparací Angličané vše zabavili, svůj sen si splnil. Na základě svého vynálezu se mu podařilo dát lidem tisíce kvalitních obrázků. (mk)

Výročí úmrtí

Ke čtyřicátému výročí úmrtí významného pražského rodáka **Maxe Broda** uspořádala společnost Franze Kafky literární večer.

Literární večer, který se konal v sále společnosti Franze Kafky v Široké ulici v Praze, měl na programu pořad nazvaný *Život plný bojů. Max Brod – spisovatel, všestranný*

umělec a prostředník mezi kulturami. Organizátorkou a autorkou tohoto projektu byla herečka Zdenka Procházková-Hartmann.

Max Brod se narodil 27. května 1884. Před holocaustem se mu podařilo zachránit se odjezdem do Palestiny. Po druhé světové válce byl jedním z čelných organizátorů kulturního a uměleckého života v Izraeli. Max Brod byl velmi blízkým přítelem Franze Kafky a byl to právě on, kterému se podařilo zachránit většinu jeho stěžejních děl. Max Brod se ale také například zasloužil o světový vzhlas hudby Leoše Janáčka a stal se i propagátorem románu Jaroslava Haška *Osudy dobrého vojáka Švejka*.

(mk)

ZPRÁVY K PŘEDSEDNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V EVROPSKÉ UNII

Česko převzalo na půl roku předsednictví v Evropské unii

Česká republika převzala s příchodem nového roku předsednictví v Evropské unii. V této roli bude po šest měsíců mluvčím, tváří a koordinátorem práce celé sedmadvacítky. Česko se předsedání ujalo jako druhý nováček po velkém rozšíření EU v roce 2004. Česku předala štafetu Francie. Historická úloha na Čechy připadla v roce, kdy si připomínají dvacet let od pádu

komunismu. Pro vládu, která si jako motto předsedání vybrala slogan Evropa bez bariér, je nová role velkou výzvou. Česko nepřichází do čela EU zrovna v lehké době. Vedle řešení finanční krize, otázek klimatu a energetiky, dokončení ratifikace lisabonské smlouvy o reformě EU, unijní zemědělské politiky, politiky sousedství a dalších agend se vyskytly též nečekané úkoly – prvním úkolem českého předsednictví bude nalezení společné odpovědi unie na krvavý konflikt mezi Palestinou a Izraelem. Důležitá byla i rychlá reakce na spory o ruské dodávky plynu na Ukrajinu.

6. ledna vláda představila své priority, 7. ledna navštívila českou metropoli Evropská komise, o den později se zde konalo neformální zasedání ministrů pro evropské záležitosti. Tyto akce roztočily kolotoč jednání a nejrůznějších schůzek k tématům, které sedmadvacítka řeší. Konat se jich má 3 000. Budou se konat v Bruselu, Praze i v regionech, které chce vláda zviditelnit. Na přípravy předsedání, jimiž Topolánek pověřil vicepremiéra Alexandra Vondru, vyčlenila vláda a ministerstva 3,3 miliardy korun. Chystalo ho 1 500 úředníků. *Lidové noviny* spočítaly, že během 182 dnů předsedání odpracují nejméně 200 000 hodin přesčasu. Do Česka během následujícího půlroku přijede 30 000 diplomatů, politiků a úředníků. Ve speciální mobilní síti bude fungovat sto telefonů, o příjíždějící delegace se bude starat 70 styčných důstojníků a 30 hostesek. Vedení unie Češi 1. července předají Švédům. nn

Der Standard: Vondra – proevropská tvář v české vládě

Od 1. ledna bude jeho tvář po šest měsíců v Evropě zřejmě často k vidění, píše o místopředsedovi české vlády Alexandru Vondrovi rakouský deník *Der Standard*. V tandemu se svým šéfem, premiérem Mirkem Topolánkem, bude chtít pochybovačům dokázat, že přes všechny vnitropolitické těžkosti může být Česko dobrým předsedou Evropské unie, dodává list. Vondra přitom rozhodně nebude svému premiérovi jen nějakým nosičem vody. Podle deníku se dá očekávat, že to bude hlavně on, kdo bude ve společenství 27 států vyjednávat kompromisy potřebné pro úspěšné předsednictví. Také iniciativa vůči východní Evropě, kterou chce Česko během svého předsednictví rozvinout, nese Vondrův rukopis. Pro východní Evropu měl Vondra vždy určitou slabost, už jako disident byl členem česko-polské Solidarity, píše dále *Der Standard*. Připomíná, že Vondra zůstal v politice jako jeden z mála bývalých disidentů a poté, co dělal poradce prezidentovi Václavu Havlovi, působil na ministerstvu zahraničních věcí, mimo jiné jako velvyslanec v USA. nn

Ministři EU si z jižních Čech odvezou kopii vimperského prvotisku

Ministři zahraničí 27 členských zemí Evropské unie, kteří budou jednat v zámku Hluboká 27. a 28. března 2009, si jako dárek od Jihočeského kraje odvezou kopii vzácného vimperského prvotisku. Faksimile latinské knihy z roku 1484 vázané v kůži nechal kraj vyrobit proto, aby vzácné hosty obdaroval netradičně a dal jim hodnotnou věc spjatou s historií jižních Čech. Novinářům knihu představili hejtman Jiří Zimola a ředitel Národní knihovny Pavel Hazuka. „Byla by ozdobou každé knihovny,“ řekl Zimola o vimperském díle, kterým začala slavná tradice tisku knih v jižních Čechách. Už předtím vzniklo v zemi několik jiných knih, tato je ale unikátní tím, že se dochovalo jméno tiskaře. Byl to typograf Johannes Alakraw z německého Pasova, jehož zásluhou se Vimperk zařadil na druhé místo po Plzni, kde se v Čechách začaly tisknout knihy. Ministři dostanou církevní text *Soliloquia*, který je připisován sv. Augustinu. Jde však o dílo anonymního raně středověkého autora, který se, jak bylo ve středověku zvykem, k církevní autoritě odvolával, aby svým myšlenkám dodal větší váhu. Dílo užívali teologové a jiní učenci po celá staletí. nn

České předsednictví nabídne kulturní akce doma i v zahraničí

Přes 600 kulturních akcí v České republice a v dalších 90 zemích, kde má Česko své zastoupení, bude součástí českého předsednictví Evropské unie. Pořadatelé nabídnou výstavy, filmová i hudební představení a happenings, připomenou mimo jiné 20. výročí pádu železné opony, které připadá na letošní rok. 7. ledna proběhl zahajovací galavečer v pražském Národním divadle. Ve scénáři Divadla bratří Formanů se objevili například Jiří Suchý či slavní tanečníci bratři Bubeníčkové. Na tiskové konferenci o doprovodném programu předsednictví informovali vicepremiér pro evropské záležitosti Alexandr Vondra a ministr kultury Václav Jehlička. V ČR se uskuteční stovka akcí, se 60 se počítá v Bruselu a dalších 450 bude v Evropě a dalších zemích. Mezi desítkami připravených akcí jsou ty vzniklé speciálně u příležitosti českého předsednictví, ale i pravidelně se opakující festivaly a přehlídky, například Pražské jaro. *nn*

Ministr Schwarzenberg představil stálé radě OBSE body předsednictví ČR

Priority českého předsednictví Evropské unie znovu představil ve Vídni český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg na zasedání stálé rady Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE). ČTK o tom šéf české diplomacie informoval v telefonickém rozhovoru. Ministr na zasedání hovořil i o situaci v Gruzii a o Smlouvě o konvenčních ozbrojených silách v Evropě (CFE). Evropská unie podle Karla Schwarzenberga podporuje snahy Organizace pro bezpečnost

a spolupráci v Evropě (OBSE) pokračovat v gruzínské misi. „EU zamýšlí pokračovat ve svém angažmá v Gruzii, ale toto angažmá nemůže nahradit cennou přítomnost OBSE. Vidíme obě mise jako doplňující se a vzájemně se posilující,“ řekl podle tiskové zprávy zveřejněné na internetových stránkách OBSE ministr Schwarzenberg. Členské státy OBSE se v prosinci nedohodly na obnovení mandátu pro pozorovatelskou misi v Gruzii, která v loni v srpnu svedla s Ruskem několikadenní válku. Řecké předsednictví OBSE ale o přítomnosti pozorovatelů v Gruzii dále jedná. *nn*

V Praze začala další neformální schůzka EU – pro rozvojovou pomoc

V Praze jednali zástupci vlád zemí EU, kteří mají na starosti rozvojovou pomoc v zahraničí. Na dvoudenní neformální schůzce ministrů se zabývali mimo jiné tím, jak by měla sedmadvacítka přispět na rekonstrukci palestinského pásma Gazy. To bylo zničeno třítýdenní izraelskou ofenzívou. Jednání v Kongresovém centru vedl náměstek ministra zahraničí Jan Kohout. Zástupci sedmadvacítky debatovali o tom, kolik peněz by unie měla přislíbit na dárcovské konferenci v Egyptě svolané kvůli obnově Gazy. Další setkání se má konat na přelomu února a března. *nn*

Barack Obama v rozhovoru s Mirkem Topolánkem ocenil českou roli v misi EU do Gazy

Budoucí americký prezident Barack Obama v telefonickém rozhovoru s českým premiérem Mirkem Topolánkem ocenil roli České republiky, kterou sehrála v misi EU na Blízký východ. Obama, který hovořil s českým premiérem jako s šéfem předsednické země EU, je prý také podrobně informován o prioritách českého předsednictví. Podle informací ČTK se telefonický rozhovor konal z Obamovy iniciativy a český premiér při něm zopakoval pozvání do Prahy. Česko jako předsednická země EU má představu, že by se první schůzka nového šéfa americké iniciativy s lídry sedmadvacítky konala v dubnu v Praze. *nn*

Německý ministr Steinmeier chválil Česko, Schwarzenberg kritizoval zaostávání EU

Chvála na české předsednictví Evropské unii z úst německého ministra zahraničí Franka-Waltera Steinmeiera i varování před vzdělanostním a technologickým zaostáváním Evropy v podání českého ministra zahraničí Karla Schwarzenberga zazněly v Berlíně v pódiové diskusi o evropských tématech. Schwarzenberg byl pozván spolu se svými protějšky z Německa a Francie. Hlavní část úvah směřovala k problémům a výzvám, před nimiž EU stojí. Nejotevřeněji o nich hovořil právě Schwarzenberg, jenž upozornil na to, že Evropa přestala být technologickou mocností. „Máme před sebou výzvy, před nimiž Evropa nestála staletí. Po staletí byla v čele technologického vývoje,“ upozornil Schwarzenberg. Tato doba je pryč, naznačil, a proto je podle něj třeba výrazně zvýšit investice do vědy. Šéf české diplomacie za svůj příspěvek sklídl nejdelší potlesk besedy před plným hledištěm berlínské Státní opery. *nn*

K českému předsednictví EU se připojí i Ekumenická rada církví

Ekumenická rada církví v České republice se k českému předsednictví Evropské unii připojí kulturními, sociálními a duchovními akcemi i setkáním s politiky na nejvyšší úrovni. Šéfové církví, které ekumenická rada sdružuje, se setkají s eurokomisaři a budou diskutovat o evropských fondech i vztazích církví s jinými evropskými státy v souvislosti s církevním majetkem. Česká vláda chce církvím vrátit zhruba třetinu majetku zabaveného po roce 1948 a poskytnout i finanční náhrady. S návrhem ale nesouhlasí opozice. *nn*

Češi „sladí“ Evropě obří plastikou karikující jednotlivé země EU

Rakousko, které z více než poloviny zakrývá obrovské chladicí věže jaderných elektráren. Zatopené Holandsko, z něhož vykukují jen minarety. Česko, skrze něž na digitálním displeji proudí výroky prezidenta Václava Klause. Všechny tyto a mnohé další „eurovize“ ztělesněné v obří kontroverzní plastice s názvem *Entropa* coby prezentace českého předsednictví shlížejí na návštěvníky bruselské budovy Rady EU.

Umělecký projekt nevytvořilo, jak bylo ohlášeno, společně 27 umělců ze všech zemí unie, ale je výtvořem jeho a několika spolupracovníků.

Autor plastiky sochař David Černý se poté omluvil premiérovi a dalším členům vlády za to, že projekt *Entropa* pro

sídlo Rady EU není tím, co sliboval. Vicepremiér pro evropské záležitosti Alexandr Vondra ČTK sdělil, že byl informací nepřijemně překvapen. „Groteskní nadsázka a mystifikace patří ke znakům české kultury a vytváření falešných identit je jednou ze strategií současného umění,“ sdělili autoři v tiskovém prohlášení, které zaslali ČTK. „Omlouváme se premiérovi Mirkovi Topolánkovi, vicepremiérovi Alexandru Vondrovi, ministru Karlovi Schwarzenbergovi a jejich úřadům, že jsme je o pravém stavu věci neinformovali a uvedli je tak v omyl,“ uvedli. Nechtěli prý, aby politici museli nést odpovědnost za podobný druh politicky nekorektní satiry. „Věděli jsme, že k odhalení pravdy dojde. Ještě předtím jsme chtěli zjistit, jestli se Evropa dokáže sama sobě zasmát,“ dodávají.

Projekt se snaží představit v případě všech členských států EU nechtěné stereotypy, které o dané zemi panují. Jednotlivé státy ve skládačce Evropské unie reprezentují neexistující umělci. Mají svá jména, uměle vytvořené identity a někteří i webové stránky. Každý z nich je navíc autorem textu, ve kterém vysvětluje motivaci ke společnému projektu. To vše vytvořili David Černý, Krištof Kintera a Tomáš Pospisyl a pomohl realizovat tým spolupracovníků z Čech i ze zahraničí, uvedli autoři. Například Rakousko, známé svým odporem k jaderné energii, pokrývají obrovské chladicí věže jaderných elektráren. Řecko je zobrazeno jako země pohlčená velkým požárem. Německo je představeno jako země dálnic, jejich kresba na půdorysu země ale již někomu připomněla svastiku. Nizozemsko, jehož značná část území leží za hrázemi pod úrovní mořské hladiny a v němž žije množství přistěhovalců, je zase pokryto vodou, z níž vyčuhují pouze minarety. Na mapě Bulharska, která je součástí kontroverzního uměleckého projektu, je vyobrazen turecký záchod. Například Bulhaři již proti vyobrazení své země podali protest a po jejich protestech byla zakryta bulharská část kontroverzní plastiky *Entropy*. Bulharsko je podle vyjádření mluvčí bulharského stálého zastoupení při EU Betiny Jotevové se zakrytím spokojeno. Slovenský ministr zahraničních věcí Ján Kubiš tlumočil slovenské výhrady místopředsedovi české vlády pro evropské záležitosti Alexandru Vondrovi. Jeho země je na ní zobrazena jako uherský salám s maďarskou trikolórou. Oproti Bulharsku se Slovensko spokojilo s omlouvou.

Podle premiéra Mirka Topolánka (ODS) se Češi nemusí omlouvat Evropě za kontroverzní plastiku. Dostačující je podle něj to, že se kvůli dílu nazvanému *Entropa* omluvil sám Černý. Topolánek to uvedl v online rozhovoru na www.vlada.cz. Dodal ale, že on osobně se omlouvá těm, které dílo urazilo. „Pro mě je svoboda slova a svoboda uměleckého vyjádření daleko cennější než případné problémy vzniklé zveřejněním tohoto díla. Nicméně rozumím tomu, že některé to mohlo urazit, a přestože nejsem autorem, tímto se jim omlouvám,“ uvedl doslova. V anglické verzi rozhovoru

dodal, že veřejně je jeho postoj ke všem součástí plastiky „silně neutrální“, jako soukromá osoba se jim prý ale směje stejně jako všichni ostatní. „Ano, my Češi jsme takoví. Děláme si velmi často legraci sami ze sebe, a potom úplně nechápeme, když se ostatním nelíbí, když si děláme legraci z nich,“ doplnil s tím, že kauza *Entropy* je podle něj zveličená. Upozornil ale, že mu na ní vadí to, že Černý podvedl zadavatele a nesplnil smlouvu.

Česká výzdoba prý každopádně vyvolá zájem.

Instalace, kterou Česká republika pro své šestiměsíční předsednictví EU zvolila jako výzdobu do budovy Rady EU, vyvolává upřímný či nucený smích, každopádně ale nezůstane bez povšimnutí. Píše to belgický list *La Libre Belgique* v článku o tom, jak Češi vyzdobili sídlo instituce, v níž se scházejí pro svá jednání unijní státníci. Češi nechali volné ruce umělcům, kteří se na vytvoření masivní instalace podíleli, aby ztvárnili stereotypy, klíše či předsudky nejrůznějších kalibrů, jež o svých evropských sousedech v Evropě máme. Odtud by podle listu mohla pramenit případná nucenost v úsměvech některých návštěvníků. *La Libre Belgique* rovněž poznamenává, že výzdoba jde proti všem formám cenzury. S ní mají Češi ze své komunistické minulosti své zkušenosti. Cílem výstavy tak je ukázat, že svoboda projevu je základem demokracie. nn

Koncert v londýnském Barbicanu připomněl předsednictví EU

Českou hudbou a písněmi moravského rodáka Gustava Mahlera připomněl v Londýně Symfonický orchestr BBC s dirigentem Jiřím Bělohlávkem začátek českého předsednictví Evropské unie. Ve známé koncertní síni Barbican orchestr doprovodil mezzosopranistku Dagmar Peckovou a houslistu

Ivana Ženatého. Galakonzert zahájila předehra k operě *Libuše* Bedřicha Smetany a poté *Fantazie pro housle a orchestr* Josefa Suka v provedení Ivana Ženatého. Dagmar Pecková přednesla Mahlerovu *Píseň potulného tovaryše*. Večer vyvrcholil *Novosvětskou symfonií* Antonína Dvořáka. Koncert, který zorganizovalo české velvyslanectví v Londýně, přenášelo živě Radio 3 britské BBC. Na koncert přišla například předsedkyně Dolní sněmovny Harriet Harmanová, architektka Eva Jiřičná či Nicholas Winton, který před druhou světovou válkou zachránil z tehdejšího Československa několik set židovských dětí. nn

V Bruselu začala výstava české dekadence

České předsednictví EU v prostorách bruselské radnice slavnostně otevřelo výstavu české dekadence, která se konala na přelomu let 2006 a 2007 v pražském Obecním domě. Část expozice s názvem *Dekadence. České země 1880-1914* bude k vidění i v hlavním městě Valonska Namuru. Idea dekadence prolíná v českém prostředí řadou uměleckých směrů, ať už jde o neoromantismus, ranou avantgardu, expresionismus nebo kubismus. Výstava v Belgii je rozdělena na dva

tematické soubory. První, ten bruselský, prezentuje větší objem děl zaměřených na nitro umělce a agónii individua. Druhý soubor, inspirovaný démonem lásky a sexualitou, budou moci návštěvníci zhlédnout v Musée provincial Félicien Rops v Namuru, ležícím 65 kilometrů od Bruselu. Výstava v Bruselu a Namuru potrvá do 10. května 2009. nn

Česko bude při předsednictví lákat na „hvězdy“ i svíčkovou

Několik stovek kulturních akcí připravila Česká centra v zahraničí na první pololetí letošního roku, kdy bude ČR předsedat Evropské unii. Česká centra spolu s agenturou CzechTourism, která propaguje cestovní ruch, připravila také projekt České hvězdy, který má v zahraničí prezentovat firmy s dlouhou tradicí, jako jsou automobilka Škoda, výrobce elektrospotřebičů Tesla nebo likérka Becherovka. V rámci tohoto projektu se bude Česko prezentovat i svými tradičními pokrmy a nápoji – pivem a moravským vínem. „Vlajkovou lodí“ bude svíčková, která byla podle mluvčího agentury CzechTourism Filipa Remence loni vybrána jako národní pokrm. nn

Změny v české vládě

U občanských demokratů nahradila ministra zdravotnictví Tomáše Julínka senátorka Daniela Filipiová a novým ministrem dopravy se stal místo Aleše Řebíčka bývalý středočeský hejtman Petr Bendl. U zelených pak ministryni pro lidská práva Džamilu Stehlíkovou vystřídal hudebník Michael Kocáb. Ve vládě ale proběhly i další změny, které se dotkly lidovců. Z funkce vicepremiéra a ministra pro místní rozvoj odešel předseda KDU-ČSL Jiří Čunek a na jeho místo nastoupil jeho stranický kolega, bývalý ministr a šéf legislativní rady vlády, Cyril Svoboda, toho naopak ve funkci nahradil jmenovec, diplomat Pavel Svoboda. Vicepremiérkou se stala ministryně obrany Vlasta Parkanová. Změny ve vládě avizoval premiér už od podzimu, kdy koaliční strany prohrály v senátních a krajských volbách. Dlouho však nebylo jasné, v jaké šíři a dokonce jestli vůbec proběhnou. Nakonec zasáhly všechny tři koaliční partnery a podle předsedy zelených Martina Bursíka byly nevyhnutelné. Senátor a bývalý ministr zdravotnictví Tomáš Julínek, kterého ve vládě nahradila Daniela Filipiová (oba ODS), ji naopak vystřídá v senátních funkcích. Bude novým předsedou komise pro práci Kanceláře Senátu a vrátí se do senátního výboru pro zdravotnictví a sociální politiku. Uvedl to předseda horní komory Přemysl Sobotka (ODS). Své senátní působení má předurčeno také senátor a předseda KDU-ČSL Jiří Čunek. Bývalý vicepremiér a ministr pro místní rozvoj se má znovu stát členem senátního ústavně-právního výboru. Potvrdil to předseda lidoveckých senátorů Rostislav Slavotínek. Podle něj se o Čunkově případném působení v některé z komisí neuvažuje vzhledem k tomu, že má na starosti vedení strany. nn

Sněmovna je znovu kompletní

Novou plnoprávnou členkou sněmovny se stala Irena Kočí (ČSSD). V úvodu schůze dolní komory složila poslanecký slib. Nastoupila po bývalém sociálním demokratovi Michalu Pohankovi, který se mandátu vzdal. Jeho odchod znamená

určité oslabení vládní koalice. ČSSD si naopak polepšila, neboť Kočí bude podle svého vyjádření věrná poslaneckému klubu sociálních demokratů. ČSSD má nyní v klubu 71 z celkové počtu 200 poslanců a spolu s 26 komunisty dá dohromady 97 opozičních hlasů. O hlas méně dají dohromady ve svých frakcích strany vládní koalice (ODS 79, KDU-ČSL 13, SZ 4), neboť mimo kluby mají občanské demokraté a zelení po dvou poslancích. Zbývající tři nezařazení jsou bývalí členové ČSSD. Právě na jejich pomoc se vláda spoléhala při prosazování svých záměrů. nn

Vláda chystá opatření na podporu zaměstnanosti i investice

Vláda kvůli hospodářské krizi chystá opatření na podporu zaměstnanosti i investice, například do výzkumu a vzdělání nebo infrastruktury. Zároveň například hodlá usnadnit přístup firem k penězům. Po šestihodinovém jednání Národní ekonomické rady vlády (NERV) s ekonomickými ministry to řekl ministr financí Miroslav Kalousek. Všechna opatření by měla utvořit ucelený Národní protikrizový plán. Kalousek ale zdůraznil, že vláda bude při reakci na krizi myslet i na to, aby dále výrazně nevzrostlo dluhové zatížení České republiky. Národní ekonomická rada vlády, která má deset členů, přednesla ministrům své návrhy na řešení krize. Podle premiéra Mirka Topolánka obsahovaly na 250 různých opatření, o kterých se bude dále jednat. Na základě těchto jednání pak vláda představí svůj plán boje s krizí. nn

Česko pomohlo Slovensku s dodávkami plynu

Česká republika pomohla Slovensku s dodávkami zemního plynu. Slovensko přichází kvůli zastavení dodávek ruského plynu o 100 milionů eur denně. Řekl to po jednání s premiérem Mirkem Topolánkem předseda slovenské vlády Robert Fico. Přepravu plynu pro Slovensko přes české území zajišťovala RWE Transgas Net; která připravila jednu z přepravních linií tak, aby dodávky na Slovensko byly technicky možné.

Plyn dosud nikdy neproudil přes česko-slovenské hranice ze západního směru. RWE Transgas má na slovenském území jeden podzemní zásobník plynu pro české zákazníky, z něhož Slovensko dostávalo čtyři miliony metrů krychlových zemního plynu denně. Situace s přerušením dodávek plynu z Ruska do Evropy se pravděpodobně bude opakovat. Otázkou zůstává, kdy a jak často. Sněmovnímu bezpečnostnímu výboru to řekli ředitelé české rozvědky a kontrarozvědky. Výbor proto vyzval vládu, aby nejpozději na březnovou schůzi sněmovny předložila návrh nové energetické koncepce státu. *nn*

Václav Klaus: Řešením pro Evropu je jaderná energetika

Řešením energetických problémů Evropy je vzestup jaderné energetiky. Na tiskové konferenci po setkání se svým polským protějškem Lechem Kaczyńským to řekl prezident Václav Klaus. I ministr průmyslu a obchodu Martin Říman si myslí, že nynější krize v dodávkách plynu povede k novým diskusím o jaderné energetice a energetické bezpečnosti. *nn*

Český plán pro Schengen prošel

Ivan Langer poprvé jako ministr vnitra předsednické země vedl jednání svých unijních kolegů. Ministři vnitra jednali o využívání moderních technologií v oblasti vnitřních záležitostí, například při ochraně vnějších hranic a v boji proti nelegální migraci, o zlepšení mezinárodně právní ochrany dětí a o schengenském informačním systému. Evropská unie chce již delší dobu nahradit nynější informační systém lepším, tzv. Schengenským informačním systémem druhé generace (SIS II). Ten by měl zahrnovat i biometrická data či otisky prstů. Jeho spuštění provázají neustálé problémy. Česko proto přišlo s novým návrhem, jak tuto situaci vyřešit, a tento návrh byl přijat.

Experti čtyř stran se shodli na řešení 21 potíží zdravotnictví

Na řešení 21 problémů českého zdravotnictví se dokázali shodnout odborníci z pravice i levice, kteří se sešli ve vládním projektu Kulatý stůl. Seznam a popis doporučení ke zlepšení situace obsahuje publikace, kterou zdravotničtí experti čtveřice parlamentních stran představili v Senátu. Za vznikem projektu Kulatý stůl stojí bývalý ministr Tomáš Julínek (ODS). Do týmu expertů, který měl hledat shodu na reformních krocích pro české zdravotnictví, poslaly své zástupce koaliční strany a KSČM. ČSSD se do jednání nezapojila. Výsledkem jsou čtyři výstupy – analýza a výhled zdravotnictví v Česku, přehled zahraničních reforem, výhled do roku 2050 a zpráva s návrhy změn. Model financování zatím odborníci nenašli. Shodli se však na tom, že základní péči musí každý pacient dostat. *nn*

STEM: Většina Čechů je pro schválení Lisabonské smlouvy

Většina Čechů si podle lednového průzkumu agentury STEM myslí, že parlament by měl schválit Lisabonskou smlouvu. V lednu si to podle STEM myslelo 64 % lidí, což bylo o 19 % více než loni v říjnu. Náзор většiny Čechů ale podle STEM nespoisí s tím, že by lépe znali obsah smlouvy. Příčinu postoje většiny lidí vidí analytici STEM spíše v jejich obavě z toho, že by Česko mohlo ztratit prestiž, kdyby parlament smlouvu neschválil. *nn*

Vstup do Schengenu přinesl pro ČR zejména pozitiva

Vstup Česka do schengenského prostoru volného pohybu přinesl Čechům snadnější cestování a více možností ke spolupráci se sousedními státy. Po roce od odstranění hraničních kontrol je podle ministerstva vnitra celková zkušenost ČR pozitivní, nepotvrdily se obavy ze zhoršení bezpečnosti či migrace. Podobné zkušenosti prý mají i okolní státy. Přesto například cizinecké policii otevření hranic jejich práci neulehčilo. Cizinecká policie se nyní zaměřuje především na kontrolu nelegálních přistěhovalců či pracovníků ve městech. Kontroluje zejména ubytovny, nádraží, herny a bary. Prověruje, zda mají cizinci na českém území veškerá potřebná povolení a doklady. V České republice ale také pravidelně narůstá počet cizinců, kteří zde setrvávají legálně. V současné době jich cizinecká policie eviduje téměř 440 000, zatímco před deseti lety to byla polovina. Největší nárůst migrantů je v Praze. V Česku žije nejvíce Ukrajinců, legálně jich zde pobývá 132 000. V České republice stoupl po vstupu země do schengenského prostoru počet lidí, kteří zneužívají možnosti legálního pobytu na českém území. Přistěhovalci vstupují do formálních manželství nebo se nechávají prohlásit otci narozených dětí. Narůstají také případy zneužívání českých víz ke vstupu do dalších zemí Schengenu, řekl ředitel cizinecké policie Vladislav Husák. Podle něj se ale přesto nepotvrdily obavy, že se po zrušení hranic výrazně zvýší trestná činnost. *nn*

Z hejtmana zase matematikem

Podle průzkumů před loňskými volbami do krajských zastupitelstev měl tehdejší hejtman Jihočeského kraje Jiří Zahradník z Občanské demokratické strany téměř jistotu dalšího setrvání ve funkci. Patřil v regionu mezi mimořádně oblíbené politiky a očekávalo se, že tento svůj kredit dokáže zúročit. Ale voliči nakonec rozhodli jinak – ani Jihočeský kraj se nevyhnul všeobecnému trendu v podobě drtivého vítězství dosud opozičních sociálních demokratů a dosavadní hejtman si musel hledat po osmi letech strávených ve vysoké funkci nové zaměstnání. Nakonec se nevrátil na svůj post středoškolského učitele matematiky, ale podepsal smlouvu s Pedagogickou fakultou Jihočeské univerzity, kde by měl vést cvičení z matematické analýzy a geometrie. Vedení univerzity se netají ani svými plány na využití zkušeností bývalého hejtmana ve vedení univerzity. Současný rektor Václav Bůžek s ním počítá na post prorektora pro zahraniční vztahy, který je již od loňského podzimu volný. V této funkci by se měl mimo jiné starat o rozvoj pevné regionální spolupráce mezi třemi univerzitami ve třech státech – Jihočeskou univerzitou a univerzitami v rakouském Linci a v Pasově v Bavorsku. Jiří

Zahradník v době svého působení ve funkci hejtmana patřil mezi osobnosti respektované i svými rivaly a oponenty. Sám také s nimi dokázal v mnoha případech slušně vycházet a vyvaroval se dryádnických útoků. Lze jistě doufat, že svůj diplomatický um využije i v akademickém prostředí. A určitě se mu přitom bude hodit i praxe matematika. Koneckonců, všude se teď musí především počítat. (MaFr)

Německý řád pro Schwarzenberga

Český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg převzal z rukou svého německého kolegy Franka-Waltera Steinmeiera vysoké německé státní vyznamenání – Velký kříž Řádu za zásluhy Spolkové republiky Německo. Toto nejvyšší německé ocenění obdržel jako výraz uznání zvláštních zásluh o německo-české vztahy. Velký kříž nebyl v minulých letech udělen žádné z českých osobností. V mezinárodní klasifikaci se jedná o státní vyznamenání prvního stupně – to je udělováno pouze hlavám států a v roce 2000 bylo propůjčeno i tehdejšímu prezidentovi Václavu Havlovi. Německý ministr Steinmeier připomněl, že Karel Schwarzenberg poznal z vlastní zkušenosti útrapy války a poválečného vyhánění. Vyzdvihl také mimo jiné jeho angažovanost v helsinském procesu nebo později při vzniku československo-německé smlouvy o dobrém sousedství. (mk)

NATO si bude vybírat nového šéfa, spekuluje se i o Vondrovi

Severoatlantická aliance si v příštím roce bude vybírat nového generálního tajemníka. Žádná jména zatím sice oficiálně nezazněla, avšak v médiích se začíná o případných kandidátech a uchazečích na prestižní post už spekulovat. V této souvislosti se objevilo i jméno českého vicepremiéra Alexandra Vondry. O nástupci současného generálního tajemníka NATO, jímž je Jaap de Hoop Scheffer z Nizozemska, by se mělo začít vyjednávat někdy počátkem roku 2009. Nového šéfa aliance by měl posvětit dubnový summit NATO. IHT napsal, že historie ukazuje, že úspěšným kandidátem bude ministr a Evropan, který vybalancuje Američana, který stojí v čele vrchního spojeneckého velení. Za favorita je podle listu považován dánský premiér Anders Fogh Rasmussen. Mezi dalšími jmény, o nichž se spekuluje, je kromě polského ministra a českého vicepremiéra třeba norská ministryně obrany Anne-Grete Strömová-Erichsenová. nn

MfD: Šest pedagogů právnické fakulty UP bylo spolupracovníky StB

Na seznamech spolupracovníků komunistické tajné bezpečnosti je šest pedagogů, kteří vyučují na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Tři z nich jsou vedoucí kateder a na neoficiálním seznamu figuruje i děkanka Milana Hrušáková. Informovala o tom *Mladá fronta Dnes* ve svém středomoravském vydání. Univerzita přiznala, že o celé věci ví, ale nemůže s ní nic dělat. Lustrační zákon totiž dosáhne jen na vrcholové funkcionáře. Škola tvrdí, že pedagogové, kteří jsou na seznamech StB, jsou špičkoví odborníci. „Jsou to lidé, kteří zde vedou velmi kvalitní výuku. Minulost našich pedagogů nebudu nijak řešit. Nehodlám se po dvaceti letech zabývat dávno zastydými problémy. Na seznamech jsou i zaměstnanci jiných škol,“ řekla listu Hrušáková. V Olomouci kontakty s StB dostihly tři vedoucí kateder a minimálně tři

další pedagogy. Za agenta vnitro označilo i dalšího učitele, ten však vyhrál u soudu. Na neoficiálních seznamech spolupracovníků StB se objevuje i děkanka. Pod krycím jménem Milana je vedena jako důvěrník. U této kategorie je ovšem nutné zdůraznit, že vytipovaný spolupracovník opravdu nemusel vědět, že donáší StB, uvádí *Mladá fronta Dnes*.

MMR opět začne dotovat hypotéky pro mladé

Mladí lidé do 36 let věku mohou letos počítat se státní podporou k novým hypotečním úvěrům využitým na nákup staršího bytu nebo domu. Ministerstvo pro místní rozvoj totiž stanovilo za rok 2008 průměrnou úrokovou sazbu na více než 5,6 procenta. Stát tuto podporu kvůli nízkému úročení hypoték neposkytoval od února 2005, sazby byly totiž pod limitní hranici pěti procent. Podle ministerstva všichni žadatelé, kteří zahájí čerpání hypotečního úvěru v období od 1. února 2009 do 31. ledna 2010, mají nárok na státní příspěvek ve výši jednoho procentního bodu. Podmínkou je ale cena bytu, která nesmí překročit 800 000 korun a v případě rodinného domu 1,5 milionu. Nad tyto částky dotaci stát neposkytuje. Důvodem státní podpory byla snaha podpořit u lidí nákup vlastního bydlení. Vznikla v době, kdy byly na trhu hypoték vyšší komerční úrokové sazby a státní příspěvek toto úrokové zatížení snižoval. nn

Úřady dokumentující komunistické tajné spisy budou spolupracovat

Dohodu o spolupráci podepsali v Berlíně šéfové úřadů, které se v sedmi bývalých komunistických zemích věnují dokumentaci totalitních státních bezpečností. Za Českou republiku dohodu podepsal první náměstek Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR) Miroslav Lehký, za Slovensko šéf Ústavu paměti národa Ivan Petranský. Z iniciativy německé vládní pověřenkyně pro spisy Stasi Marianne Birtlerové byla vytvořena „Evropská síť státních úřadů pověřených spisy tajných policíí“, tedy platforma pro spolupráci a pravidelné setkávání pracovníků úřadů. Podepsaná dohoda vymezuje formy spolupráce, předpokládá konání každoročních mezinárodních konferencí i zřízení příslušného koordinačního orgánu. nn

Šéf Ústavu pro studium totalitních režimů Žáček popřel spekulace, že se ústav personálně rozpadá

Šéf Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR) Pavel Žáček popřel spekulace, že se ústav personálně rozpadá. Instituci opustili historici Petr Blažek, Tomáš Bursík a Tomáš Vilímek. Žáček je přesvědčen, že ústavu se za jedenáct měsíců existence podařilo obstát na domácí i mezinárodní scéně. Zřejmě nejvíce emocí vzbudil ústav zveřejněním policejní informace, podle níž spisovatel Milan Kundera v roce 1950 údajně udal komunistické policii bývalého západního agenta Miroslava Dvořáčka. Dalším kontroverzním počinem ústavu byla brněnská a pražská výstava *Tváře moci*, která zveřejnila fotografie některých vedoucích pracovníků StB. Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR) se roce 2009 hodlá více zaměřit na vzdělávání učitelů a studentů středních škol. Chce tak zlepšit výuku moderních dějin, která podle průzkumů České školní inspekce v kvalitě i co do počtu odučených hodin silně zaostává za výukou ostatních historických období. Součástí projektu je i vzdělávací DVD k roku 1968. nn

Peripetie jednoho ústavu – rozhovor s publicistkou Petruškou Šustrovou – Český rozhlas

V říjnu loňského roku jste se stala novou členkou rady Ústavu pro studium totalitních režimů. S jakými představami a předsevzetími jste do toho šla?

Především s předsevzetím přispět nějak k práci toho ústavu, protože často bývá v Polsku a sleduji práci podobných ústavů především v Polsku, ale i v jiných zemích, a myslím si, že je to instituce, kterou ta postkomunistická společnost dost naléhavě potřebuje. Takže jsem byla ráda, že jsem dostala takovou příležitost.

Na Ústav pro studium totalitních režimů se v poslední době snáší řada kritiky. Už loni v březnu se do zákona, na jehož základě ústav vznikl, tvrdě obulo sedm soudců Ústavního soudu v čele s jeho předsedou Pavlem Rychetským. Vadilo jim hlavně to, že v radě a vedení ústavu nemohou pracovat bývalí členové komunistické strany. Tvrdili, že ústav vznikl na politickou objednávku. Co o tom soudíte?

Myslím si, že slova o politické objednávce nemusejí vždycky znamenat nějakou jednostrannost, protože myslím, že je v politickém zájmu naší společnosti, aby se dozvěděla co nejvíc o své minulosti. A přirozeně, stejně jako v jiných zemích, lidem, kteří dříve s tím režimem byli spjatí, se to nelíbí a byli by raději, kdyby se ta minulost malovala v takových trochu růžovějších barvách. Ústav samozřejmě není dokonalý, má svoje chyby, ale je to instituce, která existuje teprve rok a která vznikla proti značnému odporu části politického spektra, ale i části odborné obce. V té odborné obci ta politická motivace k odporu nebyla tak silná, ale byla tam profesní, samozřejmě. Jak známo, v České republice se vydává na vědu nepřilíš mnoho peněz, takže představa té historické, archivářské obce, že ještě nějaká nová instituce jim ukousne kousek, jim nebyla milá. Já ale myslím,

že se to trochu mění, protože třeba pan Jiří Pernes, který byl jedním z odpůrců vzniku ústavu, dnes stojí v čele jeho vědecké rady. Takže si myslím, že si to ti historici mezi sebou srovnají.

Ostrou kritiku sklídl ústav také za zveřejnění dokumentů, které měly dokladovat spolupráci spisovatele Milana Kundera s komunistickou tajnou bezpečností. Jaký je Váš názor na tuto kauzu?

Ona ta kauza, když se probírá veřejně, tak se vlastně probírá několik aspektů. Jednak to, co udělal, nebo neudělal Milan Kundera sám, a jeho reakce na to, což je věc, která tak přímo s ústavem nesouvisí. Pokud se na to podíváme ze stránky toho ústavu, tak já se obávám, že to zveřejnění nemělo takové aspekty, jaké by měla solidní vědecká práce mít, že tam byla spousta věcí nedovysvětlených. A hlavně mi tam osobně chybělo pozadí celé věci, protože dneska, když by někdo, já nevím, viděl, jak někdo někam klade bombu a šel by s tím na policii, tak by se asi nepokládal za uduvače. A musíme si uvědomit, že co se stalo, pokud se to tak stalo, tak se stalo v roce 1950, a to byla ta společenská atmosféra a politické prostředí úplně jiné, než jsou dnes. A já myslím, že hlavním úkolem toho ústavu by nemělo být jaksi skandalizovat nějaké lidi nebo přicházet se senzačními odhaleními, ale opravdu poctivě vysvětlit všechny ty okolnosti, a hlavně donutit nás, tedy současníky, abychom se pokusili podívat na minulost 50., 70. let očima 50. a 70. let, abychom si to uměli představit, protože když dnes dvacetiletému člověku řeknete slovo „výjezdni doložka“, tak nemá ponětí, o čem mluvíte.

V prosinci opustili ústav další tři renomovaní historici, kteří jako jeden důvod uvedli postoj vedení ústavu ke kauze Kundera. Nedevaluje to tak trochu re-

nomé této instituce a jejího ředitele Pavla Žáčka?

Já myslím, že na prestiži ústavu se to podepsat nemůže, s prestiží pana ředitele je to trochu jinak. Já si myslím, že nezvládá příliš dobře personální politiku. Je ale fakt, že rada bude uvažovat o vypsání konkurzu, bude o tom jednat, zda konkurz vypíše, nebo nevypíše, protože pan ředitel Žáček nebyl zvolen ve výběrovém řízení, byl vybrán přímou volbou. Zda tam zůstane, nebo zda se najde jiný zájemce, zda vůbec to výběrové řízení rada vyhlásí, to já nemohu předjímat.

V polovině loňského prosince podepsal Ústav pro studium totalitních režimů v Berlíně dohodu o spolupráci se šesti institucemi, které se v postkomunistických zemích věnují stejnému tématu. Co si od této spolupráce slibujete?

Něco podobného, jako co si slibují od naší účasti v Evropské unii. To, že spolupracují vědecké instituce podobného zaměření nebo státní instituce podobného zaměření, je běžné a myslím si, že zejména od institucí, které mají delší tradici a více zkušeností, se může ten náš Ústav pro studium totalitních režimů hodně poučit. Myslím si, že v Německu, kde probíhala denacifikace a kde spojením země byly trochu jiné podmínky než v těch ostatních postkomunistických zemích, mají zkušenosti veliké. Já sama jsem se účastnila v Postupimi nějaké konferenci, která se týkala minulosti, a viděla jsem, že to je velmi dobře vybavená instituce s velmi sběhlými lidmi, kde nepracují jenom mladí Němci, ale pracuje tam také třeba spousta Poláků. Narozdíl od toho našeho ústavu to ale jsou všechno historici již renomovaní, s publikační činností. Myslím ale, že to, co se třeba mně nebo možná i někomu jinému v tom ústavu nezdá, je možné prostě napravit.

V září přijede do Česka papež

Do České republiky přijede asi v září papež Benedikt XVI. Potvrdil to kardinál Miloslav Vlk. Nejvyšší představitel katolické církve by měl v Česku strávit přibližně tři dny. Program papežovy návštěvy je podle kardinála Vlka stále v jednání. O návštěvu papeže katolíci v Česku usilují dlouho. Česká biskupská konference (ČBK) papeže zvala loni v lednu, o návštěvě se prý jednalo i letos v listopadu. K jednání o návštěvě papeže je ale nutné i písemné pozvání od prezidenta republiky. Podle Ladislava Mravce z Prezidentské kanceláře byla už Vatikánu doručena obě pozvání, a to jak od biskupské

konference, tak od prezidenta. Česká republika s Vatikánem ale stále neuzavřela smlouvu, která má upravovat postavení římskokatolické a řeckokatolické církve v ČR. Vatikán ji podle velvyslance ČR ve Vatikánu Pavla Vošalíka schválil, ovšem Česko ji nepřijalo. Přestože smlouva byla podepsána již v roce 2002, její ratifikace dosud nebyla završena. Návrh dokumentu zamítla sněmovna. Poslanci dospěli k názoru, že navržená dohoda je pro stát nevýhodná a narušuje rovnoprávnost církví. Ve Vatikánu to vyvolalo rozčarování. Podle Miloslava Vlka by tento rok mohla být smlouva znovu projednána a tentokrát podepsána. *nn*

Schwarzenberg odmítl Sarkozyho kritiku za absenci vlajky na Hradě

Ministr zahraničí Karel Schwarzenberg (za SZ) odmítl kritická slova francouzského prezidenta Nicolase Sarkozyho o tom, že na všech českých veřejných budovách nejsou vyvěšeny vlajky Evropské unie. Unijní vlajku mimo jiné odmítá vyvěsít prezident Václav Klaus na Pražském hradě. Šéf české diplomacie nicméně soudí, že francouzskému prezidentovi Sarkozymu nepřísluší, aby za nevyvěšení vlajky EU na Hradě kritizoval hlavu českého státu. Sarkozy o tom hovořil v Evropském parlamentu. I když by si podle Schwarzenberga valná část obyvateľstva i zástupci EU přáli, kdyby vlajka na Hradě vlála, je prý na prezidentovi, jakou tam vyvěsí. Ministr podotkl, že povinnost vyvěsít vlajku EU nedefinuje žádný závazný zákon. „Nepřísluší jiné hlavě státu, aby kvůli tomu našeho prezidenta kritizovala,“ řekl Schwarzenberg novinářům poté, co vedl jednání se svojí švýcarskou kolegyní Micheline Calmyovou-Reyovou. „Když ho to těší, budiž mu to přáno,“ dodal ke kritice francouzského prezidenta Schwarzenberg. Odmítavě na Sarkozyho výtku reagoval také prezidentův mluvčí Radim Ochvat: „Pražský hrad je symbolem české státnosti, českého státu, ne Evropské unie. Není důvod, proč tyto historické tradice měnit.“ *nn*

Papež udělil Řád svatého Silvestra pracovníkům plzeňské charity

Činnost dvou pracovníků plzeňské Diecézní charity ocenil papež Benedikt XVI. Řádem svatého Silvestra. Papežské vyznamenání se uděluje za význačné činy a zásluhy o povznesení křesťanského života. V Plzni je nyní získal ředitel Diecézní charity Jiří Lodr a zástupkyně ředitele Městské charity Plzeň Anna Srbová. *nn*

Medellin – 40 rokov po biskupskej konferencii, opcia pre chudobných, almužna či spravodlivosť?

Takmer bez povšimnutia cirkevných médií si pripomenuli kresťania na celom svete, hlavne však kresťania Južnej Ameriky, pred pár mesiacmi 40. výročie medzinárodnej biskupskej konferencie, ktorá sa uskutočnila od 24. augusta do 6. septembra 1968 v kolumbijskom meste Medellin. Zúčastnilo sa jej 140 biskupov a k prominentným hosťom patrili i pápež Pavol VI. Táto konferencia bola považovaná v tom čase za senzáciu, za „povstanie“, prelom a začiatok novej éry. Mnoho historikov ju označilo po II. vatikánskom koncile za najdôležitejšiu udalosť v cirkvi nielen 20. storočia, ale v cirkevných dejinách vôbec. S pribúdaním rokov sa však o tejto konferencii v cirkvi čoraz viac mlčí. Prečo? Na to sa pokúsil dať odpoveď rakúsky rozhlas ORF Ö1, ktorý v rubrike RELIGION dňa 25. augusta tohto roku odvysielal veľmi fundovanú, historicky podloženú fascinujúcu reláciu. Tá i mňa natoľko zaujala, že som si celú reláciu v rozhlase objednal a na jej základe voľne napísal tento článok.

Výraz „opcia pre chudobných“ (dalo by sa preložiť ako starosť o chudobných, stotožniť sa, byť solidárny s chudobnými) použil po prvýkrát v jednom rozhlasovom príhovore pápež Ján XXIII. Bolo to v roku 1962. „Jednoduchosť a chudoba sú najdôležitejšími predpokladmi pre vierohodnosť poslania cirkvi“ – zneli vtedy slová pápeža. V záverečnom dokumente synody v Medelline sa nachádzajú podobné

myšlienky: „My biskupi by sme si priali, aby náš spôsob bytvania, náš životný štýl bol skromný, náš odev jednoduchý, naše aktivity a inštitúcie funkčné, bez pompézosti a túžby vyniknúť. Svoje svedomie musíme vychovávať k solidárnej pomoci s chudobnými. Nesmieme ustať v žalobe proti neznesiteľnej situácii, ktorú denne zakusujú na vlastnej koži chudobní, musíme sa neustále angažovať za ochotu k dialógu s tými, čo nesú za túto tristnú situáciu zodpovednosť a zároveň im pripomínať ich povinnosti.“ Než synoda skončila, vyjadril sa podobným veľmi silným spôsobom i sám pápež Pavol VI. Na adresu chudobných a vykorisťovaných v Latinskej Amerike povedal: „Budeme neustále obhajovať vaše práva a zároveň obžalovať nespravodlivé hospodárske rozdiely medzi vami a bohatými.“ Tieto sugestívne a odvážne slová pápeža vychádzali celkom určite ako výsledok diskusií na II. vatikánskom koncile, ktoré boli spečatené v dokumente „Gaudium et Spes“ – Radosť a nádej: „Musí sa zabrániť škandálu, že niektoré krajiny, ktorých obyvatelia sa vo väčšine honosia menom kresťania, vlastnia dobrá v nadbytku, zatiaľ čo ľudia iných krajín nemajú čo jesť a sú denne bičovaní chorobami a biedou. Je to povinnosťou celého božieho ľudu, pričom biskupi musia ísť slovom a príkladom napred, musia podľa svojich možností a síl čo najviac znižovať biedu dnešnej doby, a to hlavne na základe starej cirkevnej tradície, nie z dôvodov nadbytku, ale zo svojej podstaty.“

Nie náhodou padli tieto a mnohé iné prorocké slová práve v Medelline na juhoamerickej pôde, na pôde tzv. tretieho sveta. Kresťania Južnej Ameriky si v druhej polovici minulého storočia začali uvedomovať sami seba, svoju situáciu a v procese znovu získavania vlastného sebavedomia začali prichádzať k názoru, že žiť podľa Evanjelia znamená pre nich niečo iné ako to bolo v krajinách Európy. „Odísť z Európy. Pre obyvateľov Latinskej Ameriky to nič dobrého neprináša, byť neustále naviazaný na Európu, treba nájsť novú cestu“ – hovorí Dolores Bauer, rakúska žurnalistka a dlhoročná spolupracovníčka ORF pre krajiny Južnej Ameriky. Iný rakúsky znalec juhoamerickej problematiky, profesor a kňaz Franz Helm, ktorý dnes prednáša misijnú teológiu v St. Gabrieli v Mödlingu pri Viedni, si takto spomína na svoj dlhoročný pobyt misionára v Brazílii: „Na celom juhoamerickom kontinente sa vytvorili tzv. bázové spoločenstvá, malé zoskupenia kresťanov, ktoré sa snažili vniesť do svojho praktického života a prostredia živé Evanjelium. Typické pre tieto spoločenstvá bolo to, že žili podobným spôsobom ako prvotní kresťania. Ľudia týchto spoločenstiev sa cítili zodpovední jeden za druhého, navzájom si pomáhali, bola to akoby jedna veľká rodina. Táto vzájomná starostlivosť jedného o druhého mala samozrejme konkrétnu podobu i čo sa týka pracovných skúseností ľudí, ktorí boli utlačaní, či nedostávali pravidelnú a spravodlivú mzdu. Vo svojich »bázach« si vytvorili niečo, čo by sme mohli nazvať ako »skupinu pracovnej pastorácie«, ktorá sa podobala tomu, čomu tu v Európe hovoríme »odborníci«. Ich funkcia spočíva v dohliadaní na to, či na pracovných miestach fungujú zásady sociálnej spravodlivosti. Také niečo ako odbory totiž v prostredí Južnej Ameriky, kde vládne vykorisťovanie, dovtedy neexistovalo. Bola to úžasne odvážna a revolučná realizácia niečoho, čo by malo byť samozrejme a bola to zásluha bázových spoločenstiev.“ V tomto kontexte je zrejme, že oficiálna cirkevná politika sa dostala na pranie cirkevných predstaviteľov a teológov Južnej Ameriky. „Cirkev by sa mala zamyslieť sama nad sebou a rozjímať nad tým, že Kristovi nešlo o založenie cirkvi (na prvom mieste). On hlásal predovšetkým Božie kráľovstvo,“ hovorí Leonardo Boff,

jeden z najznámejších teológov Južnej Ameriky, spoluzakladateľ tzv. Teológie oslobodenia. V jednom rozhovore pre rakúsky rozhlas v roku 1990 povedal Leonardo Boff tieto slová: „V treťom svete bojujeme za rešpektovanie minimálnej ľudskej dôstojnosti. Európa stojí v kauzálnom vzťahu k našej zaostalosti. Bohatstvo, luxus a nadbytok prvého sveta je financovaný našou zaostalosťou. Najväčším hriechom súčasnosti je nespravodlivosť v tom, že milióny ľudí zomierajú od hladu spôsobeného agresivitou kapitalistického sveta.“ Na adresu cirkvi potom dodal: „Cirkev sa prispôsobila svetským štruktúram kapitalistického sveta. Malá vládnuca trieda si privlastnila náboženské produkčné prostriedky a široká masa veriacich nemá k nim prístup.“ Túto tvrdú kritiku sa pokúsil komentovať prof. P. Franz Helm takto: „Je to samozrejme tvrdá formulácia pripomínajúca jazyk na vyjadrenie triedneho napätia v kapitalistickej spoločnosti. Táto veta však odkrýva niečo podstatné. Chce povedať jedno: Evanjelium – ako radosná zvesť – patrí všetkým ľuďom na svete bez rozdielu. V priebehu vekov sa však cirkev natoľko prispôsobila svetským mocenským systémom, že spravila i z Evanjelia podobný nástroj moci, akú majú napríklad rôzne zákony či politické nariadenia. Duch skutočného Evanjelia tak vyprchal...“

Po II. svetovej vojne došlo k rozpadu kolónií a k vytvoreniu samostatných štátov, ktoré sa stali súčasťou krajín OSN. Vo väčšine týchto štátov však chýbali zákony, infraštruktúra, samostatné myslenie, fungujúca ekonomika, pluralitné a demokratické zmýšľanie. Takmer všade v Južnej Amerike sa dostali k moci vojenské diktatúry. Bolo potrebné získať zahraničný kapitál. Ten síce prichádzal, ale hospodárske záujmy zahraničných koncernov šli ruka v ruke so strachom vojenských diktatúr z možnosti straty ich moci v prospech ľavicovo orientovaných skupín. Vojsko sa považovalo za legitímneho antikomunistického obhajcu a ako také bolo silno podporované USA. V tejto falošnej predstave spravodlivého obhajcu stratilo vojsko súdnosť. Konalo excesívnym násilím mimo rámec akéhokoľvek právneho systému (Augusto Pinochet – Chile, Jorge Vidal – Argentína). Desiatky tisíce ľudí zmizlo z jedného dňa na druhý, alebo boli mučení a zavraždení. Rímskokatolícka cirkev konala v tomto období veľmi rozpačito a nešťastne. Nedokázala pomenovať veci správnym menom a raz stála na strane vojenskej diktatúry, inokedy na strane utláčaných. Medzi najznámejšie obeť tohto konfliktu patril arcibiskup Oscar Arnulfo Romero zo San Salvadoru. V roku 1977 bol menovaný za arcibiskupa. Čoskoro po vymenovaní dostal prívlastok „komunista“, pretože zastával práva utláčaných. Pri jednej návšteve Ríma mu to veľmi tvrdým spôsobom vytkol pápež Ján Pavol II. Verejne ho vyzval, aby nepodporoval komunizmus. Romero sa proti tejto výčitke ohradil, že „komunizmus v Latinskej Amerike je úplne iný ako komunizmus vtedajšieho Poľska.“ Arcibiskup Romero však nebol žiaden komunista, stal sa len obhajcom práv svojho utláčaného ľudu, ktorý toľko trpel pod nadvládou vojenskej diktatúry. 23. marca 1980 vyriekol počas kázne tieto prorocké slová: „Nikto nie je povinný rešpektovať nemorálne nariadenie. V mene Božom a v mene tohto utrpením skúšaného ľudu, ktorého žaloby každým dňom vystupujú k nebesám, vás vyzývam, vás prosím, vám rozkazujem, skončite už raz navždy s prenasledovaním...“ Nasledujúceho dňa bol počas slúženia omše v jednej rehoľnej nemocnici zavraždený najatým vojenským ostreľovačom. Jeho smrť dala príčinu k rozpútaniu občianskej vojny v San Salvadore, v ktorej prišlo o život viac než 75 000 ľudí, väčšinou civilistov. Paradoxom zostáva, že za pontifikátu toho istého pápeža, ktorý mu

vyčítal, aby sa nestal komunistom, bol začatý proces blahorečenia arcibiskupa Romera a v roku 2000 ho pápež v rámci predstupňa svätosti povýšil k zástupu mučeníkov.

Výraz – komunizmom ovplyvnená teológia – vznikol ako produkt myslenia Vatikánu v 70. rokoch minulého storočia.

Na konferencii v Medelline vystúpila skupina mladých juhoamerických teológov. Väčšina z nich boli absolventi európskych katolíckych univerzít, hlavne belgického Leuvenu, Paríža a Ríma. Ich prednášky boli prijaté s veľkým nadšením, medzi ich obdivovateľov patril vtedy i mladý nemecký profesor teológie Jozef Ratzinger, budúci pápež Benedikt XVI. Mnohí z týchto teológov boli jeho žiakmi, medzi najznámejších patril Leonardo Boff a Ratzinger bol korektorom jeho doktorskej práce. Leonardo Boff sa stal spoluzakladateľom teológie oslobodenia. Táto bola však Vatikánom v 80. rokoch minulého storočia odsúdená ako teológia ovplyvnená marxistickou ideológiou. Leonardo Boff naďalej prednášal a publikoval. Po tom, čo vyšla jeho kniha *Cirkev, moc a charizma* (1986), sa dostal do objektívu Vatikánu. Najskôr mu bol odňatý učiteľský úrad a po ďalších šikanovaniach, vyhrážkach a nariadeniach zo strany Vatikánu sa v roku 1992 zriekol kňazskej činnosti. Dnes pôsobí ako celosvetovo uznávaný profesor pre etiku. Medzi iné významné osobnosti cirkvi Južnej Ameriky označené titulom „komunista“ patril i známy biskup, otec chudobných Helder Camara. Podobne ako Boff i on bol donútený zriecť sa oficiálneho pôsobenia v cirkvi. Než odišiel, vyriekol tieto slávne slová: „Keď dávam chudobným chlieb, nazývajú ma svätcom. Keď sa však pýtam, prečo hladujú, nazývajú ma komunistom.“ Leonardo Boff, Helder Camara mali však oproti mnohým iným významným predstaviteľom teológie oslobodenia „šťastie“ – za svoje názory zaplatili cenu straty povolania, zamestnania a museli si hľadať inú prácu, lebo oficiálna cirkev ich odmietla naďalej zamestnávať. Mnohí iní teológovia, kňazi, biskupi a rehoľníci museli za svoje názory v obrane chudobných voči vykorisťovateľom zaplatiť cenu najvyššiu – svoj život.

Situáciu, ktorá napomohla k tomu, že cirkev v Latinskej Amerike sa stala po synode v Medelline čoraz populárnejšou a milovanou, lebo stála otvorene na strane chudobných a utláčaných, výrečným spôsobom popisuje Leonardo Boff v jednom unikátnom rozhovore, ktorý poskytol v roku 1992 rakúskemu rozhlasu ORF: „Osoby na dôležitých postoch v cirkvi sa zmenili. (Zaujímavé, že nepoužíva slovo cirkevná hierarchia.) Spriatelili sa čoraz viacej s ľuďom. Od toho okamihu sa stala cirkev flexibilnejšou, populárnejšou a demokratickejšou. Tým nastala nová éra, nový spôsob, ako čítať a chápať Evanjelium. Pritom došlo k poznaniu, že Kristova prax nebola žiadnou hierarchickou praxou, žiadnou autoritatívnou praxou. Práve naopak. Bola to prax zblíženia a vytvorenia čohosi nového za účelom povstania z agónie a z biedy. Cirkev mala totiž predtým v priebehu celých stáročí tendenciu spájať sa s autoritatívnymi štruktúrami. Teraz začala konečne vnímať a vysvetľovať Evanjelium v kontexte krajiny, v ktorej pôsobí.“

Hlavná výčitka proti teológii oslobodenia, tak ako ju ústami pápeža Jána Pavla II. a prefekta Kongregácie pre vieroúčnité otázky Jozefa Ratzingera formuloval Vatikán, spočívala v tom, že vplyvom komunistckej ideológie sa vraj skreslil obraz o živote a poslaní Ježiša Krista. „Kristus ako človek stojí až príliš v popredí“ – znela kritika. Avšak kritici, nech už to bol ktokoľvek, zabúdali na jedno: v žiadnom inom obraze sa nenachádzajú chudobní tak dokonale stotožnení ako práve v obraze ukrižovaného a zmŕtvychvstalého Krista. Latinská

Amerika je označovaná hlásateľmi teológie oslobodenia často ako miesto utrpenia, miesto hladu, násilia, predčasnej, násilnej smrti. Na žiadnom inom kontinente sveta nie je konkrétne utrpenie tak všadeprítomné, ako práve v Latinskej Amerike. Výstižne o tejto skutočnosti hovorí Jon Sobrino, jezuita, profesor systematickej teológie na centrálnej americkej univerzite v San Salvadore. Vie veľmi dobre, o čom hovorí, lebo len o vlások unikal smrti, keď bol na neho a na ďalších šiestich jeho spolubratov spáchaný v roku 1989 atentát. Všetci okrem neho zahynuli, tak ako koniec-koncov zahynulo mnoho iných kňazov a rehoľníkov Južnej Ameriky, ktorí si túto teológiu osvojili a bránili verejne práva chudobných: „Pre nás je to nesmierne dôležitá téma, zatiaľ čo Vatikán nie je ochotný zamyslieť sa nad tým, čo to pre nás znamená, žiť na tomto kontinente. Vo Vatikáne sa pritom nachádza dostatok dokumentov, ktoré dopodrobna vysvetľujú, čo znamená výraz »opcia pre chudobných«. Vatikán uznáva výraz chudobný človek, ale »chudobný« v prenesenom zmysle ako »teologické miesto« Vatikán neuznáva. Pamätám si, ako Ratzinger píše v jednej inštrukcii »Pravda vás oslobodí«. Verím tomu. Avšak verím tiež a som o tom presvedčený, že kresťanská viera spočíva predovšetkým na »radostnej zvesti«. To sú predsa dve rozličné skutočnosti. Čo je pravda a čo je radostná zvest? Ratzinger a jemu podobní si robia starosť nad tým, ako zdôrazniť na prvom mieste pravdu a až potom zaviesť ťažisko na radostnú zvest. U nás v Latinskej Amerike to však chápeme inak. V našom ponímaní kresťanskej teológie kladieme dôraz na lásku. Je samozrejme dôležité, aby sme popri radostnej zvesti nezabúdali na pravdu. Je veľmi ťažké realizovať a žiť radostnú zvest v prostredí, v ktorom vládne anarchia, právo mocnejšieho, násilie, každodenné vraždy. V tomto prostredí, ktoré neustále deptá a ubíja ducha, je našou jedinou útechou a povzbudením Evanjelium – radostná zvest. Ten, kto v našom prostredí nežije a nedokáže sa vžiť do našej situácie, to môže naozaj len veľmi ťažko pochopiť. Rím nie je určite tým správnym miestom, kde je možné posúdiť, čo sa u nás deje. Rím, to je jednoducho protiklad sám v sebe.“

Už v roku 1984 kritizoval Ratzinger Sobrinove spisy. V minulom roku vydala Kongregácia pre vieroučné otázky Sobrinovi zákaz učiteľského úradu a publikácie. Paradoxné je, že v tom istom roku počas vizity pápeža Benedikta XVI. v Brazílii v príhovore k veriacim v mariánskom pútnickom mieste Aparecida zazneli z jeho úst slová o „opcii pre chudobných“. Pápež však už nevysvetlil, čo má pod tými slovami na mysli, či mu pritom išlo o almužnu, alebo o skutočnú solidárnu pomoc s chudobnými Latinskej Ameriky...

Guatemalská teologička a poetka Julia Esquivel v jednej zo svojich básní – „Otče náš“ – píše: „Otče náš, Otče 119 zavraždených sedliakov v Panzós, Otče ich vdov a sirôt. Otče 35 sedliakov z Ixcán, ktorí boli 7. júla 1975 odvlčení a už nikdy sa nevrátili domov... Otče 25 sedliakov z Olopy, ktorí boli zastrelení a ich mŕtve telá boli hodené ako žrdlo zdiveným psom... Otče všetkých týraných a zavraždených, Otče všetkých robotníkov, ktorí boli prenasledovaní za to, že sa domáhali svojej spravodlivej mzdy, Otče všetkých zmiznutých, uväznených, vyhnaných, Otče náš, ktorý prebývaš medzi miliónmi hladujúcich južnej poglobule sveta, Otče náš, ktorý si v živote všetkých tých, čo hľadajú spravodlivosť, pretože milujú svojich bratov, Otče všetkých tých, čo ti slúžia tým, že sa starajú o tých, čo nemajú žiaden príbytok, žiadne jedlo, žiaden odev, žiaden liek, Otče náš, ktorý si tu na tejto zemi.“

Na inom mieste, pre jedno rozhlasové vysielanie, povedala Julia Esquivel tieto slová: „Európsky obraz Boha sa musí

zmeniť. Dovoľte mi poukázať na teológiu moci, ako bola prezentovaná po celé stáročia. Jedna pani zo Švajčiarska prehlásila po návšteve Guatemaly tieto slová: »Nemôžem veriť v boha a modliť sa k bohu, ktorý dopúšťa takúto nespravodlivosť, ktorý dopúšťa, že polícia v mene zákona a spravodlivosti, ba dokonca v službe bohu týra deti predtým, než ich popraví. V takéhoto boha nemôžem veriť. Je to boh, akého pred 500 rokmi importovali Európania do Južnej Ameriky. Dodnes ho ohlasujú v mnohých kostoloch. Vlády ho zneužívajú, kedykoľvek sa im to akokoľvek hodí. Počas vojny v Iraku sme denne počúvali z médií o dvoch štátnikoch, ktorí sa každý svojim vlastným spôsobom odvolávali na boha. Bol to však zdeformovaný boh, ktorého si sami vykonštruovali vo svojej chorej fantázii. Neverím v takéhoto boha, symbol bohatých utláčateľov, kolonizátorov včerajška a dneška. Príkladov, ktoré nám potvrdzujú, že uctievajú boha smrti, je viac než dosť. To je ten boh, ktorý spôsobuje, že dobrá sveta sa nachádzajú v rukách niekoľko málo osôb. Na úkor chudobných a núdzných. Týka sa to viac ako troch štvrtín ľudstva...«

Medellin – to bol symbol. Bol to akoby čerstvý vánok, čistá voda horského prameňa, ranné papršleky teplého hrejúceho a práve vychádzajúceho slnka... Bola to nádej, šanca, túžba vrátiť Evanjeliu jeho pôvodné poslanie, pôvodný odkaz, vrátiť mu jeho moc. Bola to adekvátna odpoveď jednej časti cirkvi sveta na riešenie ich problémov v rámci historicko-kultúrno-geograficky-sociálneho prostredia. Bola to odpoveď na II. vatikánsky koncil, bola to snaha uviesť jeho dokumenty, jeho nového ducha do konkrétneho života. Bola to nepriama snaha o decentralizáciu cirkvi, snaha vrátiť cirkvi jej laické poslanie, snaha žiť Evanjelium ako radostnú zvest, ako zvest, ktorá povzbudí, poteší a dodá silu tým, čo sú slabí z dôvodu choroby, nedostatku peňazí, nedostatku základných materiálnych potrieb, absencie demokratickej a humánnej spoločnosti... Čo zostalo dnes z tejto „radostnej zvesti“, ktorou Medellin bol? Spomienka? Výzva? Už 2000 rokov sa hlása na celom svete Kristovo Evanjelium. Ale koľko bolo za tieto roky období, kedy sa hlásalo bez použitia násilia, bez znásilňovania a vyvražďovania kultúr, civilizácií a osôb?

Prial by som si, aby napriek tejto do neba volajúcej krivdy, ktorú cirkev voči Medellinu zaujala, a tiež napriek nezaujmu verejnoprávnych médií písať o jeho odkaze a pri jeho 40. výročí sa stal Medellin znovu trvalou VÝZVOU začať dnes na prahu nového tretieho tisícročia hlásať, ale hlavne žiť Evanjelium ako symbol radosti a pokoja, ako symbol a návrat k ozajstným hodnotám, ako RADOSTNÚ ZVEST!

„Mučeníkov, ktorí boli a sú dodnes denno-denne zavraždení v Latinskej Amerike, je obrovské množstvo. Avšak až zásluhou hlásateľov teológie oslobodenia vzniklo odhodlanie postaviť sa tomuto organizovanému násiliu. Hlásatelia teológie oslobodenia dodali ľuďom odvahu politicky sa vyjadrovať a angažovať, lebo v minulosti to nedokázali. Ľudia Latinskej Ameriky žili ešte nedávno v permanentnom strachu a nedokázali pozdvihnúť svoj hlas. Skrže teológov oslobodenia im bola zaočkovaná odvaha podľa motta: i vy máte právo slobodne vyjadriť svoj názor. Je to zároveň vaša veľká šanca odovzdať toto právo i vašim deťom. K slovu sa dostal nespočítateľný zástup úžasných teológov, ktorí dnes prednášajú a publikujú na celom svete...“ Dolores Bauer

ThLic. Peter Žaloudek, december 2008, Viedeň

Autor je katolíckym teológom. Uvedené citáty sú doslovné preklady živých nahrávok ORF.

P.F. 2009!

Tak už jsme tam, kde jsme chtěli být! V novém roce 2009, který se nám ještě před několika lety zdál být tak strašně vzdálený. Už ho tu máme a stále ještě žijeme, i když už jsme opět o rok starší. Proti tomu bohužel není léku. Minulý rok nebyl příliš veselý, na třídní setkání přišlo opět o několik děvčat a chlapců méně než loni a vůbec... Leckde se to sekalo a mlátilo, kde nesebrala tsunami s pomocí několikametrových vln příbytky i s jejich obyvateli, udělali to lidé za pomoci vysokotechnických nových zbraní, zkrátka nic nového pod sluncem. Volby dopadly pro nás, jak dopadly, v tuzemsku i zázemsku. Na sportovních kolbištích jsme toho moc nedokázali, zkrátka vše při starém.

Ani v novoročních vydáních novin jsme se nesečkali s obrázky prvních novorozeňat roku, s nimiž musely dříve maminky trpět často dlouhé minuty před novoroční půlnocí, aby to dotáhly do první vteřiny nového roku, aby se tak do tisku dostala vítězná porodnice. Ať už šlo o udržení a vydržení několika minut či vteřin do Straussova valčíku Na krásném modrém Dunaji, nebo do zpívané otázky kde je náš domov – ačkoliv to dnes mnozí už sami nevědí – rodička mezitím potila krev, aby ještě udržela v sobě ten živůtek, který se už už už dral netrpělivě na ten náš ne vždy veselý svět. A to pro slávu vítězné porodnice, nebo pro dárek bezplatné novorozenecké výbavičky od státu!

Takové starosti jsme už v naší rodině neměli, ačkoliv jsme letos u nás v bytě také oslavovali dva novorozené tvořečky. Totiž ne právě v bytě, ale na balkóně, kde si – ač nezvaně – ustlala hnízdečko v prázdném květináči krásně zbarvená těhotná holubičí maminka. Trpělivě seděla a čekala dlouhé dny a noci na radostnou událost, o níž jsme nikdo nevěděli, kdy má nastat. Nevěděli jsme totiž, jak dlouho těch lidských devět měsíců u holubů trvá. Ten náš vrabec, jak manželka nazvala holubici-čekatelku na balkoně, ne a ne se konečně rozhoupat. Až konečně jednoho krásného, slunného dne se ten náš vrabec, nebo řekněme aspoň vrabčice (konečně vrabčice v hrsti je lepší než holub na střeše) posadila na zábradlí našeho balkonu a poukázala s velkou dávkou pýchy v očích na své nepohodlné hnízdečko, kde se skvěla dvě krásná, bílá holubičí vajíčka. Tak co tomu říkáte, ptal se pyšně její pohled, přece jsem to dokázala, co?

Dokázala, dokázala, říkali jsme nahlas, ale teď ať si oba potomci pospíší s rozbitím skořápek, ať nás dlouho nenapínají – a s projevy blahopřání jsme odcházeli do neviditelna, aby rodička měla klid k dalšímu čekání. Každý den jsme se chodili několikrát dívat, je-li něco nového, ale vždy jsme se vraceli s nepořízenou. Ptali jsme se kdekoho, jak dlouho trvá těch lidských devět měsíců u holubů, ale nikdo to nevěděl. Rodička vykonala svou biologickou povinnost a lidé prokázali svou přírodovědeckou neznalost.

Inu, dočkali jsme se, vrabčice i my. Po dlouhých dnech netrpělivého čekání zabrala místo vajíček dvě tělíčka rozčileně oddychujících ošklivých malých hrudek masa, obalených červenou pokožkou bez jakéhokoliv chmýří, neřku-li peříček. Hrůzný pohled, ale novopečené mamince se zřejmě líbil. Chlapeček a holčička, Jeníček a Mařenka, jak jsme je pojmenovali, ačkoliv jsme je podle pohlaví rozeznat neuměli. Alespoň u holubů ne. Pouze jsem tipoval. Jeníček přibýval na objemu, Mařenka zůstávala stále stejná. Opak lidského vývoje. Pepíčkovi začala růst křídla a chmýří, zatímco Mařenka zůstávala nestydatě nahatá.

Jednoho dne Mařenka zmizela, ačkoliv se ještě neuměla pořádně pohybovat. Nožičky ji ještě neunesly a křídélka neměla. Hledali jsme ji po celém bytě, ale Mařenka nikde. Kam tedy zmizela? Záhada pro detektivy. Celá naše početná rodina, manželka a já, jsme ji marně hledali. Jako by ji byl někdo snědl. Jiná možnost vlastně nebyla. Že by matka holubice byla holubožroutkou a snědla svého vlastního potomka? O člověku s jemnou duší se říká, že má holubičí povahu. Ale to se nesnáší se skutečností, dá-li si holubice k obědu vlastní dceru, protože jí dost rychle neroste. Oběma jejím mláďatům jsme k týdenním narozeninám k sváteční svačině nosili s gratulací vždy rozdrobenou švýcarskou čokoládu. Matka šestinedělka se jí ani nedotkla, ale jak vidět, ne z lásky k dětem, spíše kvůli své štíhlé linii. Všechny ženy jsou stejné, ale tak krutou macechu byste v lidské podobě asi marně hledali.

Jednoho dne byl pryč i Jeníček, ale ten už jistě uletěl vlastní silou. Svou věrnost nám však projevuje i nadále. Pokaždé, když musí vykonat svou ptačí potřebu, přilétne na náš už uklizený a čistý balkon a zanechá nám tam svou děkovnou hromádku. Ale kdyby jen on sám. Jak dokazovalo množství pozdravných poselství, musel přimět přinejmenším celý opeřený regiment ke spoluúčasti při používání naší holubí latríny, což nás velice dojívalo. Musel nám být skutečně velmi vděčný. Pojmenovali jsme nový rok 2009 podle čínských zvyklostí rokem holubů, ačkoliv v Číně slaví ve skutečnosti letos rok krys.

Máme proti vchodu do našeho domu psí samoobsluhu ve formě skříňky s nápisem „Für dein Gackchen nimm das Sackchen“. Uzmul jsem tam jeden letáček s tím nápisem a odložil na náš balkon. I ukázkový Sackchen jsem přiložil, ale buď Jeníček nedovedl číst, nebo nás za své vyobcování a uzavření svého přepychového záchodu trestal, uličník jeden. Svou příchyllost a vděk nám však projevuje klidně dál. Však měl u nás vpravdě přepychové poměry jako v pěťhvězdičkovém hotelu. Slavná Picassova holubice míru nemohla mít ve své těžké hodince větší pohodlí a přepych.

Nechť přinese Jeníček po celý letošní rok nám a všem čtenářům Klubu mnoho šťastných a krásných chvil. A děkujeme bohu, že se neprosadil u nás letos jako v Číně rok krys!

Jindřich Lion

Zlato Inků na Pražském hradě

Replika obelisku El Lanzón, který je starý nejméně tisíc let

V prostorách Nejvyššího purkrabství Pražského hradu byla zahájena výstava, která představuje zlomek zlatého pokladu Inků a jejich výjimečnou kulturu. Expozice nese název *Prokleté zlato – 1000 let zlata Inků*. Vystaveno je 90 originálů – většinou se jedná o zlaté masky, poháry, mísy a šperky nalezené v hrobech. Tyto nálezy pocházejí z doby mezi rokem 400 před naším letopočtem a 1500 našeho letopočtu. Expozice se již setkala s velkým úspěchem v Německu, a to v Lipsku, Berlíně a Hamburku, a navštívilo ji kolem 150 tisíc lidí.

Podle kurátorky výstavy a etnografky Markéty Křížové je „kolekce unikátní tím, že její exponáty málokdy opouštějí Peru. Až se tam vrátí, tak nebude možná po dlouhá desetiletí vůbec šance je na starém kontinentu vidět.“

Expozice bude otevřena do 31. května 2009 a doplní ji videoklipy, fotografie a prostorové promítání laserovou 3D technologií. (mk)

Jan Palach na výstavě

Dva dny proudily Karolinem nekonečné davy lidí

V lednu byla zahájena v Křížové chodbě pražského Karolina výstava *Jan Palach '69*. Poprvé zde mohou návštěvníci spatřit originály dopisů Jana Palacha podepsaných „Pochodeň č. 1“ nebo prohlášení Jana Zajíce „Občané Republiky československé“. V několika prvních dnech se uskutečnil seminář historiků, teologů, filozofů a pamětní-

ků. Proběhl také pietní akt – přesně na den a hodinu Palachova upálení – a poté se konala v kostele Nejsvětějšího Salvátora vzpomínková bohoslužba celebrowaná Tomášem Halíkem. Expozice obsahuje celkem 130 černobílých fotografií a také 150 fotografií v publikaci představuje soubory nebo jednotlivé snímky 27 autorů – v mnoha případech byly zveřejněny vůbec poprvé. Palachovský projekt navazuje tematicky na výstavu *1945 Osvobození... 1968 Okupace* s podtitulem *Sovětská vojska v Československu*, která se za velkého zájmu návštěvníků uskutečnila v srpnu a září loňského roku v Mánesu. (mk)

Historikové: Palachův týden spojil disent se zbytkem společnosti

Význam série demonstrací, kterým musel od 15. do 20. ledna 1989 čelit tehdejší komunistický režim, byl podle českých historiků značný. Šlo o první opakované masové protesty, které měly ohlas v zahraničí. Lidé si uvědomili jejich smysl, což vedlo ke spojení disentu se zbytkem společnosti a k zúročení odkazu Jana Palacha, který chtěl před dvaceti lety sebeupálením na Václavském náměstí právě k takovému odporu společnost vyburcovat. Tehdejší demonstrace podle Jiřího Hoppeho z Ústavu pro soudobé dějiny vyjadřovaly Palachovo přání vyburcovat společnost z letargie. Hlavní roli podle Hoppeho ale zřejmě sehrál mezinárodní kontext, především vývoj v Polsku, Maďarsku a tehdejší Německé demokratické republice (NDR). Ředitel Ústavu soudobých dějin Oldřich Tůma vidí kvalitativní skok v tom, že se v centru Prahy demonstrovalo šest dní po sobě. Režim podle něj zkoušel různou taktiku od tvrdé represe až po „nechat být“ s nadějí, že demonstrace utichnou. To se ale nestalo se a lidé se scházeli dále. Režim si už nevěděl rady.

Do Olomouce se po stovkách let na čas vrátí vzácný rukopis

Do Olomouce se letos po více než 360 letech na čas vrátí rukopis *Horologium Olomucense* neboli *Olomoucký kolektář*, který za třicetileté války vojsko odvezlo do Švédska jako válečnou kořist. Jedna z výstav připomene olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka, jenž v Olomouci založil ve 12. století první písařskou a iluminacní dílnu na Moravě. *Horologium Olomucense* neboli *Olomoucký kolektář* je knihou modliteb, kterou Zdík objednal ve skriptoriu pro kanovníky olomoucké kapituly. Jde o jedno z nejstarších děl české literatury, je bohatě zdobené iluminacemi. Nyní je v rukou švédské královské knihovny. Rukopis má nevyčísitelnou hodnotu.

Výročí přeměny Zlína na Gottwaldov

Prvního ledna uplynulo přesně šedesát let od chvíle, kdy moravské město proslulé produkcí obuvnické firmy Baťa Zlín dostalo nové jméno Gottwaldov. V Sovětském svazu, který tehdy, v roce 1949, představoval pro domácí komunisty zářný vzor ve všech myslitelných oblastech, se praxe pojmenování měst po různých politických předácích značně rozšířila. Vedle patrně nejznámějšího Stalingradu (dříve Caricyn, nyní Volgograd) zde bylo možno najít řadu lokalit pojmenovaných po Leninovi, Marxovi, Engelsovi

nebo třeba Frunzem, Kirovovi nebo Kalininovi. Móda se rozšířila v poválečném období i do sovětských satelitů včetně tehdejšího Československa. Zde se však projevila jenom relativně v malé míře. Například spojené samostatné obce Motyčín a Hnidousy byly v roce 1949 přejmenovány na počest komunistického předáka Jana Švermy, který zahynul za druhé světové války, na Švermov. Z větších míst to však odnesl pouze Zlín. Původně bylo nové jméno podle komunistického prezidenta údajně určeno pro Vyškov, z jehož bezprostředního okolí Gottwald pocházel. Jenže prezident a šéf místních komunistů k svému rodišti prý příliš nepřilnul. Děťství nemanželského dítěte bylo spíše zdrojem traumatizujících vzpomínek, a tak si Vyškov nové jméno nezasloužil. Volba proto padla Zlín. Důležitou roli přitom hráli velmi agilní místní funkcionáři, ale i snaha zatlačit vzpomínku na baťovské období, kdy se stal Zlín se svými veřejnými stavbami symbolem úspěchů moderního kapitalistického podnikání. Většina místních obyvatel se s novým vnuceným pojmenováním místa, kde žili, nikdy úplně nesmířila. Proto se již v roce 1968, po srpnové okupaci Československa, začalo hovořit o možném návratu tradičního jména. Velmi se v této záležitosti angažovali i slavní cestovatelé a obyvatelé města Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund. Ale nastupující doba tzv. normalizace všechny plány na změnu znemožnila. Po listopadu 1989 však věci dostaly rychlý spád – volání občanské veřejnosti na listopadových shromážděních po navrácení názvu Zlín vyslyšela tehdejší rada jihomoravského Krajského národního výboru již 21. prosince 1989 a od Nového roku 1990 se již město jmenovalo jako dřív. V příštím roce tedy bude mít jeho staronový název dvacetileté výročí. Nutno podotknout, že v následujících letech si již při vytváření nových jmen měst postupovalo v Československu naštěstí střízlivěji. I když se v soutěži na jméno zbrusu nového města na severní Moravě objevovaly kuriózní nápady jako třeba MELS-gorod (MELS je zde zkratka komunistické „svatě čtyřice“ Marxe, Engelse, Lenina a Stalina), porota nakonec rozumně zvolila neutrální Havířov. Alespoň na rozdíl od Zlíňanů nemuseli obyvatelé Havířova později podstoupit všemožné úřední komplikace spojené se změnou adresy (tedy pokud nebydleli zrovna v Gottwaldově ulici) a město pod stejným názvem funguje dodnes. (MaFr)

Batův mrakodrap proslavila i pojízdná kancelář ředitele firmy

Na přelomu let 1938 a 1939 se vedení obuvnické firmy Baťa přestěhovalo ve Zlíně do zbrusu nového domu. Nebyla to přitom obyčejná stavba, ale v té době druhá nejvyšší budova v Evropě, která dodnes poutá pozornost elegancí i přirozeným zakomponováním do baťovského města. Mrakodrap vysoký 77,5 metru byl oficiálně dokončen před 70 lety, 15. prosince 1938. Tehdejší šéf firmy Jan Antonín Baťa si ale budovy s číslem 21 dlouho neužil, po německé okupaci se totiž do Československa již nevrátil.

Stavba byla v době svého dokončení druhým nejvyšším evropským domem a překonával ji jen palác Všeobecné bankovní jednoty v belgických Antverpách s 87 metry. Dům z ateliéru architekta Vladimíra Karfíka vyrostl za pouhé dva roky od položení základů. Udává se, že železobetonový skelet zlínského mrakodrapu postavilo 40 dělníků

se čtyřmi jeřáby za 160 dnů. Rychlosti se ale nelze divit, v konstrukci byl použit v té době už nadmíru osvědčený baťovský modul o rozměrech 6,15 × 6,15 metru. Prostor mezi sloupy vyplnily cihly – v případě mrakodrapu však netvořily vnější plášť budovy, na který byly použity keramické obklady. Stavba, která je kromě své výšky i 80 metrů dlouhá a 20 metrů široká, ale i tak přirozeně zapadla mezi ostatní tovární budovy ve městě.

První z více než 2 000 úředníků Baťova koncernu usedli na svá místa v ještě rozestavěné budově již v květnu 1938, kdy stavbaři předali první tři patra. K dispozici měli tehdy nejmodernější techniku – od výtahů přes telefony až po klimatizaci. Svou dobu předběhlo i samo pojetí kanceláří, celé patro tvořila jediná velká místnost pro přibližně 200 zaměstnanců. V případě potřeby ale mohl být prostor rozdělen na menší místnosti, a to předem připravenými typizovanými příčkami z oceli, dřeva a skla. Výjimkou bylo osmé patro, kde sídlilo vedení Baťových závodů včetně nejvyššího šéfa.

Jan Antonín Baťa měl ale ještě jednu zvláštní kancelář, která dodnes budí zájem odborníků i veřejnosti. Jeden ze sloupců „buněk“, ze kterých se konstrukce mrakodrapu skládá, totiž neměl podlahy a tvořil tak vlastně obrovskou výtahovou šachtu. V ní byla kabina o rozměrech 6 × 6 metrů, v níž měl ředitel plně vybavenou pracovnu. Nechyběla samostatná klimatizace (vytápěna byla navíc také výtahová šachta), samozřejmostí byl telefon a součástí pojízdné kanceláře bylo i umyvadlo s teplou a studenou vodou a odpadem. Nejvyšší šéf koncernu tak mohl při své práci kdykoliv navštívit podřízené v ostatních patrech.

Karlův most opravdu obsahuje vejce

Legenda, která vypráví, že naši dávní předkové míchali do malty Karlova mostu vejčka, je pravdivá. Spekulacím, zda to tak skutečně bylo, nebo nikoli, je teď jednou provždy konec. Potvrdily to nejnovější výzkumy. Rekonstrukce Karlova mostu začala v srpnu roku 2007, nenarušuje ale běžný provoz – most je stále přístupný veřejnosti. Přidávání proteinů do omítek a malt není novinkou. Tímto způsobem se v dávných dobách upravovaly vlastnosti těchto směsí, aby bylo možné docílit různých možností jejich použití. Sortiment přídavků byl různý, počínaje mlékem a mléčnými produkty, přes klišy a želatiny, volskou krev až po slepičí vejce. Dosud bylo objevení těchto látek v maltách a omítkách obrovským problémem. Vzhledem k tomu, že bylo množství uvedených látek velice malé, dostupné analytické metody je nebyly schopny identifikovat. Průlom v této oblasti dosáhla Vysoká škola chemicko-technologická v Praze. Jako úplně první na světě totiž použila k identifikaci proteinových aditiv v historických omítkách a maltách peptidového mapování. Peptidy jsou krátké části molekul proteinů vznikající rozkladem dlouhých řetězců proteinů. Díky tomu vznikne směs charakteristická pro každý protein. Ta je následně analyzována metodou hmotnostní spektrometrie MALDI-TOF (matrix-assisted laser desorption/ionisation – time of flight). S její pomocí se získá řada molekulových hmotností. Tuto charakteristiku můžeme přirovnat k jakémusi „otisku prstu“ daného materiálu. Jde zkrátka o jeho přesnou charakteristiku. Vzorky jsou pak porovnány se štěpy tradičních aditiv (mléka, vaječ). Porovnáním lze jednoznačně prokázat, zda se uvede-

né látky ve vzorcích velice starých materiálů vyskytují, nebo ne. Malta z Karlova mostu vaječné proteiny obsahuje. Pro ověření proběhla další analýza také na Přírodovědecké fakultě Jihočeské univerzity. Tam použili metodu hmotnostní spektrometrie v kombinaci s kapalinovou chromatografií. *HS*

Proč se lidé sčítají?

Důvodem pro součet lidí v minulosti bylo především stanovení daní a posouzení počtu obyvatelstva schopného válčit. Málokdo ale tuší, že první sčítání lidu ve střední Evropě zařídila už panovnice Marie Terezie. Za svůj život musela vést několik válek a bylo jí zcela jasné, jak drahé tyto operace jsou. Bylo třeba zjistit, kolik mužů je schopných jít do války a rovněž vyřešit, aby i ve válečných dobách zůstal dostatek obyvatel, kteří budou pracovat na polích. Proto nezbylo, než zařídit evidenci obyvatel. 10. března 1770 vydává Marie Terezie „Patent o provedení popisu duší, soupisu dobytka a číslování domů“. Sčítací komisaři se skládali z vojáků a zástupců krajských úřadů. Svoje posílání brali vážně a skutečně chodili dům od domu. O rok později (1771) už jsou známy výsledky: celá monarchie má 18,8 milionu obyvatel, Čechy 2,26 milionu osob, Morava 1,4 milionu. To úplně první historické sčítání lidí ale proběhlo patrně v Babylóně roku 3800 př. n. l. Bylo provedeno velice pečlivě, obsahovalo dokonce i informace o počtu dobytka, množství másla, medu, mléka, vlny a zeleniny. Nejznámější je ale určitě biblický soupis lidu, který se objevuje v evangeliu svatého Lukáše v souvislosti s cestou Josefa a Marie z Nazareta do Betléma. Ve starověkém Římě byl samozřejmě na pořadu dne výpočet daní, jeruzalémské království zase bylo roku 1183 hnáno do války – v obou případech jde o nejčastější situace, v nichž bylo potřeba zjistit přesný počet a strukturu obyvatelstva. Dnes už je sčítání lidu mnohem propracovanější, ale má stále stejný účel – zjistit demografickou strukturu a ekonomický potenciál obyvatelstva. *HS*

Kancelářská kopírka už je babičkou

„Jdu si to zkopírovat,“ slyšíme každý den v mnoha kancelářích na celém světě. Je to pro nás nejrychlejší a nejsamozřejmější cesta, jak si zálohovat tištěný dokument, který budeme potřebovat ke své práci. Kdybychom se ale některého z úředníků zeptali, jak dlouho už máme toto šikovné zařízení k dispozici, málokdo by byl schopen přesně odpovědět. Xerox je už totiž babičkou, letos se tento vynález dožívá rovných sedmdesát let. Jeho autorem je Chester Carlson (1906-1968). Protože byl z chudých poměrů a toužil po tom si polepšit, chtěl vynalézt něco užitečného. Po vysokoškolském studiu fyziky se mu podařilo získat práci patentového úředníka. Práce ovšem nesla s sebou nutnost zpracovávat obrovské množství dokumentů a vytvářet jejich kopie, k čemuž ovšem nebyla dostupná žádná technika. Začal proto experimentovat s elektrostatickým nábojem a fotovodivými materiály. Měl úspěch, už 22. října 1938 vytvořil první obraz. Proces pojmenoval xerografie podle řeckých výrazů „suché“ a „psaní“. Než se ovšem dostala první kopírka na trh, trvalo to ještě dlouhých dvacet let. Carlson určitě netušil, že svým objevem zakládá průmyslové odvětví, které bude mít obrat

více než 112 miliard amerických dolarů. Spisovatel David Owen, který sepsal Carlsonovu biografii, odhaduje, že jenom za rok 2004 byly díky kopírkám vytištěny úctyhodné 4 biliony stránek. „Jeho vynález poskytl obyčejným lidem neobyčejný prostředek pro uchovávání a sdílení informací a umožnil tak téměř komukoliv snadný přístup k výměně myšlenek a nápadů,“ píše ve své knize *Kopie za sekundu*. *HS*

Odkud se vzala propiska

Ačkoli už za nás většinou píše klávesnice počítače, bez této zdánlivě maličkosti se stejně neobejdeme. Tu a tam si musíme něco poznamenat, podepsat dokument atd. Mluvíme o propisce neboli kuličkovém peru. Za jeho objev může kaňkující pero, které otravovalo lidi tím, že neustále teklo. Propisku vynalezl Maďar László Bíró. Jednoduše přišel na to, že místo hrotu pera může použít kuličku, která odebírá inkoust ze zásobníku a nanáší ho na papír. Tento objev se paradoxně velice hodil letcům, respektive navigátorům v letadlech za druhé světové války. Propiskám totiž nevadila ani obrovská nadmořská výška. Všiml si toho britský úředník, a tak vláda Velké Británie koupila patent a začala vyrábět pera značky Biro. Cesta ke skutečnému zlidovění kuličkových per ale stejně byla ještě velice dlouhá, k jejich opravdovému rozšíření došlo až v šedesátých letech 20. století, protože nejdříve bylo nutné odstranit různé problémy s kvalitou. *HS*

Zemřela nejstarší Češka

Na konci prosince minulého roku zemřela v domově seniorů v Budiškovcích ve věku 108 let nejstarší Češka, rodačka z nedalekých Dačic, Marta Pokorná. Podle ošetřovatelek z domova prý až do posledních chvil vynikala optimismem a dobrou náladou a živě se zajímala o okolní dění, včetně politiky. Dokud jí to zdravotní stav dovozoval, pilně chodila i k volební urně. Politika přitom hluboce zasáhla i do jejího života. Marta Pokorná studovala na obchodní škole ve Vídni a v devatenácti letech se vdala za majitele obchodu s textilem, kterému pak pomáhala jako účetní. V meziválečném období byla členkou elity města a údajně se stala také ve svých osmadvaceti letech první ženou v celých Dačicích, která vlastnila a řídila osobní automobil. Nejprve se jednalo o americký automobil Durant a poté předsedla na domácí Tatra 12. Zajímala se i o cestování a navštívila řadu zemí Evropy. Druhá světová válka samozřejmě její obzory silně zúžila, ale skutečné martyrium začalo celé rodině až po jejím skončení. Firma byla znárodněna a v letech 1949-1960 byl manžel Marty Pokorné i oba její synové vězněni. Přesto na svět nezatrpkla a nedala se zlomit. V období před rokem 1989 využívala svých znalostí němčiny k tomu, aby sousedům překládala programy rakouské televize. Vysílání z Rakouska tehdy pro velkou skupinu obyvatelstva na československo-rakouském pomezí přinášelo závan svobodného světa a silně ovlivňoval celý životní styl i názory a mínění občanů. Marta Pokorná měla štěstí, že se, byť ve vysokém věku, dožila změny poměrů. Pravděpodobně k tomu přispěla i skutečnost, že pocházela z Dačic, tedy z regionu Vysočina. Přestože tento kraj patří mezi nejnehostinnější v celé České republice, v počtu lidí dožívajících se vysokého věku

patří mezi rekordmany. Vědcům se dosud nepodařilo přesvědčivě vysvětlit příčiny tohoto zajímavého úkazu. Snad se zde lidé v nepříznivých podmínkách zvláště otuží, snad hraje hlavní roli vrozený životní optimismus těchto lidí. Příklad Marty Pokorné jasně ukazuje, že ani život plný nepříznivých zvratů, křivd a stresů nemusí ještě vést k brzké smrti. Záleží hlavně na tom, jak se člověk se vzniklými problémy dokáže vyrovnat. (MaFr)

Z rakousko-uherských kolejí do Utrechtu

Rekonstrukce pražského Národního technického muzea dosud neskončila a tak návštěvníci nemohou stále v budově na Letné vidět zdejší vzácné exponáty. Neznamená to však, že by zůstávaly očím zájemců trvale skryty. Mnohé z nich obohacují nebo v nejbližších měsících obohatí nejruznější významné výstavy po celé Evropě. Již v lednu třeba mohli návštěvníci výstavy nazvané *Na konec světa* ve firemním muzeu společnosti Audi v Ingolstadtu obdivovat proslulou Tatrou 87, s níž proputovali řadu exotických zemí patrně neznámější čeští cestovatelé Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund. V březnu zase obohatí expozici ke 400. výročí objevů Galilea Galileiho ve Florencii vzácné sextanty z rudolfinského období. Největší zápůjčková akce se však v Národním technickém muzeu plánuje na rok 2010. Tehdy totiž má v železničním muzeu v nizozemském Utrechtu proběhnout rozsáhlá výstava salónních vozů s názvem *Tak cestovali císařové a králové*. V nově vybudované hale se představí celkem dvanáct salónních vozů nejexkluzivnějšího původu, včetně nejstaršího zachovaného vagonu tohoto typu, který sloužil anglické královně Adelaide od roku 1842 a v současnosti zdobí železniční muzeum v Yorku. Pražské sbírky by měl reprezentovat salónní vůz, který právě před sto lety vyrobila Ringhofferova vagonka v Praze na Smíchově pro rakouského následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este, který sídlil na zámku Konopiště. Exkluzivně vybavený vůz po vzniku Československé republiky dostal k dispozici tehdejší předseda vlády a další státní činitelé. Ze služeb drah byl vyřazen až po šedesáti letech služby, tedy v roce 1969. Nyní se s ním počítá jako s jedním z největších skvostů nově budovaného Železničního muzea, které má vzniknout v areálu lokomotivního depa na pražském Masarykově nádraží. Než se však vydá na výlet do Nizozemí, bude muset podstoupit náročnou renovační kúru. Luxusní vagon totiž naposledy prošel rekonstrukcí před více než sedmdesáti lety. Nyní mu tedy ruce restaurátorů vrátí plně jeho dřívější krásu. A návštěvníci utrechtské výstavy budou moci poznat v plné kráse lesk habsburské monarchie před vypuknutím první světové války. Již teď lze přepokládat, že se vagon z Prahy v těžké konkurenci rozhodně neztratí. (MaFr)

Polské pivo nejlepší!

Setkání lidí, kteří si sami doma vaří pivo, které se konalo loni v prosinci v Praze, jasně ukázalo, že talentovaní pivovarníci či vařpivové se nevyskytují pouze v českých zemích. Profesionální degustátoři ochutnávali celkem 70 vzorků domácích piv z několika zemí Evropy. Nejobsazenější kategorií open, tedy piv bez přesnějšího označení, překvapivě vyhrál účastník z Polska Grzegorz Stojanski a dokázal tak, že nelze na pивní produkci této země hledět přezíravě.

Doby, kdy jediným opravdu chutným nápojem v Polsku byla místní vodka, jsou již dávno pryč. Mezi ležáky českého typu získal první místo domácí účastník Petr Měrka a česká tradice se prosadila i v kategorii piv z nakuřovaného sladu – palmu vítězství tu vydobyl se svým kouřovým Jiří Hájek. Že v České republice nechybí domovnářům, tedy domácím producentům piva, ani dorost, dokázalo první místo medového piva Petry Kosové v kategorii piv z mladinových koncentrátů, tedy v kategorii oblíbené především začátečníky. Petra Kosová také narušuje genderovou jednodolitost vítězů a ukazuje, že dámy nemusí vařit jenom chutnou krmí v domácnosti, ale mohou se postarat i o kvalitní pití. Bez pomyslné zlaté medaile nezůstalo ani Rakousko, další země, která se může v oblasti vaření piva pochlubit velkými zkušenostmi. Její reprezentant Walter Köppensteiner bodoval v kategorii weizen, tedy pšeničných piv. Sluší se však poznamenat, že tento druh piva, který se v historii označoval také jako bílé pivo, není ještě v současnosti v České republice rozšířen tolik jako třeba v Bavorsku nebo některých rakouských regionech. Svoji roli v tom hraje patrně skutečnost, že ve značné části Čech se dařilo spíše jiným obilným druhům než pšenici. Produkce „bílého piva“ byla navíc například v období novověku ekonomicky poměrně málo rentabilní. Zejména v poslední době, v souvislosti s větším otevřením českého trhu zahraničním pivním specialitám, však i v Čechách obliba pšeničného piva roste. Na rozdíl od Rakušanů se při setkání nijak neprosadila další pivovarnická velmoc ze střední Evropy – Německo. Snad jsou občané tohoto státu příliš pohodlní na domácí vaření piva, možná jenom pražské setkání vynechali. Svoji roli mohl hrát i značně specifický německý pivní vkus – pivo s malinovou nebo s bylinkovým sirupem přece jen není pro každého. (MaFr)

Hlubočtí chtějí postavit pomník Janu Adolfo II. Schwarzenbergovi

Hluboká nad Vltavou chce postavit pomník Janu Adolfo II. Schwarzenbergovi, který se zasloužil nejen o světoznámou podobu tamního zámku, ale také o další rozvoj města i kraje. V roce 2010 se chystá velký projekt Schwarzenberského roku, který bude završen rozsáhlou výstavou v Alšově jihočeské galerii v Hluboké nad Vltavou.

Valdštejn bude mít v Praze sochu

Vévoda Albrecht z Valdštejna by mohl mít ještě letos, kdy uplyne 375 let od jeho násilné smrti, ve svém malostranském paláci bronzovou sochu. Záměr už schválila komise pro práci Kanceláře Senátu. Socha by měla stát na jednom z nádvoří Valdštejnského paláce. Kancelář Senátu na vytvoření podstavce a formy pro sochu a její odlišit vyhlásí soutěž. Náklady na zhotovení sochy nemají převýšit půldruhého milionu korun, senátní rozpočet s nimi počítá. Senátní kancléř podotkl, že o kopii sochy v určité formě má zájem i rod Valdštejnů. Bronzová socha by měla vzniknout podle sádrové plastiky Albrechta z Valdštejna, kterou zřejmě roku 1873 vytvořil Ludvík Šimek a která je nyní umístěna ve vstupní místnosti do Valdštejnského paláce. Šimek svou sochu zhotovil podle zhruba třicetimetového modelu z mořské pěny, který je nyní uložen v Národním muzeu.

Po 13 letech se do Prahy vrátil Ples v opeře

Velkolepou taneční zábavu slibovali po třináctileté přestávce pořadatelé Plesu v opeře, který se v Praze uskutečnil 31. ledna. Účast na kulturní akci přislíbila americká milionářka českého původu Ivana Trumpová i rocková legenda ze skupiny Deep Purple Ian Gillan. Ples se uskutečnil se pod záštitou Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a má také charitativní rozměr. Výtěžek z tomboly obdržela Nadace Terezy Maxové. První podobný ples v historické budově státní opery se v Praze uskutečnil v roce 1948. Podle pořadatelů měl široký mezinárodní ohlas. Další se pak konaly v první polovině devadesátých let. Účastnili se jich podnikatelé, diplomaté a příslušníci šlechtických rodů. Mimo jiné se v Praze na těchto akcích objevili podnikatel Tomáš Bata, herci Alain Delon nebo Peter Ustinov.

Federerovi dědici dostali zpět dvacet obrazů z českých galerií

Kanadští potomci židovského průmyslníka z Vítkovic Oskara Federera získali zpět dvacet obrazů, o něž se téměř šest let soudili s českými galeriemi. Informoval o tom server globeandmail.com. Federer původně shromáždil na 140 obrazů. Za druhé světové války je zabavili nacisté, před nimiž průmyslník uprchl do Kanady. Po skončení války se do Československa vrátili dvě desítky děl z Federerovy sbírky a stát se rozhodl ponechat si je. Federerův vnuk Andrew od začátku devadesátých let usiloval o navrácení obrazů, mezi nimiž jsou i díla Edvarda Muncha, Oskara Kokoschky, Otakara Nejedlého a Antonína Slavíčka. V roce 2005 rozhodl Krajský soud v Pardubicích, že galerie musí obrazy vydat. Jeho rozsudek potvrdil loni v prosinci i Nejvyšší soud.

ÚS otevřel Pezoldové cestu k získání Schwarzenberské hrobky

Ústavní soud (ÚS) otevřel Alžbětě Pezoldové cestu ke znovuzískání rodinné hrobky Schwarzenbergů v Domaníně u Třeboně. Je to první úspěch v jejích dlouholetých snahách o navrácení majetku hlubocké větve rodu. Hlavním argumentem nálezu je porušení práva na ochranu rodinného života. Rozhodnutí je průlomové, ale nejspíš nebude mít zásadní dopad na ostatní spory, v nichž si Pezoldová nárokuje další nemovitosti včetně zámků a paláců v hodnotě mnoha miliard korun.

Obhájce dědiců Konopiště žádá zrušit část konfiskačního zákona

Šance Sofie Hohenbergové na navrácení majetku jejích šlechtických předků včetně zámku Konopiště a jeho inventáře se podle jejího obhájce Jaroslava Brože zvýší po případném zrušení části konfiskačního zákona z roku 1921. Hohenbergová je pravnučkou Františka Ferdinanda d'Este zavražděného v Sarajevu. Podle uvedeného zákona byl majetek konfiskován i jeho potomkům. Brož však vyzval Okresní soud v Benešově, který řeší nároky Hohenbergové na inventář Konopiště, aby podal Ústavnímu soudu podnět ke zrušení části konfiskačního zákona. Majetek

Hohenbergů byl zestátněn již na počátku dvacátých let minulého století zároveň s veškerým majetkem rakouského panovnického domu Habsburků v českých zemích. Podle Hohenbergové ale její předkové k panovnickému rodu nepatřili. Její pradědeček, následník trůnu František Ferdinand d'Este, se po takzvaně nerovném sňatku s českou hraběnkou Žofií Chotkovou musel dopředu zříci nástupnických práv pro své děti Ernsta, Maxmiliána a Žofii. Sofie Hohenbergová je vnučkou Maxmiliána a tvrdí, že majetek jejího děda a jeho sourozenců neměl být v roce 1921 zahrnut do konfiskace habsburského majetku. Hohenbergová před novináři nechtěla spekulovat o případném využití Konopiště, pokud by ho získala zpět. Vyjádřila ale přání, aby se její rodina vrátila do České republiky.

ÚS potvrdil vydání lesa dědičce rodu Walderode

Průlomové rozhodnutí o vydání obecního lesa u Žďárku na Liberecku dědičce rodu Walderode definitivně platí. Dědička Johanna Kammerlanderová po léta bojuje o vydání majetku včetně pozemků v Turnově, zámku Hrubý Rohozec a nemovitostí na Semilsku a Jablonecku. V případě čtvrt hektaru lesa u Žďárku poprvé uspěla. Rozhodnutí může mít dopad i na ostatní majetkové spory. „Les ve Žďárku patřil do jednoho panství a byl konfiskovaný stejným dekretem jako zámek Hrubý Rohozec a ostatní budovy a pozemky, na které uplatňuje dědička rodu Walderode nárok,“ řekl advokát Kammerlanderové. Podle něj by proto soudy měly vrátit i další majetky.

Před devadesáti lety přestaly v Československu platit šlechtické tituly

Šlechtické tituly v Česku neplatí už devadesát let. Přesto je tradice šlechtických rodů stále živá. Lidé se v médiích i v běžném životě často setkávají například s tím, že potomci šlechticů jsou osloveni jako kníže či hrabě. Šlechtické tituly a řady byly zrušeny 10. prosince 1918. Zákon přijalo tehdejší revoluční Národní shromáždění mezi prvními normami nového státu. Podle historiků to odráželo i rovnostářskou tendenci české společnosti. Zákon stanovil, že bývalí šlechtici nesmějí užívat svého rodného jména s přídomkem nebo dodatkem vyznačujícím šlechtictví. „Zákon předcházela pozemková reforme, takže to byla do jisté míry příprava na tu reformu. Týkala se zemědělské půdy a lesů. O ty nebyl příliš velký zájem, naopak byl velký hlad po zemědělské půdě. Například hrabě Šternberk z Českého Šternberka měl v rámci svého panství asi 12 selských dvorů a zbyla mu necelá polovina,“ uvedl Vladimír Votýpka, autor triptychu o české aristokracii, kdy si všímá osudů jednotlivých rodů i probíhajících restitucí. Zákon sice tituly zrušil, ale neobsahoval žádné postihy. Sankce byly připojeny o dva roky později. Například za úmyslné a veřejné použití šlechtického titulu měl provinilec zaplatit pokutu od 50 korun do 15 000, nebo mohl být potrestán vězením v délce jednoho až 14 dnů. „Nikdo nikdy nebyl postížen za to, že si třeba dal do dopisové hlavičky baron. Ale ze své zkušenosti vím, že většinou to nikdo z nich v hlavičce neměl. Pokud někdo měl na dopise baron, tak to byl takový pseudošlechtic. Ale oni si na to nepotrpěli.“

Po druhé světové válce začal opět platit zákaz používání titulů, ovšem bez sankcí. Majetek některých rodů byl zkonfiskován na základě Benešových dekretů, speciální zákon z roku 1947 zkonfiskoval majetek hlubocké větvi Schwarzenbergů a zbytek majetku šlechtě odebraly konfiskace po únoru 1948. Jeho navrácení umožnily až restituční zákony po roce 1989, dodal Vladimír Votýpka.

„Velice postižena byla rodina Colloredo-Mansfeld. Jeden z nich, Jeroným, dostal Zbiroh, ale jeho bratři to nedostali. Například v Dobříši (dnes už majetek vysoudili) byl předseda místního národního výboru, který na základě stranického usnesení řekl: my vám to stejně vezmeme, tak nemá smysl, abychom vám to vraceli. A já vám potvrzení o národní způsobilosti za války, což byl doklad o tom, že nekolaboroval s nacisty, nedám.“

Potomci bývalé šlechty podali kolem 200 žádostí o navrácení hradů, zámků, lesů, rybníků a dalších nemovitostí. Do současnosti bylo původním majitelům vráceno zhruba šest desítek hradů, zámků a zámečků. K neúspěšnějším restitucentům patří Lobkowiczové, část rodu Kinských, část rodu Colloredo-Mansfeldů, orlická větev Schwarzenbergů, Kolowratové či potomci rodu Sternbergů. Dnes žije v Česku na třicet šlechtických rodin.

[11. 12. 2008] – *Události* – Zdeňka Kuchyňová

Turisté mohou opět využívat lanovku na Sněžku

Turisté, kteří chtějí vyrazit na vrchol Sněžky v Krkonoších, mohou opět využít lanovku. Lanová dráha na nejvyšší tuzemskou horu byla šest týdnů mimo provoz kvůli pravidelné podzimní údržbě. Lanovka bude nyní v provozu každý den od 8:00 do 18:00 hodin. Lanovka na Sněžku jezdí od roku 1949, kdy první pasažéři vyjeli na Růžovou

horu, až na vrchol bylo možné vyjet o rok později. Jízda z dolní stanice, která leží v nadmořské výšce 890 metrů, do horní stanice v 1 594 metrech trvá zhruba 25 minut. Ročně služeb lanovky využije na 200 000 turistů, přibližně polovina z nich vyjede až na Sněžku.

Litomyšl celý letošek slaví výročí 750 let od povýšení na město

K letošnímu výročí 750 let od povýšení Litomyšle na město připravila radnice rok oslav s kulturními a zábavními akcemi. Začaly již silvestrovským ohňostrojem, 4. ledna se uskutečnil slavnostní novoroční koncert s předáním čestných občanství města. Velkým podnikem byla také akce Městské bály pro tři sály, která se konala 7. února zároveň ve Smetanově domě, Lidovém domě a rockovém klubu Kotelna. Dva hlavní vrcholy oslav jsou naplánovány na konec května a polovinu září – 29. května budou moci obyvatelé města navštívit koncert Litomyšlané Litomyšlanům, na němž se představí spojené litomyšlské sbory s operou Viléma Blodka *V studni*. O den později se horní část Smetanova náměstí promění v pivnici a připraven je program pro děti i dospělé po celém městě. Zájemci mohou rovněž 1. června zhlédnout operu *Rusalka* Antonína Dvořáka s Dagmar Peckovou v zámeckém amfiteátru. Záříjová část představí různá období historie Litomyšle sérií výstav. Pro rok oslav město rozdalo všem obyvatelům takzvané Výroční karty Litomyšlana, s nimiž mohou získat výrazné slevy na kulturní akce či nákup propagačních turistických předmětů. Kartu s roční platností si mohou za 75 korun koupit i ti, kteří nejsou místní. Radnice jich nechala vyrobit 1 028, tolik let se datuje od roku 981, na nějž odkazuje první písemná zmínka o Litomyšli v *Kosmově kronice*. Městská privilegia udělil sídlu roku 1259 král Přemysl Otakar II.

TIP NA VÝLET

Šumava

Na jihozápadě České republiky u hranic s Německem a Rakouskem se rozkládá Šumava. Největším turistickým centrem západní Šumavy je Železnorudsko.

Největší sjezdařský areál na české straně Šumavy lze nalézt na úpatí Špičáku (1 202 m n. m.). Sportovní areál Špičák patří k nejlépe vybaveným lyžařským střediskům v Čechách. Špičák nabízí pět sjezdovek a dvě cvičné louky. Pro rychlou přepravu lyžařů slouží čtyřsedačková lanovka na Špičák s nástupním kobercem a 8 vleků s celkovou přepravní kapacitou 5 500 osob za hodinu. Snowboardisté mohou využít snowpark. Lyžařský areál poskytuje služby lyžařské školy nebo půjčovny a skiservisu. Návštěvníci si také mohou vybrat z velké nabídky ubytování.

Asi 300 metrů od železniční stanice Špičák leží dolní stanice sedačkové lanovky na vrch Pancíř. Na jeho svazích jsou sjezdové tratě a zároveň je odtud krásný výhled na severozápadní část Šumavy.

K nejnavštěvovanějším lyžařským střediskům Šumavy patří Zadov. Vedle vleků v areálu Kobyla mohou lyžaři využít i lanovou dráhu na Churáňov. Pro snowboardisty je k dispozici areál na sjezdovce Pucalka. (mk)

Pohled na Alpy ze Znojemska

Letos od začátku prázdnin by měli mít návštěvníci Bítova na Znojemsku možnost navštívit nově vybudovanou rozhlednu, která je v celém regionu údajně unikátem. Výška rozhledny, která již stojí v hrubé stavbě mezi obcí Bítov a proslulým bítovským hradem, bude dosahovat zhruba třiceti metrů a povede k ní přesně 145 schodů. Výletníkům se díky rozhledně otevře především krásný pohled na část Vranovské přehrady u Bítova. Ale nejenom to – za příznivého počasí by z ní mohly být vidět dokonce rakouské Alpy. Pokud se tedy v létě vypravíte za poznáním české či spíše moravské minulosti na hrad Bítov, nezapomeňte do svých plánů zakomponovat i návštěvu místní rozhledny. Mnozí z vás z ní třeba uvidí svůj domov. (MaFr)

LEDEN, ÚNOR

Leden

Leden k nám vkročil v prvním dnu roku dveřmi a my jsme ani nepostřehli zaklepání. Snad jsme ho přeslechli při novoročním přípitku. Nabídlí jsme mu po starém zvyku novoroční vánočku se zapečeným hráškem. Snad ho právě on ve vánočce najde. To proto, aby nám přinesl na celý rok štěstí. S kouskem svícené křídly nám posleze napíše nad dveře K + M + B, což neznamenalo jména Tří králů, ale latinsky: „Christus mansionem benedicat“, tedy „Kristus ať požehná příbytek“.

Únor

Zatímco si leden dokázal uhájit své Tři krále, únor byl příliš povolný. Snad právě proto, že je nejmenší mezi měsíci, snažil se vyrovnat ostatním měsícům a naplánoval si na dobu svého panování hned několik období různého počasí. Únorová zima začíná v lidovém podání „hromniční“ zimou. Po Hromnicích pak přichází tuhá únorová zima s mrazy. Svatý Valentýnek ve svém poslání jako jara tatínek musí skončit se svou „valentinskou“ zimou, povolit sv. Juliáně juliánskou oblevu a podat jarní ruku sv. Matějovi k jeho matějské oblevě. Tomu když se nepovede rozsekati led, přenechá tuto práci svatému Josefovi. Ten už si se zimou dozajista poradí. Únor je také měsíc společenský, který přeje plesům a maškarnímu veselí.

(mk)

Pranostiky

Lednová zima i na peci je znát.
Boží křtění sníh i led na vodu mění.
Když v lednu mnoho prší a málo sněží, z polí, luk i zahrad se málo těží.
Lednové mlhy věští mokré jaro.
Leden studený, duben zelený.
Suchý leden, mokry červen.
Když červík v lednu ze země leze, zima až do května se poveze.
Na Tři krále, měkko máme.
Jsou-li v lednu na cestách tlusté ledy, podaří se výborně zelí.
Nechce-li v únoru severňák váti, v dubnu se to musí přec jenom státi.
Mnoho mlh v únoru přivodí mokré léto.
Sněhový únor – sílí úhor.
Teplý únor – studené jaro, teplé léto.
Když na Hromnice ze střež teče, zima dlouho se povleče.
Svatý Matěj láme vždy led, není-li ho, zmrzne hned.
Na svatého Matěje každá myš díra se zavěje.
Je-li pěkné počasí na svatého Blažeje, zvednou se brambory.
Svatá Agáta bývá na sníh bohatá.
Svatá Dorota sněhem stromy ometá.
Svatá Apolena v mlhu je často zahalena.
Krátký masopust – dlouhá zima.

(mk)

Oslavy 700 let od založení Českého Krumlova začaly slavnostní mší

Oslavy 700 let od první písemné zmínky o Českém Krumlově, jež zahrnou desítky akcí během celého roku, zahájila slavnostní mše, kterou sloužil světicí biskup českobudějovický Pavel Posád. Lidé budou moci zhlédnout například výstavu originálu listiny Jindřicha I. z Rožmberka datované 2. srpna 1309, která poprvé zmiňuje Český Krumlov jako město. Sedm století shrne reprezentativní kniha, která vyjde po téměř půlstoletí, výročí připomenou velké

a tradiční akce, jako jsou Slavnosti pětilisté růže a Svatováclavské slavnosti.

Český Krumlov má za sebou 700 let značného kulturního i hospodářského rozkvětu a prosperity pod vládou šlechtických rodů Rožmberků, Eggenbergů a Schwarzenbergů. Jeho štěstím bylo, že se mu vyhnuly ničivé a devastující požáry, vojenské vpády či války, takže se dochoval historický ráz města. Patří mezi nejzachovalejší památkové celky městské architektury v Evropě. Od roku 1992 je město díky své unikátnosti zapsané na listině UNESCO.

Kdo vládne Česku

Touží po něm všichni. Kvůli průměrnému Čechovi se sexshopy proměňují v lepší drogerie, v plzeňském pivovaru zasedají emeritní sládkové, ČSSD utrácí miliony ve snaze poznat jeho nálady. Ačkoli typický pan Novák nikdy nikde nežil, ve skutečnosti dlouhodobě řídí chod společnosti.

Armáda politiků, výrobců, obchodníků, reklamářů a sociologů detailně pátrá po jejich soukromí. Kdo do něj pronikne, má blíže k úspěchu ve volbách, dokáže lépe odhadnout, jaký výrobek se chytne a jakým způsobem jej dostane k lidem. Je stěží myslitelné, že by dokonale průměrný Čech nebo Moravan někde skutečně žil. To ale nebrání politikům a obchodníkům v tom, aby si ho posadili na trůn a vzhlíželi k němu před každým zásadním rozhodnutím.

Ta fiktivní rodina má na dveřích štítek se jménem Novákovi; toto příjmení v zemi nosí nejvíce lidí, přibližně sedmdesát tisíc. Žena se jmenuje Marie, což je podle statistik nejpoužívanější ženské jméno, muž je Jiří. Přivedli na svět jediné dítě. Možná by mohli mít dvě, ale to by v zemi, kde jedna žena porodí v průměru 1,44 dítěte, už nepůsobili tak úplně typicky, nebo přesněji – průměrně.

„Marii a Jiřího“ muselo rozčítit, když si začátkem letošního června v novinách přečetli, že průměrný hrubý plat činí 22 531 korun. Stejně jako dvě třetiny jejich krajanů na takové peníze nikdy nedosáhli. Ani Novákovi totiž nemohou být stoprocentně průměrní. I kdyby žili a konali přesně podle tabulek Českého statistického úřadu, každý nový průzkum může odhalit parametr, v němž vybočují z davu. Přesto zůstávají Novákovi pod mikroskopem. Jak již bylo řečeno, nic lepšího není k dispozici.

Sláva našemu maloměstu!

Je jim něco mezi osmatřiceti a devětatřiceti lety – takový je nyní průměrný věk nezadržitelně stárnoucí české populace. Muž má několik kilogramů navíc, žena se ještě udržuje – 44 % Čechů a 22 % Češek trpí nadváhou. Po celý život si užívají relativní idylu života na maloměstě – stejně jako 79 % Čechů a Moravanů žijí v obci s méně než sto tisíci obyvateli. Bydlí, dejme tomu, v pětačtyřicetitisícové Mladé Boleslavi či v pětatřicetitisícovém Znojmě. Města této velikosti nejlépe vyhovují tuzemskému naturelu.

Novákovi se dosud stěhovali jedinkrát – v době, kdy se chtěli osamostatnit od rodičů a plánovali vlastní rodinu. Ani lepší uplatnění v práci, ani kvalitnější vzdělání pro jejich jedináčka a už vůbec ne pestřejší kulturní či sportovní vyžití je nepřiměřeno k tomu, aby měnili bydliště. V tom představují spolu s drtivou většinou spoluobčanů téměř evropský unikát a motají tím hlavu zahraničním investořům; dělníci z jiných koutů země se k jejich fabrikám odmítají stěhovat.

Už je to hodně dávno, co si Marie a Jiří pořídili auto, ale se Škodou Felicia – nejpoužívanějším českým vozem – si ještě chvíli musejí vystačit. Ostatně ve všední den používají na cestu do práce beztak veřejnou dopravu, případně chodí pěšky. A na prázdniny se dosud vždy dopravili spolehlivě: vždyť většinu dovolené tráví v Česku, jen během léta si vyrazí na týden do blízké ciziny. Letos to zase bude Chorvatsko – vyhovuje každému pátému Čechovi,

nepohrdnou jím ani Novákovi. Více času než na dovolené ovšem tráví v práci.

5.30 – procitnutí s císařem

Tradice praví, že k brzkému vstávání přivedl Rakousko-Uhersko císař František Josef I., nicméně časný budiček spíše souvisel se vznikem průmyslové společnosti. Pro Novákovy je podstatné, že s tímto ranním zvykem příliš nehnulo střídání režimů ve 20. století, ani rozmach informační společnosti na začátku století jedenadvacátého. Celá země dodnes v průměru vstává mezi pátou a šestou hodinou ráno, což se jeví ve srovnání s mnoha okolními národy nelidské: průměrný Němec vstává podle časopisu *Der Spiegel* o hodinu později.

Typický Čech se probouzí ve vile, domku, usedlosti nebo v bytě v osobním vlastnictví. Čtvrtina lidí se na vlastní bydlení nezmohla, což je – alespoň v zemích střední a východní Evropy – unikát. Za vysoký podíl nájemníků může deformovaný trh s nemovitostmi, poznamenaný regulovanými nájmy. Zhruba třetina Čechů však plánuje v příštích letech investovat do vlastního, nového příbytku. Není divu: Češi bydlí mezi zdmi, které jsou v průměru o osm let starší než oni sami.

Za dveřmi u Novákových to nebude jiné. Iva Bartoňová prošla jako moderátorka televizní show s názvem *Bydlení je hra* desítky českých domácností. První návštěva na dotyčných adresách jí většinou nenabídla radostný pohled: „První, co si vybavím, je čtyřicet let starý sektorový nábytek Universal. Třeba i do dětských pokojů umísťují rodiče sestavu, kterou sami používali jako děti.“ Zobecnovat úplně nelze, protože do zmíněného pořadu se hlásí jen lidé, kteří jsou se svým bytem nespokojeni a chtějí ho měnit. Zdi často zdobí otisky malířského válečku a výjimku nepředstavují rodiny, které se do malování pustily naposledy před deseti a více lety. Příčina zanedbaných interiérů je zřejmá: nedostatek peněz. „Ti lidé mají vybavení bytu často až na posledním místě nutných investic,“ tvrdí Bartoňová.

6.30 – pěšky do práce

Přibližně polovina Čechů začíná pracovat mezi šestou a sedmou hodinou ranní (hledí samozřejmě na výši příjmu, ale 91 % z nich tvrdí, že nejdůležitější je, aby je práce bavila). A mohou se chlubit i dalším evropským primátem: podle šetření Evropské komise v zaměstnání tráví nejvíce času (42,2 hodiny týdně) v rámci Evropské unie. Pracují každý týden o hodinu déle než Poláci a o sedm hodin déle než Dánové. Těžko jim to ale přičítat k dobru: za delší dobu v zaměstnání dosáhnou ve srovnání se západními kolegy pouze poloviční produktivity. Omlouvá je snad jen to, že obsluhují starší technologie.

Marie se při výběru zaměstnání rozhodovala mezi třemi obory: školstvím, zdravotnictvím a obchodem či službami. Vybrala si poslední možnost, v níž Češky nacházejí nejvíce uplatnění a nijak se tím neliší od Západoevropanek. Jiří volil mezi prací v průmyslu, stavebnictví, obchodě a autoservisu. Zvolil si první možnost. Pro oba bylo důležité, jak daleko to budou mít do práce: třetina Čechů si práci zařizuje tak, aby jim cesta pěšky nebo veřejnou dopravou spolkla nejvýše dvacet minut. Autem se za výdělkem dopravuje jen desetina lidí; i když tento podíl se

zvyšuje s rozrůstáním satelitních čtvrtí – především kolem Prahy.

12.00 – hlavně hodně omáčky

Na oběd chodí Marie a Jiří zvláště, každý do své kantýny. S největší pravděpodobností patří společnosti Eurest, největšímu tuzemskému provozovateli závodních jídelen – denně jimi projde čtvrt milionu strážníků. Část z nich považuje jejich pojetí kuchyně za nutné zlo; omáčky, knedlíky, hodně masa. Miroslav Šole, šéf středoevropské divize společnosti Compass Group, která Eurest vlastní, je přesvědčen o opaku: zlozvyky si Novákové přinesli z domova a hlavně ze školní jídelny a Eurest se jim musí přizpůsobit. Stravovací návyky typického Čecha považuje za deformované, mohou prý za to socialistické normy, jejichž výsledkem byly navlas stejné „hotovky“. Ve školních jídelnách tento systém dosud funguje; což prý nemá ve světě obdobu.

Tuzemci podle něho navíc nejsou zvyklí sledovat kvalitu jídla, nýbrž pouze množství. „Průměrný Čech po celý zbytek života očekává to, co dostával ve školní jídelně, a chce toho plný talíř. Navíc ho tam ještě naučili, že se nesmí hnout z místa, dokud všechno nesní.“ Výsledkem je chvatné zhltnutí jídla a urychlený odchod od stolu. Takový Francouz, Ital nebo Španěl by stěží vstřebal i další českou pověru, že u jídla se nemá mluvit či jakkoli jinak rozptylovat. Češi současně vnímají oběd jako hlavní jídlo dne a umanutě vyžadují polévku. Na druhou stranu žijí v domněnku, že jde o bezcennou věc: vzhledem k podnikovým stravenkám platí za polední menu v kantýně kolem pětadvaceti korun. A na talíři nesmí chybět maso, jinak by strava nebyla plnohodnotná. „V Evropě prodáváme až padesát procent bezmasých jídel. A u nás? Maximálně tak smažený sýr či květák.“

Velkou důležitost přikládá běžný strážník omáčce. „Může za to knedlík, protože skvěle saje. Jiná podobná hmota neexistuje.“ Přitom omáčky jsou ze zdravotního hlediska pekelný vynález. Z jednoho kilogramu masa lze vyrobit dva decilitry kvalitního sosu, zato české zvyky velí vyždímat z něj pomocí mouky, tuku a vody nejméně tři litry. A jakékoli inovace jsou skoro nemožné. Biopotraviny? Průměrný Čech odmítá za ně připlácet.

Ryby? Ty mu smrdí – každý si vybaví školní filé. Potíže se změnou českého jídelníčku ilustruje Šole následujícím příkladem: „Sedmdesát let jsme žili v jednom státě se Slováký, a kdo se tady naučil jíst halušky nebo tarhuňu?“ Eurest proto nadále krájí dva kilometry knedlíků denně.

18.12 – první pivo

Po odchodu ze zaměstnání zbývá Marii a Jiřímu Novákovým přibližně osm hodin, s nimiž mohou naložit podle svého. Aktuální studie Life Style vypracovaná společností TNS Aisa popisuje, že péči o domácnost – nákupům, uklízení, vaření – věnují tři hodiny. Další tři hodiny jim zbývají na rodinu, ty však většinou prosedí u televize. V poslední době je to ale přestává bavit. Už přes rok jsou připojeni na internet (v červnu 2007 dosáhl počet uživatelů internetu 53 %) a věnují se elektronické komunikaci s přáteli, on-line zpravodajství, příležitostnému stahování filmů. Televizní

stanice z Novákových radost nemají: jen během uplynulého roku se jim snížila sledovanost o šest procent.

Marie a Jiří určitě nepatří k žádným velkým knihomolům, ročně za knihy utratí zhruba 450 korun. Nakladatelé, kteří ještě v roce 2000 tiskli běžně náklad kolem šesti tisíc kusů, dnes musejí vystačit s třetinovým až polovičním množstvím. Právě četbě (ovšem hlavně časopisů), práci v dílně, procházkám a sportu věnuje poslední dvě volné hodiny všedního dne 60 % Čechů, přičemž zhruba třetina lidí se v tomto čase nejraději setká s přáteli. Pokud se rozhodnou popíjet, existuje dvoutřetinová pravděpodobnost, že sáhnou po pivu; takto odhodlané se podle průzkumu pivovarnického gigantu SABMiller nevrhají po pivu žádný jiný národ. První doušek si Češi dopřávají v 18.12, s pitím končí ve 22.38. Projevuje se to i ve spotřebě, které Češi vévodí i v planetárním měřítku: ročně vypijí průměrně 160 litrů piva.

Pivo je to hlavní, co tuzemce spojuje napříč příjmovými a společenskými skupinami. Zatímco v Německu tuto funkci plní Volkswagen Golf, který je stejně dobrý pro manažera i dělníka, v Česku je společným jmenovatelem pivní půllitr. „Se škodovkou to u nás neplatí, favorit nelze srovnávat se superbem. Pivo je ale pro všechny, šéfy i podřízené. Dokonce ani důchodce si neodepře tu svoji plzničku,“ říká Míla Knepr, který v reklamní agentuře Mark/BBDO řídí styk s klienty. Každý čtvrtý vypitý půllitr nese značku Gambrinus, které mnozí znalci nemohou přijít na chuť a podezřívají SABMiller (ten vaří i Prazdroj), že pivo míchá přesně tak, aby se zalíbil Novákovým: neosobitě, ani hořké, ani sladké. „To je nesmysl, je to typicky české pivo,“ brání se mluvčí Jiří Mareček. Za značkou stojí tradice, pivo se prý vaří přes sto let podle totožné receptury.

22.30 – čas na kutě

„Sex je kaviár chudých“ – zní oblíbený slogan. Pro celosvětové šetření, které proběhlo na zakázku výrobce prezervativů Durex, Češi uvedli, že sex provozují o něco častěji než dvakrát týdně a celkem stovacetkrát ročně. Podle těchto proklamací jsou výkonnější už jen Řekové, Chorvaté, Srbové a Bulhaři. Z průzkumu lze nepochybně odvodit jediné: Novákovým by se líbilo věnovat se sexu dvakrát do týdne. Jaroslav Melichar, ředitel marketingu společnosti City Realex, takovým dotazníkům nevěří, pokaždé z nich prý vyjdou protichůdné výsledky. Firma provozuje devadesát sexshopů Erotic City po celé zemi a Novákové jí dělají těžkou hlavu: do sexshopů se jim příliš nechce. „Dámy kolem čtyřicítky k nám nevkročí, protože se bojí, že tam potkají slizouny hledající tvrdé porno. A když už chtějí něco koupit, posílají své muže.“ Aby se ze zboží v Erotic City stal „gambrinus“ české erotiky, chystá firma dosud nevídanou kampaň. Bude Čechy přesvědčovat, že vibrátory, gely a feromonové parfémy nejsou synonymem pro perverzi, ale patří ke zdravému životnímu stylu. Podobné kroky podnikají i sexshopy v západní Evropě: z obchodů zmizely nápisy „anal“ nebo „pissing“ běžné ještě před několika lety, zakrátko ve výlohách nebudou ani odhalené ženy. Jak říká Melichar: „Už žádné sexshopy, budou to takové lepší drogerie. Potřebujeme průměrného Čecha.“

Redakčně zkráceno – Tomáš Menschik

Komu případnou České aerolinky?

Česká vláda oficiálně zahájila proces privatizace letecké společnosti České aerolinie (ČSA) a zvolila způsob, jakým by měla proběhnout. Nového vlastníka by ČSA měly najít už letos v září. Kabinet Mirka Topolánka si od prodeje slibuje zisk zhruba pěti miliard korun. Současný předseda dozorčí rady a zároveň bývalý ministr financí z první poloviny devadesátých let Ivan Kočárník však tvrdí, že ve skutečnosti mají aerolinky zhruba dvojnásobnou hodnotu, tedy asi deset miliard korun. To zhruba odpovídá i sumě, za kolik byla prodána podobně velká rakouská firma Austrian Airlines. Většina analytiků ovšem považuje za značně optimistickou i vládní představu o pěti miliardách a poukazují na nevhodnost prodeje ČSA v současných podmínkách hospodářské krize. Nové vedení aerolinek sice dokázalo firmu poměrně rychle vrátit do černých čísel, ale podle odborníků toho nedosáhlo zvýšením příjmů nebo získáním davů nových zákazníků, ale především osekáním nákladů a opticky nejvýraznějším prodejem svého majetku. ČSA se tak v uplynulých letech zbavilo například svého cateringu, cargo terminálu, některých nemovitostí i letadel. Mnoho plánovaných projektů bylo silně zredukováno a ani představy vedení společnosti o prudkém růstu zisků se nedaří naplňovat. Ale vláda na prodej zřetelně spěchá. Ani její podmínky nejsou nijak tvrdé – do soutěže se například oproti původním předpokladům může přihlásit i finanční investiční společnost. Navíc se pětiletá lhůta, během které musí nový vlastník zachovat pozici ČSA jako národního dopravce a zároveň musí mít jako své domovské letiště pražskou Ruzyň, jeví jako dost krátká. Samotná privatizace bude dvoukolová – z prvního kola by měly vypadnout především zájemci z bezpečnostně problematických zemí. Hojně se v této souvislosti hovoří především o ruském Aeroflotu, který o vstup do ČSA jeví silný zájem. V druhém kole privatizace rozhodne už jediný parametr – nabízená cena. Vláda má řadu důvodů, proč s prodejem aerolinek spěchá. Především potřebuje sama peníze, a to velmi rychle, aby je mohla využít ještě před volbami v následujícím roce. A v každém případě chce celou transakci uskutečnit dřív, než by se mohla kvůli neshodám mezi stranami koalice sama rozpadnout. Snad zde působí i duch dřívějšího premiéra Stanislava Grosse, který se svou demisí otálel až do přiklepnutí prodeje státního podílu v Telecomu španělské Telefónice. Kabinet doufá, že zájemců o koupi aerolinií sídlících na strategicky výhodném místě nebude nedostatek. Vedle již zmiňovaného Aeroflotu, který by se při úsilí o ovládnutí ČSA chtěl spojit s českou investiční skupinou Penta, se počítá i s firmou Travel Service, vlastněnou česko-islandským kapitálem. Travel Service se dosud specializuje zejména na charterové lety. Jako další možní kupci ČSA se obvykle zmiňují i partneři společnosti z aliance SkyTeam, tedy Air France – KLM nebo také Korean Airlines a China Southern. Právě od asijských zájemců si představitelé vlády možná slibují atraktivní nabídky, protože Praha se jeví jako ideální nástupišť asijských leteckých společností k expanzi do Evropy. Jenže nelze přehlédnout, že nynější globální krize zasahuje dálnovýchodní trhy s velikou razancí a to samozřejmě snižuje ochotu tamějších podnikatelů k rozsáhlejší investicím do

zahraničí. Podle vládních představitelů Česká republika počítá s tím, že na prodej ČSA dojde kolem dvaceti nabídek, takže kabinet za pomoci konsorcia Deloitte Advisory/CMS Cameron McKenna bude mít z čeho vybírat. Optimisticky založení analytici věří, že v září, kdy má padnout definitivní rozhodnutí, se již světové hospodářství dostane z toho nejhoršího. Nový vzestup světového hospodářství může nákup ČSA proměnit ve výhodnou investici a česká opozice bude oprávněně kritizovat vládu za uspěchanost. Na druhou stranu však peníze získané za prodej ČSA mohou sloužit jako cenná vzpruha pro churavějící hospodářství v nejtěžších chvílích. Těžko odhadnout. Ale zdá se, že český kabinet se spíše než křivkou ekonomického vývoje při svých kalkulacích řídí politickým kalendářem. Košile zkrátka bývá bližší než kabát. (MaFr)

Loana v Rožnově pod Radhoštěm obnovila výrobu

Tradiční textilní výrobě se v České republice již delší dobu příliš nedaří. S obrovskými potížemi zápasí i firma Loana z Rožnova pod Radhoštěm, která vyrábí především ponožky, punčochové zboží nebo zdravotní textil. V roce 2004 v ní získala stoprocentní podíl rakouská společnost ERGEE Holding GmbH. Očekávaná prosperita se však nedostavila – naopak firma ERGEE Holding sama zápasí se silnými obtížemi a její další textilní společnost ERGEE Textilgruppe se již v říjnu minulého roku dostala do insolvenčního řízení, rožnovskou Loanu tento osud postihl loni v prosinci. Veškerá výroba v rožnovském závodě se zastavila a hrozilo, že své brány definitivně uzavře. Nicméně v polovině ledna došlo k obratu a všichni zbývající zaměstnanci byli opět povoláni do práce s tím, že podnik má zajištěné zakázky až na dobu dvou až tří měsíců. Stále však trvá nejistota, co se s podnikem stane v nejbližší budoucnosti. Podle představitelů textilky záleží především na věřitelském výboru. Proběhnout by měla jednání s potenciálními kupci, ať už vcelku, nebo jednotlivých provozů. V tisku se přitom již objevily zprávy, že o získání Loany projevil zájem dosud blíže nespecifikovaný rakouský podnikatel. Loana tedy dost možná zůstane v rakouských rukou. Jestli však dokáže přestát současné hospodářsky mimořádně bouřlivé a komplikované období, lze dosud jen těžko odhadnout. (MaFr)

Rakouská policie nakupuje v ČR

I když se v roce 2008 začaly v hospodářských výsledcích mnoha českých firem projevovat dopady globálního hospodářského ochlazení, nábytkářská společnost Samas z Krouny na Chrudimsku si na nezájem klientů v loňském roce nemohla stěžovat. Obrat firmy, která je součástí nizozemské nadnárodní skupiny, se podařilo zvednout o 20 milionů korun na plných 164 milionů. Zhruba 35 % své produkce, která zahrnuje stoly, židle, skříně či kancelářské kontejnery, Samas vyváží do východní a jihovýchodní Evropy, jejich produkce putuje například na Slovensko, na Ukrajinu, do Ruska, ale také do Bulharska či Rumunska. Představitelé Samasu v této souvislosti zdůrazňují rozkvět rumunského či bulharského hospodářství

po vstupu země do Evropské unie, který doprovází příliv peněz od investorů a s tím rostoucí zájem o nový kancelářský nábytek. Ale hospodářskou bilanci firmy v letošním roce vylepšila především jedna zakázka z Rakouska. Centrála školicího a vzdělávacího střediska rakouské policie v dolnorakouském St. Pölten si od Samasu totiž objednala celkem 17 kamionů naplněných nábytkem. Rakouští policisté se tak budou připravovat a zdokonalovat obklopení českým nábytkem. Úspěch samozřejmě společnost z Krouny naplnil optimismem a vírou v další možnosti rozvoje. I pro letošní rok, přes všechny aktuální hospodářské problémy, její vedení věří, že růst obrátu společnosti bude pokračovat i v roce 2009, i když patrně vzestup nebude tak dramatický, jako v předchozích letech. Firma však podle svých představitelů není úplně vázána na český trh, kde se v poslední době začaly objevovat stále vážnější problémy, a dokáže se prosadit i na trzích, které by podle dosavadních předpokladů měly i nadále růst. A snad se i rakouské policii české židle či skříně zalíbí a budou chtít další – třeba do všech služeben v celém Rakousku. To by teprve obrát firmy Samas vylétl do výše! (MaFr)

Cihly z ČR do Rakouska

I když české stavebnictví silně pocítilo zhoršený ekonomický vývoj v posledním období, jeden z větších tamějších producentů cihel, společnost Heluz z Dolního Bukovska v jižních Čechách na Českokobudějovicku, plánuje další expanzi své produkce. V Hevlíně u Znojma v těsné blízkosti česko-rakouských hranic dokončuje nový provoz, který si vyžádal investici kolem 850 milionů korun. Cihly z nového závodu by přitom měly putovat nejenom na domácí trh, ale především do Rakouska. V počátcích chce společnost exportovat do Rakouska pouze několik málo procent své stávající produkce, později by však měl tento podíl zřetelně stoupat. Zákazníky v zahraničí chce Heluz získat na kombinaci dobré kvality a skvělých tepelně izolačních parametrů bloků pro obvodové zdivo. Důležitý prvek jejich nabídky má tvořit i skutečnost, že firma nabídne komplexní sortiment cihel pro hrubou stavbu. Během několika let by tak mohla na rakouském trhu s danou komoditou představovat vážnou konkurenci. A možná za určitou dobu se mohou stát cihly z Hevlína velmi respektovanou značkou. (MaFr)

České dřevařství v problémech

Hospodářská recese silně ovlivňuje nejrůznější odvětví a výjimku nepředstavuje ani dřevařství. Již v průběhu roku 2008 silně poklesly ceny kulatiny. V případě dřeva jehličnanů se pokles pohybuje zhruba kolem 40 %, u listnáčů je situace poněkud lepší a ceny se snížily asi o 10 %. Důvodů je několik – do určité míry se projeví následky poměrně četných přírodních kalamit, které vedly k zřetelnému zvýšení těžby u bezkonkurenčně největšího českého producenta, Lesů ČR. Nezanedbatelnou roli však sehrálo i zřetelné zpomalení českého stavebnictví, prudký a velmi hluboký pokles produkce papíru i potíže některých nábytkářských firem. Silnější koruna kombinovaná s drahým benzínem v minulém roce vedla i k omezení vývozu dřeva, především palivového, do Rakouska. Analytici se nyní snaží

odhadnout, jak se situace v dřevařství bude vyvíjet letos. Jednoznačně lze předpokládat silný pokles zájmu o kvalitní dřevo, které dosud odebíraly stavební firmy, nábytkáři nebo producenti papíru. Podle mnoha pozorovatelů bude i kvalitní dříví putovat do kamen jako palivo, protože o jeho jiné využití nebude zájem. Již dnes se například bukové dříví, z něhož se dřívě vyráběl papír nebo nábytkové dýhy, nejlépe prodává na otop. Na druhou stranu však Lesy ČR a další větší podniky chtějí omezit těžbu dřeva a tím i jeho přebytek na trhu. To by mohlo vést k zdražení palivového dříví, které se v současnosti prodává velmi dobře, mj. i kvůli vysokým cenám elektřiny, plynu i uhlí. Tomuto trendu by mohlo napomoci i výrazné oslabení koruny, které činí možný export palivového dříví do Rakouska znovu velmi atraktivní. Podle části odborníků by se však růst cen dřeva na otop projevil jen v některých regionech, především těch, kde jsou Lesy ČR prakticky monopolním vlastníkem a které mají dobrou polohu pro vývoz. V krajích, kde mají větší pozici drobní vlastníci lesů, by se cena palivového dříví příliš zvyšovat nemusela, protože tito vlastníci musí dřevo i nadále poměrně intenzivně těžit. Zatím však zdá se nehrozit, že by české dřevařství i přes výrazně snížený odbyt kvalitního dřeva měla postihnout taková katastrofa, jaká potkala například zdejší sklářství, sirkařství nebo výrobu textilu. (MaFr)

Mrazírny v Mochově krachují

Belgická společnost ARDO se rozhodla zrušit svoji továrnu na výrobu zmražené zeleniny a ovoce v Mochově u Prahy. O práci by tak mělo přijít celkem asi 130 lidí. V zemi zůstane pouze obchodní oddělení, které má za úkol zajišťovat prodej výrobků firmy v zemi. Ve svém zdůvodnění pro Úřad práce uvedla společnost ARDO, že produkce pro východní a střední Evropu by se měla přesunout do Rakouska, což zní dost překvapivě. Že by právě v Rakousku byly pro producenty zmražených potravin nejvýhodnější platové podmínky? (MaFr)

Vymizí trhovci z česko-rakouských hranic?

Mezi nejvýraznější znaky při přejezdu hranic z Rakouska do České republiky, která ilustrovala změnu prostředí, patřily v minulých letech u silnic rozložené stánky trhovců, kde se zahraničním turistům nabízely různé, většinou „velmi vkusné“ předměty – třeba křiklavě pomalované sádrové trpaslíci, různé „zaručené značkové“ oděvy a obuv a také jistě „zcela legálně“ vyrobené a prodávané cigarety. Jak si povšiml český tisk, s otevřením hranic přišly i na tyto trhovce horší časy. Především kvůli mnohým částem jejich sortimentu na ně začala bedlivě dohlížet česká policie i obchodní inspekce. Výsledkem bylo několik rozsáhlých razíř na tržištích poblíž hranic, ale třeba i v Praze. Navíc za nových podmínek už auta příhraničím jen proletí a o tretky nabízené místními stánkaři mají Němci či Rakušané stále menší zájem. Jeví se jako dost možné, že podivná „okrasa“ českých silnic na hlavních tazích z Rakouska a Německa během několika následujících let zcela vymizí. Ti neúspěšnější se patrně přesunou do získaných kamenných obchodů, ti s menším štěstím se budou muset přeorientovat na jiné způsoby vydělávání peněz. Těžko však na jejich

přítomnost v pohraničí bude někdo vzpomínat s nějakou obzvláštní nostalgií. (MaFr)

Slivovice šla na odbyt

Loňský rok se výrazně vydařil největšímu českému producentu ovocných destilátů, vizovické firmě Rudolf Jelínek. Ta dosáhla v roce 2008 vůbec nejvyššího prodeje ve své historii – své nové majitele našlo více než sedm milionů lahví s vizovickým alkoholem. Růstu prodeje pak odpovídají i tržby, které meziročně vzrostly o celých 10 % na 364 milionů korun. Spotřebitelé žádali hlavně tradiční ovocné destiláty a Plum vodku, největší vzestup byl zaznamenán u hruškovice. Zhruba čtvrtinu své produkce firma Rudolf Jelínek umísťuje v zahraničí – hlavně v okolních zemích Polsku, Německu, Slovensku a také v Rakousku. Některé speciální produkty, především pětiletou zlatou a stříbrnou košer slivovici, vizovická společnost dodává i do zámoří, do Spojených států amerických. Jak se bude firma Rudolf Jelínek dařit nyní, v časech hospodářské krize, lze jen těžko předpovědět. Na jednu stranu většina jejích produktů patří na domácím trhu mezi spíše kvalitnější zboží, na straně druhé stále cenově dobře konkuruje podobným výrobkům z Rakouska nebo Německa. Její schopnost uspět i na zahraničních trzích výrazně zlepšila současné prudké oslabení koruny vůči euru i dolaru. Nadějně vypadají i výsledky za loňský prosinec, kdy se již o krizi začalo hovořit – v tomto měsíci vykázala společnost vůbec největší měsíční prodej, když její tržby dosáhly 45,5 milionu korun. Zdá se tedy, že slivovice se bude dobře prodávat i nadále. (MaFr)

Starý papír nikdo nechce

Ti z vás, kteří chodili do základní školy v Československu v letech 1948-1989, si možná vzpomenou na neustálé kampaně propagující sběr druhotných surovin. Jednou se za získané peníze pořizoval třeba traktor pro Koreu, po druhé zase něco jiného, ale základní apel zůstával stále stejný – „Šetřte naše lesy, sbírejte starý papír!“ A za starý papír ve sběrně platili i třeba korunu za kilogram, takže si sběrem papíru mimo školu mohly děti i třeba docela slušně přivydělat. Jenže časy se mění – už od devadesátých let začal zájem o papír ve sběrných surovinách znatelně klesat a klesala i vyplácená suma. Definitivní ránu trhu zasadila globální hospodářská krize a s ním spojený pokles produkce a snížený export odpadových surovin do Asie. Jestliže v loňském roce se v České republice vykupoval starý papír řádově za padesát haléřů za kilogram, v současnosti už zpracovatelé naopak požadují poplatek za to, že od vás papír vůbec odeberou. A jestliže plasty si například od měst braly zpracovatelské firmy dosud zdarma, nyní požadují poplatek zhruba 500 korun za tunu. Technické správy měst, které jsou nejnovějším vývojem zasaženy nejméně, věří, že se jedná jen o dočasný výkyv, který potrvá pouze pár měsíců. Delší udržování stávajících poměrů by podle nich mohlo výrazně narušit celý systém třídění odpadu, v němž dosud Česká republika vykazuje poměrně výrazný pokrok. V každém případě by asi balíček starého papíru Korejcům k novému traktoru příliš nepomohl. (MaFr)

Skandinávie se otvírá Čechům

Koncem prosince oznámilo Dánsko, že v květnu letošního roku otevře Čechům a Slovákům zcela svůj pracovní trh. Se stejným prohlášením přišlo krátce nato i Norsko, které sice není členskou zemí Evropské unie, ale v mnoha ohledech s ní velmi úzce spolupracuje. I zde tedy budou moci Češi a Slováci bez jakýchkoliv překážek pracovat, stejně jako nyní mohou v řadě zemí Evropské unie. V bezproblémovém přístupu na domácí trh práce jim brání nyní už jen tři země – Německo, Belgie – a Rakousko. Přestože pověsti o mohutné vlně českých gastarbeitřů putujících za prací na západ se ani náhodou nepotvrdily, někteří němečtí a rakouští politici neustále straší domácí zaměstnance východní hrozbou. Většinou tak dosahují pouze přesunu celých výrobních závodů například do České republiky, na Slovensko, nebo dále na východ. Protože i když nefunguje volný pohyb pracovních sil, kapitál se může pohybovat zcela svobodně a putuje tam, kde se dá nejlépe vydělat. Pokud by bylo v Rakousku možné bez velkých problémů zaměstnávat české občany, nelze vyloučit, že by v závodech, kde pracuje 100 lidí, bylo třeba deset Čechů. Za současného stavu je ale dost dobře možné, že příslušný zaměstnavatel raději přesune svůj podnik do České republiky či na Slovensko celý. Ve většině zemí si již uvědomili, že stavět překážky volnému pohybu pracovních sil nemá z dlouhodobého hlediska žádné odůvodnění a přistoupili ke zrušení nejrůznějších výjimek. Není zcela jisté, že bude pro Rakousko výhodné patřit mezi poslední státy, které to konečně pochopí. (MaFr)

Vítkovický Evraz vyrobil plechy pro největší výletní loď světa

Oceláři z EVRAZ VÍTKOVICE STEEL (EVZ) vyrobili plechy pro největší výletní loď na světě s názvem Oasis of the Seas, která pojme 9 300 lidí. Staví ji finský výrobce lodí STX Europe (bývalá společnost Aker Yards). Na stavbu lodi dodala ostravská hutní firma přibližně 9 900 tun lodních plechů, informovala firma v tiskové zprávě. První pasažéři se na největší zaoceánské lodi svezou letos v prosinci. Loď připomíná město, je na ní například park s živou zelení, velké množství restaurací a obchodů, sportovní zóna se čtyřmi bazény a mládežnická zóna. Nechybí lázně ani zábavní část s hudebními kluby, lední revue a lodním kasinem. Na stavbu této lodi se podle EVZ spotřebuje přibližně 525 000 m² oceli.

Škoda Superb na Slovensku získala titul Auto roku 2009

Škoda Superb, vlajková loď největší české automobilky Škoda Auto, se na základě rozhodnutí odborné novinářské poroty stala na Slovensku Autem roku 2009. Z kandidátek 38 vozů zavedených na slovenský trh v průběhu roku 2008, vybrali novináři do finále sedm modelů. Na druhém místě skončil Ford Fiesta, třetí byl VW Golf VI. ČTK o tom informovala Škoda Auto. Porota složená z odborných motoristických novinářů posuzovala vozidla na základě parametrů, jako jsou jízdní vlastnosti, prostornost, užitková hodnota nebo kvalita zpracování. Superb podle porotců

zabodoval zejména za reprezentativní vzhled, vyvážené proporce a také za přínos nových technologických prvků, například systém otvírání kufru TwinDoor, devět airbagů nebo AFS. Superb se stal autem roku 2009 také v Česku, v Německu získal prestižní ocenění Zlatý volant 2008. Další ocenění posbíral v Rakousku, Polsku, Chorvatsku nebo Lotyšsku.

Pražský soud vyhlásil úpadek na sklářskou společnost BCT

Městský soud v Praze prohlásil úpadek na sklářskou společnost Bohemia Crystalex Trading (BCT). Společnost i její dceřiné sklárny jsou od 22. září v insolvenčním řízení kvůli nedostatku provozního kapitálu.

Tatra kvůli krizi propustí 1 400 lidí

Kopřivnická automobilka Tatra propouští na začátku roku 569 zaměstnanců, do konce března tak firmu opustí 1 400 zaměstnanců místo dosud avizovaných 820. Počet zaměstnanců firmy tak klesne pod 3 000. Podle generálního ředitele Tatra Ronalda Adamse si firma v loňském roce ověřila, že Tatra může být velmi zisková v dobrých časech, kdy má spoustu zakázek. „Nyní, když světová finanční krize vede firmu do časů zlých, musíme Tatra udržet v kladných číslech. Netrpělivě čekáme na oživení globálních trhů, k němuž, jak věříme, dojde koncem roku 2009 nebo začátkem roku 2010,“ poznamenal. Tatra za pomoci série opatření doposud snížila své režijní náklady až o 28 % oproti předchozímu stavu.

Karlovarský porcelán dá výpovědi 1 100 zaměstnancům

Přibližně 1 100 zaměstnanců firmy Karlovarský porcelán dostane výpověď. Pracovní poměr by jim měl skončit v závěru března. Do této doby je zajištěna výroba. Tento krizový scénář by mohl zvrátit jenom prodej největší tuzemské porcelánky, která je od 10. prosince v konkurzu. Generální ředitel KP Vlastimil Argman řekl, že rozdělení výpovědí je zatím pouze preventivní opatření pro případ, že firmu nikdo nekoupí. Předběžný zájem projevilo několik kupců. „S nadlidským úsilím se daří udržet porcelánku v provozu řady týdnů. Musíme stanovit nějaký termín, do něhož by-

chom se měli posunout dále. Tím je právě konec března,“ uvedl Argman.

Eurokomisař Špidla: V důsledku krize stoupne nezaměstnanost v EU o dvě procenta

Podle odhadů Evropské komise by měla letos kvůli světové finanční krizi v Evropské unii vzrůst nezaměstnanost v průměru o dvě procenta. V diskusním pořadu České televize to řekl eurokomisař pro zaměstnanost a sociální věci Vladimír Špidla. Růst nezaměstnanosti v jednotlivých zemích EU podle něj nebude stejný. „V současné době víme, že nejsilnější dopady na pracovní trh jsou ve Španělsku, Velké Británii a Irsku,“ uvedl Špidla. Poslední údaje o nezaměstnanosti v unii pochází z října. Počet nezaměstnaných tehdy vzrostl na 7,1 % ze zářijových sedmi procent. Boj s hospodářskou krizí bude jedním z hlavních úkolů českého předsednictví Evropské unie. Podle českého ministra zahraničí Karla Schwarzenberga bude nejobtížnější udržet soudržnost jednotlivých států EU a zabránit egoismu jednotlivých členských zemí. Hospodářská krize se během českého předsednictví prohloubí a situace bude v jeho závěru velmi vážná, uvedl v České televizi Schwarzenberg.

Podle Hampla krize zvyšuje riziko, že ČR nebude plnit kritéria pro euro

Kvůli současné světové krizi je do budoucna nejisté, zda bude Česko plnit maastrichtská kritéria nezbytná pro přijetí eura. Nejisté je rovněž další zvyšování sladění české ekonomiky a ekonomiky eurozóny. Vyplyvá to ze setkání viceguvernéra České národní banky Mojžíra Hampla s novináři. Proto také ČNB společně s ministerstvem financí doporučila vládě datum přijetí eura nestanovovat a neusilovat v průběhu letošního roku o vstup země do systému směnných kurzů ERM II. Podle Hampla nevyplývají ze současné krize pro ČR tak jednoznačné závěry jako pro ostatní země, kterým by přijetí eura zřejmě pomohlo. Měnová politika v ČR podle něj funguje, což ČR odlišuje například od pobaltských států, Maďarska nebo Bulharska.

ČR získala z EU více, než zaplatila

Česká republika za loňský rok získala z rozpočtu Evropské unie o 22,8 miliardy korun více, než do něj zaplatila. Od vstupu Česka do unie jde o nejlepší výsledek. V roce 2008 obdržela Česká republika z unijního rozpočtu 58,3 miliardy Kč a odvedla do něj 35,4 miliardy Kč. Stejně jako v předchozích letech tak Česko zůstalo čistým příjemcem, sdělilo ministerstvo financí. Největší část příjmů připadá na Fond soudržnosti a strukturální fondy, odkud stát loni získal 41,9 miliardy korun. Příjmy ze společné zemědělské politiky dosáhly v loňském roce 14,6 miliardy korun, z toho 5,3 miliardy korun obdržela Česká republika z plateb na podporu rozvoje venkova. Přímé platby zemědělcům činily 8,4 miliardy korun. Celkem od vstupu do EU 1. května 2004 do konce roku 2008 zaplatila Česká republika do rozpočtu unie 146,6 miliardy korun a získala 200,6 miliardy korun. Čistý příjem tak dosáhl 54 miliard korun.

Nový rok a krize je tu!

Hospodářské obtíže dorazily do České republiky dříve, než se čekalo. I když se dalo předpokládat, že problémy řady světových ekonomik nezůstanou bez odezvy ani v české kotlině, ještě výsledky za třetí čtvrtletí výrazně akutní nebezpečí příliš nesignalizovaly. Začalo se sice ukazovat, že dosavadní rychlé tempo hospodářského vzestupu se v následujícím období nepodaří udržet, ale na druhou stranu se stále na nízké úrovni držela nezaměstnanost a finanční sektor i průmyslová výroba vykazovaly poměrně slušnou stabilitu. Oficiální místa doslova hýřila optimismem a politici vládní koalice se s velkým pohrdáním vyjadřovali o razantních akcích, které se snažily podniknout některé evropské i mimoevropské státy pro odvrácení hospodářských potíží. A i když dokonce samotné ministerstvo financí přiznávalo, že jím plánovaný hospodářský růst v roce 2009 ve výši 4,8 % představuje spíše zbožné přání než reálný odhad, stále se počítalo s růstem navzdory světové hospodářské krizi. I velké firmy se předháněly v optimistických předpovědích, že právě jich se potíže nijak netknou, protože stojí na velmi stabilních základech. A já jsem očekával, že vláda především v zájmu svého úspěšného evropského předsednictví podnikne sérii energických kroků, kterými se alespoň pokusí odsunout potíže do druhé poloviny roku. Vše však nakonec dopadlo jinak. Nelze říci, že by se česká vláda o nějaký krok nepokusila. Za pomoci kreativních úprav metodiky se jí podařilo vykázat za loňský rok nejnižší schodek rozpočtu od roku 1997. Mnozí žurnalisti společně s některými analytiky také hned mluvili o vytvoření dostatečného polštáře, který umožní výrazně zmírnit možné dopady hospodářských obtíží. To však bylo vše – lidovecký ministr financí Miroslav Kalousek pak musel věnovat veškeré úsilí na odvrácení pokusu jeho stranického předsedy Jiřího Čunka vyšachovat ho z vlády. To se mu sice podařilo a kabinet nakonec opustil Jiří Čunek, který dosud zastával post ministra pro místní rozvoj, ale možná to bude nakonec pro Kalouska dost trpké vítězství. Nová statistická čísla totiž ukazují, že se české hospodářství nachází v podstatně horší situaci, než se dosud předpokládalo. Tahanice kolem obměny Topolánkovy vlády navíc dále prohloubily krizi v koalici i uvnitř samotné lidové strany. Premiér musí značnou část svého času a energie nyní věnovat na řešení aktuálních problémů v rámci Evropské unie, ať se již jedná o těžko řešitelný konflikt na Blízkém východě, nebo o podobně komplikovanou situaci se zastavením dodávek ruského plynu do Evropy.

Proto se zmohl jen na jmenování Národní ekonomické rady vlády (NERV), do jejíhož čela se sám formálně postavil. NERV má být seskupením ekonomů, bankéřů a dalších odborníků na hospodářství, která bude pomáhat při hledání východisek z dopadů současné krize. Premiér se snažil při jmenování rady dokázat, že se při snaze o překonání hospodářských obtíží nechce omezovat stranickou příslušností, a tak se v ní ocitl člen opoziční sociální demokracie a bývalý ministr financí (2001-2002) a průmyslu a obchodu (2002-2003) Jiří Rusnok, nebo další bývalý člen vlády za sociální demokracii Martin Jahn. Tito lidé však nejsou nijak blízko současnému vedení sociální demokracie a oba

k ekonomickým problémům přistupují především z hlediska svých současných pozic – Jiří Rusnok jako předseda Asociace penzijních fondů ČR a Martin Jahn jako generální ředitel koncernu Volkswagen v Rusku a předseda Sdružení automobilového průmyslu. Vedle nich se v radě objevil bývalý ministr ze začátku devadesátých let a nynější poradce banky Goldman Sachs Vladimír Dlouhý, kancléř prezidenta Klause Jiří Weigl, ekonomický analytik a publicista Pavel Kohout, který je sice znám svými jasně pravicovými názory, ale působil nějakou dobu i jako poradce sociálně-demokratického ministra financí Bohumila Soboty, ředitel Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze Martin Mejstřík, prezident České bankovní asociace a šéf české dcery banky UniCredit Jiří Kunert, bývalý poradce prezidenta Klause z devadesátých let ekonom Miroslav Zámečník, makroekonomický strateg Československé obchodní banky Tomáš Sedláček, o kterém se krátce uvažovalo jako o možném nástupci ministra financí Kalouska, a nynější děkan Národohospodářské fakulty Vysoké školy ekonomické a spoluzakladatel Liberálního institutu Jiří Schwarz. Mirek Topolánek zdůraznil, že jeho hlavní politický rival, předseda sociální demokracie Jiří Paroubek, odmítl vyslání nynějších expertů sociální demokracie do této rady. Proto zde nenajdeme jména stávajících ekonomických expertů sociální demokracie, jako je bývalý místopředseda vlády, ekonom Jiří Havel, nebo bývalý ministr zemědělství Jan Mládek, považovaný za jednoho z nevlivnějších ekonomických odborníků v celé sociálně demokratické straně. Chybí i ekonomičtí spolupracovníci Českomoravské komory odborových svazů (v devadesátých letech pro odbory pracoval již zmiňovaný Jiří Rusnok). Na druhou stranu je však sporné, zda by ještě šířeji koncipovaná rada mohla nějak reálně fungovat. Těžko lze třeba očekávat, že by Jiří Schwarz našel společnou řeč s Jiřím Havlem. Zatím není úplně jasné, jaký vliv bude reálně Národní ekonomická rada vlády mít. Nelze přitom očekávat, že by premiér Topolánek zvládal její reálné řízení. Rada má odstranit častou výtku vůči stávající české vládě, že v ní nesedí žádný vystudovaný ekonom (ministr financí Miroslav Kalousek je absolventem Vysoké školy chemicko-technologické). Ale nelze očekávat, že by se politici chtěli vzdát rozhodovací pravomoci ve prospěch odborníků. Navíc lze očekávat, že jednotliví členové rady se ve svých názorech na přístupy k řešení jednotlivých problémů budou dost výrazně lišit. Ze složení však vyplývá, že silnou pozici zde budou mít zastánci tradičních liberalistických ekonomických teorií, kteří víceméně vycházejí z myšlenky, že ani krize se nesmí stát podnětem k aktivnějšímu zasahování státu do hospodářství a spíše se snaží krizi prezentovat jako určitou očistu od špatně fungujících společností. Až dosud česká vláda podobným radám silně naslouchala. Jenže podle v lednu zveřejněných čísel se zdá, že podobný pasivní přístup jaksí nemůže stačit.

Navíc v některých případech hrozí likvidace celých odvětví českého průmyslu. Nejvíce se vyhrtila situace ve sklářství, kde došlo k zastavení v řadě závodů s obrovskou tradicí. Vyhasly třeba hutě ve Světlé nad Sázavou, nebo v podobně proslulých sklárnách Bohemia v Poděbradech. S obrovskými potížemi zápasí i Crystalex Nový Bor. Řada

rodin sklářů se přitom ocitla v zoufalých ekonomických obtížích. Zdá se, že sklářství, které dlouhá staletí patřilo mezi klíčová odvětví českého průmyslu, v této zemi přestane prakticky existovat. Hlavní ránu mu zasadila levná asijská konkurence kombinovaná s celkovým poklesem poptávky po skleněném zboží. V prosinci skončila definitivně po 175 letech výroba sirek v Sušici. Nad propastí se potácí i mnozí čeští výrobci porcelánu. Vláda se však stále zdráhá přímo pomoci některému krachujícímu odvětví z obavy, aby nevytvořilo precedens pro záplavu dalších podobných požadavků. Ministr Kalousek sice připustil možnost státní pomoci v případě sklářů, kde se situace vyhrotila patrně nejvíc, ale zároveň si stanovil pro její poskytnutí takové podmínky, že je v realu patrně ani nejde splnit.

Patrně největší problémy však v České republice vyvolají obtíže automobilového průmyslu. Ve Škodě Auto už sáhli k mimořádně dlouhé celozávodní dovolené a zároveň propustili velké množství cizinců, kteří byli v automobilce zaměstnání prostřednictvím agentur. Prodeje škodovek se v mnoha zemích prudce snižují. Vedení nové automobilky Hyundai v severomoravských Nošovicích se zpočátku dušovalo, že ekonomická krize naopak poptávku po levných automobilech z jejich výrobních pásů zvýší, ale situace se vyvinula naprosto odlišně. V lednu přešla firma pouze na čtyřdenní pracovní týden. Špatně se daří i různým subdodavatelům pro automobilový průmysl – mnohé menší společnosti už zavřely své brány a zastavily výrobu, jiné sáhly k tvrdému propouštění. Pro ilustraci snad stačí údaj za listopad 2008, podle kterého mezitím poklesla průmyslová produkce v zemi o 17,4 %, po očištění od sezónních vlivů o 13 %. Lví podíl na tom měl zejména pokles produkce dopravních zařízení a prostředků, která se snížila dokonce o víc než třicet procent. Nezaměstnanost začala mimořádně rychle stoupat a tento trend bude patrně pokračovat i v následujících měsících. Patrně sebegeniálnější rada ekonomů by v dané situaci nedokázala nabídnout nějaký zázračný recept na vzniklé potíže. Česká ekonomika je v současné době natolik propojená s okolním světem, že nemohla zůstat ostrůvkem stability, jak se obyvatelstvo ve snaze po udržení klidu snažili přesvědčit představitelé stávající koaliční vlády. S napětím se teď čeká na údaje o maloobchodních tržbách v předvánočním období. Odhady analytiků v prosinci byly velmi rozporuplné, část tvrdila, že krize nijak výrazně nesnížila ochotu českých občanů utrácet a poukazovala na stále poměrně rychle rostoucí reálné mzdy značné části obyvatelstva, jiní komentátoři ovšem pozorovali jisté ochabnutí a projevy skepse. Brzo se ukáže, která z obou skupin byla blíže pravdě. Zveřejněná čísla za listopad signalizující pokles dávají za pravdu spíše skeptikům, optimisté však argumentují, že došlo k určité změně spotřebitelských zvyklostí a stále větší procento občanů kupovala tentokrát dárky vysloveně na poslední chvíli těsně před Vánoci, o čemž údajně svědčí i vývoj tržeb velkých obchodních center v adventním období. Bez ohledu na tyto údaje však domácí spotřeba asi nevynahradí propad odbytu českého zboží na světových trzích.

Všeobecně se očekává, že Česká národní banka bude na tento problém reagovat podobně jako jiné podobné instituce v USA, Velké Británii nebo v eurozóně a sáhne k razantnímu snížení úrokových sazeb, které by mělo trochu uvolnit situaci na úvěrovém trhu. Průzkumy totiž ukazují, že stále rostoucí procento českých firem se potýká s velkými problémy při získávání úvěrů. Na předpokládané kro-

ky České národní banky reagoval i kurz koruny vůči euru a za euro dnes dostanete nejvíc od roku 2007. Objevují se přitom předpovědi, že během několika měsíců by se kurz mohl dostat až na úroveň 29 korun za euro, což znamená stejně jako počátkem roku 2006. Projevuje se zde především celkový odklon investorů od středoevropského regionu. Poklesem kurzu se sice otvírá určitý prostor pro české exportéry, ale obecně nízká poptávka po zboží činí tuto výhodu do značné míry iluzorní. Většina ekonomů neočekává, že by se v následujících měsících začala nějak rychle zlepšit. Naopak český průmysl má podle nich své nejhorší chvíle ještě před sebou. Podle řady analytiků již za poslední čtvrtletí roku 2008 vykáže české hospodářství jako celek pokles a přinejmenším v první polovině roku letošního to nebude jiné. A v meziročním srovnání lze údajně očekávat pokles po celý rok 2009. Bez větších otřesů dosud probíhá vývoj na finančním trhu – žádný bankovní ústav v České republice se zatím nedostal do vážnějších potíží, ani v jednom případě nemuselo dojít k přímému zásahu státu.

Nepříliš dramaticky vypadala i situace na realitním trhu. Zdá se, že realitní firmy doufají v rychlé přehnutí negativní nálady a snaží se zatím ceny v podstatě držet na stávající notně vysoké úrovni. K ztelnějšímu poklesu došlo zatím pouze u některých typů. Místo zlevňování se developeri snaží spíše rizikové investice vůbec zastavit a doufají, že za již dobudované byty dostanou požadovanou cenu. Je ovšem otázka, zda tento trend dokážou udržet. Obecně lze očekávat velké finanční problémy některých developerů firem. Rostoucí počet nezaměstnaných a zvyšující se opatrnost bank při poskytování úvěrů asi příliv peněz na realitní trh nutně omezí. Zároveň se patrně zvýší zájem o nájemní bydlení. Mnoho vlastníků bytů chce počkat s prodejem bytu na vhodnější dobu a v mezidobí se snaží byt pronajmout. Je otázka, jak v této situaci bude působit další deregulace nájemného – k sblížení dosud regulovaných nájmu a volných nájmu asi zejména v některých regionech dojde rychleji, než se původně očekávalo. Pravděpodobně také výrazně přibude lidí, kteří nebudou schopni platit své náklady na bydlení, zejména mezi nezaměstnanými. Přitom je třeba si uvědomit, že Česká republika má jen velmi malé tradice sociální výstavby a samosprávy, na podobné projekty není vůbec připravena.

Když vše shrneme – situace opravdu nevypadá růžově. Nelze očekávat, že by politická reprezentace dokázala přistoupit k nějakým razantnějším krokům. Spíše bude úporně bojovat o svoji další existenci. Její parlamentní většina je, jak ukázala některá hlasování v závěru loňského roku, velmi křehká a jakýkoliv radikálnější krok ji může zcela zničit. Stávající situace si určitě vynutí dodatečné škrty ve výdajích státního rozpočtu, který byl sestaven na zcela nereálném podkladě. Lze proto očekávat tvrdý boj lobbistických skupin o zachování schváleného objemu finančních prostředků, který může zplodit nejrůznější komplikace. Vyloučit nelze ani rozsáhlé stávky případně postižených skupin zaměstnanců. Slabá vláda přitom bude mít velké problémy s krocením podobných projevů nespokojenosti. Ukázalo se to už v lednu, když hrozba stávky zaměstnanců ve veřejné dopravě přinutila ministra financí, aby prozatím stáhnul svůj návrh na odstranění některých daňových výjimek, které by patrně omezily některé zavedené zaměstnanecké výhody (stravenky, režijní jízdenky). Následující měsíce v České republice rozhodně nebudou vynikat nějakým zvláštním klidem a pohodou. Lze počítat i s dalším ší-

ření tzv. „blbé nálady“, která provázela hospodářské potíže v druhé polovině devadesátých let.

Z toho jasně vyplývá i možný úspěch různých extrémních uskupení a určité šance má v této souvislosti i proti evropské integraci orientovaná, nově vzniklá Strana svobodných občanů, vytvořená především různými ctiteli politiky českého prezidenta Václava Klause. Právě globální charakter krize by mohl u řady voličů vést k přesvědčení, že právě evropská integrace výrazně přispívá k prohlubování krize a je proto nutný návrat k silnému národnímu státu. Žádný výsledek ve volbách do evropského parlamentu však nebude mít větší význam pro vývoj ekonomické situace. Pro ni bude asi klíčový především vývoj na okolních trzích a také obnovení důvěry obyvatelstva ve zlepšení celkové hospodářské situace. V tomto ohledu jde však o běh na poměrně dlouhou trať. Někteří ekonomové poměrně optimisticky očekávají, že již v druhé polovině letošního roku se bude světové hospodářství dostávat z nehorší-

ho a rok 2010 se ponese ve znamení poměrně rychlého ekonomického růstu. Je však otázka, zda v České republice neproběhne tento vývoj s určitým zpožděním, které bude minimálně kopírovat zpoždění příchodu krize. Velmi varujícím mementem se zdá vývoj světové hospodářské krize v třicátých letech 20. století. Ta totiž právě tehdejší Československo zasáhla s mimořádnou intenzitou a její překonávání zde ve srovnání s některými dalšími státy trvalo mimořádně dlouho. Nezbyvá než doufat, že historie se v tomto bodu nebude opakovat a hrozivá hospodářská čísla, která doprovázejí začátek tohoto roku, se nakonec stanou jen krátkodobým výkyvem, který sehraje pouze roli užitečného varování, abychom naivně nevěřili na bezproblémový stálý hospodářský růst. Příliš na tento jen málo bolestivý vývoj nevěřím, ale intenzivně si přeji, abych mohl říci, že již v závěru letošního roku konstatovat, že jsem se mýlil a vážné problémy zmizely stejně rychle, jako se objevily. (MaFr)

EKOLOGIE, ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Brněnská zoo chce vybudovat největší mořské akvárium v Česku

Brněnská zoologická zahrada chce postavit největší mořské akvárium v České republice. Obsahovat by mělo až milion litrů slané vody. Představovat bude korálový útes i s jeho obyvateli. K největším atrakcím expozice by měli patřit útesoví žraloci. Expozice by měla být součástí nové vstupní části zahrady. Projekt tedy zahrnuje nejen stavbu akvária se zázemím, ale i vstupní brány a parkoviště pro 330 aut a deset autobusů.

Kormoráni dobývají Česko, jen v Praze jich letos zimovalo na 1 500

Na území Česka zimuje čím dál víc kormoránů velkých a dalších rybožravých ptáků. Během zhruba dvou desetiletí počet kormoránů zimujících na českých a moravských rybnících vzrostl ze stovek na víc než 10 000. Jen v Praze jich letos přezimovalo na 1 500. „Osud tohoto ptáka je pozoruhodný: v padesátých letech žily v celé Evropě pouhé 4 000 párů a ocitl se na pokraji vyhynutí. Stal se chráněným druhem, od té doby se jeho populace na našem kontinentu rozrostla na 400 000 párů,“ řekl ČTK koordinátor sčítání. Do osmdesátých let se přitom kormoráni v Česku nevyskytovali vůbec. Rychlý nárůst populace souvisí jednak s ochranou, jednak s tím, že chovné rybníky a rybí obsádky jsou pro ně „prostředními stoly“, míní ornitolog. Ze stejné důvodu usilují rybníkáři o zavedení regulace počtu kormoránů. Vodní ptactvo sčítali ornitologové minulý víkend přibližně na 600 lokalitách.

Český paleontolog našel v Antarktidě unikátní kolekci zkamenělin

Velké množství jedinečných zkamenělin našel v uplynulých dnech v okolí české vědecké Mendelovy polární stanice v Antarktidě paleontolog Radek Vodrážka z České geologické služby. Vytvořil kolekci, která je svým rozsahem podle vědců ohromující. Sbírkou tvoří zkamenělé korály, zuby žraloků i kosterní pozůstatky vymřelých vodních plazů. Paleon-

tolog přitom pobývá na polární stanici poprvé. Je nováčkem v týmu biologů, geologů a klimatologů, kteří zkoumají hlavně vznik takzvaných antarktických oáz, tedy oblastí, na nichž se po ústupu ledovce uchýlil život v podobě sinic, řas a mechů. Mnohé fosílie jsou druhově vzácné. Raritu a vědecky významný materiál představují druhohorní amoniti – tedy vymřelí hlavonožci a mlži, kteří mají jedinečně zachovalé perleťové schránky. Samostatnou kapitolu mezi zkamenělinami představují zbytky fosilních rostlin druhohorního a třetihorního stáří – od otisků listů, přes úlomky dřev, až po několika metrové zkamenělé kmeny. Nalezená zkamenělá dřeva, listy a zachovalé schránky měkkýšů bude studovat tým českých paleontologů a geochemiků. Jsou dokladem toho, že Antarktida byla kdysi místem plným života.

Orel mořský obětí rakouského střelce?

Na konci prosince museli ochránci přírody na Znojemsku řešit závažný problém – členka ornitologické společnosti se dvěma kolegy u Hrabětic na Znojemsku našla postřeleného čtyřletého samce orla mořského, který patří mezi nejvzácnější ptáky žijící v ČR. Ochránářka předala zbídačené zvíře do znojenské Stanice pro handicapované dravce a na neznámého střelce podala okamžitě trestní oznámení. Česká policie v současnosti šetří celý případ jako podezření ze spáchání trestného činu neoprávněného nakládání s chráněnými a volně žijícími živočichy, za který hrozí až tři roky vězení. Ochránci přírody vyslovili podezření, že velmi vzácné zvíře střelil někdo z druhé strany řeky, tedy z rakouského území. Zdá se jim totiž podivné, že lovec postřelený exemplář nedohledal, přestože musel vidět, že zasažený pták padl k zemi. Vypátrání bezohledného střelce bude asi velmi obtížné, ale zdravotní stav orla mořského se naštěstí díky péči českých ornitologů pomalu zlepšuje. Podávaná antibiotika viditelně zabrala a vzácný exemplář se pomalu dostává do kondice. Stále ho však ještě čeká operace, po níž se snad bude moci vrátit do volné přírody. Snad příště bude mít větší štěstí a nastrohám kladeným lidmi dokáže v budoucnu uniknout. (MaFr)

Speleologové otevřou jeskyni Balcarka

V Moravském krasu bude letos 1. července po dvouleté rekonstrukci otevřena jeskyně Balcarka. Má nejbohatší krápníkovou výzdobu ze všech pěti veřejnosti zpřístupněných jeskyní krasu. Zatím byl rozšířen vstup do jeskyně, byly opraveny i všechny chodníky a odstraněny kameny, které v jeskyni zbyly po starých výzkumech. Počítá se s vytvořením lepšího osvětlení a dokonce i s vyčištěním krápníků. Do léta navíc u jeskyně vznikne muzeum věnované historii Balcarky i speleologickým výzkumům.

Pěstování angreštu v Česku skončilo, není o něj zájem

Čeští sadaři skončili s pěstováním angreštu. O ovoce, které v minulosti šlo hlavně na vývoz, není na trhu zájem. Loni pěstitelé poprvé v historii vykazali v kolonce sklizně angreštu nulu. Ještě před dvaceti lety sklízeli až 1 000 tun ročně. Pak šla produkce tohoto ovoce stále dolů až na předloňských devět tun. Angrešt se dál pěstuje již jen v zahrádkách.

Češi se drží tradic, modré kedlubny a fialové ředkvičky nechtějí

S modrou kedlubnou a fialovými ředkvičkami zelináři u českých konzumentů nepochodí. V zelenině patří čeští strážníci k nejkonzervativnějším v Evropě. V posledních letech je odborníci naučili pěstovat a jíst snad jen brokolici. Čínské zelí, které v ČR roste velmi dobře a je ze semínka hotové už za šedesát dní, však stále na celé čáře poráží tradiční listový salát, i když

přitom má oproti čínskému zelí dvanáctkrát méně vitamínu C. Ovšem v českých zahrádkách se tu a tam objeví i nezvyklé rostliny. Po plotech nebo kmenech stromů se tak na mnohých zahrádkách do výšek pne ačokča – peruánská či mexická okurka, která dává malé plody velikosti do deseti centimetrů a chutí připomíná okurky a papriky. Mnozí pěstitelé vysévají drobnou kulatou dýni hokkaido, kterou lze jíst se slupkou, patisony, lilky, žlutá rajčata nebo chřest. Zkoušejí i melouny.

Na Moravě byla po třech letech vypěstována nová odrůda vinné révy

Šlechtitelům z Uherskohradištska se podařilo vypěstovat novou odrůdu vinné révy. Ve státní odrůdové knize je od podzimu letošního roku zapsána pod názvem Sevar, autorry jsou Šlechtitelská stanice vinařská z Polešovic a šlechtitel Alois Tománek z Boršic. Poslední nová moravská odrůda byla uznána v roce 2005. Užité hodnota nové odrůdy je dána kvalitou hroznů, odolností proti napadení houbovými chorobami, střední až vysokou cukernatostí moštu, ovocnou až květinovou vůní i chutí vína, a proto je ve srovnání s registrovanými modrými moštovými odrůdami jasným přínosem, zjistila ČTK z oficiálních internetových stránek českých a moravských vín www.wineofczechrepublic.cz. Modrá odrůda Sevar vznikla křížením mateřské rostliny Seyve Villard s otcovskou odrůdou Svatovavřínecké. O stejné křížení se pokoušel už v roce 1964 šlechtitel Václav Křivánek, který tehdy chtěl vyšlechtit odrůdu se zvýšenou odolností proti houbovým chorobám a mrazu. Sevar je odolný proti peronospoře, oidiu i plísni šedé. Nevyžaduje chemickou ochranu, a proto je velmi vhodný pro ekologické pěstování vinné révy.

VĚDA

Brněnští vědci vyvinuli metodu, jak sledovat dění uvnitř buněk

Vědci z brněnské Masarykovy univerzity a Akademie věd ČR vyvinuli novou metodu pro sledování procesů odehrávajících se uvnitř buněk. Umožňuje jim dostat se až na úroveň molekul, což při studiu živých buněk v reálném čase dosud nebylo možné. Novinka by měla přinést pokrok v medicíně i biotechnologiích. Umožní například vývoj nových antibiotik, léků proti rakovině či pesticidů.

Brněnští informatici vyvinuli unikátní metodu vyhledávání dat

Informatici z Masarykovy univerzity v Brně vyvinuli unikátní metodu, která umožní vyhledávání v multimediálních datech. Na rozdíl od současných internetových vyhledávačů, které pracují pouze s textovými popisky obrázků, zvuků a videí, je nová technologie založena na porovnávání jejich obsahu. Kromě hledání multimédií na internetu lze novou technologii využít také v biologii pro hledání podobných DNA sekvencí, v oblasti biometrických měření pro porovnávání otisků prstů nebo rozpoznávání obličejů či ve zpracování geografických dat. Program je možné použít také pro čištění dat, například při vyhledávání přebytečných kopií nebo odhalování plagátů. Metoda brněnských informatiků získala jako první v republice prestižní cenu IMB Shared University Research.

LN: Objev českých odborníků otevřel cestu k boji s klíšťaty

Vědci Jihočeské univerzity a Biologického centra Akademie věd v Českých Budějovicích zveřejnili podrobnosti o objevu, který má pomoci v boji proti klíšťatům. Objev se může stát základem nové generace vakcín, informovaly *Lidové noviny (LN)*. Badatelé podle listu objevili molekulu nové bílkoviny, která zásadně ovlivňuje zažívání parazita, a lze ji proto využít k jeho usmrcení. Studii v tomto týdnu přinesl významný americký vědecký časopis *Proceedings of the National Academy of Sciences*. Tým českých odborníků vedený Ondřejem Hajduškem s americkou specialistkou na metabolismus minerálních látek Joy Winzerlingovou z University of Arizona zjistili, jak se organismus parazita vyrovnává s přemírou toxického železa, které spolyká s krví hostitele. Pokud by se totiž podařilo zablockovat tvorbu bílkoviny pod názvem feritin 2 v těle cizopasníka, klíštěti vznikají obrovské problémy se sáním. Potřebné železo obsažené v krvi poté nesměruje do buněk v celém těle parazita, ale hromadí se pouze ve střevech. Klíšťata, která nemohou nasát dostatek živin, hynou hladu, píšou *LN*. Klíště obecné saje krev jen třikrát za celý život. Jako larva, nymfa a nakonec pije krev už jenom dospělá samička, která potřebuje „surovinu“ pro tvorbu vajíček. Pro člověka v těchto momentech klíště představuje riziko přenosu choroby, například virové klíšťové encefalitidy nebo lymfské boreliózy, uvedly *LN*.

Slovensko má euro!

„Euro prichádza na Slovensko v roku 2009 ako najlepší talizman pre šťastie v súčasnej svetovej hospodárskej kríze,“ uviedol slovenský premiér Robert Fico krátko po polnoci 1. januára 2009, keď sa euro stalo oficiálnym platidlom na území Slovenskej republiky. Podľa Fica odchádza s korunou aj časť slovenskej identity. Premiér kladne hodnotí pozitívny vplyv eura na slovenské hospodárstvo v súčasnej kríze. Spomenul pri tom aj nestabilný vývoj susedných mien, slovenská koruna sa po fixácii konverzného kurzu v júli 2008 držala stabilne.

Podľa guvernéra Slovenskej národnej banky Ivana Šramka sa uvedením eura na Slovensku úspešne ukončil integračný proces do eurozóny. Podľa jeho slov sa Slovensko stáva členom v skupine najvyvinutejších krajín Európy. Pre Slovensko si želá, aby si jeho občania uvedomili výhody novej meny. Ani po vstupe do eurozóny však nekončí významná rola Slovenskej národnej banky. „Menová politika sa týmto nekončí, ale stáva sa súčasťou menovej politiky v celej eurozóne, ktorú realizuje Európska centrálna banka.

Šramko nazval prijatie eura na Slovensku veľkým historickým krokom. Prijatie eura na Slovensku spája aj zaujímavá súhra výročí. Slovensko vstúpilo do eurozóny ako v poradí 16-ta krajina, 1. 1. 2009 taktiež oslavovalo 16-te výročie vzniku samostatnej Slovenskej republiky.

Pripomeňme si ešte zopár dôležitých termínov v súvislosti s prijatím eura na Slovensku:

- do 16. januára platil duálny obeh, dalo sa platiť aj slovenskými korunami, aj eurami;
- banky zadarmo vymieňajú koruny do 30. júna 2009;
- Národná banka prijíma mince do roku 2013, bankovky neobmedzene dlho;
- pri výmene sa koruny prepočítajú konverzným kurzom (1 € = 30,126 SKK) a zaokrúhlia na dve desatinné miesta.

Tip: Rakúska národná banka / Österreichische Nationalbank (ÖNB) vymieňa ZADARMO slovenské koruny za eurá do 27. 2. 2009 vo svojich depozitúrach.

Andrea Ozábalová

Prezidentské voľby na Slovensku

Prvý termín prezidentských volieb sa na Slovensku uskutočnia 21. marca, prípadné druhé kolo voľby sa uskutoční 4. apríla. O prezidentský úrad sa uchádzajú: Iveta Radičová (SDKÚ-DS, opozícia), František Mikloško (nezávislý poslanec Národnej rady), Zuzana Martináková (predsedkyňa Slobodného fóra), Ivan Šimko (exminister obrany, líder Misie 21), Milan Sidor (predseda KSS), Dagmar Bollová (exčlenka KSS), Július Kubík (nezávislý), Milan Melník (vedec), Stanislav Pánis (predseda Slovenskej národnej jednoty). Podľa prieskumov verejnej mienky vedie aj naďalej súčasný prezident Ivan Gašparovič (oficiálne podporovaný SMERom, SNS a mimoparlamentnou HZDS). Gašparovič svoju kandidatúru ešte oficiálne nepotvrdil. Chce tak urobiť až po overení 15 000 hlasov, ktoré sú potrebné získať na kandidatúru. Zbiera ich pre neho aj občianska iniciatíva Náš prezident. Druhou favoritkou je Iveta Radičová. Nová prezident zloží slávnostný sľub na pôde parlamentu 15. júna. (ao)

Deep Purple v máji v Bratislave!

Britská skupina Deep Purple zavíta v rámci turné aj na Slovensko. Koncert v bratislavskej NTC Aréne sa podľa internetovej stránky www.deeppurple.com uskutoční 3. mája. Hardrocková legenda príde aj do Česka, v Ostrave vystúpi 2. mája, v Prahe 4. mája.

V roku 1968 založili Jon Lord (klávesy), Ritchie Blackmore (gitara), Chris Curtis (spev), Dave Curtis (basgitar) a Bobby Woodman (bicie) kapelu Roundabout. O niekoľko týždňov sa zmenila zostava aj názov skupiny. Deep Purple má odvtedy na konte osemnásť štúdiových albumov. Debutovali nahrávkou *Shades of Deep Purple* (1968), zatiaľ aktuálny album nesie názov *Rapture of the Deep* (2005). Pieseň *Smoke on the Water* z albumu *Machine Head* (1972) zaradili do rock'n'rollovej siene slávy ako jednu z 500 skladieb, ktoré ovplyvnili rock'n'roll. V súčasnosti kapela funguje v zostave Ian Gillan (spev), Steve Morse (gitara), Roger Glover (basgitar), Don Airey (klávesy) a Ian Paice (bicie).

ÚLUV a súťaž pre deti a mládež

Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚLUV) v Bratislave vyhlásilo na začiatku tohto roka druhý ročník celoslovenskej výtvarno-remeselnej súťaže pre deti a mládež V krajine remesiel 2009. „Cieľom novej aktivity je dlhodobou podporiť tvorivosť detí a mládeže špeciálne v oblasti remesiel a zvýšiť záujem školských a voľnočasových zariadení o tradičné aj súčasné remeslá na Slovensku,“ informoval Jaroslav Ondruška z ÚLUVu. Ako dodal, do súťaže sa až do 15. mája 2009 môžu prihlásiť deti a žiaci vo veku od 8 do 15 rokov s prácami, ktoré boli vytvorené tradičnými remeselnými technikami (drotárstvo, rezbárstvo, tkanie, paličkovanie, pletenie z prírodných pletív a podobne). Pre všetky techniky spracovania sú stanovené tri témy, na ktoré sa môžu súťažiaci zamerať: Rezbársky frotiel, Tajomstvo drôteného košíka, Utkané a upletené z nití. „Diela prihlásené do súťaže posúdi odborná porota v dvojkolovom hodnotení v priebehu júna tohto roku. Výstava ocenených prác spojená s odovzdaním cien sa uskutoční v Banskej Bystrici v októbri 2009,“ dodal Ondruška s tým, že následne sa výstava presunie do viacerých miest Slovenska. Podrobnosti súťaže sú publikované na internetovej stránke www.uluv.sk. (ao)

Projekt Mestské zásahy / City interventions

Projekt Mestské zásahy je spojenie nápadov architektov s vôľou investorov finančne podporiť originálne a zmysluplné návrhy v meste. Autormi projektu sú architekti Matúš Vallo a Oliver Sadovský. Týždenník *Bratislavské noviny* bude postupne uverejňovať návrhy a nápady projektu, ktoré by mohli zaujať aj obyvateľov mesta. Mestské zásahy vytvárajú priestor, kde sa stretávajú záujmy mestských úradníkov, špičkových odborníkov a obyvateľov Bratislavy. Do projektu sa zapojili rôzni autori a architektonické kancelárie. Hlavnou myšlienkou projektu Mestské zásahy je nájsť miesta a situácie v meste, ktoré nefungujú tak, ako by mali, alebo neposkytujú obyvateľom dostatočný úžitok. Sú to miesta, na ktoré každý rezignoval a nikto v nich nenašiel možnosť profitu. Ide najmä o verejné priestory, na ktoré sa

v poslednom čase veľmi často zabúda. Výsledkom projektu je zapojenie takmer štyroch desiatok architektonických ateliérov a jednotlivcov, ktorí priniesli spolu 49 architektonických návrhov. Projekt je výzvou aj pre mestskú samosprávu a samosprávy mestských častí. Výstava návrhov je sprístupnená do 15. marca 2009 v Slovenskej národnej galérii, ktorá je spoluorganizátorom projektu. Generálnym partnerom projektu je developerská skupina Grunt.

(podľa BB, ao)

Rozlúčka s jedným básnikom

Dňa 11. 1. sa Slovensko navždy rozlúčilo s významným slovenským básnikom, trojnásobným nominantom Nobelovej ceny Milanom Rúfusom. Vo Veľkom evanjelickom chráme na Panenskej ulici v Bratislave sa s ním prišli rozlúčiť aj prezident Ivan Gašparovič, podpredseda vlády Dušan Čaplovič, minister kultúry Marek Maďarič a ďalší predstavitelia politického a verejného života. Tvorba Milana Rúfusa bola preložená do 15 jazykov, s jeho obsiahleho diela spomeňme *Modlitbičky* – zbierku modlitbičiek pre deti, zbierku *Báseň a čas*, za ktorú získal cenu ministra kultúry a cenu Literárneho fondu. Jeho citlivé básne plné fantázie boli obľúbené nielen medzi dospelými, ale aj medzi deťmi v školskom veku, ktoré si ich často vyberali na recitačné súťaže. Slovenská verejnosť s odchodom Milana Rúfusa stráca významného spisovateľa a poeta.

Čeť jeho pamiatke.

(ao, Oz)

Plesová sezóna 2009 sa začala

Aj tento rok sa môžete zabaviť a zatancovať si na viacerých plesoch, ktoré sa konajú v neďalekej Bratislave. S fašiangami sa začala plesová sezóna, ktorú otvoril Ples v opere a symbolicky ju uzavrie Bratislavský bál. Až do Popolcovej stredy (25. februára) bude spoločenský život v meste v znamení zábavy a hojnosti.

Tu je výber niekoľkých bálov a plesov:

- 14. 02. 2009 Bratislavský bál
- 14. 02. 2009 Fašiangový ples matičiarov
- 14. 02. 2009 5. gréckokatolícky ples
- 14. 02. 2009 11. tradičný ples Karlovešťanov
- 14. 02. 2009 2. Valentínsky ples hotela Barónka
- 14. 02. 2009 Policajný ples
- 14. 02. 2009 Zamagurské fašiangy
- 14. 02. 2009 Ples Tanečného centra Eleganza
- 21. 02. 2009 16. ples Matice slovenskej v Rači
- 21. 02. 2009 Blumentálsky ples
- 21. 02. 2009 Ples Lekárskej fakulty UK v Bratislave
- 21. 02. 2009 Kysucký fašiangový ples
- 21. 02. 2009 4. Ružinovský farský ples
- 28. 02. 2009 3. bratislavský ples Slovenského skautingu

Zomrel bábkoherec Jonáš Jirásek

Posledná rozlúčka so zosnulým bábkohercem Jonášom Jiráskom sa uskutočnila 16. 1. 2009 na bratislavskom cintoríne v Slávičom údolí. Jirásek zomrel tragicky pri dopravnej nehode v nedeľu 11. januára vo veku 43 rokov. Jiráskova poznajú deti mnohých generácií na celom Slovensku z predstavení divadla Prak a jeho vlastného divadelného súboru Piraňa, ako aj zo slovenského filmu *Slané cukrí-*

ky. Jeho autorské predstavenia boli pravidelnou súčasťou Bratislavského kultúrneho leta, osláv vianočných sviatkov a mnohých divadelných a kultúrnych festivalov.

(Sme, ao)

Slepé lásky Oscara nezískajú

Päťicu najlepších cudzojazyčných filmov, ktoré budú súťažiť o Oscara, vyhlási americká akadémia. Už teraz však vieme, že medzi nimi nebudú *Slepé lásky* Juraja Lehotského – nie sú v užšom výbere deviatich filmov. Výber nominovaných v kategórii cudzojazyčných filmov prebieha vo dvoch kolách. V prvom si niekoľko sto členov Akadémie z Los Angeles od polovice októbra do 10. januára pozrelo 65 kvalifikovaných filmov. Hlasovaním rozhodli o šiestich postupujúcich. Ďalších troch pridala špeciálna komisia Akadémie pre kategóriu cudzojazyčných filmov. V druhom kole vyberú nominovaných z deväťčlenného shortlistu zvlášť komisie v New Yorku a Los Angeles. Členovia týchto komisií strávia piatok, sobotu a nedeľu sledovaním troch filmov každý deň a napokon hlasovaním rozhodnú o päťici kandidátov. Nominácie na Ceny Akadémie boli vyhlásené vo štvrtok 22. januára a slávnostný ceremoniál 81. ročníka udeľovania Oscarov bude o mesiac neskôr – 22. februára v hollywoodskom Kodak Theatre.

V Toronte mala premiéru nová hra Viliama Klimáčka *Horúce leto 68*

Keď divadelníci z kanadského Toronta oslovili Viliama Klimáčka, aby za nimi prišiel, slovenský dramatik netušil, že nájde toľko otvorených ľudí, ktorí odišli z bývalého Československa pred ruskými tankami. Rozprávali mu o svojej emigrácii v roku 1968. Autorovou úlohou i predstavou bolo napísať hru o ich pohnutých osudoch. Preto sa autor rozhodol pre riešenie formou dokumentárnej drámy. Využil v nej nielen dialógy, ale aj listy z emigrácie, telefónaty, sny či rozhlasové vysielanie. V titulnej úlohe Anny sa predstavila herečka Eva Rysová, hru zinscenovali Dušan a Valéria Tóthovci, manželia a zakladatelia divadla Fairview Theatre. Autorom scény je renomovaný scénograf Val Stražovec. Súbor tvoria divadelní nadšenci, herci i neherci, z ktorých niektorí hrajú v inscenácii svoje skutočné príbehy.

(Sme, ao)

Novoročný koncert v Slovenskej filharmónii

Rok 2009 Slovenská filharmónia už tradične privítala novoročným koncertom, pričom rovnaký program zaznel aj na Silvestra. Dramaturgia Slovenskej filharmónie opäť raz siahla po programe zostavenom z operných árií, zborov i predohier, aký sa stretáva s pozitívnymi ohlasmi. Jeden z avizovaných sólistov, úspešný mladý tenorista Pavol Bršlík, ktorý na Slovensku vystupuje pomerne sporadicky, však pre chorobu vystupovať nemohol, čo však večer poznačilo len mierne. Pod taktovkou šéfdirigenta Petra Feranca zneli úryvky z diel Wagnera, Gounoda, Verdiho, Pucciniho, Borodina či Čajkovského. Účinkovali obe domáce telesá – orchester a filharmonický zbor (zbormajsterka Blanka Juhaňáková) a v Redute, priam vo švíkoch praskajúcej, sa predstavil náš, najmä v zahraničí pôsobiaci výborný spevák manželský pár Jenisovcov. Po sólo-

vých číslach sa na záver programu spoločne zaskveli síce v tematicky skľučujúcom, no o to emotívnejšom duete Tatiany a Eugena Onegina z rovnomennej Čajkovského opery. Nechýbal prídavok, veselšie a k Novému roku priliehavejšie Brindisi z Verdiho *Traviaty*, kde sa Dalibor Jenis nonšalantne, s prekvapivou ľahkosťou, zhostil tenorového partu. Slávnostný program tentoraz neznel len pre publikum v Redute. Vďaka priamemu prenosu Slovenskej televízie si novoročný štart mohlo pozrieť a vypočuť oveľa početnejšie spektrum záujemcov. V porovnaní s okolitými krajinami je u nás zatiaľ stále málo záznamov z kultúrnych akcií, a tak zostáva azda dúfať v krédo „Ako na Nový rok, tak po celý rok.“ To by mohlo platiť aj v prípade prezidenta SR a iných politikov, ktorí sa objavili po dlhom čase vo filharmónii. (Sme, ao)

Skupina Prodigy vystúpi v PKO

Britská skupina The Prodigy vystúpi 7. marca v bratislavskom Parku kultúry a oddychu, len niekoľko dní po vydaní nového albumu *Invaders Must Die*. Prodigy, legendu britskej hudobnej scény, založili Liam Howlett, Keith Flint a Leroy Thornhill. Jej korene sú podľa ich vlastného opisu v tanečných párty, ktoré sa konali v osemdesiatych a deväťdesiatych rokoch vo východnom Londýne. Trojica debutovala EP nahrávkou *What Evil Lurks* (1990), prvý štúdiový album sa volá *Experience* (1992). O dva roky neskôr nahrali *Music For The Jilted Generation*, pri tvorbe sa podľa slov Liama Howletta inšpirovali kapelou Rage Against The Machine a rockom. Doposiaľ najúspešnejším albumom The Prodigy je tretia nahrávka *The Fat of the Land* (1997), ktorú reprezentovali single *Firestarter*, *Breathe* a *Smack My Bitch Up* s kontroverzným zakázaným videoklipom. V roku 2001 opustil kapelu Leroy Thornhill. Albumom *Always Outnumbered, Never Outgunned* (2004) sa chceli vrátiť ku „koreňom Prodigy“, cituje Howletta internetová stránka www.theprodigy.com. Kapela v súčasnosti pracuje na piatom štúdiovom albume *Invaders Must Die*, ktorý vyjde 2. marca. Okrem iných na ňom spolupracujú s frontmanom skupiny Foo Fighters Daveom Grohlom. (Sme, ao)

Radošinské naivné divadlo si pripomenulo 45. výročie vzniku

Počas vianočných sviatkov sme si pripomenuli 45. výročie vzniku Radošinského naivného divadla (RND). Protagonistom RND je jeho riaditeľ, umelecký šéf, spisovateľ, dramatik, textár, herec a spevák Stanislav Štepka. V knihe *Kronika komika* o vzniku tohto originálneho divadla uviedol: „Všetci sme veľmi čosi chceli, čo sme vlastne nevedeli. Vlastne vedeli sme iba to, čo na javisku nechceme. Nechceli sme už oživovať pani richtárku, strídža spod hája a hrabať sa v hrobách lásky. A preto sme chceli hovoriť nahlas o sebe.“

Radošinské naivné divadlo (RND) vzniklo pod vplyvom nástupu divadiel malých javiskových foriem a moderného kabaretu. V roku 1963 vtedy v dvojtisícovej Radošine, kúsok od ihriska, v starom kultúrnom dome, sa nachádzalo aj malé javisko s dvoma reflektormi. Premiérové vystúpenie RND s prvou hrou Stanislava Štepku *Nemé tváre alebo Zver sa píše s veľkým Z* sa uskutočnilo v Radošine

25. decembra 1963. Sám Štepka v tejto súvislosti povedal: „V tom šesťdesiatom treťom sme s mojím a naším divadlom neurobili diery do sveta, ani do Radošiny; možno v čomsi iba do seba, čo asi takisto nebolo málo. Dedinské publikum, zvyknuté na poriadne celovečerné hry, sa na nás zdola dívalo ako na skupinku pomätencov, a my zhora na nich zase ako na nevďačnú a nekultúrnu masu, čo nevie doceniť silu a krásu našich originálnych nápadov a myšlienok. Samozrejme, pravda bola na strane tých dolu.“

Stanislav Štepka vytvoril pre Radošinské naivné divadlo nezameniteľný, originálny divadelný štýl, ktorým predurčil svojmu divadlu jedinečné miesto a postavenie v slovenskom divadelníctve. V jeho tvorbe sa nachádza slovenský humor, prameniáci nielen z ľudovej a pseudoludovej frazeológie, ale najmä z hlbokého poznania národnej mentality, používa rodný radošinský dialekt, ktorým vtipne a obratne nahrádza, ale miestami i vytvára súčasnú slovenskú hovorovú reč.

K RND neodmysliteľne patrí tvár obľúbenej herečky Kataríny Kolníkovej, ktorá nás navždy opustila 29. mája 2006. Nemenej významným členom súboru bol hudobný skladateľ, herec, klavirista a pedagóg Ján Melkovič, ktorý zomrel 21. marca 2004.

Predstavenia Radošinského naivného divadla s hrami Stanislava Štepku, v kongeniálnej réžii Juraja Nvotu a Ondreja Spišiaka, s hudbou skladateľa Jána Melkoviča, boli stále vypredané a väčšinou dosiahli niekoľko stoviek repríz (komédia *Jááánošiiiik* drží pôvodný slovenský činoherný a divadelný rekord). Radošinské naivné divadlo pravidelne vystupuje na svojej stálej scéne v Bratislave, ale aj v divadlách po celom bývalom Československu a často i v zahraničí (USA, Kanada, Taliansko, Nemecko, Rakúsko, Maďarsko, bývalá Juhoslávia).

Po piatich predpremiérach (v Novom Meste nad Váhom, v Bojniciach a v Topolčanoch), ktoré sa končili v preplnených hľadiskách potleskom postojačky, sa 7. a 8. novembra 2008 uskutočnili na domovskej scéne slávnostné premiéry „naivného“ muzikálu Stanislava Štepku s hudbou Ľubice Čekovskej *Niekoľko rád slovenské*. Pod vedením režiséra Juraja Nvotu, v choreografii Evy Burdovej a v kostýmoch od Mony Hafsahl sa na javisku predstavil skoro celý súbor RND aj s novou tvárou v RND Nelou Pockiskovou. Muzikál je jubilejnou päťdesiatou inscenáciou, ktorou sa Radošinské naivné divadlo predstavilo svojim divákom. Tento muzikál uvádza RND vo svojom repertoári aj začiatkom roku 2009.

Zdroj: <http://www.rnd.sk/>

Vyšla kniha o slovenskej ľudovej architektúre

Putovanie po vidieckych obciach, v ktorých sa čo najkompaktnejšie zachovala najmä drevená zástavba, predstavuje nová publikácia *Ludová architektúra*. Táto architektúra je jedným zo symbolov Slovenska aj veľkým lákadlom najmä pre zahraničných turistov. Dôkazom toho je súbor drevených stavieb vo Vlkolínci. Vďaka nim je táto obec od roku 1993 zapísaná do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Svojrâznou architektúrou objektov s bielou ornamentovou výzdobou sa môžu pochváliť Čičmany alebo Podbiel so zrubovými domami a šindľovými strechami. Kniha predstavuje aj ďalšie

pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry. Autorka Viera Dvořáková informuje o celkovom stáročnom vývoji ľudovej stavebnej architektúry na slovenskom území. Okrem drevenej výstavby do nej patria aj hlinené murované objekty. Zastavanosť sa líši podľa regionálnych oblastí a zdrojov dostupného stavebného materiálu i terénu, na ktorom vznikala usadlosť. Okrem masovej výstavby jednoduchých obytných domov a hospodárskych objektov bývali dominantami obcí kostol i zemepánske sídla hrádok, kaštieľ, kúria so zázemím a parkom. Sú svedkami svojej doby a kultúrnej vyspelosti. Pre ich záchranu vláda SR postupne vyhlasovala pamiatkové rezervácie. Prvými sa stali v roku 1977 obce Čičmany, Podbiel, Ružomberok Vlkoľiniec a Ždiar. O dva roky neskôr pribudli Osturňa a Špania Dolina, v roku 1981 Sebechleby Stará Hora a Veľké Leváre, potom Brhlovce (1983) a Plavecký Peter (1990). Publikácia vyšla aj v anglickom jazyku so zámerom poskytnúť komplexnú predstavu o histórii a súčasnosti vybranej obce. Ich návšteva okrem estetického zážitku ponúka i poznávací či náučný charakter, pretože v nich možno nájsť viaceré domy premenené na múzeá. Mnohé objekty sú v ostatných rokoch pekne zrekonštruované. Dokumentujú to farebné fotografie v celkových aj detailných pohľadoch a dotvárajú obraz o svojráznosti ľudovej architektúry jednotlivých regiónov.

Zomrel herec Marián Kleis

Bývalý člen Štátneho divadla v Košiciach, 82-ročný Marián Kleis, zomrel 18. 12. 2008 v skorých ranných hodinách. Informovala o tom manažérka divadla Veronika Brutovská. Marián Kleis vytvoril množstvo divadelných, rozhlasových, televíznych a filmových postáv a celý život zostal verný svojej domovskej scéne. Posledný raz na nej vystúpil v roku 2007. (ao)

Filmový festival Azyl

Sumu 100 000 Sk (3 319 eur) získa víťaz súťaže filmárov Reklama na život. Druhý a tretí dostanú po 10 000 Sk (332 eur). Festival Azyl vyhlásil štvrtý ročník súťaže Reklama na život s témou Sme otvorená spoločnosť? Súťaž umožňuje filmárskym tvorcom zo Slovenska, Maďarska a ČR ukázať svoje kreatívne schopnosti, získať ceny a zviditeľniť sa pred domácim aj zahraničným publikom. „Tento rok sme sa spojili s Prahou a Budapešťou a z Azylu sa stáva stredoeurópsky festival. V komisii bude český režisér Vladimír Michálek, kameraman Asen Šopov či maďarský režisér nominovaný na Oscara Géza M. Tóth,“ uviedol dnes Maroš Hečko z festivalu Azyl. Súťaž bez vekového obmedzenia je určená pre amatérov aj profesionálov. Každý režisér môže poslať do nej maximálne tri filmy na akúkoľvek háklivú spoločenskú tému. Filmy môžu byť hrané, animované, dokumentárne či experimentálne a musia trvať presne jednu minútu. Všetky nominované spoty premietnu na audiovizuálnom festivale Azyl, ktorý sa uskutoční začiatkom marca v Bratislave. Nominácie budú oficiálne vyhlásené 5. marca a po ich slávnostnom premietnutí budú v ďalší deň publikované na troch webových portáloch na Slovensku, v Maďarsku a ČR. Vytvorí sa tak priestor pre diskusiu na témy, ktoré prinesú prihlásení autori. Tridsať najlepších filmov Azyl pošle všetkým festivalom Svetovej asociácie

minútových filmov do ich súťaží a snímky odprezentuje na hudobných a filmových festivaloch na Slovensku a v Maďarsku.

Desmod aj Cmorik budú bojovať o postup na Eurovíziu

Stihli to v poslednej chvíli. Doslova pár hodín pred uzávierkou národného kola Eurosongu podala prihlášku a svoju novú pesničku skupina Desmod. Zlatí slávici budú o postup do medzinárodnej súťaže Eurovision Song Contest 2009 bojovať so skladbou s priam symbolickým názvom *Posledná minúta*, ktorú dokončili krátko pred odovzdaním. Ide o pomalé dueto, ktoré s Máriom Kuly Kollárom nahrála speváčka Lucia Nováková. „Pre Luciu, ktorá je aj našou vokalistkou, sme nedávno urobili päť skladieb na jej pripravovaný album. Teraz sme ju poprosili, aby nám jednu akoby vrátila a prerobili sme ju na dueto s Kulym,“ prezradil o pesničke manažér kapely Michal Kožuch. Autorom hudby je skupina a pod textovú linku sa podpísal Roman Slávik a Desmod. „Na rozdiel od tradičných desmodáckych rockových balád je v nej dominantný klavír,“ dodal Kožuch.

Slovensko sa na Eurovízii zúčastní po niekoľkých rokoch. Medzi interpretmi, ktorí do národného kola podali prihlášku, je aj spevák Peter Cmorik. Naopak, Zlatá slávica Zuzana Smatanová sa na ňom tento rok nezúčastní. „Ponuka prišla dosť neskoro. Tento rok sa určite nezúčastníme, lebo chystáme nový album,“ povedal manažér Smatanovej Pavol Smolka. Speváčka Jana Kirschner, ktorej titulná skladba k filmu *Pokoj v duši* boduje v rebríčku hranosti, sa takisto na súťaži nezúčastní. Prihlášky už pred niekoľkými dňami podali Tomáš Bezdeda, Martina Šindlerová, Samuel Tomeček, Petra Kepeňová, Paľo Drapák, skupiny Nocadeň, Smola a Hrušky a ďalší. Šou sa teda môže začať.

Víťaz národného kola Eurovision Song Contest 2009 bude jasný v marci. Z troch semifinálových kôl, prvé odvysielala Jednotka STV 15. februára v priamom prenose, postúpia do národného finále vždy traja súťažiaci, o ktorých úspechu rozhodujú predovšetkým televízni diváci. Rozhodujúce slovo bude mať aj deväťčlenná porota, ktorá udeľuje v každom kole jednu divokú kartu. Národné finále Eurovision Song Contest 2009 s dvanástimi najúspešnejšími účastníkmi odvysielala Jednotka v priamom prenose presne na Deň žien – 8. marca. Víťaz bude Slovensko zastupovať na medzinárodnom finále v Moskve.

(Pravda, ao)

Výstava 11 + 1 v Dome umenia

Mená Juliana Mrvová, Michal Czinege, Andrea Bartošová či Erik Šille nepatria k neznámym. S dielami sa umiestnili na najvyšších priečkach troch ročníkov súťaže Maľba. Spolu s ďalšími siedmimi absolventmi Vysoké školy výtvarných umení sa predstavujú v priestoroch bratislavského Domu umenia. Výstava obrazov najvýraznejších postáv slovenskej výtvarnej scény má názov *11 + 1*. „Niektorí absolventi prešli do iných džobov, niektorí úplne prestali maľovať. Napočítali sme len túto skalnú jedenástku, čo znie trochu futbalovo. Výtvarným umením sa zaoberajú profesionálne a svojej profesii sú oddaní,“ povedal ich pedagóg Ivan

Csudai. „Sú známi a úspešní, lenže v našom hoby úspešnosť neznamená, že sa vozíme v mercedesoch,“ dodal. Väčšina z týchto mladých výtvarníkov ešte nemá tridsať rokov. Každý má vlastný a osobitý rukopis. Každý má obľúbené témy i farby. Každý sa s chuťou a nápadito pohráva s obsahom i spôsobom rozprávania. S obľubou maľujú veľké plátna. Jedného inšpiruje farebný detail fotografie, iného svet komiksov, ďalšieho intimita každodennosti. Baffi, Bartošová, Bicek, Czinege, Černušák, Činčalová, Hrachovinová, Kamínková, Mrvová, Sedlačík a Šille prinášajú vzrušujúce i hravé príbehy.

So študentmi vystavuje aj pedagóg. „Vymyslel som, že urobíme výstavu môjho ateliéru, ktorou možno zmysluplne naplniť tri veľké sály Domu umenia. Na môj nápad Erik Šille zareagoval: No dobre, ale aj ty. A všetci ostatní sa pripojili. Povedal som si, že nejde o nejakú konfrontáciu a mám čo dať, tak prečo nie,“ vysvetlil Csudai jednotku v názve výstavy.

Na výstave je aj niekoľko obrazov, ktoré maľovali viacerí výtvarníci spolu. „V džeze je normálne, že sa dajú ľudia dohromady. To isté možno urobiť s akýmkoľvek médiom,“

povedal Csudai. „Práca na spoločnom obraze je ohromná zábava. Navyše treba odbúrať ťažobu z toho, že tvorba je niečo mystické či pateticky vážne. Raz, keď mal zvukár obavy zasiahnuť do pesničky, Bob Dylan mu povedal: Nebabri sa s tým, veď z toho bude len platňa. Človek má byť nad vecou. Ak nevyjde pokus o zblíženie, plátno odložíme alebo premaľujeme,“ dodal.

Výstava *11 + 1* v bratislavskom Dome umenia potrvá do 12. februára. (Pravda, ao)

Výročie narodenia Pavla Országha Hviezdoslava

Dňa 2. 2. 2009 uplynie 160 rokov od narodenia slovenského spisovateľa a básnika Pavla Országha Hviezdoslava. Pavol Országh Hviezdoslav má veľkú zásluhu na rozvoji slovenského spisovného jazyka a literatúry. Slovenská verejnosť si už v minulosti uctila osobnosť tohoto slovenského spisovateľa tým, že po ňom v Bratislave pomenovali divadlo – činohru, námestie, na ktorom je umiestnená aj jeho veľká socha. (Oz)

Sokolové TJ „Tyrš“ Sokol Vídeň XII/XV slavili (a já s nimi)

(„Vyprávění z krásného výletu“)

Už na letošním tradičním květnovém setkání v tyrolském Oetzu (na paměť tragického skonu Dr. Miroslava Tyrše v roce 1884), kde se scházejí sokolové Zahraníční obce sokolské a také my, z České obce sokolské jako vděční hosté, jsem od sester a bratří z Vídně uslyšel, že Tělocvičná jednota „Tyrš“ Sokol Vídeň XII/XV bude v listopadu oslavovat 120. výročí svého založení. I zaznamenal jsem do kalendáře, pak trochu pozapomněl. S podzimem přišlo písemné pozvání a také žádost o spolupráci při transportu mobilní scény Kašpárkova divadélka Sokola pražského do Vídně. Vše domluveno, jen jsem si podezřívavě v duchu říkal, copak to bude za „besídku“. To jsem se ale „sekl“! – a mockrát (opět v duchu) se oslavencům omluvil. Ted prosím nepřestávejte číst, protože své nejapné podezření musím v následujících řádcích vyvrátit – a rád.

V inkriminovaný den, sobotu 8. listopadu časně ráno, jsme vyrazili, tedy 1. místostarosta ČOS Oldřich Lomecký a autor těchto řádků, z Prahy – Tyršova domu, směr Vídeň, divadélko bylo již na palubě. Vídeňská adresa nezněla povědomě – kdepak to asi mají? GPS navigace nás vedla celkem spolehlivě – a najednou stojíme před „Kulturním střediskem spolků“, vítají nás známé i neznámé tváře – obojí srdečně. V předsálí debatní kroužky, do toho pobíhání těch, co ještě něco připravují, v menším sále v patře se chystá scéna loutkového divadélka. Jen se mně pořád zdá, že na tak velký sál těch čekajících není zas tak moc. Nepřecenili pořadatelé trochu své síly? Opět moje mýlka: před třetí se otevírají dveře hlavního sálu – a ten se plní. Pozváno nás bylo hodně, hodně nás také přišlo.

Oslavná hostina může začít. První chod: výstavka ze stodvacetileté historie jednoty. Výživné. Historie znamenající dlouhou a složitou cestu, hodně práce, jistě také hodně uspokojení z ní, překonávání překážek, radost z jejich

překonání. Hlavně ale nadšený sokolský duch, sokolská pospolitost, bohatá činnost.

Foto: Beran st.

Hlavní menu se blíží, mezi dospělými spousta malých dětí, nebude je slavnostní akademie přece jen nudit? A zase chyba (a zase moje): vždyť přece právě kvůli nim jsme vezli to divadélko a jeho soubor přijel už o den dříve. V hořejším sále totiž Kašpárek propustil hastrmanovi nějaké dušičky a jak to bylo dál? No to dnes vědí právě ony dětičky.

A pak, sál je opravdu plný, přichází hlavní chod: slavnostní akademie. Její první část, oficiální. Starosta jednoty bratr František Kalousek má slavnostní projev. Ted' jsme

vyzváni my, čestní hosté, k „nástupu“ na pódium. Jen za sebe: moc pečlivě jsem připraven na to nebyl, ale slova obdivu, úcty i přání do dalších let jsem vyslovil velmi, velmi upřímně. Další program první, „předpřestávkové“ části má převážně kulturní a umělecký charakter. Nebylo by spravedlivé někoho z vystupujících jmenovat a další opomenout, ten program je bohatý: vážná hudba i lehčí žánr, recitace... – ale co hlavně – skvělá, opravdu skvělá umělecká úroveň (to jsem si zas připomněl svůj původní skepticismus).

I o té přestávce se mohu zmínit: totiž žádná nuda. Ono s těmi, s kterými jste si něčím blízcí, i když je třeba před tím neznáte, najdete rychle společnou řeč. A o tom ten sokolský příběh také je.

Po přestávce tempo ani kvalita nepolevují, jen obsah nabírá jiný směr: tělocvičný, pohybový, sportovní (nejenom, ovšem). Skvělé. Proč hlavně? Cvičí převážně kategorie mladých a ještě mladších. To je ono: budoucnost! Závěr, konec.

Jenže jak víme, když něco končí, cosi jiného začíná. A to jsou další léta Tělocvičné jednoty „Tyrš“ Sokol Vídeň XII/XV. Ve své písemné gratulaci Vám starosta České obce sokolské Jaroslav Bernard také napsal: „Přeji Vám do dlouhých budoucích let, aby Vaše tělocvičná jednotka měla dobré podmínky pro svoji činnost. Aby se Vám pro tuto činnost dařilo získávat i nové mladé sestry a bratry a aby i v budoucnu bylo známo, že být členem tělocvičné jednoty „Tyrš“ Sokol Vídeň XII/XV je krásná výsada.“

Ať se Vám to vyplní!

*Dr. Vladimír Dostál
sekretář Světového svazu sokolstva*

MIKULÁŠ A ČERT V DĚTSKÉM CVIČENÍ

Již tradičně navštěvuje Mikuláš i čert cvičení dětí sokolské jednoty XII/XV v tělocvičně v Angeligasse v X. okrese. Tak tomu bylo i ve čtvrtek 4. prosince. Sestry Floriánová Irča a Beranová Greta připravily spolu s bratrem Pavlem Vytiskou pro oba vzácné návštěvníky malé ukázkové cvičení spojené s básničkami. Mikuláši se cvičení i básničky moc líbily, a proto podělil přítomné děti balíčky a sladkostmi. Sice se mu čert do všeho pletl a chtěl každému našupat metlou, i přítomným dospělým, ale nakonec se umoudřil a nechal se s Mikulášem a s dětmi i vyfotografovat.

Foto: br. Antonín Beran

Dík patří všem, kteří se podílejí na sokolské práci s dětmi. Děti jsou chloubou a základem dobře fungující rodiny i sokolské.

-drob-

Vánoční odpoledne Sokola Vídeň III/XI a odboru III Českého srdce

Sál Slovanské besedy se pomalu zaplňoval – i když třeba přiznat, že ne tolik jako v předchozích letech. Důvod byl prostý: řada menšinových spolků pořádala podobné podniky ve stejnou dobu, a tak se obyčklí hosté nemohli dostavit. Nicméně, sál s krásně ozdobeným vánočním stromkem a pódium připraveným pro účinkující vydechoval vánoční atmosféru, dlouhý stůl pokrývalo množství tombolových výher a bufetový pult byl plný připravených dobrot.

Br. Miříčka přivítal návštěvníky jménem výboru Sokola Vídeň III/XI, br. Klouzal zase jménem odboru III Českého srdce. Lidé si při šálku kávy a zákusku vyměnili pár přátelských vět a po chvíli se ztišili a zaposlouchali do známé vánoční koledy „Nesem vám noviny“, jíž jsme zahájili naše pásmo hudby a vánočního čtení. Zaslýchla jsem po jeho skončení z mnoha stran, že se program velmi líbil. Máme naštěstí u nás v jednotě hodně ochotných lidí a je to jejich osobní zásluha, že se program vydařil. Nesmím ovšem zapomenout, že velkou měrou přispěl br. Vladimír Stejskal z jednoty XII/XV, kterého jsme tentokrát přizvali, a který nás zpěvem i průvodním slovem seznámil s nejstaršími českými koledami a také koledami dalších evropských národů. A přidal i veselé čtení z knihy Karla Poláčka „Bylo nás pět“. Hudebně ho podpořili manželé Sedovi. Již řadu let nám na klavír hraje polská klavíristka Isabella, která také hudebně doprovází naši s. Anitu Krulišovou. Sestry

Pařízková a Štěrbová přispěly pěknými vánočními příběhy. Jak vidíte, příspěvků se sešlo dost a zrodil se z nich program, který – dle slov některých posluchačů – předčil ty předešlé. O přestávce se prodávaly losy do tomboly, lidé oblehli bufet a ze všech vyzařovala spokojenost a radost z příjemně stráveného svátečního odpoledne. Po skončení vánočního programu jsme si všichni zaspívali několik vánočních písní a nakonec tu nejkrásnější z koled „Narodil se Kristus Pán“.

Nastala chvíle gratulací našim jubilantům. To již u nás k vánočnímu odpoledni neodmyslitelně patří – kdo v tom roce dovrší kulatého výročí, dostane dárek.

Br. Miříčka ještě vyslovil svůj dík všem, kteří se podíleli na přípravách oslavy, protože bez ochotných rukou s. Folťínové, Miříčkové a manželů Klouzalových by se vánoční posezení nebylo mohlo konat.

Následovala společná večeře, byly vydány výhry tomboly, lidé si přesedávali od stolu ke stolu, aby si každý s každým vyměnili přání krásných svátků a také přání novoroční. A tak už vlastně pomalu nastal večer, když se lidé s úsměvem ve tvářích rozcházelí do svých domovů.

Valná hromada Sokolské župy rakouské

Po dvou letech se konala v sobotu 22. listopadu 2008 župní výroční schůze. Starosta Dipl. Ing. Jiří Nováček po nesmírně záslužné práci nejen pro vídeňský sokol po 25 letech jeho vedení a řízení na funkci starosty již nekandidoval. Jako čestný starosta bude ale dále radou i činem podporovat plány župy. Během 25 let naplno ovlivňoval svým přičiněním dění v župě ve prospěch života sokolské organizace, hájil vždy její práva i na veřejnosti, přispěl k znovusjednocení vídeňských sokolských jednot, spolupracoval na vybudování sokolovny v X. okrese. Dlouhá léta zastupoval neúnavně župu při různých příležitostech doma i v zahraničí. Ve svém projevu jako starosta vzpomněl zemřelých sester a bratrů, zavzpomínal na mnohá nelehká období své sokolské činnosti a nakonec popřál budoucímu starostovi a jeho výboru hodně úspěchů.

Následovaly zprávy jednotlivých činovníků výboru, zdravotice jednot, byla přečtena kandidátní listina. Po přestávce následovala volba. Novým starostou Sokolské župy rakouské se stal Dr. Tomáš Frey-Materna. Po zvolení ostatních členů výboru objasnil nový starosta své představy a vyzval všechno členstvo ke spolupráci.

Přejeme novému výboru hodně úspěchů v jeho činnosti!

Výbor, redakce Kulturního klubu

SOKOLSKÁ ŽUPA RAKOUSKÁ

A-1010 Wien, Drachengasse 3 / 5

126. řádná valná hromada
22. listopadu 2008 16:00 hodin
v sále Slovanské Besedy, Drachengasse 3 1010 Wien

KANDIDÁTNÍ LISTINA

Čestný starosta župy	NOVÁČEK Jiří Dipl.-Ing.	III/XI
Čestný člen		
předsednictva župy	KALOUSEK František	XII/XV
starosta	FREY-MATERNA Tomáš Dr.	XVI/XVIII
předsednictvo (8 členů)		
místostarosta	LISNER Jiří Arch. Dipl.-Ing.	XVII/XVIII
místostarosta	KALLIN Werner	X
jednatel	HOVORKOVÁ Jaroslava	XII/XV
náčelnice	FREY-MATEROVÁ Daniela Dr.	XII/XV
náčelník	RODT Pavel Mag.	XVI/XVIII
vzdělávatelka	MÜHLBERGEROVÁ Ilona Mag.	III/XI
pokladník	MATOUŠEK Zdeněk Mag.	XII/XV
zapisovatelka	ŠTĚRBOVÁ Kornelie	III/XI
výbor (9 členů)		
archiv	BASLEROVÁ Helena Ing.	III/XI
	BROUŠEK Karel Dr.	XXI
	HANZL Karel Ing.	IV
matrika	HOVORKA Pavel	XII/XV
zábavní	FOLTÍNOVÁ Libuše	III/XI
hospodář	KŘENEK Rudolf	XVI/XVIII
	PIBÍLOVÁ Marie	XVI/XVIII
místopokladník	ZDRAŽILOVÁ Božena	II
místojednatel	MIRIČKA Marian	III/XI
revise (3 členi)		
	GREGOROVÁ Věra Dr.	XX
	NOVOTNÝ Bohumil	III/XI
	SEVELDA Petr	XII/XV
smírčí soud (5 členů)		
	BLAŽEK Ivo	IV
	BURIÁNOVÁ Olga	X
	BOČKOVÁ Greta	III/XI
	PROS Pavel	XVI/XVIII
	MATEROVÁ Božena	XII/XV

předseda kandidátní komise František Kalousek v.r. 01. září 2008

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.at

Tel./fax: ++43 1 604 87 04
Starosta:

Dr. Thomas Frey-Materna
(e-mail: thomas.frey-materna@rl.co.at)

Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří Nováček
(e-mail: novacek.wien@aon.at)

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školními vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Pibilová, tel. 330 97 87

s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.at

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
17:00 – 18:00

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy)
---------	---------------	-------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti
	18:00 – 19:00	showdance
	19:00 – 20:00	aerobic
	21:00 – 22:00	foťbal
Středa	19:00 – 21:00	odbíjená (mix, Sokol III)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	ladypower
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII (info: tel. 01/480 13 57)

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Úterý	19:30 – 21:00	gymnastika „speciál“ (ženy + muži)
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	17:30 – 18:30	cvičení žactva + stolní tenis
Pátek	20:00 – 22:00	základní sportovní gymnastika (muži)

Sokol Vídeň XXI

21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Česká posila do Altachu

Po neúspěšném angažmá v Turecku se útočník Tomáš Jun loni v lednu vrátil do České republiky do Teplic. Zpočátku se zdálo, že se bude jednat doslova o hvězdný comeback – zejména na konci jara a na počátku podzimu hrál v oslňující formě: Například hned v prvním kole letošního ročníku nasázel Českým Budějovicím do sítě hatrick. Všiml si ho nový trenér české reprezentace Petr Rada. Ale pak přišlo období útlumu a střeleckého trápení – v dalších třinácti kolech se Tomáš Jun netrefil ani jednou. Začalo se hovořit o tom, že by z krize Tomáši Junovi pomohl přechod do jiného týmu. A tím novým působištěm se má stát Altach, v současnosti poslední tým rakouské ligy. Zde by Jun nahradil odcházejícího Brazílce Ailtona a snad by zde našel opět své střelecké štěstí. Řady českých legionářů v rakouské nejvyšší fotbalové soutěži se tedy opět rozšíří. Snad tohoto kroku nebude litovat ani Tomáš Jun, ani funkcionáři Altachu. Jestli pro něj chvíle strávené v dresu Altachu nezůstanou jen krátkou epizodou, se rozhodne i podle vývoje rakouské ligové tabulky, zda se tým udrží v nejvyšší soutěži. V současnosti se nový trenér Altachu Georg Zollhofer při hledání posil na boj o záchranu ohlíží ještě po dalším českém fotbalistovi – bývalému hráči Teplic a nyní Spartánovi Petru Voříškovi. Zároveň je ale prakticky jisté, že zvažovaný transfer opačným směrem, tedy z Rakouska do prvoligových českých Teplic, neproběhne. Oním perspektivním příchozím z Rakouska se měl stát fotbalový brankář Bartoloměj Kuru. Kuru je synem polské matky a českého otce, vzdal se však českého občanství, aby mohl hrát v rakouské juniorské reprezentaci. Zároveň působil sedm let v jednom z nejpřednějších prvoligových rakouských týmů – Austrii Vídeň. Zde však spíše zahřívával lavičku náhradníků – za áčko týmu však odchytal za tu dobu jen jediný zápas. Proto se snažil dostat se do týmu, kde by častěji nastupoval, a zvažoval proto přechod do české ligy. Podle jeho názoru má dokonce současná česká první liga vyšší úroveň než stejná soutěž v Rakousku. Dokladem je podle něj i skutečnost, že z české první ligy odchází více hráčů do velkých světových klubů než z ligy rakouské. Jednadvacetiletý Kuru ale při testech v Teplicích neuspěl – odchytal za český tým zkušebně jeden zápas v tzv. Tipsport lize proti druholigovému mužstvu Mostu, kde působil značně nejistě. Kuru se sice hájil tím, že byl značně vyčerpan týdenním kondičním soustředěním a zároveň si nerozuměl s ostatními hráči týmu, ale vedení Teplic se již rozhodlo. Kuru tedy zůstane v Rakousku. Z Austrie však stejně odchází a podepsal smlouvu s druholigovým SV Grödig. Zde se snad jeho talent bude moci lépe rozvinout a na nepříjemný zážitek z tepleckých testů brzo zapomene. (MaFr)

Z Klagenfurtu do Uherského Hradiště

Angažmá defenzivního středopolaře a bývalého hráče prvoligového týmu Jablonce Michala Korduleho v druholigovém rakouském týmu FC Kärnten Klagenfurt rozhodně neprobíhalo podle jeho představ, i když se mu v Korutanech mimořádně líbilo. Jeho tým se však v druhé nejvyšší soutěži neudržel a třetí rakouská liga rozhodně nebyla tím prostře-

dím, v němž by Kordula chtěl působit. Navíc se Klagenfurt dostal do velkých finančních potíží a skončil v konkurzu. Není proto divu, že se třicetiletý hráč začal ohlížet po novém angažmá. Již loni v létě se mu ozval tým Slovácka, mužstva s prvoligovou minulostí, které však v současnosti hraje v druhé české nejvyšší soutěži. Tehdy však vyjednávání nevyšlo a Kordula zůstal v Rakousku. Nyní se však Slovácko ohlásilo znovu a Kordula se chystá na návrat do České republiky. Slovácku by měl pomoci dostat se z nelichotivého čtrnáctého místa v tabulce české druhé ligy. S trenérem prý již Kordula rozebíral svoji plánovanou pozici v mužstvu, kde se setká i se svým bývalým spoluhráčem z Jablonce Richardem Hrotkem. Celá záležitost však má ještě háček – Kordula má totiž v Klagenfurtu dosud platnou smlouvu. Hráč však věří, že se vše podaří urovnat, protože do Rakouska se vrátit nechce. Dá se tak očekávat, že se česká fotbalová legie v Rakousku opět zmenší o jednoho hráče. (MaFr)

Piták se v Rakousku chytil

Předchozí ročník rakouské první ligy se obhájil mistrovského Salcburku, jehož dres obléká i bývalý hráč Slavie Praha Karel Piták, vůbec nevyvedl. Nejen, že se mu nepodařilo znovu získat prvenství, ale svému konkurentovi, vídeňskému Rapidu, podlehl ostudným způsobem 0:7 na vlastním stadionu. Zklamání fanoušků Salcburku, vedení týmu i hráčů bylo samozřejmě obrovské a projevilo se to i atmosféře v mužstvu. A Karel Piták v této době také uvažoval o možném návratu do české nejvyšší soutěže a hovořilo se o jeho možném hostování v dresu pražské Slavie. Svůj podíl na tom měla i skutečnost, že v létě postihlo Pitáka zranění a obával se, že v základní sestavě pro něj již nebude místo. Trenér Co Adriaans, který do týmu přišel na jaře, však Pitáka podržel a prohlásil, že ho nikam nepustí. Slávistický záložník se ze zdravotních problémů dokázal dostat a konec podzimní sezóny mu stejně jako celému týmu vyšel parádně. V posledních devíti zápasech podzimní části nastoupil v základní sestavě a vstřelil tři góly. Nyní věří, že se katastrofa z minulého ročníku nebude opakovat a Salcburk si své vedoucí místo v lize udrží a znovu získá mistrovský titul. V létě však Karlu Pitákovi tříletá smlouva v Salcburku končí a tak je otázka, zda v týmu zůstane i v dalším ročníku a zda se s ním budeme i nadále potkávat na rakouských stadionech. On sám by rád v zahraničí, nejlépe v Rakousku, ještě nějaký rok zůstal. Odůvodňuje to i tím, že jeho děti zde chodí již dva roky do školky a on by byl rád, kdyby se ještě v němčině tímto způsobem dále zdokonalovaly. Hodně však bude podle Pitáka záležet i na trenérově Salcburku – tomu stávajícímu totiž také v létě vyprší smlouva. (MaFr)

Nejlepší sportovní střelci světa

Olympijská vítězka Kateřina Emmons byla vyhlášena nejlepší sportovní střelkyní světa za uplynulý rok. Tradiční anketu Mezinárodní střelecké federace ovládla společně s korejským reprezentantem Čin Čong-o, který rovněž získal v Pekingu zlatou a stříbrnou medaili. Emmons vyhrála také domácí anketu o nejlepšího střelce roku, jejíž výsledky byly vyhlášeny v Plzni. cc

POSTŘEHY

Vážená paní Dejmalová, děkuji za Vaše kritická slova uveřejněná v prosincovém vydání KLUBU. Není samozřejmé, že lidé reagují na články v novinách a dávají si tu námahu napsat svůj názor a říct veřejně, s čím nesouhlasí. Někdy je jednodušší říct pochvalu nežli kritiku, zvláště pokud chce pisatel vyjádřit kritiku konstruktivní, která chce být přínosem a úhlem pohledu k doplnění a lepšímu, všeobecnějšímu pochopení určitého jevu.

Při psaní své úvahy „Proč obdivuji Němce“ jsem si byl vědom, že můj názor je subjektivní, a řekl jsem to taky hned na začátku, proto necítím teď potřebu obhajovat veřejně to, co jsem vyjádřil a co bylo s laskavým svolením redakce KLUBU uveřejněno. Rád bych však na objasnění dodal:

Máte pravdu v tom, že když si kdokoliv přečte Vámi vybrané citace z mého textu, může se, podobně jako Vy, rozčillit a kritizovat mě. Nemyslíte ale, že v tom tkví veliké nebezpečí, když kdokoliv a kdykoliv vytrhne z nějakého textu, z kontextu a pojetí článku pár myšlenek a ty pak použije jako útočnou zbraň proti autorovi toho článku, aby mu vsunul či podsunul něco, co on vůbec nechtěl říct?

Svůj článek jsem nepsal ani jako historik, ani jako spisovatel, i když mi již vyšly čtyři knihy a mé úvahy jsou již léta publikovány v nejrůznějších novinách. Svým původním povoláním jsem teolog, to byl důvod, proč jsem kdysi emigroval, protože pro komunistický režim v někdejším ČSSR jsem byl persona non grata a nebylo mi umožněno teologii oficiálně studovat. Studium teologie mi otevřelo a hlavně obohatilo pohled na život. Tento pohled je dost odlišný od toho, jaký člověku poskytuje dnešní filozoficko-materialistický – dodejme taky ateistický – a zároveň profitu- a ziskuchtivý systém společnosti, ve které žijeme. Za ta léta, co se teologie pro mne stala taky hobby, nejen povoláním, se asi můj pohled dosti radikálně odlišuje od všeobecného pohledu většiny lidí a Vy nejste jediná, komu můj pohled na život, ale taky na historii vadí. Měl jsem možnost ve zpovědnici, ale taky v mnoha jiných osobních rozhovorech vyslechnout stovky lidí a hledat spolu s nimi odpovědi na velice závažné, bolestné a těžko řešitelné problémy, které člověka sužují v nejhlubším zákoutí svědomí. Dodnes pracuji, již léta, v nemocnici a potkal jsem a nadále potkávám a doprovázím lidi na jejich poslední životní cestě. Někdy mi nezbyde již nic jiného než říci alespoň něco hezkého o těchto lidech při jejich pohřbu. Víte, čemu mě tito lidé učí a co ze všeho toho, co spolu prožijeme, na mne nejvíce působí? – Jejich touha po míru, jejich touha odejít z tohoto světa v klidu, smíření se sebou samým, svými nejbližšími, svým Bohem... Nic z těch krutých a bolestných ran, které komukoliv z nich způsobilo prostředí, rodina, historie, režim – ať byl jakýkoliv – je již netrápí, jako by to vše ani nebylo existovalo, trápí je stav jejich duše, která se ne vždy a ve všech těch životem propletených okolnostech zachovala tak, aby v ní ta jejich reakce vyvolala radost, pokoj, aby ji zapálila láskou k sobě, k jiným a k Bohu. Už snad tisíckrát jsem si říkal, jak je vše kolem nás, dokonce i celá naše minulost a dějiny relativní, jak je to – teď použiji vědomě silné slovo – často nepodstatné –, protože to, co je podstatné, to se odehrává v na-

šem nitru, tam se rodí naše rozhodování, naše odpověď, náš životní směr, tam se rozhoduje o tom, s jakými pocity a v jakém stavu jednou budeme z tohoto světa odcházet.

V mých textech chci zprostředkovat něco pozitivního, něco inspirujícího, něco, co by mohlo dodat člověku ubytému prostředím odvalu, smysl, vizi, směr, ba i radost. Cožpak kolem nás stále ještě není víc než dost utrpení, bolesti, neštěstí, katastrof a válek? A to nemusíme vůbec vyrazit za hranice Rakouska, stačí se potočit kolem sebe. Kolik beznaděje, strachu, skepse dnes vládne v myšlení lidí. Kolik lidí si bere život, protože není kolem nich někdo, kdo by jim podal pomocnou ruku, kdo by jim řekl, že mu na nich záleží, že je má někdo rád. Statistiky sebevražd v dnešních tzv. civilizovaných, ekonomicky rozvinutých zemích jsou více a více alarmující, dle expertů bude největší poptávka v oboru zdravotnictví v nejbližších letech po psychiatrických léčebnách. Lidé ztrácejí smysl pro život, neví, proč zde jsou, kam směřují...

Je toho mnoho, co mne v souvislosti s Vaší kritikou a mým, dle Vašich slov, přehnaným obdivem Němců navzdory jejich někdejšími zločinům za války napadá, o čem bych se rád zmínil. Dovolte mi však poukázat v této souvislosti na dvě země, které definitivně poznamenaly nejenom náš osud, ale také osudy lidí jiných evropských zemí. Nedávno informovala média o anketě v Rusku, která již obletěla kromě Rakouska a pár zemí, snad celý svět – anketa o tom, koho považují lidé za největší osobnost své země. Jak známo, v Česku vyhrál Karel IV., ve Francii de Gaulle, v Německu Adenauer, v Belgii P. Damian atd. V Rusku skončil na třetím místě Stalin! I když to nevyhrál, je zářející fakt, že ještě dnes, skoro 20 let po perestrojce, občané Ruska považují Stalina – toho zločince, který byl snad ještě krutější než Hitler – za vynikající osobnost. Asi před dvěma týdny, tedy ještě před zveřejněním výsledku této ankety, vysílal rakouský rozhlas Ö1 relaci, ve které mluvili různí historikové a odborníci o současné situaci v Rusku. Všichni se shodli na tom, že v této zemi, navzdory tomu, že se tam tolik věcí změnilo, dodnes ještě nenastala vědomá a veřejná konfrontace s minulostí. Jinak by se muselo změnit něco mnohem podstatnějšího a důležitějšího, než se doposud stalo, a politici typu Putina by museli nejenom odstoupit, ale museli by být postaveni před soud za jejich minulou spolupráci s KGB a nynější zločiny spáchané v Čečensku, Gruzii a jinde... (V této souvislosti se v Rakousku šíří anekdota o veřejném tajemství, proč zde nedošlo ještě k obdobné anketě – z obavy, aby se Rakousko neztrapnilo před světem, protože existuje reálná prognóza, že by zřejmě mnoho lidí dnes volilo za největší osobnost Rakouska právě postavu Adolfa Hitlera, který se zde narodil!)

Po tzv. sametové revoluci došlo k pozitivním změnám i na území České a Slovenské republiky. I já kvituji tyto změny jako velké a krásné. Ale ani v jedné z těchto zemí nebyli zločinci minulého režimu povoláni k odpovědnosti. Komunistická strana nejenom že nebyla zakázána, ale doposud se nenašlo dost sil k prosazení toho, aby byla přinucena k veřejné omluvě, aby byla, když už ne právně, tak alespoň morálně, vyzvána k pokání. Původci komunisticko-estébáckých zločinů se beztravně pohybují na veřejnosti, podnikají, nikdo je za zločiny nestíhá. A to již existují statistiky o uměle vykonstruovaných monstrprocesech, nespravedlivě a bezprávně odsouzených, popra-

vených, o likvidaci řeholních řádů, znárodnění církevního majetku, který politici dodnes nejsou schopni vyřešit a ukradený majetek vrátit nebo nahradit. Následkem brutálního režimu po roce 1948 byly tisíce rozvrácených rodin, deformace lidských charakterů, emigrace tisíců lidí – potencionálních umělců, vědců, akademiků a talentů všech možných oborů, zákaz studia a výkonu práce stovkám tisíců lidí kvůli degradujícím kádrovým posudkům! Vše do nebe volající zločiny proti lidskosti! Kolik bylo těch, kteří se tehdy veřejně proti tomuto totalitárnímu režimu postavili? Jak dopadli? Co se s nimi stalo? Jak s nimi komunisticko-estébácký režim zacházel? A víte, co je nejhorší? Toto vše, nám tak dobře známé z nedávné minulosti, se dělo ne v období války, ale v období míru, v období budování komunisty prohlašovaného ráje na zemi. Ještě dnes je v mnoha postkomunistických zemích tabu mluvit, psát či zkoumat některé zločiny minulosti. Četl jsem knihu ruské novinářky Anny Politkovské *Ruský deník*. Musel jsem ji odložit, protože bych nemohl spát, tak hrůzné a bolestné bylo svědectví o tom, co se dnes v Rusku stále děje. Anna Politkovská byla chladnokrevně zavražděna a není síly, která by vyhledala a odsoudila vraha...

Mám snad obdivovat tyto země? Za co?

Bylo natočeno mnoho zajímavých filmů o zločinech komunismu. Češi umí dělat dobré filmy. Ale žádný z nich, paradoxně, se nevyrovná tomu, považovanému a oceněnému Oscarem za nejlepší zahraniční film, který byl natočen před nedávnem právě v Německu – *Das Leben der Anderen*.

Paní Dejmalová, mohl bych pokračovat do nekonečna a pořád bych nacházel dostatek argumentů, kterými bych „můj“ obdiv k Němcům podložil (samozřejmě míněno všeobecně, protože blbců a špatných, konkrétních osob je v každém národě dost). Souhlasím plně s Vámi, že zločiny, které za II. světové války Německo spáchalo, byly hrozné. Ale znovu opakuji, že neznám v Evropě národ, který prošel tak hlubokou a zásadní vnitřní proměnou a obrodou jako právě Němci. A za to si jich vážím a smekám před nimi klobouk!

*ThLic. Peter Žaloudek, 7. ledna 2009, Vídeň
www.peterzaloudek.com*

Skt Leonhard, 14. 1. 2009

Vážená paní šéfredaktorko ing. Baslerová,

připojuji se k těm, kteří vyslovují Vám i Vaším spolupracovníkům dík a uznání za vynikající kulturně zpravodajskou úroveň časopisu Kulturní Klub. Je obdivuhodné, co s tak nenápadnými prostředky všecko dokážete, zejména č. 11-12 bylo vynikající. Jakožto muzikologa mne mj. zaujala vynikající a velmi sympaticky napsaná studie o koledě „Stille Nacht“ od Petra Žaloudka, za kterou by se nemusel stydět ani odborný vědecký pracovník. Mohu to posoudit z vlastní zkušenosti. I já jsem se totiž asi před deseti lety podrobně zabýval tímž tématem a publikoval o něm v českém odborném tisku. Jednu celou knížku na toto téma, kterou jsem našel ve zdejším museu, jsem dal okopírovat a daroval pak Univerzitní knihovně v Praze. Rád bych se s panem Žaloudkem příležitostně seznámil, popřípadě setkal u nás v Salcburku. Patrně bychom si měli o čem povídat. Nebylo by možno opatřit jeho vídeňskou adresu?

Zajímalo by mne též, jakým způsobem by bylo možno objednat a dostat Vámi iniciovanou publikaci o české emigraci, do níž jsem sám poslal příspěvek.

Velmi lituji, že bydlím daleko od Vídně, kde se stále děje tolik zajímavého, a také toho, že jsem se – hlavně vzhledem k mému stáří (brzo už 81!) – neodhodlal k návštěvě Vámi pořádané výstavy, která by mne byla velice zajímala, a ani k návštěvě Albertiny, kde byl tak dlouho vystavován van Gogh.

Vážená paní inženýrko, děkuji Vám za všechnu Vaši práci tak obětavě konanou a přeji jak Vám, tak i všem Vaším spolupracovníkům zdar této záslužné činnosti a srdečně zdravím v novém roce.

S úctou

*Prof. Mag. Vladimír Poš s chotí
Tel.: 06 246/ 735 58 (i fax)*

Milujte zvířata!

Když budete v těchto dnech projíždět Prahou, každou chvíli vás osloví plakát: **Adoptujte zvíře**. Cílem těchto plakátů je snaha o získání peněz na záchranu ohrožených zvířat pražské ZOO.

V pátek 19. prosince jsem cestoval vlakem Vindobona z Vídně do Prahy. Vagón 2. třídy, do kterého jsem vstoupil, byl již skoro celý plný, což mne překvapilo, protože nejsem na to na této trase zvyklý. Vlak se dal za chvíli do pohybu a já se vydal na pochůzku s cílem najít nějaké lepší místo. První vagón, do kterého jsem vešel, byl právě vagón 1. třídy. Při vstupu do něj jsem si všiml, že na vnitřních dveřích byl na místě, kde stálo označení 1, přelepený papír s nápisem 2. třída. Vagón byl zcela prázdný. Zůstal jsem tedy stát u těch dveří tak dlouho, než přišel rakouský průvodčí, a zeptal se ho, jestli je pravda to, co říká ten papír. Když mi to potvrdil s odůvodněním, že rakouské dráhy chtějí vyjít před vánočními návaly cestujících vstříc a vlakovou soupravu doplnily tímto vagónem, potěšil jsem se, vrátil se pro své věci do sousedního vagónu a pak se uvelebil v pohodlném křesle 1. třídy. V Břeclavi nikdo do vagónu nenašlupoval, zvenku totiž označení 1. třída přelepeno nebylo. V Brně stálo na peróně mnoho lidí. Ti se však očividně tomuto vagónu vyhýbali, v domnění, že se jedná o 1. třídu. Rychle jsem tedy vyběhl ven a hlasitým zvoláním vyzval lidi, aby se nebáli vstoupit, že se jedná o vagón 2. třídy. Po prvotní nedůvěře začali lidé nastupovat, během několika okamžiků byl vagón zcela zaplněn, mnozí zůstali stát, protože již nezbylo místo k sezení. Vlak se za chvíli rozjel. Po několika minutách jízdy se prodírala vagónem jedna paní s kufrem. Přišla k jednomu místu a říká: „Toto je moje místo, uvolněte ho prosím.“ Na sedadle sedělo malé dítě, odhadoval jsem mu kolem 5 let, vedle něj sedělo jiné malé dítě, proti jejich matka a jeden mladý zahraniční turista. Matka dětí okamžitě zareagovala a řekla té paní: „Jestli máte místenku, tak nám ji prosím ukažte.“ Paní jí podrážděně odsekla: „Co vám mám co ukazovat, jste slepá?“ Přitom ukázala rukou nahoru k místu, kde běžně bývají očíslovaná sedadla se zasunutými místenkami. Jenže tam žádná rezervace nebyla. Když si toho všimla, nervózně sáhla do své tašky, vytáhla z ní místenku a strčila drze před nos matce s dětmi. Ta beze slova vzala dítě za ruku a řekla: „Pojďte, budeme hledat jiné místo.“ Paní s místenkou za ní ještě křikla: „Když budete chtít příště sedět, kupte si las-

kavě místenku." Matka se obrátila a řekla: „Nemohla jsem vědět, že je to místo rezervované...“

S velkou nevolí jsem sledoval nejen já, ale i jiní cestující tuto trapnou scénku. Tak jak ostatní pozorovatele, i mne dráždila arogantnost paní vlastníci místenku. Chtěl jsem vstát a něco jí říct, ale bránilo mi v tom pomyšlení, že ta paní je oficiálně v právu a já slíznu další výbuch její arogantnosti, a tak jsem, možná taky ze zbabělosti, mlčel... Kvůli této události bych však tyto řádky nepsal. To, co se událo o nějaký čas později, je důvod tohoto psaní. Na uvolněná místa po dětech si sedli dva mladí lidé, kluk a holka. Měli s sebou malou klec, ve které bylo malé kotě. Po nějaké době cesty otevřeli dvířka, kotě vytáhli a začali se s ním mazlit. Paní s místenkou je chvíli pozorovala, pak se začala s kotětem mazlit taky: „Tuťuli – muťuli, ty jsi ale hezká kočička, jakpak se jmenuješ, ty broučku malej?“ Začala ji hladit, škrábat pod krkem, přitom sladce měnila hlas ve všech možných tóninách, občas se obrátila na jeho majitele a vyjadřovala jim svůj obdiv za to, že jsou vlastníci tak roztomilého zvířátka... A to byl okamžik, kdy se mi udělalo špatně. Znovu jsem myslel, že teď nastala ta chvíle něco udělat, něco říct. Jenže pomyšlení, že oslovím či budu kárat někoho tak primitivního a necharakterního, ve mně vyvolala odpor a nechuť cokoliv této osobě říct. Proto jsem se rozhodl o tom radši napsat. Je krásné, když lidi dokážou milovat zvířata. Ale mnohem krásnější by bylo mít nejdříve úctu, respekt a hlavně lásku k člověku. Jestli totiž dokážeme nejdřív milovat lidi, tak pak, zcela automaticky, následně dokážeme milovat i zvířata, přírodu a dokážeme dát věcem správný řád. Opačně to nefunguje.

*ThLic. Peter Žaloudek, Vídeň, prosinec 2008
www.peterzaloudek.com*

Vážená redakce,
již po léta dostávám časopis Klub o dva měsíce opožděně. Číslo 11-12/2008 jsem obdržela teprve tento týden, 2 KW 2009. Prosím, abyste učinili opatření, aby mně byl časopis doručován jako jiným předplatitelům včas. Jinak jsou mnohé informace bohužel bezcenné.

Děkuji za vyřízení a zůstávám s pozdravem

Kveta Oborny

Vážená paní Oborny,
o těchto problémech rakouské pošty víme, ale i přes opakované stížnosti se nic nezlepšilo, proto také hledáme možnost nám finančně dostupného jiného doručení, tj. změníme v dohledné době doručovatele. Vánoční číslo bylo odevzdáno na poštu v druhém týdnu prosince 2008, smlouva, kterou s poštou máme, je na doručení do pěti dnů. Kdy Vám bylo číslo doručeno, jste napsala. Ve Vašem okrese dokonce pošta v minulém roce již dvakrát časopis nedoručila, pouze pohodila v restauraci Böhmische Kuchl, proto jsme je také museli rozesílat sami ještě jednou, tím samozřejmě došlo ke značnému zpoždění.

Prosím, stěžujte si na Vašem poštovním úřadě či na ředitelství pošt.

Ale i přesto se omlouváme za naši nezaviněné zpoždění, které nás velice mrzí. Naším cílem je, aby čtenáři dostali včas potřebné informace. Takto je naše práce znehodnocena a vy jako čtenářka jste právem nespokojena.

Prosíme tedy ještě o trochu trpělivosti, než tento problém vyřešíme.

Za redakci srdečně zdraví

Helena Basler, šéfredaktorka

GLOSA

ZTRACENÁ PŘÍLEŽITOST

Nedávno jsem četl, že Česká republika je nejateističtější, tedy nejnežbožnější zemí v Evropě. Chodí do kostela málo lidí? Do dotazníků veřejného mínění se napíše „bez vyznání“? Nemohu se zbavit myšlenky, že je to jinak. Někteří argumentují křížáky, jiní upálením Jana Husa, další Koniášem a v současné době násilnostmi kněží-pedofilů. Souvisí tyto okolnosti s ateismem? Není to spíše nespokojenost nad způsobem života některých lidí anebo skupin lidí? Kdysi byl ateismus chápán jako intelektuální omyl, který bylo zapotřebí překonávat mystikou, dnes jde spíše o nedostatečně věrohodné svědectví křesťanských církví a snad i o rozlišování různých druhů bezvěrectví. Dědictví křesťanství a judaismu v českých zemích je příliš cenné, než aby zůstalo nezodpovězeno. Domnívám se, že mnoho tzv. neznabohů má na mysli církev, a nikoliv víru. Terminologie může být různá, T. G. Masaryk mluvil o „transcendentálním rozměru života“, Václav Havel o „horizontu horizontů“. Také slycháváme: „V Boha nevěřím, ale něco nad námi musí být.“ A navíc, česká zbožnost je spíše skrytá a plachá, na rozdíl od třeba španělské nebo italské.

V Poličanech na Benešovsku byl začátkem srpna položen základní kámen ke stavbě trapistického kláštera s mariánským zasvěcením „Naší Paní nad Vltavou“. Slavnosti se zúčastnil apoštolský nuncius Diego Causero s prohlášením, že „jde o mimořádnou událost, klášter vznikne v zemi, kde vzhledem k nedávné neblahé minulosti se veřejnost chlubí, že Česká republika je nejsekulárnější evropskou zemí. V republice ale vznikají intenzivní a radikální spirituality, např. řád karmelitánek či trapistů pro řeholníky i řeholnice.“ V Poličanech byl již otevřen řádovými sestrami vedený Dům pro hosty, slouží těm, kteří touží po chvíli v ústraní, klidu a meditaci.

Během mých studií v Československu po roce 1948 do nás bušil přednášející v lekcích marx-leninismu stále opakovanou frází „Jediným bohem Vatikánu je dolar“. Vybral si tento člověk svoje povolání dobrovolně, nebo do něj sklouzl následkem nějakých okolností nebo tlaků? Byl ateista? Nebo oběť totalitního režimu? Jakousi oklikou jsem se později dozvěděl, že v soukromí se touto floskulí neoháněl a potají chodil do kostela, ale tak, aby ho nikdo neviděl. Nejedna komunistický pohlavár míval tehdy církevní pohřeb.

Někteří křesťané pochopili a přijali léta komunistického útlaku jako jakýsi očistec. Pád komunismu přinesl překvapení – ani pro církev, ani pro společnost nenastal vstup do zaslíbené země, ale jen do dalšího vývojového období. Jak na tuto okolnost katolická církev reagovala? Jaký byl význam skrytých katolických aktivit po roce 1948 a zejména po roce 1968, jaký měl na ně názor Vatikán a jak se dnes posuzují? To mne napadlo, když jsme v Austrálii uvítali kromě velké skupiny katolické mládeže dva české biskupy a sedmáct českých kněží. Co nám řekli o svých zkušenostech konfrontace s komunismem, lidskými právy a sjednocením Evropy? Po únorovém puči byl náboženský život na čtyřicet let sražen na kolena, to nebyl jen výsledek brutality Ústředního výboru KSČ, ale i neblahé činnosti katolického kněze ministra Plojgara, církevních tajemníků, s režimem spolupracujících kněží. Přechod diktatury k demokracii neprošel v naší zemi žádným revolučním zúctováním, krveprolitím, nedošlo k žádnému „Norimberskému procesu“. Nakreslila se tlustá čára za minulostí ve společnosti, v politice i v církvi. Duch vyrovnání se neprobudil. Došlo k uzdravení společnosti? Hříšníci nezpytovali svědomí, jen si změnili kabát.

Být křesťanem není tedy nejsnadnější. Být ateistou ano? Víru neztotožňuji ani s náboženstvím, ani s církví. Víra má v českých zemích hluboké kořeny, nemusí být zjevná. Možná, že se obligátní zbožná slova opotřebovala a ztratila svůj význam. Konfrontace s nacismem podnítila „teologii po Osvětimi“, konfrontace s komunismem byla sice ovlivněna Janem Pavlem II., ale podle mého mínění se smysluplná projekce na českém církevním plátně dosud nepromítla.

Jeden z mých gymnaziálních spolužáků po rozpuštění jezuitského semináře v roce 1948 pracoval patnáct let v brněnské zbrojovce. Druhý, salesián, po propuštění z vězení čistil auta v servisní opravně. Studovali v podzemních seminářích a nedostali se do formální struktury církve, apoštolsky pracovali nepoznání v dělnickém prostředí a občanském životě. Tehdy to byla vynucená nutnost, nepotřebuje ale i dnešní svět takové kněze?

Je mi líto, že nadhozené otázky nepřišly v Melbourne na program při návštěvě duchovních z České republiky.

*Dr. Miloš Ondrášek,
Melbourne, Austrálie, 2008*

ÚVAHA

Yes, we can!

S tímto pregnantním heslem nedávno překvapivě vyhrál americké prezidentské volby do té doby neznámý občan Barack Obama, který se narodil před necelými 48 lety – 4. srpna 1961 – na Havaji. V té době ještě museli američtí občané tmavé pleti v jeho vlasti sedět v biogracech a veřejných dopravních prostředcích v zadních lavicích, oddělení od svých spoluobčanů bílé pleti. Před 50 lety! A po této poměrně krátké době byl většinou svých spoluobčanů všech odstínů pleti a náboženských denominací dosazen do nejvyšší státní funkce nejmocnější země světa právě takový člověk! Jaký by byl asi výsledek volby být vzdělaného a všemi potřebnými vědomostmi vybaveného Roma do prezidentské funkce v České republice?

Položil jsem si tuto otázku během televizního přenosu volební ceremonie z Washingtonu, když jsem hleděl na dvě hezké, poměrně mladé osoby, narozené s poněkud tmavší pletí, jimž přišly vzdát hold přes 2 milióny amerických voličů ze všech končin kontinentu. Jak by asi reagovali občané ve středoevropské zemi, kde si nedávno vyměnili dva přední političtí činitelé své už obstarožní manželky za mladší, štíhlejší a reprezentativnější?

I v Americe se asi statisíce diváckých očí zahleděly na hezký jev nové první dámy Michelle, která na rozdíl od svých předchůdkyň nehýřila šperky z drahých kovů a módními výstřelky z drahých krejčovských salónů. Asi si tím získala srdce všech přítomných žen z lidových vrstev. A slušelo jí to také. V době nynější hluboké celosvětové hospodářské krize to jistě hraje svou úlohu. A nejen v Americe. Obyvatelé onoho kontinentu například nechápou Evropany, kteří o sobě prohlašují, že americké ob-

čanství a život na jejich kontinentu není touhou každého mimoamerického občana (ke kterým patří i autor tohoto článku), nemohou a nechtějí tomu uvěřit.

Obamův optimismus, způsoby a cíle jeho jednání bez příkras a slibů nemožností je pro lidi sympatickým rysem. Připomíná jim Churchillův historický projev na počátku druhé světové války, v němž nesliboval hory doly, nýbrž zdůraznil, že lidstvo k dosažení svého cíle očekávají velké oběti, vyžadující hodně potu a krve. Také nový americký prezident neslibuje laciné úspěchy a rychlé zlepšení současné katastrofální světové hospodářské situace, s pomocí lidí celého světa, ale cestu pozvolného uzdravení. A právě tento postoj zřejmě američtí občané přes všechny záporné jevy v jejich současném životě oceňují. Žádné plané sliby, ale pravdivé ocenění situace s poukazem na nesmírné těžkosti, které lidstvo čekají.

Nový americký prezident, na něhož jsou upřeny dnes zraky ze všech pěti kontinentů, napsal svým dvěma dcerkám ve věku 10 a 7 let dojemný dopis, který ve zkrácené podobě zní asi takto:

Milá Malie a Sasho, vím, že pro vás a pro maminku nebyly uplynulé dva roky lehké. Nemůže to odčinit ani vánoční dárek psa, z něhož máte takovou radost. Chci vám říci, proč jsem vás vzal s sebou na své předvolební cestování Spojenými státy. Kdysi mi šlo hlavně o ješitnost a osobní úspěch. Ale pak jste se narodily vy dvě a staly se největší starostí a radostí mého života. Chci, abyste byly trvale šťastné, jako to přeji všem dětem naší vlasti. Chci se snažit, abyste si své štěstí zachovaly i v dospělosti. Proto jsem kandidoval na prezidenta USA. Chci, abyste mohly studovat na dobrých univerzitách bez podmínky, že vaši rodiče musí být bohatí. Chci, abyste si našly dobré a zajímavé zaměstnání se zdravotním pojištěním. Chci, abyste

i svým vlastním přičiněním žily ve světě, kde budou mírovými prostředky odstraněny všechny náboženské, rasové a národnostní rozepře. Abyste v dospělosti žily ve světě, v němž se splní všechny vaše sny a tužby a abyste také osobně přispěly k vytvoření takového světa.

S láskou váš otec.

Není to doslovný překlad, ale určitě odpovídá obsahu dopisu. Je důkazem krásného otcovského poměru k vlastním i všem ostatním dětem světa. Charakterizuje a vyjadřuje myšlení nové hlavy dnes nejsilnější velmoci světa a vysvětluje, proč mu Američané důvěřují a drží palce. Nechtě je svými činy nikdy nezklame!

Jindřich Lion

Čtení v Galerii Time

V rámci výstavy *40 Jahre Rückblick 1968-2008 – Integration in der Emigration* se konalo 24. 10. 2008 v Galerii Time literární čtení na téma „Wiederhall des Jahres 1968 in der slowakischen, tschechischen und österreichischen Literatur“. Za účasti jednoho z autorů Milana Ráčka si vyslechlo soustředěné publikum se zájmem úryvky z díla již nežijícího slovenského autora Ladislava MŇAČKA *Wie die Macht schmeckt* v přednesu Andrey Ozábalové. Ukázku z románu Pavla KOHOUTA *Aus dem Tagebuch eines Konterrevolutionärs* a následující premiéru části povídky Milana RÁČKA *Hochzeits- und Weihnachtsgeschichten* z připravované knihy *Hochzeits- und Weihnachtsgeschichten – Erzählungen aus Mitteleuropa* (vyjde na jaře 2009) slyšeli v podání herce Jakuba Kavína. Spokojené publikum odměnilo protagonisty večera zasloužilým potleskem a setrvalo u malého občerstvení v družném hovoru ještě velmi dlouho.

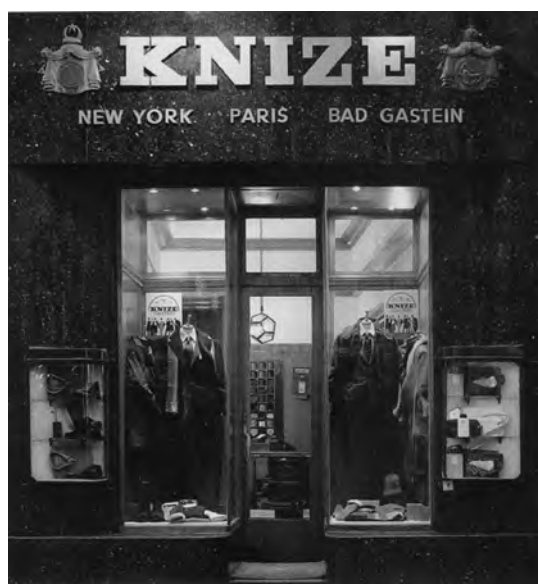
Foto: Richard Basler

KRÁTKÁ OHLÉDNUTÍ:

6. 11. 1858

Otevírá starorakušan a český žid Josef Kníže ve Vídni na Příkopech-Graben módní pánský „**Dům KNIZE**“, který se stal ve dvacátých a třicátých letech známou světovou módní institucí. Po smrti jeho zakladatele převzal módní dům bankéř Albert Wolff. Jeho manželka přizvala ke spolupráci Adolfa Loose jako architekta (mramorový portál a z větší části interiéry obchodu) a jeho syna Ernsta Drydena jako módního návrháře a poradce pro propagaci. S oběma jmény je vzestup „Domu“ spojen. Knize byl jeden z prvních s vlastní propagační strategií a vlastní značkou zboží. Otevírají se filiálky v Karlových Varech, Berlíně, Paříži, Praze, v Bad Gastein a New Yorku. V roce 1938 však musí

rodina Wolffových emigrovat, vídeňský obchod byl ale dále zaměstnanci veden pod jménem Knize. Současným majitelem je Rudolf Niedersüß, který se i v dnešní době konfekce snaží udržet stejnou kvalitu u ručního obleku na míru jako jeho předchůdci.

17. 11. 2008

Zvala prezidentka Národní rady / Nationalrat mag. Barbara Prammer na slavnostní akt „20 let AMCHA v Rakousku“ do paláce Epstein. Tato organizace slouží na poli psychosociální péče obětem, které přežili holocaust. Prezidentem rakouské AMCHY je Mag. Karl Semlitsch. Při této příležitosti bylo vzpomenu sté výročí narození **Simona Wiesenthala**. V paláci Strozzi má vzniknout Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien. S otevřením se počítá nejpozději v roce 2012.

25. 11. 2008

Při příležitosti udělení Foerderpreis Ballettclub Wiener Staatoper & Volksoper 2008 pozval slovenský velvyslanec a prezidentka Ballettclub vídeňské státní opery do Residence tanečnici **Ninu Polákovou**, Halbsolistin baletu vídeňské Státní opery a Volksoper, původem ze Slovenska.

28. 11. 2008

Při příležitosti 25. výročí jejího založení zvala **Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut** do Chorvátského centra. Tématem slavnostního večera byla přednáška nazvaná – *Integration und Identität: Mobilität als Herausforderung für die Volksgruppen in Wien*. Po přivítání Univ. Doc. Dr. Felixem Bis-

terem referovali Dr. Heinz Tichy (ústavní právník), Mag. Helmut Dormayr (vědecký výzkumný pracovník – vzdělání), Dr. Károly Cserján (sociolog), Univ. Prof. Dr. Heinz Fassmann (geograf) a Sylvia Mentsik (pedagožka). Poté následoval na stejné téma kulatý stůl se zástupci Ukrajinců a Rusínů v Chorvatsku, Chorvátů z Vojvodiny (Srbsko), burgenlandských Chorvatů a rakouských Romů. Pořádal spolek „Napredak“.

Proběhly volby Rodičovské rady: předsedkyně – Emílie Thiel, zástupkyně – Mag. Katharina Schrottenbach, jednatelka – Mag. Karolina Poslusny, zást. jednatelky – Beate Norman, pokladní – Eva Varecka, zást. pokl. – Dipl. Ing. Renata Krzan, revize – Monika Kostohryz.

101. valná hromada Školského spolku Komenský: Novými členy výboru se stali Jaromír Šlápota, předseda Československého ústavu zahraničního (místopředseda), a Mag. Marie Gruscher, bývalá absolventka školy.

Starosta: Ing. Karel Hanzl, místostarosta: Mag. Pavel Rodt, místostarosta: Jaromír Šlápota, jednatelka: Mag. Margita Jonas, místojednatel: Anton Valenta, pokladní: Edith Neuhold, místopokladní: Jaroslava Linha, členové výboru: Silvia Buchal, Pavla Carmignato, Mag. Marie Gruscher, Sylva Hájek, Rudolf Černý, Ing. Alexander Havlíček, revize: Dr. Walther Leeb, Tomáš Kostohryz, Jaroslava Hovorková, zástupci škol: Mag. Jana Hanzl, Mag. Helena Huber.

2. – 12. 12. 2008

Proběhl ve Vídni 1. rakouský filmový festival zaměřený na lidská práva *this human world*. Festival byl otevřen premiérou českého dokumentárního celovečerního filmu *Občan Havel* (2008) režiséra Pavla Kouteckého a Miroslava Janka.

3. 2. 2009

Vernisáží na velvyslanectví České republiky byla otevřena výstava unikátních fotografií z I. světové války pod názvem *Pěšky první válkou / Zu Fuß durch den ersten Weltkrieg*. Fotograf a kurátor výstavy Jaroslav Kučera použil pro výstavu skleněné negativy neznámého autora, pravděpodobně ženisty rakousko-uherské armády.

5. 2. 2009

Kulatý stůl **Rakousko – Česká republika. Naše 20. století. Revoluce v Evropě – rok 1898** připravila Waldviertel Akademie ve spolupráci s Ludwig Boltzmann Institut jako doprovodný program k velké příhraniční výstavě 2009 „Rakousko, Česko. Rozdělený – odloučený – sjednocený.“

České srdce, odbor V.

V českém prostředí se cítíme dobře, a proto se scházíme jednou ročně v restauraci Böhmerwald u Stuhlíků. Slavíme tam Svátek matek a i našich ostatních žen. Předseda Jarka FLORIAN přivítal přítomné a poté zavzpomínal na začátky Českého srdce. Za krátkou dobu po založení se utvořily v několika okresech odbory, někdy i dva. Zajímavé je také jeho poslání dnes.

V našem programu recitovaly děti básničky a starší děti se přidaly s povídkami. Každá žena byla obdarována květinou v květináči a po programu a dobrém jídle jsme se pomalu začali rozcházet. Někteří ještě rádi zůstali, protože venku pořádně pršelo.

Vždy po dvou letech máme výroční schůzi. Nyní jsme si zvolili nového a především mladšího předsedu Antona Floriána. Místopředsedou je Vladimír Stejskal, pokladní Irena Floriánová, jednatelkou Jiřina Rozehnalová a novým revizorem je Zdeno Matoušek.

Na Vánoce už dlouhé roky spolupracujeme se sokolskou jednotou XII/XV. Ti si vymysleli letos něco jiného. Sešli jsme se ve starém AkH (Campus) v jedné hospodě. Bylo to v prvním poschodí, a když se tam sešly dvě organizace s hromadou dětí, tak to tam bylo přeplněné. Po obědě, který našim členům poskytl odbor, se mohli účastníci procházet zimní zahradou s vánočním trhem, kde jako každý rok nechyběly ani velké jesle s živými zvířátky.

JAFI

Tradiční Vánoční koncert pořádaný Novou vlastí za podpory českého velvyslanectví ve Vídni v Mramorovém sále českého velvyslanectví

Frantisek Procinger

6. ledna 2009 náhle zemřel ve věku 89 let, po delší trpělivě snášené nemoci, jeden z našich nejstarších čtenářů, pan František Procinger. Byl synem českých rodičů ve Vídni, navštěvoval školy Komenský, od svých čtyř let cvičil v Sokole, kde později vykonával různé funkce, byl místostarostou Sokola Vídeň II. Manželka Fran-

tiška, s níž prožil 63 let šťastného manželství, ho po dobu jeho nemoci pečlivě ošetřovala. Rozloučili jsme se s ním na Hlavním hřbitově 21. ledna 2009.

Čest jeho památce.

NOC PASTÝŘŮ

13. prosince 2008 zazněly divadelním sálem školy J. A. Komenského radostné tóny České mše vánoční *Hej, mistře*. Divadelní spolek bratří Mrštíků Boleradice sehrál pro českou menšinu divadelní hru Josefa Boučka *Noc pastýřů*, která ztvárňuje životní příběh hudebního skladatele Jakuba Jana Ryby. Českou mši vánoční, jejíž tóny prolínaly a obohacovaly děj, nahrál orchestr Českých madrigalistů. Obecenstvo bylo postupně vtahováno do děje, v němž každý herec hrál svoji roli tak věrně, že se pro nás minulost stala na chvíli opravdovou skutečností.

Připomeňme si několik údajů ze života hudebního skladatele J. J. Ryby. Narodil se 26. října 1765 v Přešticích jako syn učitele, varhaníka a skladatele. Otec ho učil hrát na housle, klavír a varhany, do školy chodil chlapec v Nepomuku, kam se rodina přestěhovala. Dosáhnout vyššího vzdělání bylo i pro velmi bystrého jedince v tehdejší době finančně velmi náročné. Pomoc poskytl nakonec Rybův strýc, který jej přivedl roku 1780 do Prahy na studia do piaristické koleje. Kromě studia na gymnáziu se Ryba intenzivně věnoval hudbě. Naučil se hrát na violoncello, účinkoval ve Svatováclavském semináři a na kůrech. Působil rovněž jako varhaník v kostele sv. Salvátora. V roce 1784 se vzdal dalšího studia a plánů na uplatnění v pražském hudebním životě, aby nastoupil na uvolněné místo učitele v Nepomuku.

V roce 1788 přichází do Rožmitálu jako nový učitel a prožije zde nejdelší část svého života. V roce 1790 se žení s Annou Langerovou, se kterou má celkem devět dětí. V Rožmitálu rovněž skládá svá nejvýznamnější a nejslavnější díla. V roce 1796 komponuje Českou mši vánoční *Hej mistře*.

V Rožmitálu se také odvíjí děj našeho příběhu, jehož hlavní role ztvárnili tito herci: Luboš Straka – *Jakub Ryba*, Líba Klímová – *Anna Rybová*, Antonín Koráb – *farář*, Pavel Hrabec – *kaplan*, Jan Koráb – *správce panství*, Eva Charvátová – *jeho žena*, Eva Stehlíková – *Pavla, jeho dcera*, Jiří Janda – *starosta*, Stanislav Svoboda – *radní*. Jedenadvacetičlenný sbor herců řídila režisérka **Alena Chalupová**, za světlo a zvuk zodpovídal **Bohuslav Chalupa**.

Divadelní hra ukazuje na příběhu J. J. Ryby pevné lidské vlastnosti člověka, které vedle geniálnosti, hrdosti a velkorysosti mohou hraničit až se sobectvím vůči svému nejbližšímu okolí. Příběh sleduje rovněž tragický konec hudebního skladatele. Láska a obdiv lidí k Rybově osobnosti a hudbě nám otevírá pohled na charaktery, se kterými se citlivý divák může ztotožnit a mít je rád, nebo je zatratit. Takto dobře zahraná divadelní hra o velikánovi naší církevní hudby Jakubovi Janovi Rybovi nám může, jak dokázali v sobotu herci z Boleradic, ještě dnes velmi mnoho říct. Diváci proto odměnili herce dlouhým a upřímným potleskem.

A poněvadž české Vánoce jsou bez hudby a příběhu J. J. Ryby neodmyslitelné, dovoluji si jménem naší menšiny poděkovat divadelnímu spolku Vlastenecká omladina, především jeho předsedkyni paní Ing. Anně Vaďurové, za zprostředkování tohoto krásného kulturního zážitku.

Dr. Helena Klein-Watryczová
A. S.

Vlastenecká omladina hostovala v Rynárci aneb

Když se podaří, co se dařit má...

Možná sami znáte ten pocit, kdy dny běží svým pomalým stereotypem, nabízejí nám jen chvíle vybarvené došediva a nuda se stala nejbližším společníkem... Tak to se nám, divadelníkům Vlastenecké omladiny, stává jen zřídka. Když jsme snášeli ještě rozespálí v ranních hodinách v sobotu 29. listopadu do přívěsu kulisy ze školního sklepa, tak jsme vůbec netušili, kolik nás o tomto víkendů čeká zážitků a překvapení.

Po naložení všech rekvizit jsme nevěřicně nastupovali do poměrně malého autobusu s obavami, jestli se tam i s naší doprovodnou psí smečkou vůbec vejdem. Ale ejhle, při dobré vůli to šlo a my vyrazili, pěkně na sebe namáčkaní, nohy pod bradou, nebo nasměrované do uličky mezi sedadly, ale s výbornou náladou směr Rynárec, do malé vesničky na přelomu jižních Čech a Českomoravské vrchoviny nedaleko Pelhřimova. Zdejší ochotníci nás pozvali na hostování s aktuální komedií *Úžasná svatba*, která už ve Vídni sklídila velký potlesk.

S rynáreckými ochotníky jsme si padli do oka při jejich květnovém vystoupení na našich domácích, vídeňských prknech. Spojuje nás výběr podobného repertoáru, nadšení pro divadlo a dobrá parta. A rynárečtí nezklamali: uvítali nás po pětihodinovém autobusovém utrpení, kdy jsme v skrytu duše záviděli všem krátkonožcům, výbornou

knedličkovou polévkou jako od maminky, kterou vystřídaly další dobroty. A věřte mi, hned od začátku nás hrála nejen již zmíněná polévka, ale hlavně starostlivost a péče našich hostitelů.

Večer byl divadelní sál pěkně zaplněný a naši herci odvedli skvělou práci. Napětí a tréma je opustila již po vídeňské premiéře a snad právě proto si mohli opravdu vyhrát. Atmosféra byla uvolněná a plná veselí od samého začátku, kdy si dovolil vedoucí rýnárckých divadelníků malý žert s publikem: představil naši Eriku alias Kudrlinku a Matesa jako simultánní tlumočníky textů do češtiny. Obecenstvo žertík velmi brzy prohlédlo, a když se pak krátce na to Tom nenechal vyvést z míry domněle zamčenými dveřmi, které se zrádně otevřely, a pokračoval neochvějně ve svém textu: „Není úniku, dveře jsou zamčené!“, propukl v hledišti smích, který byl výborně zahranou hrou příživován až do závěrečných ovací.

A dobrá nálada, seznamování a přátelení pokračovaly při muzice do časných ranních hodin. Ze zákulisí vám jen prozradíme, že z Vlastíka, který ke své škodě dobrovolně vyměnil pohodlnou postel ve vzdálenějším útulku za vlastní nafukovací matraci umístěnou v prostorné šatně přímo na místě, se kolem čtvrté hodiny ranní stal potencionální vrahoun, zpočátku marně vyžadující ukončení našeho velkolepého večírku. Nebojte se ale, všechno dobře dopadlo, a tak jsme v neděli v poněkud unavenějším rozpoložení, ale v plném počtu, zase nastoupili do čekajícího ultra „Kuschelbusu“ a vydali se na cestu domů.

Konec našeho víkendu? Ale kdepak, dobrodružství pokračovalo! Sice jsme si původně představovali nedělní návrat laděný předvánočně s návštěvou adventního trhu ve Weitře, ale jelikož měl s námi náš vzpurný šofér jiné úmysly, odevzdali jsme se svému osudu. A ten zasáhl! Hned za hranicemi nás zastavili rakouští policisté, kteří si nás kompletně i s autobusem zvážili a zjistili, že máme nadváhu 750 kilogramů! Ne, na vině nebylo víkendové přecpávání všemi nachystanými dobrotami, nýbrž náš dopravce, který nám asi přistavil autobus pro školáky. Za normálních okolností bychom tuto skutečnost považovali za kompliment, ale naše zkroutené nohy se začaly citelně hlásit! Ovšem incident měl i jiné následky! Pár vyvolených, kteří byli navíc vybráni na uložení rekvizit a těžké postele do sklepa školy, putovalo po zaplacení pokuty dál autobusem s přívěsem do Vídně a devět nešťastníků bylo „vyloďeno“ v Drasenhofenu s neurčitým osudem a příslibem náhradního odvozu. Nakonec se ukázalo, že to pro ně byla zábava navíc, protože se kvůli čekání odebrali do jediné hospody u cesty, Vlastík a Zdeněk s příznačným příjmením Anděl vytáhli kytary a spustili všechny písničky, co znají, za vydatné pěvecké podpory všech dalších čekatelů. Hostinský i hosté byli potěšení, pilně aplaudovali, svařené víno teklo proudem a když přijel náhradní autobus, šlo veškeré osazenstvo ztroskotancům zamávat na rozloučenou. Myslím, že jsme ten večer velmi napomohli porozumění mezi národy!

Jak tedy sami uznáte, víkend to byl vsutku náročný, plný překvapení a hlavně dobré nálady. Ukázalo se, že Omladina i v nepřízni drží pohromadě a i ty méně příjemné skutečnosti bere s humorem. Rýnárckým ochotníkům-kamarádům ještě jednou za všechno mnohokrát děkujeme. Celé hostování neslo pečeť písničky Michala Davida, která v Rýnárce zazněla: Když se podaří, co se dařit má, tak je přeče krásně na světě... *MaPř-aVa*

Nový rok – nový Čaj aneb

Čaje o páté jako elixír dobré nálady po celý rok

Hned na začátku nového roku nás vsutku nečekaně přivítali ledoví muzíci, které znám jen z vyprávění mých moskevských kolegů v zaměstnání. Mnohé z nás zahrnali za pořádně vyhřátou pec – tam se pěkně zachumlat do hřejivé deky a vycházet ven jen v případě nutnosti.

Ale já vám nabídnou něco lepšího na zahřátí, nejen pro tělo, ale i pro duši. Co si dát pořádný Čaj, voňavý, povzbuzující, na dobrou náladu. Nebojte se, nechci vás nalákat na nějaký reklamní produkt a prodávat zázraky. Náš Čaj, který vaří divadelní spolek Vlastenecká omladina, si můžete vychutnat každou druhou neděli v měsíci kromě prázdnin ve velké klubovně české školy na Sebastianplatzu, kterou nám dává k dispozici Školský spolek Komenský. A právě tam působí Čaj o páté jako elixír proti špatné náladě a nudě a je ideálním místem, kde se dá krásně poklábat s přáteli.

V minulosti jsme vám nabízeli jako kulturní vložku před všeobecným tancem a zábavou v době od 17 do 18 hodin literární půlhodinku se zajímavými hosty, dětský taneční soubor Rozmarín, profesionální taneční show a v neposlední řadě také učení-mučení salsy či country tanečků. Zkrátka, u nás si každý přijde na své – jak na parketě, tak i u bohatého bufetu pro mlsné jazyčky.

Novoroční přípitek

Barman Miša

A jaké menu jsme pro vás připravili v letošním roce? Protože Vlastenecká omladina přeorganizovala své schůzky a bude se scházet před samotným nedělním Čajem, převzalo nad průběhem patronát více divadelníků, kteří se budou snažit vymyslet pro vás kromě dobrot v bufetu také různorodý program. A jelikož máme v únoru ještě masopust, začínáme v neděli 8. února v 17 hodin v duchu karnevalu. Proto zveme všechny milovníky převleků, masek a dovádění, a kdo nemá tu správnou kuráž, ten se může aspoň dívat a třeba se inspirovat na další pořádané „maškarní rejdní“, které nás čeká 14. února ve Steiner-gasse. Při správné hudbě a chystaných hrách rozhodně žádná tvář nezůstane zamračená. Zkrátka máme pro vás překvapení a budeme se o to snažit po celý rok! Chceme se také zdokonalovat v tanečních dovednostech s naší taneční hvězdou Erikou a kdoví – možná přijde i kouzelník... Pssst, víc vám toho nemohu prozradit!

Doufám, že jsem vám toho moc nenaslibovala a alespoň podvědomě zahrála a nalákala na Čaje, které nejen ve studených a šedivých dnech vnesou barevnost do našich životů. Vždyť není špatného počasí, a když nepomůže ani ten nejteplejší šál, tak to zkuste třeba u nás. Těšíme se na vás!

*Za všechny divadelníky
Martina Pfeffer*

Nový přístup ku kultúre

Prijatie eura na Slovensku nám o niečo uľahčí cestovanie za kultúrou na Slovensko, najmä spojenie medzi Viedňou a Bratislavou opäť o niečo zintenzívni. Viedenský Slováci sa priamo z vlaku môžu presunúť do divadla Nová Scéna na Kollárovom námestí, kde si môžu pozrieť nové (i staršie) výborné muzikály: *Mrázik*, *Neberte nám princeznú*, *West Side Story*, *Fontána pre Zuzanu*, *Fidlikant na streche*, *Limonádový Joe* a mnohé ďalšie. (Oz)

Film o salesiánech Dona Boska na ČT!

Hodinový polohraný dokument z dílny Otakára Maria Schmidta a jeho tímu odvysílala na Štedrý den Česká televízia. Film se jmenuje *Dej mi duši a ostatní si ponech*. Pokud by se někdo na ten film chtěl podívat, lze jej vidět v archivu pořadů ČT na adrese <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/20856226876-dej-mi-dusi-a-ostatni-si-ponech/>.

Užitečně strávený čas přeje

Rozhledy-Team

Rakousko se nechystá plně otevřít trh práce nováčkům EU

Rakousko se nechystá letos plně otevřít svůj pracovní trh lidem z nových členských států EU a bariéry zachová až do konce dubna 2011. Po jednání s českým premiérem Mirkem Topolánkem to na dotaz ČTK prohlásil rakouský kancléř Werner Faymann. Češi a občané dalších unijních nováčků musí mít v Rakousku pracovní povolení. Svůj trh práce si chrání i Německo, Dánsko a Belgie. „Principiálně chceme přechodná opatření tak, jak byla nastavena, také vyčerpat,“ řekl Faymann s tím, že je to vnitropolitické rozhodnutí jeho země. Spolkový kancléř dodal, že Rakousko už přijalo opatření, která volný pohyb pracovníků zlepšují. Zmínil se například o vědcích a odbornících. Se záměrem Vídně prodloužit moratorium na volný pohyb pracovníků sil prý Mirek Topolánek vyjádřil nesouhlas. „Niméně nám to nezpůsobuje vážné problémy, protože nenaplnujeme ani ty pendlerské smlouvy, které dnes existují,“ dodal premiér s tím, že tuto otázku považuje za psychologickou záležitosť Rakušanů.

Kresťanská solidarita – utópia či realita?

Nedávno vysielala rakúska televízia dokumentárny film o reholi nemeckých františkánov. Cieľom tohto filmu bolo poukázať na nové nekonvenčné a odvážne druhy činností a apoštolátu františkánov.

Františkáni v Nemecku si uvedomili, že klasické kláštorne domy už nie sú tou najlepšou odpoveďou na to, ako by sa mala žiť a sprostredkovať charizma povolania, pre ktoré sa kedysi nadchol sv. František z Assisi. Vo filme ukázali dve komunity. Jedna z nich sa nachádza v malom domčeku na malom ostrove, ktorý vytvorili dve rieky. Tento dom slúži ako dom „stretania a modlitby“ pre tých, čo sa chcú utiahnuť na chvíľu zo zhonu a hektiky života, čo sa chcú na chvíľu zastaviť, zamyslieť nad sebou, niečo zmeniť. Ľudia, ktorí tam prídu, bývajú v jednoduchých, ale čistých izbách.

K dispozícii majú jedlo a možnosť viackrát denne sa zúčastniť na modlitbách reholných bratov, môžu sa s nimi rozprávať a cez deň venovať odpočinku.

Druhá komunita žije v paneláku moderného sídliska v jednom známom nemeckom meste. Je to zároveň časť, v ktorej žije veľa cudzincov-pristahovalcov. Pochádzajú hlavne z Turecka, Indie a Pakistanu. Bratia si tam prenajali dva byty, ktoré spojili v jeden veľký. V jednej časti tohto veľkého bytu bývajú bratia, modlia sa a stolujú, druhý slúži ako pracovňa a miesto stretania. Chodia sem deti, ktoré majú ťažkosti v škole a potrebujú, aby sa im niekto venoval a doučoval ich. Každý deň sem prichádza niekoľko detí, ich počet zo dňa na deň rastie.

Pri pohľade na tento film sa mi začal nevdojak vybavovať obraz, ktorý mám z čias komunizmu zafixovaný v pamäti a v duchu som si sám pre seba vravel: „Ale veď to nie je nič nové! Takto kedysi žili reholníci a kresťania v Československu! A čo z toho ešte dnes zostalo?“

Začiatkom roku 1990, teda krátko po páde komunizmu a po otvorení hraníc, ma požiadali robiť sprievodcu a tlmočníka talianskemu generálovi rehole kapucínov Flaviovi Carrarovi. Bola to prvá oficiálna vizitácia generála tejto rehole po 40 rokoch na území vtedajšieho Československa. Jedno z miest, ktoré sme navštívili, bolo sídlo trnavského arcibiskupa Sokola. Bola to na jednej strane zdvorilostná návšteva, no na druhej strane i pracovná, lebo išlo okrem iného i o navrátenie kláštora v Pezinku kapucínom. V tomto kláštore bol totiž v období socialistickeho režimu zriadený charitný domov pre kňazov Trnavskej arcidiecézy. Arcibiskup mal strach z toho, že kapucíni budú chcieť prevziať kláštor čo najskôr a on nebude mať kam umiestniť narýchlo starých a chorých kňazov. Dodnes si pamätám, čo vtedy vyslovil Flavio Carraro, pretože som to vtedy prekladal: „Eminencia, mne vôbec nejde o to, aby ste nám vracali staré budovy. Za komunizmu po vyhnaní z kláštorov žili naši bratia v civile, pracovali vo fabrikách, na úradoch a v nemocniciach, bývali v prenajatých domoch a bytoch panelákov, boli medzi ľuďmi a život išiel normálne ďalej. Vydávali jednoduché, ale nádherné svedectvo kresťanského života priamo uprostred spoločnosti. Prial by som si, aby to tak i teraz po páde komunizmu naďalej zostalo. Pre nás na Západe boli títo tajní, skrytí, neoficiálni kresťania a reholníci úžasným vzorom, posilou, dodávali nám nádej, lebo naše kláštory a kostoly sa pomaly už vyprázdňovali. Evanjelium je živé a dynamické posolstvo a k tomu, aby sme ho žili, nepotrebujeme staré a historické múry, ale nadšených a ochotných ľudí...“

Akým smerom sa však nová postkomunistická cirkev, rehole v Čechách a na Slovensku začali uberať, to už všetci vieme: najskôr bolo treba postaviť nové kostoly, nové kláštory a potom sa v nich vrátiť naspäť do obdobia pred nástupom komunizmu. Dnes skoro 20 rokov po páde komunizmu začínajú tieto novopostavené domy pomaly živať prázdnotou i tu, podobne ako na Západe, začal nastupovať podobný fenomén, ktorý sa opakuje vždy v dejinách, keď sa ľuďom darí materiálne a finančne dobre, nepotrebujú ani kláštory, ani kostoly...

Spomínaný dokumentárny film o nemeckých františkánoch vyvolal vo mne ešte jednu spomienku. *Katolícke noviny* uverejnili v čísle 28 s dátumom 13. júla 2008 rozhovor s viedenským kardinálom Schönbornom. Bolo to pri príležitosti jeho návštevy a celebrowania omše v Levoči. V tom

rozhovore povedal kardinál i tieto slová: Otázka: „Čím by podľa Vás mohli Slováci obohatiť Európu?“ Odpoveď: „Európu môžete ovplyvniť svojou úprimnou katolíckou vierou a zároveň pomôcť skúsenosťami z komunizmu, lebo to znamená, že poznáte nebezpečenstvá jeho ideológie. Sami ste zakúsili, čo to znamená žiť v diktatúre a neslobode. Všetky krajiny, kde vládla totalita a systém komunizmu, by mali priniesť do novej Európy túto skúsenosť...“

Žijem už 25 rokov na tzv. Západe a predtým som žil 25 rokov v diktatúre a v skrytej podzemnej cirkvi. Mám tú výhodu, že dokážem porovnávať. V diktatúre a totalite nám vždy úžasne dobre padlo, keď sme zo Západu dostávali finančnú, materiálnu či akúkoľvek inú pomoc či prejav solidarity. Po páde komunizmu táto pomoc fungovala ešte oveľa intenzívnejšie a hmatateľnejšie. Žiaden kostol a kláštor by nebolo možné postaviť, keby na to nebol prispel väčšou mierou Západ. Uplynulo však už skoro 20 rokov a dodnes som nepostrehol, v čom spočíva pomoc a prínos česko-slovenských kresťanov tej veľkej spoločnosti odumierajúcich kresťanov na Západe. Je isté, že prostredie, podmienky a život kresťanov na Západe sú odlišné od prostredia bývalých komunistických krajín. Kresťania v komunistických krajinách dokázali však nielen prežiť, ale hlavne nadchnúť a určitým spôsobom i apoštolovať unavenú a konzumom dezorientovanú kresťanskú spoločnosť Západu. Dnes by táto časť starnúcich a vymierajúcich kresťanov potrebovala povzbudiť, potešiť, omladnúť. Bolo by to úžasné gesto veľkorysosti a určitého revanšu, keby jej v tom mohli pomôcť kresťania z krajín bývalého socialistického bloku, kde dodnes, mysliac hlavne na Poľsko a Slovensko, sú v nedelu plné kostoly ľudí. Obávam sa však, že táto moja túžba je len utópiou. Až príliš rýchlo sa ľudia na „Východe“ akomodovali novým podmienkam tzv. demokracie a trhového hospodárstva, ich prioritným cieľom je „mať sa tak dobre, ako sa mali ľudia na Západe“, a v takomto ovzduší nie je žiaden kumšt nepostrehnúť jemný závan Ducha, ktorý volá a nabáda na duchovnejšiu a zároveň i humannejšiu cestu životom...

*ThLic. Peter Žaloudek, Viedeň, november 2008
www.peterzaloudek.com*

Významné česko-rakouské železničné výročí

Pokud zapomeneme na slavnou koňku, dejiny česko-rakouského železničného spojenia by sa dali počítať od roku 1839, kedy do Břeclavi vyrazila prvá parná lokomotiva směřující z habsburské metropole Vídně. Z Břeclavi se dále od roku 1841 dalo putovat do moravské Olomouce a o čtyři roky později byla zprovozněna trať mezi Olomoucí a Prahou. Došlo tak k propojení obou hlavních měst, ale trasa přes Olomouc byla přece jen velmi zdlouhavá, a proto byla zvažována přímější trasa. Již v roce 1841 převzal v rakouském mocnářství patronaci nad budováním strategických železničních drah stát a spojení Prahy s Vídní určité patřilo mezi strategické projekty nejvyšší důležitosti. Bylo vytipováno sedm možných linií a nakonec se prosadil projekt, který počítal s trasou vedoucí údolím řeky Svitavy a navazující na již v této době existující Severní dráhu císaře Ferdinanda. Stavba započala již v roce 1843, tedy před vybudováním spojení mezi Prahou a Olomoucí. Nejnáročnější úsek z Brna-Maloměřic do Blanska budoval italský podnikatel Felice Talachini, trasu z Blanska do uzlového

bodu v České Třebové stavěla firma bratří Kleinů. Ve své době představoval celkem 91 kilometrů dlouhý úsek velmi složitý projekt, zejména když v jeho rámci muselo být vybudováno celkem 11 tunelů, řada mostů, propustí nebo drážních budov. Stavitelé museli překonat nejrůznější živelné i společenské překážky. Velké potíže způsobovala často se rozvodňující řeka Svitava, jejíž koryto bylo nutno upravit. Velké zdržení přinesl bouřlivý rok 1848 s nepokoji šířícími se po celé tehdejší habsburské říši. Revoluční události ovlivnily i podobu uvedení celé dráhy do provozu, ke kterému došlo 1. ledna před 160 lety, tedy v roce 1849. Kvůli nebezpečí vyplývajícímu ze srocování davů se začalo po nové trati jezdit bez zvláštních oslav a oficiálních ceremonií, přestože se jednalo o naprosto mimořádnou událost, která by jistě v klidnějších dobách vzbudila obrovskou pozornost a zájem. Zpočátku na nové trase provozovala dopravu soukromá Severní dráha císaře Ferdinanda, již v roce 1850 ji však převzal stát. Spojení mezi Prahou a Vídní přes Českou Třebovou se rychle stalo jednou z nejvýznamnějších železničních tepen monarchie a rychle zastínilo původní trasu přes Olomouc. Z České Třebové, která dosud byla jen malým řadovým nádražím, se začal stávat železniční uzel nejvyšší důležitosti. V roce 1855 byla trať spolu s některými dalšími liniemi opět privatizována a nový vlastník provedl nejrůznější modernizace, včetně rozšíření celé tratě na dvoukolejku a zavedení nového telegrafu. Po více než padesáti letech byla v roce 1908 linie spolu s dalšími tratěmi opět v Rakousku-Uhersku zestátněna a předána Rakouské státní dráze. Po vzniku Československa ji převzali v roce 1918 dráhy nového státu. V této době přitom nebyl hlavní důraz kladen na propojení s Vídní, ale linie do Brna se stala součástí strategicky důležitého propojení českých zemí se slovenskou metropolí Bratislavou. Svůj klíčový význam trasa neztrácí ani v současné době a Česká Třebová je jedním z nejvýznamnějších uzlů železniční sítě v České republice dodnes.

(MaFr)

Na jihu Moravy je asi 900 kněžek lásky

I když se v souvislosti s prostitucí v České republice hovoří především o česko-německém pohraničí, o takových lokalitách, jako je pověstná rychlostní silnice E 55, nebo městečka Dubí či Jirkov proslulá svými pochybnými nočními podniky, čtenou klientelu nachází kněžky lásky i na jihu Moravy poblíž hranic s Rakouskem. Přitom se nejedná jen o české prostitutky – v nevěstincích třeba na Mikulovsku nebo na Znojemsku si mohou zákazníci vybrat i třeba z exotických krás z Thajska nebo Afriky. Celkem podle odhadů sdružení Rozkoš bez rizika operuje na jihu Moravy asi 900 prostitutek, z nichž mnohé se specializují na rakouskou klientelu, údajně především z řad sedláků z pohraničí. České ministerstvo vnitra se nyní rozhodlo dosavadní odhady nahradit přesným sčítáním, které by závažnost problému prostituce v jednotlivých regionech mohlo ukázat ještě jasněji. Ale evidence zákazníků i s přesnými statistickými údaji se asi zjistit nepodaří ani v rámci této akce. Přesný podíl rakouských klientů českých prostitutek tak asi zůstane utajen. A někteří rakouští sedláci se zase budou předhánět v líčení nebezpečí růstu kriminality po otevření česko-rakouských hranic. A z černého svědomí se snadno vyzpovídají.

(MaFr)

Přípravy Telče na dolnorakouskou výstavu v plném proudu

Ve městě Telč na Vysočině v současnosti naplno probíhají přípravy expozice, která se má stát součástí Dolnorakouské zemské výstavy v letošním roce. Výstava bude v tomto moravském městě, kde vykonával funkci starosty i nynější český ministr kultury lidovec Václav Jehlička, soustředěna v prostorách zámku, který patří mezi opravdové architektonické skvosty. Pro účely výstavy zde došlo k poměrně četným úpravám a vylepšení, které se dotkly například podlah, elektroinstalace nebo osvětlení. Pohodlí návštěvníků by pak měla dopomoci rekonstrukce stávajícího centrálního parkoviště ve městě a výstavba dalších, zcela nových parkovacích prostor. Výrazného vylepšení se údajně dočká i městský informační systém. Libreto výstavy, které vytvořil současný děkan Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze Michal Stehlík, počítá s představením nejruznějších vrstev obyvatelstva regionu v období novověku. Návštěvníci se zde seznámí s fungováním tehdejší duchovní správy, s životem tehdejší aristokracie, kterou reprezentovaly například mocné rodiny Dietrichsteinů, Slavatů nebo Lichtensteinů i s dějinami měšťanstva, řemesel či obchodu. Propojení se sousedním Rakouskem přitom podtrhne i skutečnost, že některé předměty do expozice zapůjčí kláštery z Melku nebo Gerasu. Společný česko-rakouský ráz by měly mít i různé doprovodné akce, které jsou plánovány v době konání výstavy. Patří mezi ně třeba i cesta kolony historických hasičských vozidel využívaných především dobrovolnými požárními sbory, která povede z Dolních Rakous do Jihlavy, centra kraje Vysočina, v němž leží i Telč. V případě, že budete v době konání Dolnorakouské zemské výstavy zvažovat výlet do České republiky, lze Telč jistě považovat za jeden z nejzajímavějších cílů. Koneckonců město je i na seznamu světového dědictví UNESCO. (MaFr)

Teplo z Rakouska do ČR

V České republice ceny za teplo poměrně zřetelně stoupají, obyvatelé Českých Velenic se však naopak mohou těšit na jejich snížení. Využijí k tomu právě svoji polohu v pohraničí a úzkého propojení s rakouským městem Gmünd. Na rakouské straně totiž funguje elektrárna, která vyrábí z dřevních štěpků ekologickou elektřinu. Při produkci ovšem vzniká i značný objem tepla, který by podnik rád využil. Nabídl proto sousedním Českým Velenicím vybudování přeshraničního asi jeden a půl kilometru dlouhého teplovodu, kterým by mohl zásobovat české domácnosti teplem za výhodných podmínek. Jestliže v současnosti se v Českých Velenicích vyrábí dálkové teplo ze zemního plynu a jeho gigajoul přijde zhruba na 700 korun, ekologické teplo z Rakouska by mělo vyjít zhruba o pětinu levněji. Jedna domácnost by tak ušetřila ročně kolem 300 korun (10 eur). Rakouské teplo by přitom měl odebírat i městský úřad, základní škola, školky nebo zdravotní středisko. V současnosti se pouze čeká na vybudování příslušného teplovodu. Ten měl být hotov už loni v prosinci, výstavbu však zdrželo jednání s vlastníky pozemků, přes které mají roury vést. Nejpозději v březnu by však již mělo teplo z rakouské strany do Českých Velenic určitě proudit. Celý projekt si pochvaluje nejenom samospráva Českých Ve-

lenic a obyvatelé tohoto městečka, ale i ekologové, kteří biomasu považují za jeden z nevhodnějších alternativních zdrojů energie. V souvislosti s celou akcí se však objevila i zajímavá kritika – ta poukazuje na skutečnost, že dřevní štěpky, z nichž se elektřina a teplo v Gmündu vyrábí, se na rakouskou stranu často dováží právě z České republiky. Proces tak vypadá tak, že z ČR se vyveze surovina, ta se v Rakousku zpracuje a příslušně zhodnocená se exportuje zase zpět do České republiky. Většímu rozvoji elektráren či tepláren na biomasu přímo v České republice však do určité míry brání skutečnost, že na rozdíl od Rakouska zde tento způsob výroby elektřiny nebo tepla není tak podporován. Možná se ale zkušenosti z Českých Velenic stanou i pro příslušné české úřady podnětem k důkladnému zamýšlení. (MaFr)

Rakouští požárníci se učí česky

Na česko-rakouském pomezí se objevuje v současné době stále více projektů, které pomáhají odstranit překážky ve vzájemné spolupráci a překonávají předsudky z obou stran hranice. Velký problém zejména z rakouské strany způsobuje neznalost jazyka. Zatímco řada Čechů v pohraničí ovládá alespoň základy němčiny, lidé z druhé strany hranice často nerozumí česky ani slovo. To samozřejmě silně komplikuje spolupráci v mnoha oblastech. O částečné odstranění tohoto nedostatku se nyní pokouší kurz nazvaný Hoří – čeština pro hasiče. Jak označení napovídá, v jeho rámci se rakouští dobrovolní hasiči v Poysdorfu u česko-rakouských hranic učí základům češtiny. Pochopitelně nejvíc pozornosti je přitom věnováno frázím, které hasičům mohou pomoci při plnění jejich úkolů v sousední České republice, například znalost české výslovnosti jmen lokalit v okolí nebo pochopení popisu cesty k místu požáru v češtině. Někteří z hasičů se přitom již dostali do situace, kdy jim základní znalost češtiny citelně chyběla – připomínají třeba požár komplexu Excalibur v Hatích na Znojemsku před dvěma lety, kde potřebná komunikace zcela selhala. Do kurzu se přihlásilo celkem 150 hasičů z městeček a vesnic v pohraničí. Kromě snahy zdokonalit svoji kvalifikaci přiznávají i další motivy svého činu – chtějí se porozumět při občasných výletech na českou stranu nebo sami provozují malé krámky a rádi by se lépe domluvili se svými občasnými zákazníky z České republiky. Nelze sice očekávat, že by po třiceti hodinách kurzu zvládli češtinu ve stylu Vladislava Vančury, ale v běžné komunikaci už si většina z nich dokáže poradit. A pokud bude třeba, dokážou úspěšně zasáhnout i na druhé straně hranic. A ona čára na mapě, oddělující dva národy, dvě kultury, dva světy, se nakonec stane pouze abstraktním dělítkem, které nebude pro běžné lidi představovat žádný problém. (MaFr)

Česko-rakouské memorandum otevřelo cestu k evropským dotacím

Memorandum o porozumění, které v dolnorakouském Gmündu podepsali zemská radní Johanna Miklová-Leitnerová a první náměstek českého ministra pro místní rozvoj Milan Půček, otevřelo českým i rakouským žadatelům cestu k penězům z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). ČTK to řekl Arnošt Máče z jihočeského krajského úřadu. Na základě podpisu této bilaterální dohody bude

totiž možné uzavírat smlouvy o poskytnutí prostředků z tohoto fondu, takže úspěšní žadatelé by se měli brzy dočkat slíbených peněz na své projekty. Týká se to operačního programu Cíl v rámci Evropské územní spolupráce Česko-Rakousko, který je vypsán na období 2007-2013. Celkem je v něm téměř 108 milionů eur (zhruba tři miliardy Kč). Z české strany se mohou o peníze ucházet tři kraje, a to Jihočeský, Jihomoravský a Vysočina. Šanci mají projekty například v oblastech cestovního ruchu, vzdělávání, vědy a výzkumu nebo hospodářské spolupráce.

ČR a Rakousko chtějí spolupracovat na oslavách pádu železné opony

Česko a Rakousko budou spolupracovat na letošních oslavách dvacátého výročí pádu železné opony. Připraví společně několik akcí. Po jednání v Praze to řekli ministři zahraničí obou zemí Karel Schwarzenberg a Michael Spindelegger. V květnu by se měla mimo jiné odehrát velká akce ve Vídni. Podle Spindeleggera se pak například v Dolním Rakousku chystá velká společná přeshraniční výstava. Rakouský mi-

nistr zahraničí řekl, že si Česko jako cíl své první zahraniční cesty zvolil ze dvou důvodů. Prvním z nich je podle něj zájem na dobrých sousedských vztazích, které prý nikdy nebyly tak dobré jako nyní. „Je to samozřejmě také znamení zvláštního uznání českého předsednictví, které chceme plně podporovat,“ uvedl Spindelegger. Ocenil také postup Česka při řešení krize s plynem.

Před ambasadou ČR ve Vídni protestovali členové SLÖ

Před českou ambasadou ve Vídni proti Benešovým dekretům protestovaly asi čtyři desítky členů Sudetoněmeckého krajanského sdružení v Rakousku (SLÖ). Informovala o tom agentura APA. Členové SLÖ vyzvali Česko, aby využilo svého předsednictví v EU a Benešovy dekrety zrušilo. Vysídlenci a jejich potomci považují Benešovy dekrety za nástroj bezpráví a za „bariéru, která brání normalizaci vztahů mezi Čechy a sudetskými Němci“. Praha, jejímž cílem je „Evropa bez bariér“, by je proto měla zrušit. Účastníci protestu tuto výzvu předali české ambasádě.

VZPOMÍNKA

PŘEMYSL JANÝR (1926-1998)

V paměti zůstal jeho poněkud rozpačitý úsměv, pohled zkoumavých modrých očí a ironické poznámky. Jednou jsem se ozvala v telefonu příjmením s rakouskou výslovností. „Tak vy už taky?“ „Abych je nemusela pořád hláskovat,“ omlouvala jsem se. Cítil hluboce své češství a české zájmy v rakouském prostředí všemožně prosazoval. V nevděčné úloze tlumočnicka a prostředníka uprchlíků z Československa sedával po boku nevrlého vládního rady, který pocházel z území bývalých Sudet.

Rodem Bratislavan, mládí prožil v Českých Budějovicích. V Praze vystudoval Vysokou školu politickou a sociální. Po válce se připojil k sociálním demokratům a doživotně jim zůstal věrný. I za cenu šesti let vězení pro vykonstruovanou velezradu a špionáž. V letech „oblevy“ psal do novin a časopisů. Když znovu spadla klec po invazi vojsk Varšavského paktu, odešel do Rakouska. S dalšími „osmašedesátníky“ inicioval Klub Čechů a Slováků v Rakousku, léta redigoval jeho skromný časopis. Pro svou činnost a solidaritu s čs. disentem nacházel podporu u rakouských socialistů. Často byl ve spojení s Rudolfem Battěkem a dalšími chartisty. Pracoval v tiskovém odboru spolkového kancléřství. Významně se podílel na činnosti čs. exilové sociální demokracie, trpěl však jejím vnitřním dělením na levici a pravici, včetně ambicí a intrik některých funkcionářů. Po roce 1989 věnoval mnoho energie obnovení a zapojení sociální demokracie do politického života ve vlasti. Krátce byl šéfredaktorem *Práva lidu*, pak přispíval do *Práva a Lidových novin*. Nedočkal se náležitého ocenění a zklamán nejen stranickým vývojem zemřel po těžké nemoci 13. prosince před deseti lety. Občas zajdu postát u jeho hrobu na hřbitově v jihočeské metropoli.

D. V.

Redakční poznámka:

Velice nás mrzí, že jsme k desátému výročí smrti dr. Přemysla Janýra nepřinesli odpovídající článek s vyjádřením naší úcty k jeho činnosti i osobě. Připravovanou prosincovou konferenci „...in memoriam...“ jsme museli na poslední chvíli pro nemoc organizátorů zrušit a přeložit na rok 2009. Nezapomněli jsme, ale nestačili.

Vážení členové a čtenáři!

Omlouváme se, že na složenkách kvůli nedostatku místa nestojí vysvětlení složení příspěvku i ABA. Asi proto také došlo u některých z Vás k nedorozumění. Dovolujeme si proto Vás znovu upozornit:

Příspěvek člena Klubu na rok 2009 činí 14 EUR (členský příspěvek) a 15 EUR (předplatné časopis), dohromady tedy je **29 EUR**.

Poplatek nečlena Klubu na rok 2009 (ABO) je **30 EUR**.

Děkujeme Vám všem za projevenou přízeň a za přání do nového roku 2009.

*Výbor a redakce Kulturního klubu
Čechů a Slováků v Rakousku*

Přejeme výboru Kulturního Klubu Čechů a Slováků v Rakousku, všem Vaším spolupracovníkům a všem čtenářům Kulturního měsíčníku úspěšný Nový rok 2009, zejména dobré zdraví a spokojenost.

Redakci a administraci děkujeme za pravidelné zasílání časopisu, který díky své úrovni je velmi vyhledávaným a čteným mezi našimi členy.

*Jménem Klubu přátel Rakouska
ing. Věra Bombová, předsedkyně*

Kontaktforum uvádí

Willy Russell

Shirley Valentine

se Simonou Stašovou

Představení se koná **30. 3. 2009 v 19,00** v divadelním sále školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň

Objednávky vstupenek: mirka.snasel@chello.at, nebo tel. 069919240063

Představení není vhodné pro děti do patnácti let.

V divadelním programu se můžete dočíst, že toto představení je one woman show Simony Stašové. Shirley Valentine je jméno dívky, kterou ta současná čtyřicetiletá matka rodiny a manželka počestného občana už dávno není. Přesto, že se musí starat hlavně o to, aby život její rodiny žijící v Liverpoolu běžel ve vyježděných kolejkách, sny a touhy té dívky, kterou kdysi byla, v ní zůstávají. Snad proto podlehně návrhu své kamarádky a udělá něco, co se od ní neočekává – odjede na dovolenou do míst, kde se pěstuje vinná réva, do Řecka. A tam začíná nový život, nové dobrodružství, všechno to, co už považovala za ztracené...

Ivan Hladík

**„Dětský maškarní ples“
Sokolské župy Rakouské
je pořádán v neděli 15. 2. 2009
odpoledne v 15.00 hod.
v tělocvičně
SOKOL Vídeň XVI/XVIII
Sokolovna, 1170 Vídeň
Steingasse 7**

ORF erweitert Volksgruppenangebot

Der ORF erweitert im Jahr 2009 sein Radio-, TV- und Onlineangebot für die österreichischen Volksgruppen. Die muttersprachlichen ORF-Programme für die Volksgruppen in Ostösterreich werden ab Montag vom ORF-Landesstudio Burgenland produziert.

Produziert werden Sendungen für Kroaten, Ungarn und Roma im Burgenland sowie für Ungarn, Tschechen und Slowaken in Wien. Mit 1. Jänner 2009 wurde zudem Radio 1476 zum Webradio oe1campus.

Neues Programm auf ORF-Burgenland

Im Hörfunk erfolgt mit 5. Jänner die Ausstrahlung der Volksgruppenprogramme auf Radio Burgenland, das über die UKW-Frequenz 94,7 auch in Wien empfangen werden kann.

Die neuen Sendezeiten am Montag

21:10-21:20 Zvídavý mikrofon (Tschechisch)

21:20-21:40 Radio Dráták (Tschechisch)

21:40-22:00 Radio Dia:Tón (Slowakisch)

Radio Burgenland ist auf den Frequenzen 94,7 (Wien-Umgebung), 94,9 (Burgenland Süd) und 96,2, 93,5 (Burgenland Mitte) zu empfangen

Neu: TV-Sendung für Tschechen und Slowaken

Das neue TV-Magazin in Tschechisch und Slowakisch wird – beginnend mit August 2009 – immer am zweiten Sonntag im Februar, April, Juni, August, Oktober und Dezember jedes Jahres um 13.05 Uhr in ORF 2 Wien gesendet. Die neuen zusätzlichen Radio- und TV-Angebote für die Volksgruppen in Ostösterreich werden auch on demand im Rahmen der ORF-Angebote abrufbar sein.

Homepage: volksgruppen.orf.at

Radio 1476 wird Webradio oe1campus

Seit 1997 strahlte der ORF auf der Mittelwelle ein Informations- und Experimentalprogramm aus. Mit 1. Jänner 2009 wurde das Mittelwelleprojekt Radio 1476 zu oe1campus. Ö1 stellt Studierenden, Schülerinnen und Schülern, Migrantinnen und Migranten, Angehörigen von Volksgruppen, Menschen mit und ohne Behinderung und besonders Radiointeressierten unter oe1.ORF.at/campus einen eigenen 24-Stunden-Kanal im Web zur Verfügung, die bisherige Adresse von Radio 1476 bleibt aufrecht.

In der ersten Phase der Metamorphose von Radio 1476 zu oe1campus seit 1. Jänner 2009 wird das bisherige Schema weitergeführt. Statt des Streamings von Ö1 außerhalb der 1476 Sendezeiten von 18.00 bis 24.00 Uhr werden Wiederholungszyklen von oe1campus-Sendungen eingeführt und Ö1-Sendungen übernommen.

In einer weiteren Phase werden weitere offene Flächen für Radiomacher geschaffen, zusätzliche Wortbeiträge und Musikprogramme werden möglich, oe1campus ist rund um die Uhr unter oe1.ORF.at/campus zu hören.

Institut pro křesťanskou kulturu ve Znojmě-Hradišti

Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele v Tasovicích

zvou srdečně zájemce na

velikonoční pouť do Vídně

u příležitosti oslav 100. výročí svatořečení
Klementa M. Hoffbauera – patrona Vídně
v sobotu 18. dubna 2009

Program:

10.00 hod. Vystoupení **cimbálové muziky z Dolních Bojanovic** před kostelem Maria am Gestade ve Vídni, pro zájemce možnost prohlídky historického jádra Vídně (cca 40 min.)

11.00 hod. **Mše sv. v kostele Maria am Gestade** při klášteře redemptoristů, kde jsou uloženy ostatky sv. Klementa – celebruje *P. Marian R. Kosík, O.Praem.*, opat kláštera premonstrátů v Nové Říši
Při mši zpívá chrámový Svatováclavský sbor z Dolních Bojanovic s doprovodem orchestru

14.00 hod. **Odjezd na poutní místo Mariahilfberg** v Gutensteinu ve vápencových Alpách, které je využíváno současně jako lázně pro respirační onemocnění. Barokní klášter každoročně hostí mezinárodní letní hudební festival. Procházka poutním areálem s možností návštěvy Kaple sedmi svatých Otců, vyhlídky sv. Peregrina, Gloriety sv. Rosalie, Křížové cesty a Sv. hrobu a poustevníkovy jeskyně. Při pěkném počasí je možné posedět na lavičkách a těšit se z nádherného pohledu na zasněžené Alpy.

17.00 hod. **Závěrečná pobožnost a koncert** v barokním poutním chrámu Mariahilf

18.00 hod. **Předpokládaný odjezd**

Uvítáme, jestliže si poutníci-ministranti vezmou vlastní ministrantské oblečení.

Upozornění: Poutníci mají možnost pokračovat v cestě přes Graz, Klagenfurt a Benátky do Florencie. Během dvoudenního pobytu ve Florencii si prohlédneme památky nejen ve městě, ale také v okolí. Navštívíme Pisu, Viareggio, Luccu a horu Monte Senario, kde stojí jeden z nejstarších klášterů a kde sedm Svatých otců založilo Řád servitů. Při zpáteční cestě se zastavíme ve Forli a Benátkách. Předpokládaný návrat zpět do Znojma ve středu 22. dubna v ranních hodinách. Viz podrobnější program v nabídce **Velikonoční pouť do Vídně a Florencie ve dnech 18. – 22. dubna 2009.**

Informace:

Institut pro křesťanskou kulturu,
Křížovnická 26, 669 02 Znojmo-Hradiště
tel.: 728 272 760, 732 586 126,
e-mail: eva.balikova@seznam.cz

České velvyslanectví ve Vídni informuje:**Krajanský vzdělávací program****Semestrální studijní pobyt**

Stipendia jsou určena pro studenty z řad krajanů s přednostním zaměřením na následující obory: učitelství českého jazyka a literatury, historie, etnologie, dějiny umění a teologie.

Studentům je po dobu studia vypláceno měsíční stipendium včetně příplatku na ubytování ve výši 9 000,- až 9 500,- Kč podle druhu studia. Ubytování a stravování ve školských zařízeních je poskytováno za stejných podmínek jako studentům – občanům ČR. Výše finančního příspěvku na dopravu do ČR a zpět činí 1 500,- Kč pro evropské účastníky. Přijetí na konkrétní vysokou školu, komunikace s ní a organizační zajištění studia realizuje Dům zahraničních služeb (DZS). V případě získání trvalého pobytu v ČR ztrácí student nárok na stipendium.

Vyplněnou přihlášku (viz www.dzs.cz) spolu s potvrzením a doporučením krajanského spolku a stanoviskem Velvyslanectví ČR ve Vídni je třeba zaslat prostřednictvím Velvyslanectví na Ministerstvo zahraničních věcí ČR:

- pro zimní semestr do **20. 3. 2009**;
- pro letní semestr do **20. 8. 2009**.
- Pro studium v zimním semestru 2009/2010 (od 1. 10. 2009) bude rozhodnutí učiněno do 15. 5. 2009.
- Pro studium v letním semestru (od 15. 2. 2010) bude rozhodnutí učiněno do 15. 10. 2009.

V obou případech obdrží vybraní stipendisté vyznamenání prostřednictvím Velvyslanectví ČR.

Ročně je poskytováno 30 stipendií.

Čtyřtýdenní kurz českého jazyka v ČR pro krajany

Kurz zahrnuje výuku a mimoškolní aktivity se zaměřením na osvojení základů českého jazyka a poznávání českých realit.

Kurz – 120 vyučovacích hodin ve skupinách rozdělených dle stupně jazykové znalosti. Stravování a ubytování hrazeno, doprava viz Semestrální studijní pobyt, věkový limit 18 let (účastník musí dovršit tento věk nejpozději v den zahájení kurzu), horní věková hranice není stanovena.

Nadále je také možné zúčastnit se kurzu jako tzv. samoplátce.

Vyplněnou přihlášku (viz www.dzs.cz) spolu s potvrzením a doporučením krajanského spolku a stanoviskem Velvyslanectví ČR ve Vídni je třeba zaslat prostřednictvím Velvyslanectví na Ministerstvo zahraničních věcí ČR do **5. 3. 2009**. Vybraným kandidátům bude zasláno potvrzení o přijetí. Nevybraní uchazeči se stávají automaticky náhradníky, v případě přijetí budou vyznamenáni velvyslanectvím nebo přímo DZS.

Ročně je poskytováno 60 stipendijních míst.

Termín kurzu: **31. 7. – 28. 8. 2009**.

Místo kurzu: Dobruška.

Dvoutýdenní kurz metodiky výuky českého jazyka pro vyučující z řad krajanských komunit

Účastníci absolvují dvoutýdenní intenzivní výuku metodiky s cílem zdokonalit a stabilizovat formy vyučování češtiny. Kurz realizuje Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy. Účastník kurzu musí mít alespoň 18 let a musí umět dobře česky.

Na internetové stránce DZD (www.dzd.cz) je možno získat přihlášku do kurzu, informace o jeho průběhu, termín konání a dalších možnostech účasti.

Vyplněnou přihlášku (viz www.dzs.cz) spolu s doporučením krajanského spolku a stanoviskem Velvyslanectví ČR ve Vídni je třeba zaslat prostřednictvím Velvyslanectví na Ministerstvo zahraničních věcí ČR do **5. 3. 2009**. Komise rozhodne o přijetí do kurzu a do 15. 5. 2009 zašle DZS prostřednictvím Velvyslanectví ČR vybraným kandidátům potvrzení o přijetí.

Ročně je poskytováno 20 stipendijních míst.

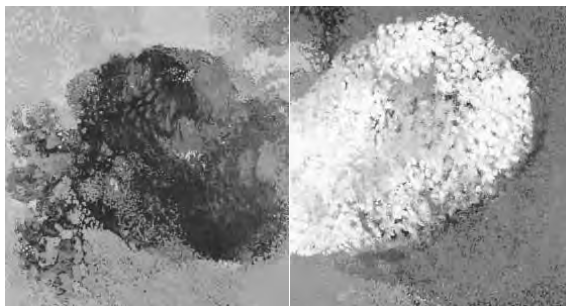
Termín kurzu: **24. 8. – 4. 9. 2009**.

Nový katalog obdržíte v České centrále turistického ruchu – CzechTourism Wien
Herrengasse 17, 1010 Wien
tel.: 533 21 933
www.czechtourism.com

Společnost Topičova salonu a 1. Art Consulting Brno – Praha Vás zvou na výstavu

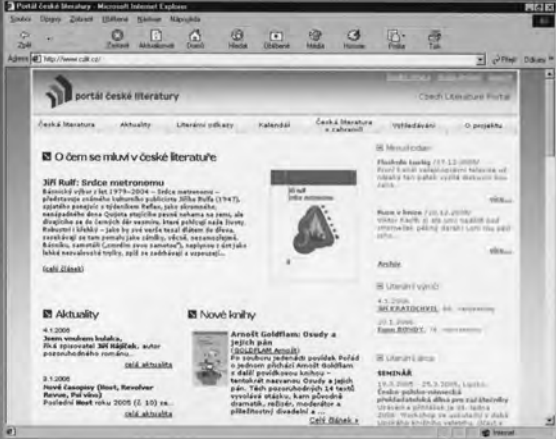
otakar slavík návraty

Topičův salon
10. 2.–6. 3. 2009
Praha 1, Národní 9, 1. patro
Po–pá 10–17 hodin

Autor koncepce výstavy Jan Rous
Realizace výstavy Pavel Vašíček
Pořádá Společnost Topičova salonu
www.topicuvsalon.cz

Základní partner: 1. Art Consulting Brno – Praha
Sponzoři: Avers, Pražská plynárenská a. s., Roche
Mediální partneři: A2, Český rozhlas 3 – Vltava, ArtMap

portál české literatury

Současná česká literatura má svoji adresu
www.czlit.cz

Vícejazyčný internetový **Portál české literatury** je určen především k propagaci české literatury v zahraničí. Klade si za cíl zpřístupňovat informace o živém literárním dění, o autorech mladší a nejmladší generace i o kontaktech s mezinárodní scénou. Portál má sloužit jako zdroj aktuálních informací pro zahraniční bohémisty, studenty, odbornou veřejnost i pro běžné zájemce o českou literaturu. Tento projekt nechce suplovat akademické informační prameny. Zřizovatelem je Ministerstvo kultury České republiky.

www.czlit.cz

ČESKÁ REDAKCE

Zleva: Zdeněk Vašík, Zdeňka Kuchyňová, Vilem Faltýnek, Josef Kubečka, Peter Gabal, Milena Štrafeldová, Martina Bílá

Každý náš pořad začíná aktuálními zprávami. Ve všední dny poté následují Události - publicistický přehled dění v Česku, kde jsou reportáže a rozhovory doplněny přehledem tisku. Závěr relace od pondělí do pátku patří pravidelným rubrikám, jejichž seznam následuje. Víkendové vysílání po zprávách vždy přináší několik tematických rubrik.

SEZNAM RUBRIK

Pondělí: Sport

Úterý: O čem se mluví

Středa: Kultura

Čtvrtek: Ekonomika

Pátek: Cestujeme po Česku

Sobota: Týden v ČR, Češi v zahraničí, Kalendárium, České „nej“
Speciální pořady vysílané ve čtyřtydenních cyklech v 9.30, 18.30 a v neděli v 02.30 UTC:
Ach, synku, synku - český a moravský folklor ve všech podobách
Kaleidoskop - novinky a zajímavosti české vědy a techniky
Literární naslouchátko - povídky, ukázky z románů, divadelních a rozhlasových her
Toulky po regionech - kultura, zajímavosti, společenské události

Neděle: Knihovnička Radia Praha, Historické obzory, Z rozhlasového archivu, Čeština, jak ji neznáte, Z krajanského tisku

KONTAKT
E-mail: cesky@radio.cz

Krajané by mohli volit poštou už příští rok, věří autoři novely

Češi v cizině by mohli vybírat poslance i senátory poštou už příští rok. Věří v to tvůrci senátní novely volebního zákona, kterou se opětovně pokoušejí zavést pro zahraniční Čechy korespondenční formu hlasování. Uvedli to při představování novely v sídle horní komory. Předlohu budou prosazovat zástupci obou nejsilnějších stran, slíbili to jejich senátoři. Novela je především vstřícným krokem vůči Čechům, kteří dlouhodobě žijí nebo pracují v zahraničí, a snahou ulehčit jim využití volebního práva. Nyní totiž mohou volit poslance jen na zastupitelských úřadech, nebo se kvůli tomu vrátit do vlasti. Hlasování poštou by jim ušetřilo čas a náklady s tím spojené, zejména v rozlehlejších státech. Novou formu volby by mohli využít jak krajané, tak třeba studenti vysokých škol, pracovníci nebo lidé na dovolené. Norma by mohla zvýšit volební účast zahraničních Čechů, řekl novinářům Tomáš Grulich (ODS) ze senátní komise pro krajany. Podotkl, že podle slovenských zkušeností se účast zvýšila díky hlasování poštou zhruba o pět procent. „Nepředpokládám, že u nás ten počet bude o moc větší,“ přiznal. Korespondenční forma ale parlamentní volby zjednoduší, podotkl.

Kunst: ALFONS MUCHA - Ausstellung im Belvedere

Das Belvedere präsentiert im Frühjahr 2009 die erste große Alfons Mucha-Ausstellung in Österreich. Das Werk des tschechischen Künstlers, der als Werbegrafiker und Dekormaler bekannt wurde, wird hier in seiner gesamten künstlerischen Bandbreite dargestellt.

Weitere Informationen auf www.belvedere.at.

Ausstellungsdauer: **12. Februar bis 1. Juni 2009**
Ort: Unteres Belvedere, Rennweg 6, 1030 Wien

Ministerstvo hledá právníky kvůli nelegálnímu vývozu památek

Ministerstvo kultury hledá právníky, kteří by v Německu a Rakousku pomáhali při navrácení památek nelegálně vyvezených z České republiky. Právní pomoc by měla mít podobu poradenství, konzultací, přezkoumávání návrhů smluv či zastupování v soudních sporech. Ministerstvo tuto agendu vykonává od roku 2004 – od okamžiku vstupu do Evropské unie, kdy začal platit zákon o navrácení nelegálně vyvezených kulturních statků. Od té doby podle mluvčího MK Jana Cieslara vzrostl počet jednotlivých kauz, u nichž je nutné právní zastoupení v zahraničí. Řada z nich dosud nebyla ukončena, soudní řízení se totiž může protáhnout i na několik let, a současně se objevují nové případy v zahraničí nalezených kulturních statků. I když nelegální vývoz památek zažil svůj vrchol v první polovině devadesátých let, stále z republiky proudí umělecká díla, především sakrálního původu. Proti roku 1989, kdy policie evidovala 51 krádeží v kulturních institucích a kostelech, v roce 1990 to bylo 611 případů a o rok později 996 krádeží. Do roku 1995 počet krádeží pomalu klesal, stále ale dosahuje počtu několika set ročně.

Masarykova univerzita ocenila absolventy včetně dvou hokejistů

Masarykova univerzita, přesně devadesát let od svého založení, ocenila 14 významných absolventů, kteří sice nezůstali v brněnských akademických kruzích, ale v různých oborech šíří dobré jméno školy. Jsou mezi nimi úspěšní manažeři, lékaři, literáti, ale také například bývalí špičkoví hokejisté Josef Augusta a Jiří Holík, kteří na brněnské pedagogické fakultě vystudovali učitelství tělocviku a zeměpisu. Rektor Petr Fiala při slavnostním akademickém shromáždění předal medaile a pamětní listy také bývalému viceguvernérovi České národní banky Lud'ku Niedermayerovi a sociologovi Miloslavu Petruskovi. Mladší generaci absolventů zastupuje například informatik Thanh Han The. Za nemocného básníka Ludvíka Kunderu převzala ocenění jeho dcera.

Masarykovu univerzitu stát zřídil zákonem z 28. ledna 1919. Oslavy výročí vyvrcholí v květnu velkým setkáním absolventů na brněnském výstavišti. Pořadatelé očekávají, že přijde minimálně 2 000 lidí z celkového počtu 125 000 absolventů univerzity. Vyjdou také nové knižní dějiny univerzity.

Jiří Drahoš byl zvolen předsedou Akademie věd

Akademický sněm zvolil novým šéfem Akademie věd fyzikálního chemika a jejího dosavadního místopředsedu Jiřího Drahoše. Nového předsedu jmenuje prezident Václav Klaus. Funkci by měl převzít od dosavadního šéfa Akademie Václava Pačese na příštím zasedání sněmu, které se bude konat 24. března. Drahošovou protikandidátkou byla ředitelka Ústavu experimentální medicíny Akademie věd, fyzioložka Eva Syková. Drahoš dostal 188 hlasů, Syková 27. Devětapadesátiletý Drahoš působí v Ústavu chemických procesů Akademie věd. Tři roky je už místopředsedou Akademie s odpovědností za chemické vědy a vědy o živé přírodě. Zaměřuje se na hydrodynamiku více-

fázových toků v chemických reaktorech. Publikoval přes šedesát vědeckých prací, které byly šestsetkrát citovány. Je spoluautorem deseti zahraničních a devíti domácích patentů.

Členy ekonomické rady se stali Zámečník, Sedláček nebo Jahn

Členy desetičlenné Národní ekonomické rady vlády se stali Vladimír Dlouhý, Martin Jahn, Jiří Kunert, Michal Mejstřík, Jiří Rusnok, Tomáš Sedláček, Jiří Schwarz, Jiří Weigl, Miroslav Zámečník a Pavel Kohout. Sdělil to předseda vlády Mirek Topolánek. Rada vznikla s cílem připravit opatření proti dopadům světové finanční krize na ČR a podle premiéra bude fungovat „tak dlouho, jak bude potřeba“. Podle Topolánka účast v radě odmítla opoziční ČSSD. Jednotliví členové rady na tiskové konferenci poté prohlásili, že jejich cílem je především snaha co nejvíce přispět ke společnému nacházení možných řešení současných dopadů světové ekonomické krize v tuzemsku.

Předsedou Rady České televize se stal opět Jiří Baumruk

Staronovým předsedou Rady České televize se stal Jiří Baumruk (53). Členové rady jej zvolili na dva roky na svém pravidelném zasedání. Baumruk tak obhájil svou pozici, do které byl poprvé zvolen v lednu 2007. Baumruk byl jediným navrženým kandidátem a dostal 11 hlasů od 13 přítomných členů rady. Baumruk se stal členem rady v roce 2005, v témže roce byl zvolen místopředsedou rady.

Český Krumlov a Litomyšl,

dvě česká města zapsaná na seznamu UNESCO, slaví letos významné jubileum. Před 750 lety byla východočeská Litomyšl povýšena na město a před 700 lety se v listině Jindřicha I. z Rožmberka hovoří o Krumlovu jako o městě.

Rada vypíše konkurz na ředitele Ústavu pro studium totalitních režimů až za rok

Rada Ústavu pro studium totalitních režimů vypíše výběrové řízení na funkci ředitele ústavu, ale až po dvouletém fungování této instituce, tedy nejdříve za rok. Současný ředitel ústavu Pavel Žáček, který je ve funkci od 1. ledna 2008, rozhodnutí přivítal.

Nová členka správní rady Univerzity Tomáše Bati

Vdova po nedávno zesnulém světoznámém podnikateli Tomáši Baťovi Sonja se stala novou členkou správní rady Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Ministr školství Ondřej Liška ji do funkce jmenoval od 1. prosince 2008. Tomáš Baťa zemřel 1. září ve věku 93 let. Členem správní rady se stal při vzniku školy v roce 2001, později byl zvolen jejím předsedou. Tento post po jeho smrti zaujala poslankyně Michaela Šojdrová. S rodinou Bati však škola chtěla úzce spolupracovat i nadále. „Založení zlínské univerzity bylo jedním z nejkrásnějších momentů v životě mého manžela. Univerzitu považoval za důležitou součást obnovy Zlína po dlouhých politicky obtížných letech. Hrdě se hlásil

k tomu, že je s touto rostoucí vzdělávací institucí spojen. Nadšení svého manžela jsem vždy sdílela," uvedla ke svému jmenování Sonja Batová.

Tým historiků z Akademie věd připravuje *Dějiny KSČ 1914-1992*

Tým historiků z Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd vedený Jiřím Kociánem připravuje publikaci *Dějiny komunistické strany Československa 1914-1992*. O jejím konceptu budou se svými kolegy diskutovat na pracovním semináři v pražském sídle Akademie věd. Publikace by měla být rozdělena do dvanácti chronologicky vymezených kapitol, které budou představovat důležité úseky z dějin strany. Ponechán v ní bude prostor pro rozdílné pojetí jednotlivých členů autorského týmu. Projekt, který naplánovali na pět let, je teprve na počátku. S Kociánem na něm spolupracují Zdeněk Kárník, Jaroslav Pažout, Jiří Pernes a Jakub Rákosník.

Národní muzeum: Budovu někdejšího Federálního shromáždění otevřeme ještě letos

Do konce letošního května se totiž ze sousední budovy někdejšího Federálního shromáždění má odstěhovat Rádio Svobodná Evropa a část Národního muzea se v ní usídlí. Pro veřejnost chce novou budovu otevřít ještě letos. Ze 4,5 miliardy korun, které ministerstvo kultury vyhradilo na celkovou rekonstrukci staré budovy, se bude financovat také stavba tunelu, který by ji měl s Federálním shromážděním propojit, řekl v rozhovoru pro ČTK generální ředitel muzea Michal Lukeš. Velká výstava o padesátých až devadesátých letech by se měla otevřít 17. listopadu, ještě na letošní rok se zde chystá i výstava k výročí českého olympionismu.

Výstava připomene objekty zbořené za posledních deset let

Výstavu a publikaci, které připomenou nenávratně ztracené skvosty průmyslové architektury, připravuje Výzkumné centrum průmyslového dědictví působící při ČVUT. Pod názvem *Co jsme si zbourali* se akce bude konat během letošního pátého bienále Industriální stopy, které v Praze i dalších městech upozorňuje na potenciál industriálních památek. Bienále se uskuteční v říjnu.

Prahu budou reprezentovat Karlův most a Staroměstské náměstí

Na veletrzích cestovního ruchu ve světě budou Prahu propagovat expozice představující Karlův most a Staroměstské náměstí. Magistrát chce prezentacemi přilákat více zahraničních návštěvníků. Stánky hlavní město představí na veletrzích v Paříži, Petrohradě, Londýně a Tchaj-peji, Prahu bude jejich provoz stát 9,5 milionu korun.

Brno dá 15 milionů korun na zmapování historie města

Brněnští historici zpracují v příštích letech sedmidílnou publikaci o dějinách města. Městští zastupitelé na vznik díla schválili 15 milionů korun. Garanci za vznik *Velkých*

dějin města Brna převzala Masarykova univerzita. Publikace vznikne v letech 2009-2018, vyplývá z dokumentu schváleného zastupitelstvem. Podle primátora budou v publikaci informace o dějinách města, jeho přírodních podmínkách a památkách. První díl by se měl věnovat přírodním podmínkám, geologickým poměrům, fauně, flóře a archeologii. Další popíše události ve městě od počátku psaných dějin do 15. století. Následující díly mají předběžně názvy Stavovský stát a habsburský centralismus, Rozmach průmyslu, národa a občanské společnosti, Demokracie a diktatura a Dějiny později připojených obcí a lidová kultura 19. a 20. století. Poslední díl bude věnován kultuře a památkám. Jednotlivé díly publikace by měly být v běžném prodeji.

Festival *Jeden svět* začne 11. března v Praze

Mezinárodní festival dokumentárních filmů o lidských právech *Jeden svět*, pořádaný organizací Člověk v tísni, bude zahájen 11. března v Praze. Poté se uskuteční v 29 českých městech; výběr z programu se navíc představí i v Bruselu a Washingtonu v rámci českého předsednictví v Evropské unii. Jedenáctý ročník festivalu uvede kolem 120 snímků ze čtyř desítek zemí se sociální, politicky angažovanou a lidskoprávní tematikou.

Taxíky na městských stanovištích Prahy musí být od 1. ledna 2009 žluté

Vozidla taxislužeb, která využívají stanovišť zřizovaných magistrátem hlavního města, musí být od Nového roku pouze žluté barvy. Auto musí být rovněž vybaveno klimatizací a od jeho první registrace nesmí uplynout více než osm let. Vyplývá to z městské vyhlášky, která platí pro všechny automobily na těchto stanovištích. Na území hlavního města se nachází celkem 49 městských stanovišť. Ty jsou označeny nápisem Fair Place a magistrát na nich zákazníkům zaručuje cenu 28 korun za kilometr. V centru je návštěvníci najdou například na Václavském, Staroměstském a Malostranském náměstí, na Národní třídě nebo před Hlavním nádražím.

Klaus zakázal vyvěsit vlajku EU na Hradčanech

To, že je Václav Klaus euroskeptikem, není žádné tajemství. Proto taky nepřekvapuje, že nechce povolit vyvěsit vlajku EU na Hradčanech, jak o tom informovala *Die Presse* 29. října 2008 na straně 7. Že je odborníkem na podnebí a dovolil si knižně vyprodukovat své teze o přehnaném strachu z katastrofických scénářů náhlé změny podnebí vlivem lidského dění, ví pár lidí. Že je odborníkem na jakékoliv téma a má potřebu se k tomu „fundovaně“ vyjádřit, ví v Česku každý. O to více mě překvapilo, že *Die Presse* uveřejnila jeho fotografii a poměrně dlouhý článek o něm a situaci v České republice. I když je ten článek seriózní a rozebírá situaci po prohraných volbách ODS a zároveň poukazuje na debaty ohledně lednového převzetí předsednictví v rámci EU, přece jen věnovalo, na můj vkus, až příliš velký prostor osobě Václava Klause. Tento článek mě nenechal lhostejným, cítil jsem potřebu zareagovat. Zde je můj e-mail, který jsem téhož dne, 29. října 2008, odeslal do redakce *Die Presse*.

Peter Žaloudek, Vídeň, www.peterzaloudek.com

Sehr geehrte Redaktion, ich finde es besonders traurig, dem tschechischen Präsidenten Václav Klaus fast eine ganze Seite in der Presse zu widmen. Ich bin selber Tscheche, der seit 25 Jahren in Wien lebt. Václav Klaus macht kein Geheimnis daraus, ein Euroskeptiker zu sein. Bis zu einem gewissen Maß ist eine Skepsis oder eine Kritik nicht nur tolerierbar, sondern im Sinne einer „konstruktiven Herausforderung“ auch notwendig und wichtig. Wir leben in einer pluralistischen, demokratischen Gesellschaft, und es ist erlaubt, über wichtige Ereignisse zu diskutieren.

Václav Klaus halte ich aber nicht für fähig zu einer konstruktiven Diskussion. Dabei geht es ums Zuhören, und wenn man argumentiert, dann sollte man sich zuerst gut informieren und vorbereiten, worüber man diskutieren will. Václav Klaus hält sich für einen Politiker, der sich zu Allem und Jedem äußern muss. Er hält sich für einen Experten auf jedem Gebiet und denkt, über alles diskutieren zu müssen. Wenn man Menschen, quer durch alle Schichten, in Tschechien zuhört, ist einem schnell klar, wie unbeliebt er wegen seiner „Allwissenheit“ und „Arroganz“ ist. Müsste er vom Volk zum Präsidenten gewählt zu werden, er würde es nie schaffen!

Um so trauriger bin ich, dass über einen so eingebildeten und unbeliebten Politiker in einer soliden Zeitung wie der Presse berichtet wird.

Vor einiger Zeit sah ich im tschechischen Fernsehen einen Dokumentarfilm über Václav Klaus. In dem es darum ging, wie ausländische Zeitungen über Václav Klaus berichteten. Der Film sollte zeigen, wie wichtig seine Rolle auf internationaler Ebene ist. Doch es trat das Gegenteil ein: Václav Klaus wurde lächerlich gemacht. Ob er es verstanden hat, bezweifle ich. *Wenn er nur damit zufrieden ist, was die ausländischen Zeitungen über ihn schreiben, dann...*

Mit freundlichen Grüßen
Peter Zaloudek

Místo filharmoniků „starou belu“

Po mnoha letech pravidelného vysílání si televizní diváci nedisponující satelitem museli odřeknout přímý přenos Novoročního koncertu vídeňských filharmoniků. Česká televize již zřejmě začala šetřit a škrtila tam, kde jí připadá, že v masovém měřítku nemůže narazit, u vážné hudby. Kdyby nás tak raději zbavila některého z hloupých a nepůvodních soutěžních pořadů, kde se pan X staví na hlavu a odráží ušima, aby vyhrál auto, pračku, počítač a baterii minerálních vod, na které se jistě vyplácá nemálo prostředků. Komickým paradoxem je, že i ti diváci, kteří dosud v příhraničních oblastech, jako například v jižních Čechách, mohli i za totality tento tradiční koncert naladit na rakouské nebo německé televizi, mají dnes kvůli digitalizaci utrum a „chytanou“ leda „starou belu“.

Zajímavé ovšem je, že takhle nešetří ani polská televize, natož německá a rakouská. A tak všechno letos zachraňoval Český rozhlas, konkrétně stanice Vltava, která posluchačům jako vždy poskytla přímý přenos z Velkého sálu Hudebního spolku ve Vídni pod taktovkou dirigenta Daniela Barenboima. Známé skladby obou Straussů, staršího i mladšího, jako valčík *Na krásném modrém Dunaji* nebo *Radeckého pochod*, se letos linuly jen z rozhlasové-

ho přijímače. A zklamaným divákům nezbylo než si povzdechnout, že nám ten nový rok pěkně začíná, a kdo ví, co nás v něm čeká.

jmc [= Jana Machalická]

Evropský trapas České televize

Na tradičním novoročním koncertu Vídeňských filharmoniků sice znějí převážně valčíky a jiné lehčí opusy, nicméně je to zavedená, špičková událost evropského významu, kterou sledují nejen milovníci klasiky a kterou každý rok živě přenášejí četné televizní stanice.

Do loňska tak činila i Česká televize. Jestliže mezi sedmdesáti zeměmi, kam se koncert vysílal, Česká republika po mnoha letech poprvé chyběla, tak je to trapas sám o sobě. Natož když začínáme předsedat Evropské unii.

ČT se může odvolávat na nevýhodné licenční podmínky, jak chce, ale ostudu ze sebe nesejme. A pakliže za přímý přenos z Vídně nedokázala vymyslet jinou náhradu než záznam novoročního koncertu ze Státní opery Praha z roku 2002, tak je to výraz jejího omezeného dramaturgického ducha.

(Věra Drápelová)

Red. pozn.: Reakci ČT otiskneme z prostorových důvodů v příštím čísle.

Mezivládní dohoda o dálničním propojení mezi Brnem a Vídní

Ve Vídni byla 23. ledna 2009 podepsána mezivládní dohoda o dálničním propojení mezi Brnem a Vídní. Propojení obou sítí – rakouské Severní dálnice A5 a české rychlostní komunikace R52 – dokument umísťuje mezi obce Drasenhofen a Mikulov. ČTK to řekl český velvyslanec v Rakousku Jan Koukal, který za českou stranu dohodu podepsal. Za rakouskou stranu podepisoval představitel ministerstva zahraničí, velvyslanec Rudolf Lennkh. „Z rakouského hlediska spočívají výhody Severní dálnice nejen v kapacitním propojení mezi hospodářskými regiony Brna a Vídně, ale i v úlevě, kterou to přinese obyvatelstvu obcí na trase do-savadní silnice,“ řekla k tomu agentuře APA rakouská ministryně dopravy Doris Buresová. APA poukazuje na to, že z české strany chybí k tomuto propojení ještě asi 20 kilometrů rychlostní silnice od Pohořelic k hranici. Hotov je již řadu let úsek od Brna do Pohořelic, pak se výstavba zastavila. Trasa je součástí transevropské sítě TEN (Trans-European-Network). Dnešní dohoda měla být původně podepsána loni 19. září tehdejším ministrem dopravy Alešem Řebíčkem. Kvůli kompetenčním nejasnostem a formálním závadám však ministr zahraničí Karel Schwarzenberg k podpisu odmítl udělit plnou moc. Rakouská vláda ale má dostavbu dálnice A5 ve volebním programu a potřebuje vykazovat jeho plnění, proto měla zájem o dohodnutí místa, kde se obě sítě setkají. Další dříve zvažované varianty, především propojení přes Břeclav přímo na dálnici D2, případně severozápadní dálniční trasa Vídeň – Praha přes Znojmo, dnešní dohodou nijak dotčeny nejsou, uvedl Koukal. „Rakouská strana je připravena dobudovat v příštích letech další kapacitní napojení na Česko, v závislosti na naléhavosti a financích,“ řekl. Financování těchto spojů by mělo jít z dopravního fondu, jehož součástí je výběr mýtného, dodal.

VIDEOTÉKA A FONOTÉKA Kulturního klubu (s podporou MZV-OKKV)

Seznam videokazet:

Balada pro banditu
Bohemia I
Český ráj (něm.)
Císařův pekař
České Budějovice (něm.)
Český Krumlov (něm.)
Hrátky s čertem
Jižní Čechy (něm.)
Karlsbad
Kytice
Mikulov (něm.)
Magdalena Kožená
Morava a Slezsko (něm.)
Obchod na korze
Ostře sledované vlaky

Osudý dobrého vojáka Švejka I-II
Otesánek
Penzión pro svobodné pány
Praha
Pražské Jezulátko (něm.)
Šakalí léta
Tajemství ocelového města
Trhák
Všichni moji blízcí
Divadlo Jára Cimrmana:
AKT, hra se zpěvy a tanci
Němý Bobeš aneb Český Tarzan
Vyšetřování ztráty třídní knihy
Záskok
Pohádky:
Broučci
Byl jednou jeden král

Čerte, drž se svého kopyta
Kocour Vavřinec
Krtečkova dobrodružství
Maxipes Fík
Mach a Šebestová I-II
Nesmrtelná teta
Princezna se zlatou hvězdou
na čele
Pyšná princezna
Rákosníček a jeho rybník
Spejbl a Hurvínek
Tuláček
Kazety:
Jarmila Šuláková – Folk songs
Jen vzpomínky poštáctví
kluka (písničky J. Vyčítala)
Krtečkova dobrodružství I-II

Krútnava (písničky)
Neuvěřitelné situace: Šimek
a Sobota
Písničky Čechů v Chorvatsku
Pohádky z mořské hlubiny
Prague (koncert Filharmonie)
Slzy smíchu Jiřiny Bohdalové
The Best of Pavel Bobek
CD:
V + W, Písničky (2005)
Možnost zapůjčit tyto filmy:
Audience
Báječná léta pod psa
Když rozvod, tak rozvod
Pelišky
Skřivánci na niti
Smrt krásných srnců

Máte-li zájem o vypůjčení, kontaktujte paní Ivanu BROŽOVOU, tel. 0650 400 17 10, roh Barichgasse 21 a Ottogasse, 1030 Wien (prostory školky a družiny). Kauce 5 € za videokazetu, 2 € na obnovu filmotéky.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Příhlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schlüsselgasse 18, A-1080 Wien

záznamník (od 10:00): ++43-1-402 32 99

fax (od 10:00): ++43-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2009 činí 29,- € (členský příspěvek 14 € + předplatné 15 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2009 činí 30,- €. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2009 činí včetně poštovného 50,- €.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901, IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €. Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: 683 035 901, BLZ: 12000, IBAN: AT 03 1200000 683035901, SWIFT: BKAUATWW
- Česká spořitelna, číslo účtu: 1557869023, kód banky: 0800, účel: inzerát

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Mag. Pavlína Böhmová, tel. 0043 (0) 669 195 44 077,

tel./fax: 0043 (01) 95 44 076

František Písařík, tel.: 0043 (0) 650 599 28 02

Centrální fax (od 10:00): 0043 (01) 79 88 454

e-mail: inzerce@kulturklub.at

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci, hlase se na tel. č. 602 36 51, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlase se na tel./fax 0043-1-40 89 841,

Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte

miesto: priestory Slovenského inštitútu,
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHJECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrngasse 17, 1010 Wien
ředitelka dr. Taťjana Langášková
tel./fax: 0043 1 535 23 60 - 14
www.tschechischeszentrum.at
e-mail: ccwien@czech.cz
Po – Pá 10:00-17:00

Mag. **Sylvie Šebelová**

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**
+43 699 12 64 29 38 **mobil**
office@sebelova.at **e-mail**
www.sebelova.at **web**

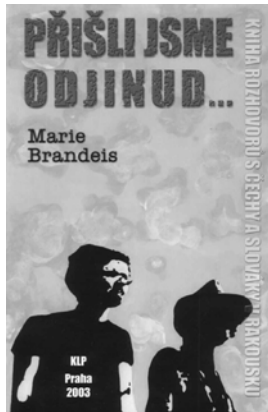
CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu
Herrngasse 17, 1010 Wien
ředitelka Dr. Phil. Nora Dolanska
tel.: 0043 1 533 21 933
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

TISKÁRNA SLÁDEK ZNOJMO

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 515 22 57 30
e-mail: info@tiskarna-sladek.cz
www.tiskarna-sladek.cz

PŘIŠLI JSME ODJINUD...

Marie Brandeis

KLP Praha 2009

Kniha autorky Marie Brandeis *Přišli jsme odjinud...* s předmluvou bývalého českého velvyslance v Rakousku a nynějšího prezidenta PEN-klubu Jiřího Gruši obsahuje portréty osobností, jež jsou spjaty s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku. Přehledně a zajímavě popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Publikace je dvojjazyčná: česko/německá.

Knihu je možno zakoupit/objednat v knihkupectví **Pastrňák's Austro-Bohemia Press**, 1030 Wien, Steing. 24, tel.: ++43-0-699-10596078, fax: ++43-1-812 36 50, e-mail: ivana.pastrnak@chello.at otevřeno: st, čt 17:00-18:30, nebo přímo v **Kulturním klubu**.

KOREC und BLÁŽEK OEG

Restaurant

PRESSBURG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

www.computer.leichtgemacht.at

COMPUTER TECHNIK

Installation, Konfiguration,
Optimierung, Schutz vor Infektionen,
Diagnose und Behebung
von Computer Problemen

MONIKA KRÁLOVÁ
1140 Wien, Hadikgasse 138
Mobil: +43 (676) 473 70 80
E-Mail: monika.kralova@gmx.at

KARDINAL PENZION

Danica KORECOVÁ majiteľka
fa. Korec
Veľké Uherce 310
Slovensko

- Ubytovanie
- Reštaurácia
- Gril
- Kaviareň
- Sauna
- Fitness
- Parkovanie

TEL./FAX: 038/7486 159 VELKÉ UHERCE č. 310

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

sekretariát: út 8:00-9:30, čt 17:00-18:30
Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
office@oeskv.at www.slovaci.at

Divadelní ochotnický spolek VLASTENECKÁ OMLADINA

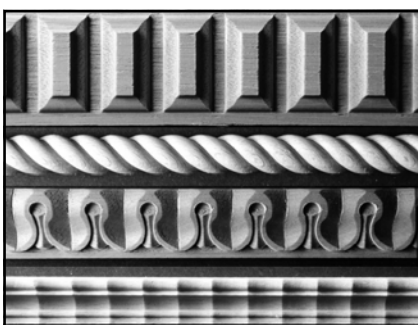
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel. 02273 7604
www.omladina.at

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slavistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

Slowakisches Institut
Wien
Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT

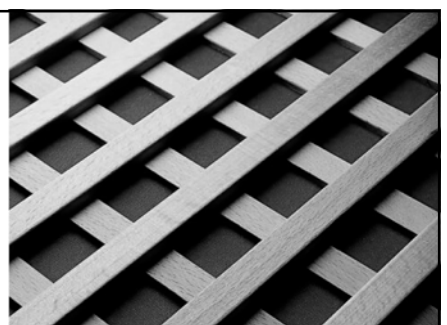
Wipplingerstr. 24-26
1010 Wien
tel./fax: 43 - 1 - 53 54 057
www.sivieden.mfa.sk
e-mail: siwien@gmx.at

Dřevěné lišty a mřížky

Franz Kolář GmbH
Josef-Strebl-Gasse 8, 2345 Brunn/Geb.
Tel.: 02236/31724, Fax: 02236/323 96
E-mail: office@kolar.at; www.kolar.at

Divadlo Brett – 1060 Wien,
Münzwardeingasse 2,
 tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
 theaterbrett@Eunet.at,
 www.theaterbrett.at
úterý – sobota od 20 hod.

AUSTRO-BOHEMIA PRESS
 1030 Wien, Steing. 24
 tel.: ++43-0-699 10596078 (9:00-19:00)
 fax: ++43-1-812 36 50
 e-mail: ivana.pastrnak@chello.at
 www.pastrnak.at.ac
 (st, čt 17:00-19:00 a také některé soboty)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.
 Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

EXTRAPARFUM.AT

Vítáme Vás v internetové parfumerii
 www.extraparfum.at
 Nabízíme ucelenou řadu originál zabalených značkových parfémů za skvělé ceny.

Příjemné nakupování a mnoho voňavých dní Vám přeje
 Váš EXTRAPARFUM

„Art-Atelier“
 Bildhauerei / Keramik
 Restaurierung / Keramikurse
 Altmüttergasse 6, 1090 Wien
Tel.: 0676 9452096
 Auf Ihren besuch freut sich:
Mag. Milada Zahnhausen
 Dipl. Bildhauerin & Keramikerin

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
 1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

Mobiles
Theater für Kinder
 tel 01/505 98 06
 e-mail: theater.moki@chello.at
 www.theater-moki.at

Atelier JAN -
 Umění z kůže
 Jan & Tamara
 Brabenec,
 Spittelberggasse 7,
 1070 Wien,
 tel./fax: 526 54 22,
 po-pá 13-18 hod.,
 so 10-14 hod.

Výhodné ubytování
ve Vídni
M. SEĎA
 Westbahnstr. 18, 1070 Wien
 Tel. 524 38 73, 617 27 06

Právník v ČR
JUDr. Josef Franc
 advokát
 Kancelář: Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
 tel./fax : 004202 848 18 008,
 mobil: 00420602 850 267
 e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků
 v Rakousku
 Informationszeitschrift der Tschechen
 und Slowaken in Österreich
 Schloßelgasse 18, 1080 Wien
 mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
 fax: 0043-1-79 88 454
 e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at

SALON
MIMI-ŽOFIE HERRMANN
 Dipl. kosmetička, pedikérka,
 zdravotní sestra
 Odborná kosmetika, pedikúra,
 manikúra, el. epilace chloupků,
 manuelle lymfdrainage,
 aromamassage, soft-laser
 Termín dle dohody:
 tel. + fax: 01/98 24 867
 Út – pá 8:30-11:30 + 14:00-18:00
 1140 Wien, Kienmayerg. 48

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
 Adresa je k dispozici
 v redakci.

Hľadá sa výpomoc pre 80ročnú pani (Wien 11) na 2-3 hod. denne: nákupy, upratovanie, čistenie, doprovod... Žiada sa serióznosť, spoľahlivosť, flexibilitnosť. Vlastný automobil vítaný (nákupy). Cca za 1 rok ev. možnosť ubytovania.
 Kontakt: **oslej.gmx.at**
 Od 8. 12. tel. 01/6061963

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolarik
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
 tel. / fax 604 54 85,
 po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17,
 Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12
 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

PRODEJ A OPRAVY VEŠKERÉ ELEKTRONIKY,

Krajanské ceny, TV-Service,
 T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17,
 1030 Wien, Tel./Fax: 798 47 08

Rakušanka bydlící v 16. vídeňském okrese s láskou k českému jazyku hledá solidní paní k občasnému hlídání dvou holčiček (2 a 4 roky), s praxí, češtinou jako mateřským jazykem, která by vedle opatrování také s dětmi mluvila česky, zpívala české písničky, opravovala výslovnost apod. Volejte na číslo **0699/81 12 10 33** nebo napište na e-mail: **juniperle@gmx.at**

Hledám paní na částečný úvazek k úklidu. Podmínkou je auto. Volejte na číslo: **0699/11 06 17 11**

PRO LIN GUA

PROLINGUA

Ivana BROZOVA

Barichgasse 21
Eingang Ottogasse
1030 Wien

Klub, školka, družina
—
doučování

Tel.: 0650 / 400-17-10
E-Mail: prolingua.b@volny.cz

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**
1060 Wien, Hofmühlgasse 18
E-mail: raumdekor.florian@aon.at

**MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE**
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: **505 72 34**, e-mail: **boehmerwald@aon.at**,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant Schönbrunner Stöckl

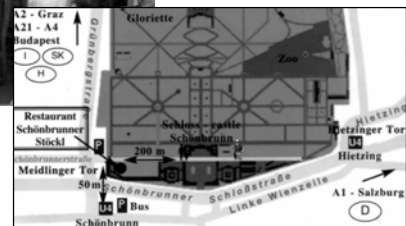
rodina Smadišova

beim Meidlinger Tor
České a slovenské speciality!

Nabízíme:
svatby, podnikové a rodinné oslavy, Vánoce,
catering service pro každou příležitost,
slevy pro skupiny z ČR.

Těšíme se na Vaši návštěvu!

Küche/ kitchen / cucina / kuchyň
10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, **www.schoenbrunnerstoeckl.com**

Zur Böhmischen Kuchl

Speciality české a moravské kuchyně:
dřšťková polévka, bramboráky, svíčková, lívanečky,
Budějovické a Velkopopovické pivo –
na Vaši návštěvu se těší Dagmar Ficenec

1080 Wien, Schloßelgasse 18, tel.: 402 57 31
otevřeno: po – pá od 11.00 – 15.00 a 17.30 – 23.00

Kleines Wiener Cafe

DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
sobota a neděle
zavřeno

Kavárna s českou kuchyní.
Oslavy na objednávku.
Budějovické pivo.

NĚKTERÁ HISTORICKÁ A JINÁ DATA V KOSTCE

929 nebo 935

Příčiněním svého bratra Boleslava přišel o život ve Staré Boleslavi **kníže Václav**. Panovníkovo mrtvé tělo bylo Boleslavem převezeno do Prahy do kostela svatého Víta, který se stal centrem svatováclavského kultu. Klerici Boleslavova dvora pak napsali první verzi textu, který stál zřejmě u zrodu všech pozdějších svatováclavských legend. Od 10. století je Václav uctíván jako světec, nejprve v Čechách a pak i v sousedních zemích. Život a mučednická smrt sv. Václava byly zpracovány v četných legendách. V 10. století vznikla *První staroslověnská legenda* psaná církevně slovanským jazykem zavedeným za časů velkomoravské misie a rovněž latinsky psané legendy ad. a patrně také text, který dnes známe jako *Kristiánovu legendu*. Od druhé poloviny 11. století měla svatováclavská úcta klíčové postavení v ideologii české státnosti. Svatý kníže byl chápán jako mystický vládce a ochránce českého státu a podle opisu na pečeti českých knížat a králů spočíval „mír svatého Václava“ vždy v rukou panovníka země. Od doby Karla IV. se symbolem českého státu stala tzv. Svatováclavská koruna, již byly podřízeny jednotlivé země Koruny české. Z 12. století pochází píseň *Svatý Václave, vévodo české země*, hymna středověkého českého státu.

Boleslavská vražda: proč a kdy?

Václav a Boleslav zastávali nepochybně dvě odlišné politické orientace. Cesta k dosažení strategického cíle, k němuž oba směřovali – udržení a konsolidace českého státu – viděl Václav v zajištění mírových podmínek především pomocí zahraniční diplomacie, Boleslav pak v souvislejších a soudržnějších vnitřním ustrojení státu samého. Je možné, že napětí mezi oběma bratry postupně rostlo. Bylo však nutné tento spor řešit tak drasticky? Připomínáme úvahu, kterou pronesl Dušan Třeštík: jde tu vůbec o plánovanou vraždu, či o prosté, byť hluboce nešťastné zabítí v důsledku náhodných a nepředvídaných okolností? Takové věci se stávaly: zřejmě při palácové rvačce přišel roku 946 o život anglický král Edmund Starší.

Máme-li potíže s nalezením důvodů pro boleslavskou vraždu, její přesné datování je ještě daleko složitější. Prameny uvádějí celkem šest možností: 928, 929, 935, 936, 938 a 939. Např. Kosmas uvádí rok 929, kdežto autentický

dobový pramen, saská kronika Widukindova, naznačuje spíš roky 935 nebo 936.

965-969

Boleslav vyslal do Říma poselstvo vedené jeho dcerou Mladou. Mlada měla získat od papeže Jana XIII. svolení k založení ústavu jeptišek benediktinské řehole, prvního kláštera v českých zemích, pro nějž byl vybrán kostel sv. Jiřího na Pražském hradě. Vstoupila při této příležitosti do benediktinského řádu, přijala řeholní jméno Marie a Jan XIII. Mladu ustanovil abatýš u sv. Jiří. Druhá, ještě významnější část jednání, se týkala založení samostatného biskupství v Praze. K tomu dal papež zásadní souhlas.

1259

Vok z Rožmberka založil klášter cisterciáků ve Vyšším Brodě.

1319

únor Rozvrat manželství mezi **Janem Lucemburským** (1296), synem hraběte Jindřicha IV. a Markéty Brabantské, neteří francouzského krále, a **Eliškou Přemyslovnou** (1292 – 28. září 1330), dcerou Přemyslovce Václava II. a Guty Habsburské, vyvrcholil incidentem, kdy si král násilím vynutil vstup do hradu Lokte, aby královně odňal synka Václava.

1349

Sňatek Karla IV. s Annou Falckou. **Karel korunován římským králem v Cáchách.**

1409

3. 1. Ve velké aule Karlovy koleje na Starém Městě pražském začal kvodlibet (významná učená disputace), řízený mistrem Matějem z Knína. Vyzněl jako obhajoba viklefovských názorů, o než se hlavně zasloužil Mistr Jeroným Pražský.

18. 1. Král Václav IV. vydal v kutnohorském Vlašském dvoře mandát, tradičně nazývaný **Dekret kutnohorský**. Z rozhodnutí Karla IV. disponovali učitelé a studenti cizích národů třemi hlasy (vždy po jednom pro národ bavorský, saský a polský), členové českého národa jedním hlasem. Král Václav IV. vyšel Husovu kruhu vstříc a Dekretem kutnohorským určil příslušníkům českého národa tři hlasy a zbývajícím národům jeden hlas. Cizí pedagogové a studenti pak v průběhu května 1409 na protest opustili Prahu a značná část jich přešla na nově založenou univerzitu v Lipsku. Jejich odchodem vznikla nejen hospodářská ztráta, ale pražské vysoké učení oslabilo své styky se světem a stalo se ideovým centrem formujícího se husitství.

1499

Vznikla první verze díla Viktorina Kornela ze Všehrd **O práviech, súdiech i o diskách země České knihy devatery.**

1509

17. 2. **Král Vladislav** přijel z Budína do Prahy. Od roku 1490 sídlil Vladislav v Budíně a do Čech a na Moravu se

téměř nedostal. Návštěva v roce 1509 byla poslední a nejdější. Trvala přes rok, pak byl však Vladislav i s dětmi bez ohledu na probíhající morovou epidemii téměř násilím uherským magnátem Janem Zápolským odvezen zpět do Budína.

11. 3. Vladislavův syn **Ludvík** byl korunován v katedrále sv. Víta na českého krále.

1519

Martin Luther se zastal učení M. Jana Husa a vyslovil nesouhlas s jeho upálením. Učení Martina Luthera začalo pronikat do kališnického prostředí v Praze.

1529

11. 1. Nad Prahou bylo pozorováno **nebeské znamení** v podobě záře a jasného blesku, po němž se na obloze objevil obraz vojenské bitvy. Znamení bylo zpětně vykládáno jako předzvěst dalšího tureckého vpádu do střední Evropy.

1549

9. 2. Na základě královského nařízení byla provedena **razie mezi pražskými knihkupci**, při níž bylo zkoumáno, zda nemají na skladě knihy, jejichž šíření bylo králem Ferdinandem r. 1547 zakázáno.

1589

11. 1. V Praze skonal **Pavel Kristián z Koldína**, autor *Práv městských Království českého*.

1609

29. 1. – 1. 4. V Praze zasedal **český zemský sněm**, na kterém došlo ke střetu mezi panovníkem a opozicí evangelických stavů.

1619

20. 3. Ve Vídni zemřel císař **Matyáš**.

1649

Rodák z dolnorakouského Mauternu a po polovině 17. století i významný brněnský měšťan Pavel Hynek Morgentaler vydal ve Vídni spis *Generales florentis et intereuntis rei publicae causae*. Jde o první ucelený projev v národohospodářském myšlení v duchu západoevropského merkantilismu, jehož autor žil a v duchu svých teorií dokonce i pracoval v prostředí českých zemí.

Do Prahy poprvé přišla německy hrající tlupa „anglických“ komediantů. Měla na repertoáru hry alžbětinských dramatiků.

1659

Na **Svaté Hoře u Příbrami** se začalo stavět mariánské poutní místo. Na stavbě se podílela řada umělců – C. Lu-rago, J. Ursini, B. Cometa a J. Cereghetti.

1669

Jezuitský misionář, spisovatel a překladatel **Matěj Václav Šteyer** založil nakladatelský podnik Svatováclavské dědic-tví. V jeho rámci vyšla i tzv. *Svatováclavská bible*.

Olomoucký biskup Karel z Lichtenštejna zbudoval nový honosný **biskupský palác v Olomouci**.

1699

26. 1. V městě Sremski Karlovci byl **uzavřen mír s Os-manskou říší**. Habsburské monarchii připadlo dosud Turky okupované území Uher se Sedmihradskem, Chorvatskem a Slavonií. Tento mír ukončil válku s Turky, probíhající od roku 1683.

1709

V české hudbě se poprvé objevil významný prvek neapol-ské opery **da capo-árie**. Objevila se v církevní sólové kan-tátě J. L. Dukáta.

1719

4. 2. Vyšlo první číslo českých periodických novin. Jejich vydavatelem byl Karel František Rosenmüller (1678-1727). Barokně dlouhý název zněl: *Sobotní (outerní) pražské poštovní noviny z rozličných zemí a krajin přicházející s obzvláštním jeho císařské a královské milosti nadáním obdarované*. Později se název zkrátil na **Pražské české no-viny** či **Pražské noviny**.

15. 4. Při exhumaci těla generálního vikáře pražské ka-pituly Johánka z Pomuku (Jana Nepomuckého) byla nale-zena relikvie, která vypadla z jeho lebky a byla považována za zázračně dochovaný světcův jazyk. Podle novodobých antropologických a historických výzkumů se jednalo o při-rozeně zachovaný zbytek mozkové tkáně.

1729

Vyšel proslulý **Klíč kacířské bludy k rozeznání otevírající, k vykořenění zamykající** jezuitského kazatele a misioná-ře **Antonína Koniáše** (13. února 1691, Praha – 27. října 1760, Praha). Jeho jméno se stalo takřka symbolem pro-tireformačního tažení katolické církve v první polovině 18. století. V této tradici je Koniáš proslulý pálením českých nekatolických knih. Koniáš během svého působení spálil mnoho tisíc knih, mnohé další vytržením nebo začerněním závadných míst „opravil“. Jak je ovšem pro taková historic-ká zjednodušení typické, zdaleka nevystihují podstatu jeho působení. Antonín Koniáš byl především dítě své doby, v níž doznival velký svár konfesí, zasahující celou Evropu. Jeho stanovisko bylo dáno příslušností ke katolické církvi a jezuitskému řádu.

V době vydání Koniášova *Klíče* (česká národní verze katolického seznamu knih, které jsou z hlediska církve nebezpečné) šlo o standardní pomůcku, jaké nalezneme i v dalších katolických zemích. Tato kniha je dodnes pomůc-kou pro poznání starší české literatury, ale je zajímavá i vzhledem k tomu, že kromě seznamu zapovězených knih obsahuje poměrně rozsáhlou textovou část. Antonín Ko-niáš zde obsírně zdůvodnil nebezpečnost nekatolických knih a potřebu likvidace kacířských myšlenek a dále se zde zabýval metodami, pomocí nichž lze takovou literaturu hledat a rozpoznávat.

19. 3. Papež Benedikt XIII. prohlásil v Římě blahoslave-ného **Jana Nepomuckého** za svatého. Pro kanonizační akt, konaný v římské bazilice sv. Jana v Lateránu, byl záměrně vybrán svátek sv. Josefa, který od padesátých let 17. stole-tí patřil mezi patrony českého království. Česká katolická církev tímto aktem získala světce, který svou popularitou a oblíbeností v katolickém světě záhy překročí hranice čes-kých zemí.

Svatořečením Jana Nepomuckého bylo završeno dlouholeté úsilí mnoha církevních i světských hodnostářů o tuto poctu pro pražskou arcidiecézi a pro jejího bývalého hodnostáře. Životní příběh generálního vikáře Johánka z Pomuku, který na sklonku 14. století zemřel jako oběť politických rozporů mezi králem Václavem IV. a pražským arcibiskupem Janem z Jenštejna, se postupem doby proměnila v romantickou legendu o královnině zpovědníku, který obětoval život pro uchování zpovědního tajemství. Tuto legendu rozvíjeli především intelektuálové z duchovního stavu (její nejnámější barokní podobu zpracoval Bohuslav Balbín), ale i v nejšířších vrstvách obyvatelstva se šířila obliba tohoto domnělého mučedníka, jenž byl ještě před svým svatořečením mnohými považován za nebeského ochránce a patrona českého království.

1799

12. 2. Zemřel skladatel, klavírní virtuos a pedagog **František Xaver Dušek (Dussek)**, manžel pěvkyně Josefíny Duškové a přítel Mozartův. Byl vedoucí osobností pražské symfonické a klavírní školy konce 18. století a z jeho díla se vedle 36 symfonií a množství klavírních skladeb zachovala řada smyčcových kvartetů, písní, chrámových skladeb a serenád.

7. 2. Narodil se v Strakonících (†5. 8. 1852) **Ladislav František Čelakovský**, básník zvláště tzv. ohlasové poezie, překladatel, sběratel a vydavatel slovanského folklóru, bohemista a slavista.

březen Armáda habsburské monarchie v koalici s Velkou Británií, Ruskem a Osmanskou říší **zahájila 2. koaliční válku** proti Francii.

28. 3. Zemský stavovský výbor odkoupil Nosticovo divadlo na pražském Ovocném trhu a změnil jeho pojmenování na **Stavovské divadlo**.

1819

Brněnští dělníci se pokusili o rozbití nově instalovaného postríhovacího stroje v soukenické továrně bratří Delhaesů v Brně.

Konflikty Bernarda Bolzana (zemřel 18. 12. 1848)

Bernard Bolzano pocházel z rodiny italského pražského kupce. Po studiích na piaristickém gymnáziu a pražské filozofické fakultě přednášel na univerzitě teologii. Svým vzděláním, kouzlem osobnosti i působivostí výkladu si získal neobyčejnou přízeň posluchačů. Vedl je k víře neztracující rozum, což bylo dáno jeho matematickým vzděláním a schopností filozofické tolerance. Svůj výklad opíral i o Kanta a Schellinga. Bolzano měl díky své filozoficko-racionální metodě výkladu společenských poměrů řadu odpůrců. Když byl pro studijní rok 1818-1819 Bernard Bolzano zvolen děkanem filozofické fakulty, ve střední Evropě se odehrávaly studentské demonstrace jako ohlas památky Martina Luthera. Vídeňský policejní ministr Sedlitzky viděl v každém projevu „nekázně“ a veřejného protestu studentů „spiknutí revolučních demagogů“. A tak konečně mohli Bolzanovi protivníci zúročit své snažení: koncem roku 1819 byl děkan filozofické fakulty zbaven profesury a začal jeho pětiletý proces s církevní vrchností. Perzekuční opatření a Bolzanův mužný postoj ještě zvýšily jeho oblibu mezi mladou inteligencí. Od té doby žil v Praze nebo v Těchobuzích a pilně publikoval. Odchoval a k touze po vzdělání, osobní svobodě a národnostní toleranci

přivedl mnoho českých vlastenců (ve smyslu zemského vlastenectví), Čechů i Němců. Vynikajících úspěchů dosáhl v teologii, filozofii a matematice, jimž věnoval četné své práce. Klíčový význam má Bolzanova interpretace národa a vlasti.

1829

6. 1. V Brně zemřel **Josef Dobrovský**, jedna z nejvýznamnějších osvícenských osobností. Josef Dobrovský (17. 8. 1753, Ďarmoty, dnes Maďarsko – 6. 1. 1829, Brno), zvaný „modrý abbé“, byl významným představitelem českého osvícenského racionalismu a zakladatelem slavistiky. Po ukončení filozofických studií studoval teologii. Vysvěcen byl roku 1786. Byl domácím učitelem filozofie a matematiky synů F. A. Nostice, nejvyššího purkrabího v Čechách. Po krátkém působení v semináři v Hradisku u Olomouce se vrátil do Prahy, kde jako soukromý učitel v rodinách nejvyšší české aristokracie a mladých českých obrozenců získal neotřesitelnou společenskou a vědeckou autoritu. Podílel se na činnosti Soukromé společnosti nauk, spoluzakládal Královskou českou společnost nauk, zasloužil se o vznik Vlasteneckého muzea, kde využil svého postavení v české a evropské vědě a přátelských styků s Františkem a Kašparem Šternberkovými. Výsledkem jeho bohemistických studií se staly *Dějiny české řeči a literatury* (1792), *Německo-český slovník* a *Podrobná mluvnice jazyka českého* (1809). Vedle bohemistiky se Dobrovský věnoval i slavistickým studiím. Vrcholem jeho práce v tomto oboru jsou monumentální *Základy jazyka staroslověnského* (1822, lat.). Josef Dobrovský svým dílem položil spolehlivé vědecké základy bohemistiky a slavistiky, o něž se pak opíraly pozdější generace vědců.

19. 3. Okázale se slavilo sté výročí **kanonizace sv. Jana Nepomuckého**.

1839

počátek roku Krkonoše byly zasypané sněhem, dokonce umrzlo několik lidí. Vzhledem k sněhové záplavě mohli být pohřbeni do země až o Velikonocích.

2. 1. V Praze zemřel **Josef Krasoslav Chmelenský** (*7. 8. 1800), významný divadelní, literární a hudební kritik, básník v duchu lidové poezie. Napsal libreto pro Škroupovy opery *Dráteník*, *Oldřich a Božena* a *Libušin soud*.

6. 1. Méhulova opera **Josef a jeho bratři** je první úplně české operní představení v Brně.

6. 3. V Praze proběhlo první shromáždění **Jednoty ku prospěchu propuštěných káránců**. Toto charitativně sociální sdružení založili pod záštitou hraběte K. Chotka šlechtici a státní úředníci.

1849

V roce 1848 vytvořil drážďanský sochař Ernst Haehnel **pomník Karla IV.** Pomník měl být součástí oslav pětistého výročí založení pražské univerzity, byl ale odhalen na Křižovnickém náměstí až na počátku roku 1849.

7. 1. Vyšlo první číslo **Šotka**, satirické příběhy Havlíčkových *Národních novin*.

10. 1. **František Ladislav Rieger** pronesl na kroměřížském Ústavodárném sněmu řeč na obhajobu paragrafu 1 – „veškeré státní moci vycházejí z lidu“.

23. 1. V lednu Palacký vypracoval druhý minoritní návrh rakouské ústavy. Navrhl etnicko-federalistické uspořádání

Rakouska do osmi skupin zemí: země německo-rakouské, české, polské, ilyrské, italské, jihoslovenské, maďarské a rumunské. K českým počítal české části Čech, Moravy, Slezska a Slovensko. V šedesátých letech již jeho další představy o uspořádání Rakouska vycházely z koncepce historického státního práva. S návrhem neuspěl.

29. 1. František Ladislav Rieger na Kroměřížském sněmu pronesl řeč o trestu smrti. Ukázkou Riegrovy řečnické obratnosti byla jeho zpravodajská řeč o paragrafu 6, který rušil trest smrti za politické zločiny.

4. 3. Byl vydán patent o **vyvázání z poddanství**.

7. 3. Vládní vojsko obsadilo budovu sněmu v Kroměříži a současně byla vyhlášena centralistická ústava. Zákonnou moc měl mít císař společně s dvoukomorovým říšským sněmem, výkonná moc připadla výhradně císaři, volební právo bylo omezeno. Nikdy zcela nevstoupila v platnost.

17. 3. Byl vydán **spolčovací a shromažďovací zákon**, jenž citelně omezil spolkový život. Císařským patentem byl vyhlášen svobodomyšlný obecní zákon, dílo ministra Fr. Stadiony, ale ministerské nařízení odložilo jeho provádění.

1869

1. 1. Byla založena první **česká mateřská škola pro chudé děti** u sv. Jakuba v Praze.

26. 1. Hospodářský rada František Horký zkouší na svém kolínském panství pěstovat **tabák**.

7. 2. V Klenčí pod Čerchovem se narodil **Jindřich Šimon Baar** (†24. 10. 1925), autor próz z chodského prostředí, básník, sběratel pohádek. Pocházel ze selského rodu. Byl vysvěcen na kněze a působil jako kaplan na různých místech v Čechách, účastnil se činnosti Zemské jednoty duchovenstva, která byla pro snahu reformovat církevní řády 1907 rozpuštěna. Po vzniku samostatného státu se jako předseda Jednoty duchovenstva českého neúspěšně pokoušel v reformách pokračovat. Dílo: prvotina *Cestou křížovou*, povídka *Pro kravičku*, *Jan Cimbura*, románová trilogie *Paní komisarka*, *Osmačtyřicátníci* a *Lůsy*, *Chodské povídky a pohádky* aj.

1. 3. V Praze zahájila činnost **Živnostenská banka**, ústředí českých záložen.

1879

31. 3. V Sázavě nad Sázavou zemřela **Antonie Kavalírová** (*18. 1. 1804), autorka *Pamětí babičky Kavalírové*, které vydal její vnuk J. J. Frič roku 1929. V *Pamětech* sponátním způsobem zachytila svůj osud i atmosféru doby.

V besedním domě v Brně byla poprvé hrána **Prodaná nevěsta** s V. Hešem jako Kecallem.

1889

1. 1. V Hainfeldu skončil první sjezd rakouské sociální demokracie.

16. 1. V Praze se narodil **Pavel Eisner** (†8. 7. 1958), překladatel, spisovatel, publicista, literární vědec, bilingvní prostředník mezi českou a německou kulturou, autor popularizujících esejů o češtině.

30. 1. Jediný syn císaře Františka Josefa I., korunní **princ Rudolf** (*21. 8. 1858) zemřel tragicky v loveckém zámečku v Meyerlingu u Heiligenkreuzu v Dolním Rakousku. Na loveckém zámečku zastřelil – zřejmě v návalu deprese – nejprve svou mladou milenkou Mary Vetsera a poté sebe.

Nešťastně ženatý Rudolf, závislý na morfiu a alkoholu, nemocný a sužovaný depresemi, se díky povaze zděděné po své matce Alžbětě vymkl konzervatismu svého otce císaře Františka Josefa I. Pod vlivem svých pozdějších učitelů (mj. A. Gindely, H. Jireček) dosáhl moderního vzdělání, které založilo jeho příznivý poměr k dobovému liberalismu. Spolupracoval anonymně s vídeňským liberálním tiskem, stýkal se s židovskými intelektuály, sympatizoval s intelektuálně produktivním měšťanským světem, přehlížel aristokratické, měl tížádosť podílet se oficiálně na politickém životě monarchie, zejména jejich zahraničních vztahů, které byly podle něj nešťastně soustředěny na militarizující Německo. František Josef však bohužel jeho aktivity blokoval. Habsburský dvůr okolnosti této tragické události dlouho tajil, což je také jednou z příčin neutuchajících spekulací o příčině jeho smrti.

10. 2. Večer odešel z pražského bytu a navždy zmizel spisovatel **Emanuel Bozděch** (*21. 7. 1841), tvůrce české konverzační komedie, publicista, prozaik a překladatel.

12. 2. V Národním divadle v Praze se konala premiéra opery **Jakobín** Antonína Dvořáka.

6. 3. Narodil se **Eduard Kohout** (†28. 10. 1976), přední divadelní a také filmový herec. Hrál snivce, fanfaróny, blázny, ztroskotance, požívačnický. Lidi, kteří byli svým způsobem výjimeční a bizarní, napsal o nepřekonatelnému představiteli Hamleta z dvacátých let, herci Eduardu Kohoutovi, literární kritik František Černý. Ve filmu vytvořil nikdy hlavní roli, a přesto se zapsal do análů českého filmového herectví. Např. *Batalión*, *Kouzelný dům* (1939), *Turbína* (1941), *Princezna ze zlatou hvězdou* (1959), *Znamení raka* (1966), *Spalovač mrtvol* (1968) ad.

1899

6. 1. Na valném shromáždění Sdružení českých zemědělců byla založena **Česká strana agrární**, která se programově přihlásila k hájení zájmů středního rolnického stavu.

31. 1. V Praze zemřel **Jan Malypetr** (*29. 5. 1815), jeden ze zakladatelů české tělesné kultury. S Purkyněm, Erbenem a Čelakovským vytvořil české tělocvičné názvosloví.

11. 2. Mladočeši vydali **Provolání k národu českému**, kde – na rozdíl od svého předchozího radikalismu – volali po zdrženlivosti v prosazování zájmů českého národa a po jeho jednotě.

19. 2. Členové bývalého pokrokového hnutí v čele s A. Rašínem založili v Praze **Radikálně státoprávní stranu** s tiskovým orgánem Radikální listy. Osou programu byl požadavek prosazení českého státního práva.

1. 3. V Praze zemřel český malíř **Bedřich Havránek** (*4. 1. 1821), žák Josefa Mánesa, autor romantických krajin – alpských scenérií, českých hradů, pražských zákoutí.

4. 3. V Praze byly podle vzoru evropských velkoměst (Londýn 1854, Paříž 1860, Vídeň 1875, Berlín 1876) uvedeny do provozu první dvě trati **potrubní pošty** v Čechách.

22. 3. Národní divadlo uvedlo poprvé český Rostandovu hru **Cyrano de Bergerac**.

29. 3. Před velikonoce byla v lese u Polné zavražděna Anežka Hružová, dívka z nedaleké vesnice. Z tohoto činu byl záhy obviněn židovský mladík **Leopold Hilsner**. Shoda náhod a averze vůči Židům vedly k domněnce, že se jedná o rituální vraždu s cílem získat krev křesťanské dívky

k tajným židovským obřadům. Ačkoliv přímé důkazy proti Hilsnerovi chyběly, byl s ním 12. září v Kutné Hoře zahájen proces, v němž se proti němu silně angažoval i JUDr. Karel Baxa, pozdější pražský primátor. 16. září byl Hilsner odsouzen k trestu smrti, rozsudek mu byl císařskou milostí změněn na doživotní žalář a až v roce 1918 byl císařem Karlem amnestován. Vážné pochybnosti o regulérnosti vyšetřování a averze k antisemitické kampani provázející celý případ vedly prof. Masaryka k veřejnému vystoupení proti primitivnímu antisemitismu a jeho pověře o rituální vraždě. Učinil tak ve vídeňském listu *Neue Freie Presse* a brožurkou *Nutnost revidovat proces polenský* vydanou počátkem listopadu. Hilsner dožil v chudobě ve Vídni, kde je také na vídeňském hlavním hřbitově pochován. Opravu jeho náhrobku na hrobu a umístění desky na jednom z domů, kde Hilsner ve Vídni bydlel, privátně inicioval vídeňský Čech Dr. Petr Vašíček, který se také doposud marne snaží o rehabilitaci Leopolda Hilsnera.

1909

V Praze na Novém Městě byla podle návrhu architekta **Josefa Fanty** dokončena nová budova Hlavního nádraží. Jednalo se o jednu z nejrozsáhlejších staveb počátku 20. století v Čechách. Fanta vhodně propojil starší historizující motivy s aktuálními prvky secesní architektury.

26. 1. Narodil se v rodině českého finančního úředníka v dolnorakouském Melku světově uznávaný **kardiochirurg Jan Navrátil**. Gymnázium a lékařskou fakultu absolvoval v Brně, s níž spojil značnou část svého života. Zaměřil se na operace vrozených a později i získaných srdečních vad a chorob. Do roku 1967 jich se svým týmem provedl na 3 000. Jako první v Československu například uskutečnil operaci srdce v hlubokém podchlazení (1956), první operaci srdce s použitím mimotělního krevního oběhu (1958) nebo první implantaci umělé srdeční chlopně (1963).

17.-18. 1. V Praze a Kutné Hoře proběhly oslavy 500. výročí **Dekretu kutnohorského**.

23. 1. Český hokejový tým se zúčastnil turnaje v Chamonix. V prvním utkání, které kdy čeští hokejisté sehráli podle kanadských pravidel a s pukem místo dosud obvyklého míčku, podlehli Francouzům 1:8. Autorem prvního českého gólu byl Jan Palouš. Čeští hokejoví reprezentanti viděli černý kotouč – puk poprvé cestou ve vlaku a hole kanadského typu si koupili až na místě. Na turnaji sice vše prohráli, ale na kongresu Mezinárodní ligy ledního hokeje dosáhl jejich delegát medik Josef Gruss, příští vynikající lékař-gynekolog, univerzitní profesor a dlouholetý předseda Čs. olympijského výboru, skvělého diplomatického úspěchu. Uznání českého práva na samostatnou hokejovou reprezentaci. Také učenlivé mužstvo cestou domů v Les Avants poprvé vyhrálo.

31. 1. Současně probíhající shromáždění sociálních demokratů v Lidovém domě v Praze a zemský sjezd německých sociálních demokratů na Královských Vinohradech se vyslovily proti nacionalistickým rozbíječům a pro společný postoj.

3. 2. Vláda předložila říšské radě dva návrhy zákonů na řešení jazykové otázky v Čechách. Čeští radikálové odpověděli obstrukcí a vláda 4. 2. říšskou radu uzavřela.

V Praze-Bubenči zemřel historik **Antonín Rezek** (*13. 1. 1853), od r. 1888 řádný profesor rakouských dějin na české univerzitě, v letech 1900-1903 český ministr krajan.

28. 2. Ve Vídni zemřel baron **Alfred Kraus** (*1824), v letech 1881-89 místodržící v Čechách.

24. 3. V Praze zemřel malíř **Karel Javůrek** (*30. 8. 1815), autor řady pláten s historickou tematikou.

29. 3. Slavnostně byl otevřen nový vltavský most přes Štvanici v Praze.

1919

1. 1. České oddíly obsadily Prešpurk (Bratislavu), který dosud ovládala maďarská armáda.

8. 1. Mladý anarchista spáchal neúspěšný atentát na premiéra Karla Kramáře.

15. 1. Byl zahájen transport **československých legií** z Ruska. Jejich sibiřská anabáze po bolševické revoluci uchvátila celý svět. O bojích legií s bolševiky referovaly na titulních stránkách všechny přední světové deníky. Až do jara příštího roku odvezlo 42 lodních transportů z přístavu Vladivostok více než 70 tisíc osob.

18. 1. V Paříži byla zahájena **mírová konference za účasti čs. delegace**.

23. 1. K závažným problémům nového státu nesporně patřila otázka průběhu státní hranice mezi ČSR a Polskem. Poláci se domáhali území Těšínska a Karvinska a podle nich by měla hranice probíhat až někde u Frýdku, zatímco pražská vláda argumentovala historickou hranicí a nutností dopravního spojení se Slovenskem (jediná tehdy existující trať vedla z Bohumíra přes Těšín do Žiliny). Došlo k tzv. **sedmidenní válce**, první válce, kterou nový stát vedl. Obě strany byly donuceny podepsat smlouvu o nové demarkační linii.

26. 1. Moravské katolické strany se spojily v **Československou stranu lidovou**.

28. 1. Byla zřízena česká univerzita v Brně, nazvaná **Masarykova univerzita**.

1. 2. Byl založen **Československý červený kříž**.

6. 2. Čs. ministr zahraničí dr. E. Beneš přednesl na mírové konferenci v Paříži před tzv. Radou pěti tříapůlhodinové expoze, v němž shrnul požadavky ČSR na uspořádání situace ve střední Evropě. Většina požadavků se týkala řešení územních otázek, především zachování historických hranic českého státu a připojení Slovenska a Podkarpatské Rusi. Závěr jednání byl čs. věci příznivý: Rada pěti doporučila předat čs. požadavky komisi expertů, s níž měl dr. Beneš dohodnout konkrétní detaily.

12. 2. V Prešpurku (Bratislavě) vypukla stávková akce proti připojení k ČSR a proti činnosti ministra s plnou mocí pro Slovensko Vavra Šrobára.

15. 2. Vládním rozhodnutím přestalo hlavní město Slovenska užívat název Prešpurk (Pressburg). **Bratislava** byla oficiálně uznána za politické a kulturní centrum Slovenska, třebaže v této době podle dobové statistiky většina jejich obyvatel byla jiné než slovenské národnosti (v srpnu 1919 měla Bratislava 83 200 obyvatel, z toho 27 481 Slováků, 30 165 Němců, 24 126 Maďarů a 1 428 příslušníků jiných národů).

23. 2. Byl vytvořen přípravný výbor Českého svazu fotbalového v čele s Ludvíkem Dykem (bratrem básníka Viktora Dyka).

25. 2. Po dlouhých a utajovaných přípravách předstoupil ministr financí **Alois Rašín** před parlament s návrhem opatření, která měla zlepšit katastrofální finanční situaci, vyvolanou nezodpovědnou politikou poraženého

Rakouska chrlícího nové a nové bankovky. Jako obrana proti inflačním bankovkám byla zvolena metoda kolkování – staré bankovky byly označeny kolkem a navíc si jich polovinu stát ponechal jako nucenou státní jednoprocentní půjčku, která byla vyplacena během několika let. Akce proběhla během prvního březnového týdne, k její realizaci byla mobilizována veškerá státní moc a hermeticky uzavřeny hranice. Na podzim se počalo s výměnou platitel za nová, tištěná v zahraničí.

3. 3. V Praze zemřel skladatel **Karel Bauty** (*10. 5. 1862, Praha). Absolvent pražské varhanické školy, později žák A. Dvořáka a Z. Fibicha, ředitel kůru u sv. Haštala a sv. Mikuláše v Praze. O: *Na zmar* (1902).

4. 3. Ještě před vyhlášením republiky přišli čeští Němci s požadavky na vytvoření samostatných státních celků (tzv. provincií) s názvy Deutschböhmen, Deutschsüdmähren, Sudetenland, Böhmenwalgau a jejich odtržení od českého státu. Také do těchto provincií zahrnuli i místa uvnitř Čech či Moravy (Brno, Olomouc, Jihlavu). Pražská vláda zasáhla vojensky: obsadila Mariánské Lázně, Teplice, Ústí nad Labem a Karlovy Vary. Obětí na obou stranách bylo minimum – většinou stačil jen fakt, že se před městem objevily oddíly čs. armády.

Při příležitosti voleb v Rakousku (úřady se jim snažily zabránit v účasti na parlamentních volbách v Rakousku), proběhly protičeskoslovenské demonstrace německo-rakouského obyvatelstva v pohraničí, které vedly ke srážce s vojskem. Bylo zabito 54 německých Rakušanů a dva Češi. Tito „březnoví mrtví“ pak dlouho zatěžovali vztahy mezi Prahou a českými Němci.

12. 3. Vypukla válka na Slovensku. Maďarští politici zprvu doufali, že udrží „hornouherské župy“, jak říkali Slovensku, pro svou zem. 24. 6. Československo a Maďarsko uzavřely příměří.

1929

V hrobě v protestantském kostelíku v Naardenu experti odhalili lebku a další kosti. Na základě následných výzkumů identifikovali tyto kosti jako „pravděpodobné“ ostatky českého náboženského reformátora a pedagoga Jana Amose Komenského. I když byly v následujících dnech jejich závěry zpochybněny, pokládá se toto místo dodnes za Komenského hrob.

Z iniciativy Václava M. Havla byly nad Vltavou vybudovány terasy **Barrandov**.

27. 1. **Václav Vojtěch**, rodák ze Skřivan u Nového Bydžova, konečně stanul při vykládání zásob na území Antarktidy. Přestože vystudoval zeměpis a dějepis a toužil se zúčastnit polární výpravy jako vědec, s americkým admirálem Richardem Evelynem Byrdem odjížděl pouze jako topič. Po návratu do Československa Vojtěch studoval, trénoval a snažil se sehnat prostředky na vlastní polární výpravu. Dokonce si pořídil i letadlo a právě se chystal s profesorem Alešem Hrdličkou studovat polární klima a geologii na Aljašce. Osud však rozhodl jinak – při projížďce kánoí na Labi u Sadské se v srpnu 1932 Vojtěch převrhl a po úderu do hlavy utonul. V téměř roce vyšla jeho kniha *Námořníkem, topičem a psůvodem za jižním polárním kruhem*, která se stala bestsellerem.

22. 1. Těžce nemocný premiér A. Švehla abdikoval. Do čela vlády byl postaven dosavadní ministr národní obrany František Udržal (agrární strana).

22. 1. V Žamberku se narodil významný český skladatel **Petr Eben**.

31. 1. Zemřel **Jan Karafiát** (*4. 1. 1846), evangelický kněz, spisovatel a autor *Broučků*. Beletrii se věnoval jen okrajově, ale alegorickým vylíčením ideálního lidského světa v *Broučcích* (1876) však výrazně ovlivnil českou dětskou četbu mnoha generací.

1. 2. **Staronová vláda**. Změna v křesle premiéra přinesla jen minimální vládní změny a premiér Udržal zůstal i ministrem národní obrany.

18.-23. 2. V Praze se konal **V. sjezd KSČ**. Do vedení strany se prosadilo Gottwaldovo bolševizační křídlo. Část účastníků přísahala na sjezdu věrnost Stalinovi a moskevské Kominterně. Klement Gottwald coby předseda spolu s Kopeckým a Slánským se stali realizátory politiky „třídniho boje“. Již 27. 3. prohlásilo 25 poslanců a senátorů KSČ, že nesouhlasí se závěry sjezdu. Radikální bolševickou linii nového vedení strany charakterizoval Gottwald 21. 12. v parlamentu, když prohlásil: **„My se od ruských bolševiků do Moskvy chodíme učit, jak vám zakroutit krkem. A vy víte, že ruští bolševici jsou v tom mistry.“**

25. 3. V Jaroměřicích nad Rokytnou, kde žil stranou společenského života, zemřel **Otokar Březina** (vl. jm. Václav Jevavý, *13. 9. 1868), básník, představitel symbolismu, jež pronikavě ovlivnil moderní českou poezii. Otokar Březina ovlivnil nejen tvorbu, ale i myšlení následujících generací jako málokdo v české literatuře.

25. 3. Ve Vídni se narodil skladatel **Josef Boháč**. Absolvent JAMU. Pracoval jako šéfredaktor hudebního vysílání Čs. televize v Praze, v letech 1968-71 ředitel vydavatelství Panton, místopředseda výboru Pražského jara, od roku 1979 tajemník Svazu čs. skladatelů. O: *Náměly* (1967), *Oči* (1973), *Goya* (1976), *Zvířátka a Petrovští* (1980), *Zlatá svatba* (1981), *Rumcajs*, *Utajené slzy* (1996).

27. 3. Proti závěrům V. sjezdu KSČ se vyslovila i skupina komunistických spisovatelů (S. K. Neumann, I. Olbracht, H. Malířová, J. Seifert, J. Hora, M. Majerová a V. Vančura). V KSČ začaly čistky schválené exekutivou Kominterny.

30. 3. Skupina levicově orientovaných umělců (V. Nezval, K. Biebl, F. Halas, K. Konrád ad.) otiskla kritiku vystoupení sedmi spisovatelů proti Gottwaldovu vedení KSČ. Zdůraznila, že „skutečný rozvoj moderní kultury je závislý na revolučním dělnickém hnutí“. Většina kritizovaných se postupně do KSČ vrátila.

1939

18. 1. Poprvé zasedal **Slovenský zemský sněm**.

20. 1. Prezident Hácha jmenoval třetí slovenskou autonomní vládu v čele s **J. Tisem**.

27. 1. Byla podepsána Dohoda o půjčce Česko-Slovensku (cca 16 mil. liber).

7. 3. V Bratislavě jednali J. Tiso a K. Sidor s A. Seyss-Inquartem, jenž požadoval, aby došlo k okamžitému vyhlášení samostatnosti Slovenska.

9. 3. Zasedala ústřední vláda za účasti slovenských ministrů K. Sidora a P. Teplanského.

11. 3. Prezident Hácha jmenoval další slovenskou autonomní vládu s premiérem **K. Sidorem**.

13. 3. V Berlíně po jednání s A. Hitlerem vyslovili J. Tiso a F. Ďurčanský souhlas s požadavkem vytvořit **samostatný Slovenský stát**.

14. 3. Slovenský sněm odhlasoval vytvoření Slovenského státu.

V noci ze 14. na 15. března došlo v Berlíně k dramatickému jednání. Po smířlivém Háchově úvodním projevu si vzal slovo Hitler, který nakonec prohlásil, že se rozhodl „vydat německým vojskům rozkaz obsadit Česko-Slovensko a začlenit je do Německé říše“. Oznámil vyděšenému Háchovi, že německá armáda už vyrazila k útoku. Poté Hitler požádal Háchu, aby podepsal prohlášení, že „dobrovolně vkládá osud Česko-Slovenska do německých rukou“ a zajistil, aby obsazení země proběhlo „bez incidentů“. Jinak prý Hitler nařídí bombardování Prahy. Zaskočený Hácha nedokázal hrozbám vzdorovat a zmožil se jen na žádost, aby mohl o výsledcích jednání telefonicky informovat Prahu. Poté, co přežil zdravotní kolaps, podepsal prezident Hácha po čtvrté hodině ráno předložené prohlášení. Území zbytku Česko-Slovenska bylo obsazeno během zhruba dvanácti hodin.

15. 3. Do večerních hodin okupovala německá armáda zbytek pomnichovských Čech a Moravy. **Do Prahy** přijel s početným doprovodem **A. Hitler**.

16. 3. Okupační moc vydala **Výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava**, který podepsal vůdce a říšský kancléř A. Hitler. Vyhlášení protektorátu přineslo změny i v dopravě. V Čechách a na Moravě se začalo jezdit vpravo.

17. 3. A. Hitler navštívil Olomouc a Brno a poté odcestoval do Vídně.

21. 3. Prezident Hácha **rozpusťl Poslaneckou sněmovnu a Senát**.

22. 3. V Praze se uskutečnila porada generálů J. Bílého, S. Ingra a S. Vojtěchovského, na které se dohodly základní principy budování vojenské odbojové organizace Obrana národa (ON).

23. 3. Byl vydán říšský zákon, který stanovil územně správní uspořádání sudetoněmeckého území. Byla zřízena říšská župa Sudety, část území připojena k Prusku a Bavorsku a k župám Hornodunajské a Dolnodunajské.

1949

1. 1. Byly zřízeny národní dopravní podniky.

18. 1. Divizní generál **Heliodor Píka** byl odsouzen k trestu smrti. Charakteristiku „procesu“ výmluvně dokládají slova, která Píka propašoval na motáku z vězení: „Proces není justičním omylem, ale politickou vraždou.“ Moskvě Píka vadil, protože věděl leccos o sovětské zpravodajské službě (byl např. v r. 1941-1945 náčelníkem čs. Vojenské mise v SSSR), vedení KSČ se ho obávalo pro jeho nekompromisní postoje. Bylo proto rozhodnuto Píku fyzicky zlikvidovat. Ve vykonstruovaném procesu byl pak generál Píka „usvědčen“ z vlastizrady a odsouzen k trestu smrti. Žádost o milost byla „pětkou“ ve složení Gottwald, Slánský, Zápotocký, Kopřiva, Veselý zamítnuta. 21. 6. 1949 byl generál Píka ve věznici na Borech v Plzni popraven. Heliodor Píka byl plně rehabilitován až 13. prosince 1968.

1. 2. Vstoupil v platnost zákon o tzv. **zlidovění soudnictví**.

18. 2. Sedmnáctiletá **Alena Vrzáňová** získala v Paříži jako první Češka titul mistryně světa v krasobruslení.

20. 2. Hokejisté ČSR se stali mistry světa v ledním hokeji.

20. 2. Ve Washingtonu byla založena **exilová Rada svobodného Československa**.

22.-23. 2. Národní shromáždění přijalo zákon o **jednotných zemědělských družstvech**. Tím začala socialistická přestavba vesnice.

4. 3. Byl založen **Svaz československých spisovatelů** namísto dosavadního Syndikátu českých spisovatelů a Spolku slovenských spisovatelů.

22. 3. Konference čs. katolických biskupů ve Starém Smokovci měla sjednotit církev proti ultimativním požadavkům vlády požadující vyhlášení loajality katolické církve vůči komunistickému režimu. Konference skočila skandálem. V jedné místnosti bylo objeveno odposlouchávací zařízení Státní bezpečnosti. Arcibiskup Beran okamžitě konferenci ukončil.

1959

3. 2. Karol Divín se stal mistrem Evropy v krasobruslení mužů v Davosu.

15. 2. Na turnaji v México City porazili fotbalisté Dukly slavný brazilský tým FC Santos s Pelém 4:3.

5.-17. 3. V Praze se konalo mistrovství světa v hokeji. Československý tým obsadil třetí místo.

1969

Prvním a zatím jediným Čechem, který stanul přímo na **Jižním pólu**, byl geolog a horolezec **Josef Sekyra**. Navíc jako první občan Československa zdolal sedmitisícový vrchol. Známý byl svými vědeckými pracemi o geologii a geomorfologii. Smrt zastihla Sekyru v plné práci. Připravoval nové vědecké publikace. Chystal se uspořádat svoji unikátní sbírku hornin z oblastí s extrémními klimatickými podmínkami a nově ji katalogizovat pro potřeby České geologické služby. Pracoval s kolegy i na výzkumu v Krkonoších.

1. 1. Byl přijat zákon o čs. federaci. **Československo se stalo federativní republikou**, tvořenou Českou socialistickou republikou a Slovenskou socialistickou republikou. Prvním premiérem federativní vlády byl jmenován Oldřich Černík.

4. 1. Zahraniční novináři vyhlásili v Londýně A. Dubčeka osobností roku 1968.

7. 1. Zemřel **František Kubka** (*4. 3. 1894), spisovatel, romanopisec, novelista a povídkář převážně s historickou tematikou, autor literárních studií, memoárových črt, překladatel, publicista a diplomat. Např.: *Skytský jezdec*, *Karlštejnské vigilie*, *Palečkův úsměv* a *Palečkův pláč*, *Za mladých časů*.

16. 1. V Praze se upálil a 19. 1. zemřel student filozofie **Jan Palach**.

23. 1. Zemřel **Jaroslav Kříčka** (*27. 8. 1882), skladatel a hudební pedagog.

30. 1. Za svoji angažovanost v roce 1968 přijali čeští novináři mezinárodní uznání **Zlaté pero svobody**.

13. 2. Pro ČSSR přestala vysílat okupační stanice Vltava. **25. 2.** Na Václavském náměstí v Praze se na protest proti počínající „normalizaci“ upálil **Jan Zajíc**, student střední průmyslové školy železniční v Šumperku.

25. 3. Vedení KSČ se po srpnovém vpádu „spojenců“ dostalo pod zesílený tlak odpůrců čs. reforem. Gustáv Husák, jež tohoto tlaku využil k posílení své pozice a následnému postupu na nejvyšší místa, schválil i provedení „očisty KSČ“. Na připravované prověrky reagovalo přes 120 000 komunistů, kteří vystoupením z KSČ předem odmítli nejen zamyšlenou očistu, ale i normalizaci budoucnosti.

28. 3. Tisíce Pražanů oslavily dvojnásobnou porážku reprezentačního týmu SSSR od čs. hokejistů na MS ve Stockholmu.

27. 3. Zemřel **Karel Josef Beneš** (*21. 2. 1896), autor psychologických a historických románů, scenárista, esejista. Dva jeho psychologické romány byly filmově zpracovány – *Uloupený život* (v Británii a v USA) a *Kouzelný dům* v režii O. Vávry. Jako scenárista spolu s M. V. Kratochvílem a O. Vávrou napsal scénář k filmu *Revoluční rok 1848, 1949. Cesta do neznáma, Poezie za mřížemi* aj., novela pro mládež *Studentský hrdina*.

1979

leden Po udělení švédské kulturní ceny Monismanien Chartě 77 byla ve Stockholmu koncem roku 1978 založena **Nadace Charty 77**, jež začala fungovat počátkem roku 1979. Orientovala se na humanitární a kulturní činnost. Jejím předsedou byl od počátku jaderný fyzik **František Janouch**, v roce 1967 spoluzakladatel Evropské fyzikální společnosti.

3. 1. Česká televize dostala na **Kavčích horách** v Praze do užívání nově dokončenou budovu.

5. 1. Na přelomu let 1978 a 1979 došlo k prudké změně počasí a náhlému poklesu teplot až o 30 °C. Silné mrazy a vichřice zasadily již tak pokulhávajícímu čs. hospodářství těžkou ránu. Potížemi se muselo zabývat až ÚV KSČ. Byly vyhlášeny uhelné prázdniny, posunut začátek vyučování, upravena pracovní doba. Na jaře pak byl zaveden letní čas. Rostly potíže nejen v zásobování národního hospodářství obyvatelstva palivy a energií, zaostával růst rostlinné výroby, nedostatečně byla zajištěna zemědělská technika atd. Situaci komplikovala i zahraničněpolitická orientace. Obchod se Sovětským svazem i dalšími zeměmi RVHP byl hluboce ztrátový.

11. 2. Zemřel **Jára Pospíšil** (*26. 1. 1905), operetní zpěvák a herec.

Zemřel **Václav Trégl** (*10. 12. 1902) filmový a divadelní herec, situační komik s poněkud absurdním humorem, velký herec malých rolí. Ačkoli jen málokdo si pamatuje na jeho jméno, jeho tvář je každému důvěrně známá z desítek českých filmů. Před kamerou se objevil v roce 1932 ve filmu *Pudr a Benzín*, pak následovaly desítky dalších filmů. Např. *Ducháček to zařídí*, *Škola, základ života*, *Přednosta stanice* ad. Na sklonku života vytvořil ještě několik postav dědečků – *Bílá paní*, *Marečku, podejte mi pero!*, *Na samotě u lesa*.

24. 2. Zemřel **Jan Otčenášek** (*19. 11. 1924), spisovatel a scenárista.

1989

15.-22. 1. Konaly se demonstrace u příležitosti 20. výročí smrti studenta Jana Palacha (takzvaný Palachův týden).

23. 1. V Mnichově zemřel **Vilém Hejl** (*24. 9. 1934, Praha), autor detektivních a historických próz, scenárista, překladatel, historik. Roku 1978 emigroval a pracoval v Rádiu Svobodná Evropa v Mnichově. *Sebrané zločiny Vladimíra Hudce* se staly předlohou pro film *Přísně tajené premiéry*.

26. 1. Na sedm set kulturních pracovníků podepsalo petici za propuštění Václava Havla a dalších občanů, zatčených za „Palachova týdne“.

počátek února Reformní komunisté založili nezávislou iniciativu nazvanou Obroda – Klub za socialistickou přestavbu.

16. 2. 670 vědeckých pracovníků podepsalo dopis premiéru Adamcovi, v němž ho žádali o větší otevřenost politiky a více svobody ve vědě.

21.-22. 2. Proběhl proces s účastníky lednových demonstrací v Praze. Václav Havel byl odsouzen k nepodmíněnému trestu devíti měsíců vězení, po mezinárodních protestech byl 17. 5. propuštěn.

22. 3. Poslanci FS schválili represivní zákonná opatření předsednictva FS ze 14. 2. Tato opatření hrubě porušovala lidská práva a základní občanské svobody. Nebyla však, jak bývalo pravidlem, schválena jednomyslně, mnozí se omluvili pro nemoc a jeden poslanec se zdržel hlasování, ale byla schválena.

7. 3. Zemřel **Karel Velebný** (*17. 3. 1931), jazzový hudebník.

1999

10. 1. Světová premiéra baletu Bohuslava Martinů *Fresky* (choreografie Libor Vaculík).

28. 1. Zástupci církve odmítli zasednout v poradní komisi vlády pro řešení církevních otázek spolu se členy KSČM.

10. 2. Poslanecká sněmovna schválila senátní návrh zákona o svobodném přístupu k informacím, jenž by měl občanům usnadnit jednání s úřady.

17. 2. Vláda schválila návrh zákona, jimž se umožňuje dvojí státní občanství, a návrh programu boje proti korupci.

23. 1. Zemřel **Jaroslav Foglar** (*6. 7. 1907), populární spisovatel, autor *Rychlých šípů*, *Záhady hlavolamu* aj. próz pro mládež, především chlapce.

27. 1. Zemřel **František Vlácil** (*19. 2. 1924), filmový režisér. Vlácil patřil ke klasikům českého filmu: jeho *Markéta Lazarová* dokonce získala první místo v anketě odborníků, vybírající nejlepší český film v dějinách české kinematografie. Vedle této vančurovské balady natočil Vlácil ještě řadu filmů, z nichž nejvíce byly ceněny *Adelheid* a *Údolí včel*. Po listopadu 1989 se stal prvním českým nositelem Českého lva za celoživotní dílo.

28. 1. Zemřel **Radúz Činčera** (*17. 6. 1923), režisér a scenárista.

9. 2. Zemřel **Karel Eichler** (*27. 10. 1921) autor apokryfních příběhů a absurdních próz. V letech 1969-89 nesměl publikovat.

26. 2. Prezident V. Havel podepsal spolu s polským prezidentem Kwaśniewským protokol o přistoupení obou zemí k NATO.

8. 3. Předsedové české a německé vlády Miloš Zeman a Gerhard Schröder podepsali v Bonnu dohodu, jež učinila tečku za kontroverzními momenty vzájemných stavů obou národů v minulosti.

12. 3. Česká republika vstoupila do NATO.

20. 3. Světová premiéra opery E. F. Buriana *Bubu z Montparnassu* (Státní opera, režie Jiří Nekvasil).

2009

Česká republika převzala s příchodem nového roku předsednictví v Evropské unii. V této roli bude po šest měsíců mluvčím, tváří a koordinátorem práce celé sedmadvacítky.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš ČECH
ortoped a ortopedický chirurg,
roh Simmeringer Hauptstr. /
Kopalgasse 1/3/3, Wien 11
tel. 74 9 32 03

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař
Blattgasse 13, 1030 Wien
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27
všechny pokladny

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristína LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsporarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Ilona POLZER (roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
Apostelgasse 25-27 (ve dvoře vpravo)
Wien 1030
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

MUDr. Zdenka Gabriel WEISS
odborná ortopedka, též dětská
Pilgramgasse 10, Wien 5
tel. 58 74 460

Dr. med. Lenka WIDNER
odborná dětská lékařka, alle Kassen
po 9-14, út 14-19, čt 8:30-12:30 a 14-16,
pá 8:30-12:30, jindy po dohodě
Waltenhofengasse 5 / Stiege 2
1100 Wien, tel. 01/6880448
e-mail: lenka.widner@gmx.at

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia
soukromý všeobecný lékař

pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:
Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638

Ověřené překlady
Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

**Ověřené překlady dokumentů, dokladů,
smluv, úředních listin a tlumočení**
Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady
Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady
Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at/tt

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správe krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierstr. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ
Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76/34

**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1030 Wien, Schützengasse 31
ředitelka Mag. H. Hubec
tel.: 890 44 04-60

Mateřská škola
tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

Peter Gric